י"ח באייר תשנ"ד, 29.4.1994

סופשבוע

מייקל ג'ורדן חוזר

כוכב העל פותח קריירה שנייה בליגת הבייסבול השלישית. שליח "סופשבוע" היה שם

בן כספית

אלבמה

צילום: "גאמא", מיוחד ל"סופשבוע"

אורי אבנרי שוחח עם חיים יבין על העבר הגרמני

אהוד מנור נלחם במשמיצי תחרות האירוויזיון

שרית פוקס ראיינה את מיכה לבינסון על פסטיבל ישראל

יהונתן גפן בילה את החום הגדול דווקא בים־המלח

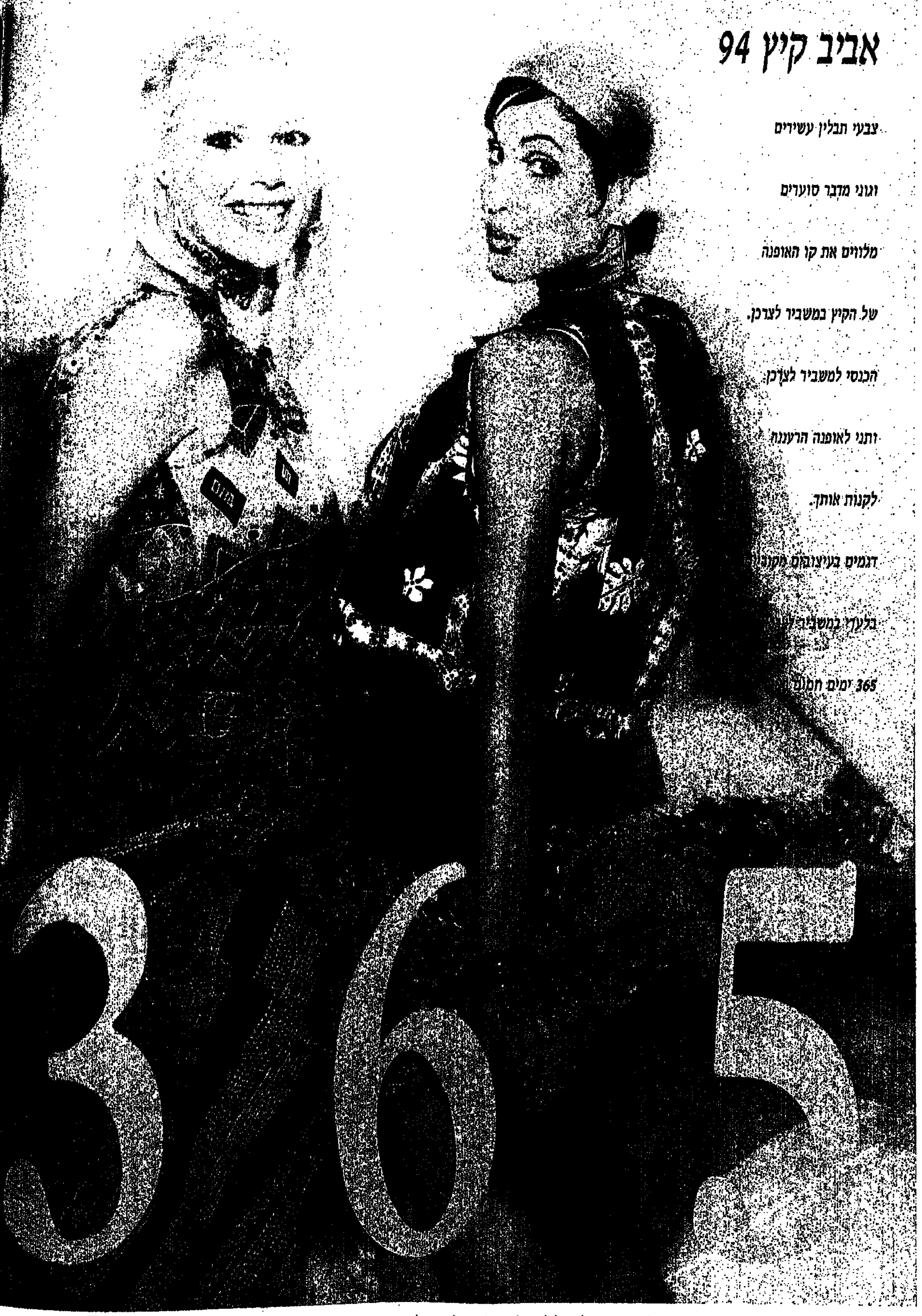

365 ימים באופנה **המשביר לצרכן**

עוצמה מוסיקלית בכף ידך!

SANSUI MICRO 1001

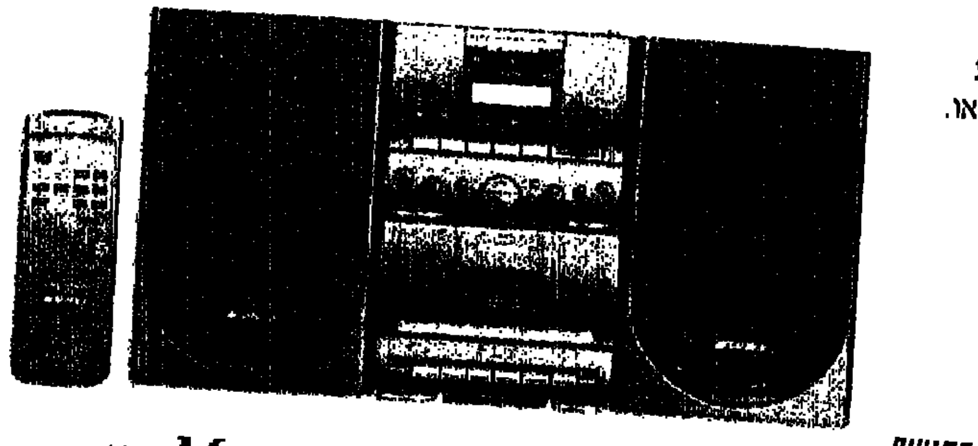

המזעור הפך לנושא הדגל של הקידמה האלקטרונית! סנסואי גאה להציג את המיקרו המהפכנית: **סנסואי מיקרו 1001**, שהכניסה מימד חדש לעולם הסטריאו.
מיקרו 1001 - רק 15 ס"מ X 26 ס"מ!
סנסואי מיקרו 1001 במשרד, בקליניקה, בחדר השינה ובחדר הילדים...
תופסת מינימום מקום ונותנת מקסימום ביצועים!

מיקרו 1001 עם:

- רמקולים 2WAY עם בס רפלקס
- מגבר בהספק PM/PO 2 x100W
- טייפ דק משוכלל
- טיונר AM/FM
- קומפקט דיסק עם פתיחה עליונה
- תיכנות שירים
- יציאה לאוזניות
- כניסה למיקרופון עם הגברה
- שלט רחוק

להשיג בחנויות עקם

MICRO 1001 יותר מיני מMיני!

4 חוית נהגי האוטובוס
מירי רוזובסקי

12 חיים יבין שב לגרמניה
אורי אבנרי

19 אל תלעגו לאירוויזיון
אהוד מנור

20 מייקל ג'ורדן בליגה ג'
בן כספית, אלבמה

26 ריקודים ובוץ בים־המלח
יהונתן גפן

28 מיכה לבינסון "יבא סומו
שרית פוקס

32 מבט שני על פרשת עמנואל
עמוס לבב

37 נוסטרדמוס ידע מזמן
גד שמרון

42 שיפודים
מאיר עוזיאל

44 אמריקה חייבת לנו עודף
יצחק לץ

46 קובי מידן בנעלי רפי רשף
מיכל קפרא

50 את מי את אוהבת יותר
יוסי ולטר

52 יעל הדיה כתבה ספר
רענן שקד

56 מיליונר בלי מזל
ליאת רון

60 האמת היחסית על צדויה להב
אורן גזית

63 תשאל את לאה אתגר

64 מבשלת
שרי אנסקי

65 סועד
רון מיברג

66 אסטרולוגיה
טובה ספרא

68 חוכמולוגי

71 יומן גבע
דודו גבע

72 רכילותי

עורך: אמנון רבי
עורך משנה: אמיר רותם
עריכה: ירון בלוך, אמיר בן־דוד
עיצוב: אורנה אושרי

© כל הזכויות שמורות ל"מעריב"

This Magazine is a Supplement to
Maariv International Edition

יהודי דרום אפריקה יושבים על לוע הר הגעש

לא ופי

יאיר לפיד

איור: יזהר כהן

לא רוצים, לא צריך

בחדר ממוזג במשרדי "אל על" יושב איש עם ערימת ניירות. על הדף הראשון כתוב, "תוכנית החילוץ של יהודי דרום אפריקה", ובהמשך יש טורי מספרים ארוכים, אזורי נחיתה, חישובי דלק וכל מה שכרוך בהפיכת חברת התעופה הלאומית לסירת הצלה מעופפת. רק דבר אחד איננו – יהודי דרום אפריקה. הם יושבים על לוע הר הגעש, מקשיבים ללבה המבעבעת ומעמידים פנים שמדובר בקומקום. "עוד מעט", הם אומרים אחד לשני, "המים ירתחו, ומובוטו הקטן יעשה לנו תה". מובוטו הקטן, בינתיים, יושב במרתף ומשמן את האם 16. יכול להיות שעד היום הוא הקפיד לחייך אליהם בכל בוקר בשיניים לבנות, אבל כשהמפולת הדרום אפריקאית תתחיל ליפול, הם יגלו שהוא היה שחור הרבה לפני שלמד לחייך. שחור כמו עתידם.

והאיש ההוא, בחדר הממוזג ברחוב בן־יהודה בתל־אביב, בטח מרגיש קצת כמו אידיוט עם כל הניירות המסודרים שמולו. תגיד, הוא שואל את המזגן שלו, אנחנו חייבים להם משהו? ואז הוא משתתק בבהלה, ניגש לדלת, מסתכל במסדרון הריק ומקווה שאף אחד לא שמע אותו. אבל זה לא יעזור לו, מפני שההד של השאלה הזאת כבר מרחף באוויר. ויכול להיות, בהחלט יכול להיות, שאנחנו לא חייבים להם כלום.

הרעיון המקורי היה לבנות בית לאומי ולחפור בחצר מקלט לעם היהודי. מדי פעם, כשמישהו נקלע למצוקה אמיתית, גם לבשנו את הברדס האקטיבי והלכנו להציל אותו. זה מה שקרה ברוסיה, זה מה שקרה באתיופיה. אבל ב־50 השנה האחרונות בכל זאת התרחשו פה כמה דברים. מישהו שם שולחן פינג פונג במקלט, שכן אחר הביא ספה, עם הזמן אפילו חיברנו את הטלוויזיה התת קרקעית שלנו לכבלים. זה מקלט לא רע, ואנחנו די גאים בו. כך שבמקרה של אזעקת אמת, מי שלא בא לשם מרצונו הטוב, שלא יצפה מאיתנו ללכת להביא אותו. בייחוד אם הוא מספיק טמבל בשביל לשבת בסלון הלא ממוזג שלו רק כדי להישאר קרוב ליהלומים.

יש משהו מרגיז בידיעה שביום הלא רחוק שבו תתפוצץ דרום אפריקה, שוב נצא לשם אציליים ומלאי כוונות טובות. נסכן טייסים, חיילים, צוותי קרקע. נסכן מטוסים שכספי המסים שלנו קנו, נסכן את יחסינו עם אפריקה השחורה, נסכן את קשרינו עם ממשלו של מנדלה. וקצת קשה להיאבק ברעיון הכפירה הנוראי, שאולי זה לא עניננו. יהודי דרום אפריקה הם אנשים מבוגרים. הם עשו את ההחלטות שלהם. לנו יש כאן מספיק צרות גם בלעדיהם. מי שבא מרצונו הטוב ומתוך הכרה שזה מקומו יקבל סל קליטה וגם עגלת קניות של אהרה. מי שיחכה לא זכאי לכלום. אם היינו צריכים לחצות חצי עולם רק בגלל שהוא רצה לשמור על הכספת, שלא יצפה מאיתנו לפתוח בשבילו את הכספת הקטנה שלנו.

פינתו של הפרופסור אלכסנדר ב. וורטינגטון

חשופים
בתא הנהג

הפיגוע בחדרה, אפריל '94. מטען חבלה התפוצץ ביום הזיכרון לחללי צה"ל • צילום: יוסי אלוני

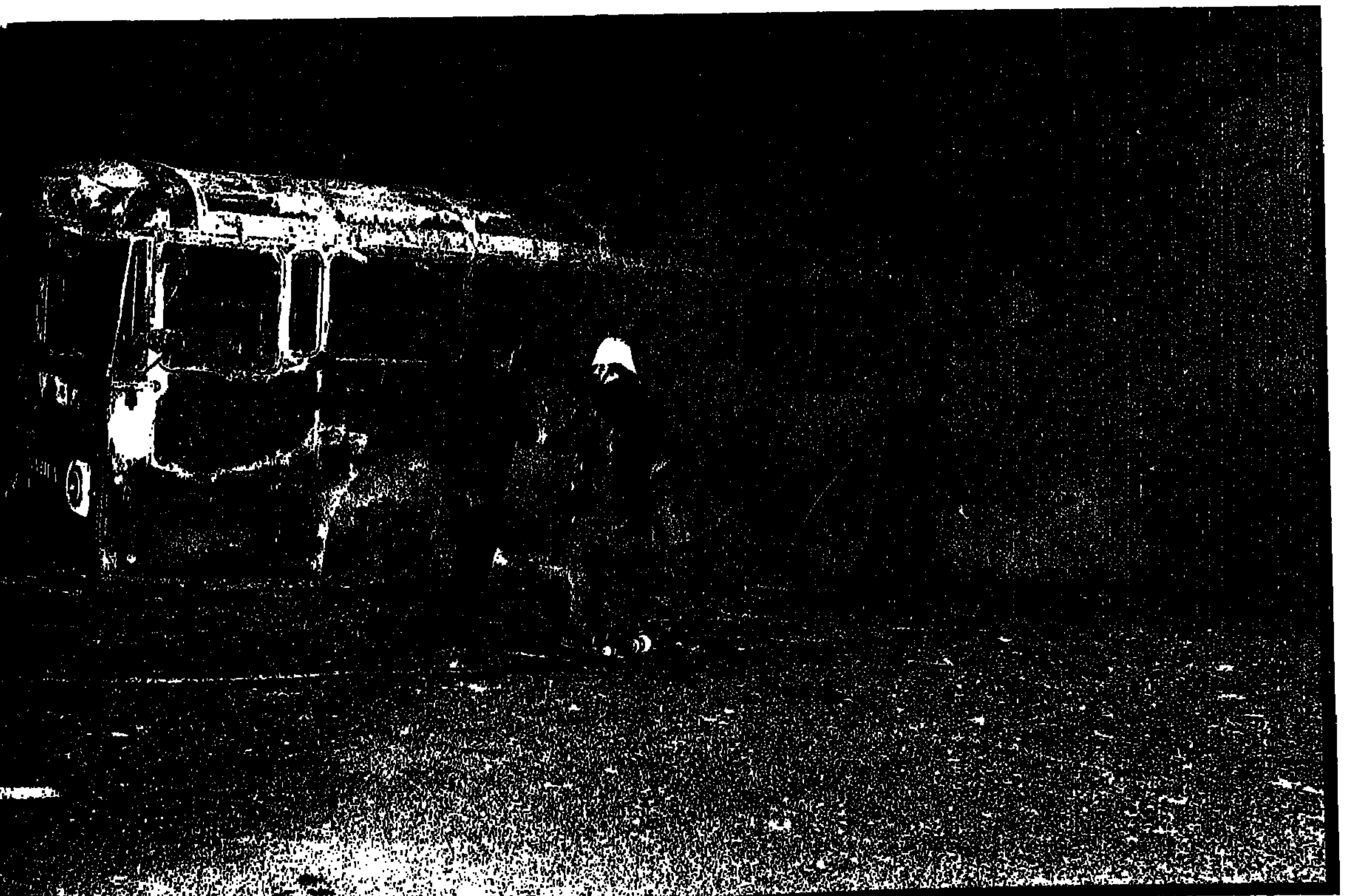

הפיגוע בכביש החוף, מרץ '78. במהלך הקרב נהרגו 24 בני אדם • צילום: משה דינור

הפיגועים הרצחניים בעפולה ובחדרה הוכיחו שוב שנהגי האוטובוסים הם אזרחים הנמצאים מדי יום בחזית • בפיגוע הגדול הראשון במדינת ישראל, תקפו מחבלים אוטובוס של אגד במעלה־עקרבים. מאז חלפו 40 שנה, במהלכן נהרגו ארבעה נהגים ונפגעו אלפי אוטובוסים • "סופשבוע" חזר ל־15 נהגים שהותקפו על ידי טרוריסטים • איך הם התמודדו עם הטראומה? האם חששו לחזור אל ההגה? למה חשים רבים מהם רגשות אשם? • פרויקט מיוחד

מירי רוזובסקי

40 שנה בדיוק חלפו מאז המתקפה הרצחנית על אוטובוס "אגד" במעלה־עקרבים. 11 אנשים נהרגו אז, באירוע שנחשב לפעולת הטרור הגדולה הראשונה נגד אזרחים ישראלים. מאז נוספו ערכים רבים למילון מונחי האימה המקומי. "אוטובוס הרמים", "קו 405", "אוטובוס האמהות", "קו 300", הם השמות הבולטים שנחרתו בתודעה הקולקטיבית. שני הפיגועים הגדולים האחרונים של החמאס – בעפולה ובחדרה – הוכיחו שגם עתה, אוטובוס הוא עדיין אחת המטרות האזרחיות המועדפות על מחבלים.

למה דווקא אוטובוס? נדמה שהתשובה ברורה. עשרות אנשים מרוכזים במקום קטן וסגור שקשה מאוד להיחלץ ממנו. כל פעולה זורעת פחד בקרב הציבור הגדול הנזקק לשירותי התחבורה הציבורית מדי יום. המחבלים יודעים שלמרות פיגועי העבר, קשה עד בלתי אפשרי למנוע הישנות מקרים כאלה בעתיד. בעקבות גל חטיפות המטוסים בסוף שנות ה־60 ותחילת שנות ה־70, שינו חברות התעופה את נוהלי הביטחון, הנהיגו בדיקות קפדניות והכניסו לשימוש מכשירים מתוחכמים, האמורים לגלות מראש כל ניסיון להחדיר למטוס כלי נשק או חומרי חבלה. חברות התחבורה הציבורית לעולם לא יוכלו לעשות זאת. כל נהג רשאי אמנם לעצור נוסעים חשודים ולחפש בכליהם, אבל ברור שהסיכוי לעצור את המחבל הבא לפני שיבצע את זממו קלוש עד בלתי קיים. ריבוי התחנות, הנוסעים והקווים פועל לטובת חורשי הרעה ונגד הנהגים, ערניים ככל שיהיו.

הפיגוע בכביש החוף

ארבעה נהגי אגד נהרגו בפיגועים באוטובוסים. אשר עטיה, נהג קו 348 מעפולה למגדל־העמק שנהרג בערב יום השואה בפיגוע בעפולה, היה האחרון. עשרות נהגים אחרים נפצעו במהלך השנים. כמעט כל נהג אוטובוס שהיה מעורב בפיגוע ממשיך לחיות עם מועקה קשה ולעתים עם תחושת אשמה, שמונעת ממנו לחזור למסלול חיים תקין.

מאיר ויזל, נהג קו 820, ניצל בנס מהתפוצצות מטען החבלה באוטובוס שנהג לחדרה ביום הזיכרון. מיד אחרי האירוע סיפר שראה חייל מעביר לחברו תעודת תוגר וירד לברר עם החיילים את פשר העניין, ואז אירע הפיצוץ. יומיים אחרי הפיגוע סיפר ל"מעריב" ולגלי צה"ל: "היו נוסעים שדיברו בתקשורת וסילפו את מה שקרה. נוסעים שיושבים בחלק האחורי אינם יכולים לדעת מה הנהג עשה ומה התכוון לעשות. צריך להבין שנהג אוטובוס אינו יכול להיות גם איש מודיעין, שוטר, גננת, ולמלא את תפקיד הנהג בעת ובעונה אחת". אחרי הראיונות הללו דרשה ממנו המשטרה בתקיפות לא לשוחח עם התקשורת. מלשכת דובר המשטרה נמסר כי גורמים עוינים מקבלים מידע מדברי הנהגים וכי כל עוד החקירה נמשכת, חשוב לשמור על כל הפרטים חסויים.

דורון קרמר, קצין הביטחון הארצי של אגד: "אחרי כל אירוע מבוצע תחקיר על ידי קצין הביטחון בשטח ואנחנו מקיימים דיון בעניין יחד עם המשטרה. כשכל המסקנות ברורות, אנחנו מעבירים את ההוראות לנהגים באיגרת אישית, או תולים אותן על לוח המודעות בסניף. ההוראות מתייחסות לכללי התנהגות שיכולים למנוע מהנהג היתקלות בגורמים עוינים, או מה לע־

המשך בעמ' 7 ◄

חשופים
בתא הנהג

▶ המשך מעמ' 5

שות מיד כשהוא מזהה סכנה. נוסף לזאת, כל ציבור נהגי אגד עבר אימון מעשי והדרכה לגבי תגובה במקרה של התקפה חבלנית. נגד מטעני חבלה ומכוניות תופת אין נמילא הרבה מה לעשות, חוץ מלשמור על ערנות".

בתחקירים שעורך הצבא אחרי פיגועים חבלניים שנעשו באוטובוסים, תמיד יהיה מי שישאל את הנהג למה פעל כך ולא אחרת. אחרי שבת הדמים בכביש החוף שאל משה לוי, אז אלוף פיקוד מרכז, את גדעון הס, נהג האוטובוס, אם לא היה שום דבר שהוא, בנהג האוטובוס, היה יכול לעשות, כדי למנוע את השתלשלות האירועים שהסתיימה באסון מחריד. הס, שברכו נפגעה קשה אחרי שחייל ישראלי ירה עליו בטעות בעת השתלטות הצבא על האוטובוס, לא התקומם. "רק שאלתי אותו", הוא אומר, "אם הוא ניסה פעם לפקד על פעולה כשמאחוריו יושבים נשים וילדים?

"צריך להבין למה מישהו הולך להיות נהג אוטובוס", אומר הס, שבעקבות הפציעה הקשה בכביש החוף עזב את ההגה והפך להיות עובד סוציאלי. "זו הכללה, כמובן, אבל אני מאמין שמי שבא למקצוע הזה זקוק לסממנים הגבריים שיש בתפקיד. בתור נהג אתה גבוה, אתה שולט, אתה מוביל משהו גדול, ארוך ומאוד משמעותי. התגובה הקשה לפיגוע חבלני קשורה באיבוד הפתאומי של השליטה ושל הסממנים הגבריים".

הס יודע על מה הוא מדבר. ב־11 במרץ 78' הוא נהג באוטו־

שם הנהג: אבי ראובן ● **הפיגוע:** יריות על קו 160, הנוסע מירושלים לקרית־ארבע ב־17 בספטמבר 84' ● **תוצאות הפיגוע:** שבעה פצועים קשה ● **עדות אישית:** "כששמעתי את היריות, דבר ראשון שמתי את היד על העין, נסעתי בערך 150 מטר וביקשתי מאנשים שיירדו מהאוטובוס. ביד היה לי כדור והיא נאבה לי כאבי תופת, העין לא כאבה בכלל, רק דימה, אז בכלל עוד לא ניחשתי שהלכה לי העין".

בוס שהוביל חברי אגד ובני משפחותיהם. 11 מחבלים חמושים שחדרו לישראל דרך הים השתלטו עליו, ואילצו את הס להוביל אותם לתל־אביב. כוחות הביטחון בלמו את האוטובוס ליד צומת הקאנטרי קלאב. 24 אנשים נהרגו באותו ערב. הס, כאמור, נפצע קשה ברגלו.

הס: "בין חדרה לחיפה נעצרנו על ידי מחבל שעמד באמצע הכביש. הוא היה בחור עם מדים של חייל, עמד בין שני המסלולים וירה. באותו רגע נפצעתי בכתף ובחזה. עצרתי, אני לא יודע למה. גם צעקו לי לעצור, גם נפצעתי וגם היו הרוגים באוטובוס. איך שלא יהיה, עצרתי אחרי קילומטר או שניים ומהר מאוד הבנתי שהיורה היה מחבל. זה היה אחרי שכולם ירדו מהאוטובוס. פתאום ראיתי מונית מגיעה עם קלצ'ניקובים שלופים מחוץ למונית, כמו שרואים בטלוויזיה בהלוויות של המחבלים בלבנון, ואז, עוד לפני שהם הצליחו לירות כדי לרתק אותנו למקום, אמרתי לבת שלי: תברחי לכיוון חיפה, מהר. חזרתי לחפש את אשתי והם כבר היו שם, מעלים את כולם לאוטובוס. היה לי מאוד קשה לנשום. היום אני יודע שהיה לי חור בריאה. בכל אופן, התיישבתי ליד ההגה והתחלתי לנהוג, אבל לא הצלחתי לעשות את זה הרבה זמן ומישהו החליף אותי".

את הדרך שעשה האוטובוס עד שנבלם בצומת הקאנטרי קלאב זוכר הס במטושטש. הוא ישב על הרצפה באוטובוס העמוס, ומישהי, הוא לא בדיוק זוכר מי, עזרה לו לנשום כששמה אצבע על החור בחזהו. בקאנטרי קלאב עודד את אשתו לברוח ונפצע, שוב, מירויות של חייל ישראלי שחשב אותו למחבל.

"נשאלה גם השאלה למה עצרתי את האוטובוס. עצרתי כיוון שגם נפצעתי וגם צעקו לי לעצור, וגם איפשהו ראיתי את הבלגן. אני לא יכול לומר שעצרתי בגלל סיבה אחת. כאשר נהג אוטובוס נמצא עם נוסעים לבד, הוא הלידר של הנסיעה. אנחנו היינו בטיול, אז היה מדריך, מה גם שכל הנוסעים היו נהגים והיה להם מה להגיד. אבל עם כל התירוצים והסיבות ומה שאני אגיד, אני יודע שזאת היתה, בסופו של דבר, החלטה שלי. איפשהו רציתי לברר לעצמי למה עצרתי, והיום אני יודע שאלו לא דברים שאפשר לשחזר אותם. תפקדתי בצורה אוטומטית. במצבים כאלה אדם עושה פעולות אוטומטיות. ללא שליטה.

עמוס חביב. סייע לנוסעים

אבי מימון. נפגע פעמיים

מאיר וייזל. ניצל בחדרה

דודי יום־טוב. גילה חושיה

עיסא אבו־טור. עזר לחיילים

משה בניתה. קפץ על היורה

דוד שלף. תפס את המחבל

ראובן לומקין. נתקל במארב

גדעון הס. נפצע קשה

אשר עטיה ז"ל. נהרג בפעולה

גדעון הס, הנהג מהפיגוע בכביש החוף: "צריך להבין למה מישהו הולך להיות נהג אוטובוס. אני מאמין שמי שבא למקצוע הזה זקוק לסממנים הגבריים שיש בתפקיד. בתור נהג אתה גבוה, אתה שולט, אתה מוביל משהו גדול, ארוך ומאוד משמעותי. התגובה הקשה לפיגוע חבלני קשורה באיבוד הפתאומי של השליטה ושל הסממנים הגבריים"

"אני לא מנסה לתרץ את ההחלטה שלי, כי אני לא ממש יכול להסביר אותה. זה מטריד אותי? אני לא יודע. הייתי בארכיון צה"ל וקראתי שם את חקירת המחבלים, ואני יודע שהם התכוננו לשגר אל האוטובוס טיל לאו שכבר היה בקנה. איפשהו אני מתנחם בזה, אפשר לומר. אני לא יודע מה היה קורה אם הייתי ממשיך לנסוע, והם היו יורים על האוטובוס טיל. אולי כולנו היינו מתים".

שמונה חודשים היה הס מאושפז בבית חולים, וכשחזר הביתה גילה שהדרך לשיקום עוד ארוכה. "הפחדים היו איומים. כמה שבועות אחרי שהגעתי הביתה, ישבתי בסלון וראיתי סרט מתח בטלוויזיה. אני לא זוכר מה בדיוק היה שם, אבל משהו מהסרט גרם לי לתגובה היסטרית. כמעט עשיתי לי נזק ברגל מרוב לחץ ולא הייתי רחוק מלעשות במכנסיים. בהמשך, בתקופת הלימודים, עברתי טיפול וזה מאוד עזר".

זוועות האינתיפאדה

מאז תחילת האינתיפאדה נפגעו כ־7,000 אוטובוסים של אגד. שריפת אוטובוסים, זריקת אבנים ומקרי ירי הפכו לעניין כמעט שגרתי עבור הנהגים בקווים הרלוונטיים. אמצעי המיגון השתכללו עם הזמן. שמשות האוטובוס הוחלפו מזכוכית לפלסטיק קשיח, לחצן מצוקה הותקן ליד כל כיסא נהג, כאזורים מסוכנים במיוחד מוצמד לאוטובוס ליווי חמוש. 87 נהגי אגד נפצעו במהלך האינתיפאדה. סיפורם של ארבעה מהם מובא כאן.

סיפורו של הנהג, אבי מימון:

פעמיים נפגע אבי מימון. בפעם הראשונה מקליע שחדר לבטנו, בפעם השנייה מיידוי אבנים. הפגיעה הראשונה היתה פיסית, אך מימון התגבר עליה וחזר לעבוד. כעבור חצי שנה, ב־10 במרץ 93', אחרי שהותקף שוב, הוכרע על ידי הלחץ הנפשי. כרגע הוא עובד בחצי משרה, רק בשעות האור, מנסה להתגבר על הטראומה. "הזיכרון שלי אבד כמעט לחלוטין", הוא מספר. "כל חודש אני נאלץ להחזיר לאגד חלק גדול מהמשכורת, בגלל שחסר בנסיעות שלי כסף. כשירו עלי זה היה מתוך פיג'ו שעמדה בצד הדרך, וכל רכב שאני רואה בצד, אני נדרך, מזיע כולי וצורח על המאבטחים. בלילות אני לא מצליח להירדם. כשאני נרדם אני חולם, כמעט כל לילה את

המשך בעמ' 8 ◀

שם הנהג: ציון ענבים ● **הפיגוע:** פיצוץ בקו 12, הנוסע משער שכם לשכונת בית וגן בירושלים ב־22 במרץ 78' ● **תוצאות הפיגוע:** שישה הרוגים ו־20 פצועים ● **עדות אישית:** "אני לא יכול לשכוח שבמשך שלוש דקות אנשים פחדו להתקרב לאוטובוס בגלל ההתפוצצויות שלא הפסיקו. ברגעים הראשונים בכלל לא שמתי לב שנפגעתי, לא הרגשתי שום כאב ועם הפגיעה התמורית שיש לי בגב, הורדתי אנשים מהאוטובוס. אני זוכר שהיתה שם אשה אחת שנתפסה בדלת, והייתי צריך לשבור חלון בשביל להוציא אותה, ואחרי זה התמוטטתי, איבדתי את ההכרה".

חייגנו מרזי מורי
והצלח

מיטל ברנס
חיילת
אילת, ארגמן 54

"אחרי שניסיתי הכל וכלום לא עזר... חייגתי מרזי מורית והצלחתי לרזות בריא מהר וקל - בדיוק בירכיים ובבטן. תענוג אמיתי! להיראות מצויין, להרגיש נהדר ולהיות ממחמאות!"

חגית ביתן
גננת
נתניה, לוי אשכול 5

"ניסיתי את כל ה"מיפגשים והדיאטות" - והתאכזבתי... עד שחייגתי מרזי מורית - ונדהמתי מהגיזרה החדשה שלי! כך בדיוק חלמתי להרגיש ולהיראות. אם אני הצלחתי - כל אחד יכול!"

הנוסחה המהפכנית להרזיה ומדהימה גם אותך התוצאות!
כמה פעמים כבר "הבטיחו" לך לרזות ואחרי שבוע הפסקת מחוסר תוצאות! בכל שנה "צצים" עשרות "פתרונות פלא" המבטיחים לך הרזיה. בכל שנה הם נעלמים כלא היו... עכשיו, אחרי שניסית הכל וכלום לא עזר - מגיע לך רק הטוב ביותר. הנוסחה הבלעדית קילוויטין צלוליטון+® שעושה בשבילך את כל ההרזיה והגיזרה בקלות ובמהירות!

נוסחה מדעית שוויצרית בפיקוח ד"ר נורלמן וד"ר קוויט
הנוסחה הבלעדית קילוויטין צלוליטון+® פותחה בשוויץ ע"י רופאים ומדענים מומחים ומיוצרת בשוויץ במעבדות הענק PHARMAKON בלעדית בארץ ובעולם לשיטת מרזי מורית. המרכיבים המדעיים שבנוסחה פועלים בשבילך כפול: גם לזירוז חילוף החומרים וההרזיה וגם לפירוק השומנים תוך כדי אכילה לשובע ושיפור בריאות הגוף.

הנעלת קצב ההרזיה ועיצוב מיידי של הגיזרה
הידע והנסיון של רופאי מרזי מורית הפכו לשם דבר במשך 15 שנות פעילותם. התאמת הנוסחה לנתוניך הגופניים מבטיחה לך להיפטר - מיד ולתמיד - מכל ריכוזי השומן העקשניים ולזכות בגיזרה שתמיד רצית - וללא כל מאמץ! מעל ל-300,000 נשים גברים ובני נוער רזו והצליחו עם מרזי מורית. עכשיו גם אתם תצליחו - בחיוג אחד!

חייג/י מ-8 בבוקר עד 8 בערב והתחיל/י לרזות תוך 48 שעות
קו ישיר להרזיה מיידית עומד לרשותך בכל יום מ-8 בבוקר עד 8 בערב. כל שעליך לעשות הוא לחייג עכשיו ולמלא שאלון הרשמה מדעי. תוך 48 שעות תגיע לביתך השיטה החדשנית קילוויטין צלוליטון® ומיד תתחיל/י לרזות!

רב - קווי - 02-252676
רב - קווי - 02-255512
לשירותך - גם בלילות ובשבתות

לקבלת חומר הסבר מפורט-חינם צלצל/י 24 שעות ביממה!

חדש!
SILHOUETTE+™ - ביגוד לעיצוב הגוף
טיפול מרוכז לריכוזי השומן+קלטת הוידאו הבלעדית לשריפת האנרגיה - מצורפים מעכשיו לשיטת ההרזיה שלך!

1994

על פי סקרים ארציים שנערכו בפיקוח פרופסור אליהוא כ"ץ:
71% מהציבור הישראלי בוחר לרזות רק עם מרזי מורית.

מרזי מורית
רואים תוצאות יום יום

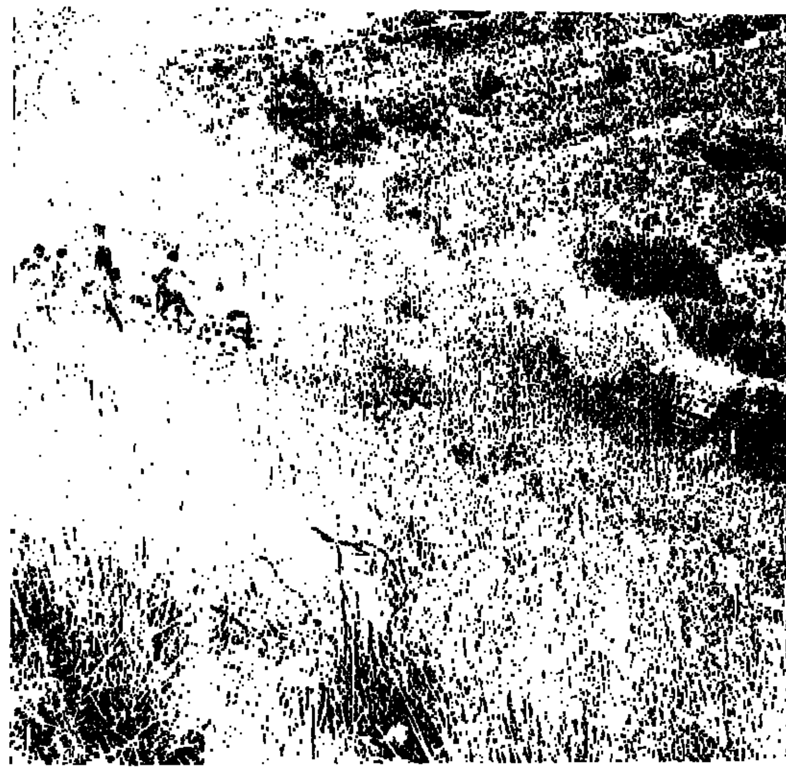

קו 405

האוטובוס שדורדר לתהום

ב־6 ביולי 89', סמוך לשעה 12 בצהריים, התנפל מחבל חמוש בסכין על הנהג משה אלול, הצליח להטות את ההגה ימינה ולדרדר את האוטובוס לתהום של 150 מטר. 14 נוסעים נהרגו. 27 נפצעו.

הנהג, משה אלול, נפצע קשה. בראיונות שנתן מיד אחרי שחזר מבית חולים, אמר שקודם יטפל בגופו ורק אחר כך, אם יהיה צורך, ילך לטיפול נפשי. לו היה הדבר תלוי בו, אמר אז, היה חוזר לקו 405 מיד. יחד עם זאת, אפשר היה לזהות כבר באותם ראיונות את ניצני המשבר. אלול דיבר על פחד גדול מלינץ', על כך ש"איזה מישהו רציני, יום אחד לא יהיה לו על מה לכתוב מאמר מערכת, והוא יטען שהנהג היה יכול לרסן את התוקף" ("העיר", 11.8.89). אף אחד לא קם והאשים בגלוי את אלול שהיה בידו למנוע את האסון, אבל גם כשהתאושש מהפציעה, לא הצליח להתנתק מהתחושות הקשות. הוא נמצא בטיפול היום ומסרב לדבר על המקרה עם זרים. שלוש וחצי שנים עברו מאז אותו יום נורא. כף רגלו של אלול עדיין לא דרכה בתחנה המרכזית. על אוטובוס לא עלה, גם לא כנוסע.

► המשך מעמ' 7

אותו חלום. אני רואה את האוטובוס מידרדר, ואת המחבלים באים ויורים עלי. בטיפול אני מנסה לשחזר את ההתקפות לפרטי פרטים ואני ארע שיצאתי מזה, ביום שאוכל לספר את כל הסיפור בלי להיכנס להיסטריה".

מימון מדבר בשקט. עיניו מושפלות. "כל פיגוע שקורה בא־רץ מחזיר אותי אחורה. שוב אני חוזר למקרה וכאילו אני הייתי במקום, כל פעם מחדש. גם לעבור בנקודה איפה שעמדה הפיז'ו זה קשה, אז כל הנסיעה אני משתדל להגיד לעצמי, אתה יכול לעשות את זה, אתה יכול לעשות את זה, עד שעוברים את המקום".

סיפורו של הנהג ראובן לומקין:

שלוש וחצי שנים בלבד גר ראובן לומקין, עולה מרוסיה, בישראל, ומזה שנתיים הוא נהג בקו הנוסע לאפרת, שם הוא גם גר. הוא חשב ששום דבר לא יפתיע אותו בכביש הזה, עד אותו מארב ב־12 בספטמבר 93'. שלושה מחבלים ירו על האוטובוס שלו 80 כדורים, ולומקין, שהיה לבד באוטובוס, ניצל בנס. על הפחד הוא לא רוצה לדבר. "זה לא עניין של הפחד, זה עניין של המדיניות. איך אפשר לפחד במדינה שלך? אני לא מבין את זה".

סיפורו של הנהג עיסא אבו־טור:

עיסא אבו־טור, תושב צור־באהר, מבוהל, ולא ברור מה יותר מפחיד אותו: השלטונות הישראלים או המחבלים שירו עליו. ארבעה חיילים נפצעו מן היריות ב־21 באוקטובר 93', ואבו־טור חילץ אותם תוך סיכון עצמי. היום, כחצי שנה אחרי, הוא עובד במשרה חלקית, לא מצליח להתגבר על כאבי הראש ועל הפחדים. בתחנת אגד בשער שכם בירושלים דווקא משתדלים לעזור לו. "אני עובד חלקי", הוא אומר. "אני מוכרח להסתדר, צריך להביא כסף הביתה. דבר כזה אני לא מאחל לאף אחד. עד עכשיו יש פחד. בהתחלה, הייתי חולם על זה כל הזמן, עכשיו כשמדבר איתי הרופא הנפשי זה עבר קצת, אבל בלילה אני לא נרדם. באות לי מחשבות על כל מיני דברים וגם על המצב שלי שחוזר אחורה".

אתה מצטער שסייעת לחיילים? אני שואלת. "מצטער?", אומר אבו־טור, "מה פתאום? למה, מה, אני יותר טוב מהנוסעים שלי באוטובוס? אני לא יותר טוב".

סיפורו של הנהג שמואל אוחנה:

ב־12 בדצמבר 93', בדרכו מבאר־שבע לחברון, עבר אוחנה שני מחסומי אבנים. לקראת המחסום השלישי התחיל להבין שמשהו חריג עומד להתרחש. הוא ביקש בקשר מהסיור שאמור ללוות אותו, להתקדם ולפגוש אותו לפני המחסום השלישי. באותו זמן היו באוטובוס שלושה נוסעים בני משפחה אחת. בסופו של דבר, לא חיכה אוחנה לליווי ופינה את המחסום בעזרת אחד הנוסעים ונהג שעבר בסביבה. מיד כשעבר את המחסום, נורה לעברו צרור והוא נפגע. "שמתי את היד על הבטן", הוא מספר, "והבנתי שאני פגוע. לא נעצרתי, ראיתי מרחוק את האורות של הג'יפ שהיה אמור ללוות אותי והמשכ־תי עד אליו. כשהגעתי, שמתי ברקס, ירדתי במדרגות וזהו, התמוטטתי".

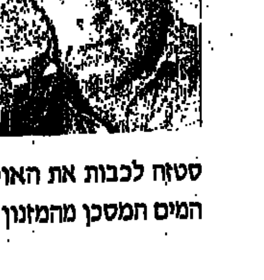

שם הנהג: דוד ברק • הפיגוע: פיצוץ מכונית תו־פת במזנון של מושב מחו־לה ב־16 באפריל 93' • תוצאות הפיגוע: הרוג אחד • עדות אישית: "היו צריכים לפנות אותי משם בכוח. נכנסתי למין אק־סטזה לכבות את האוטובוס שהתחיל לבעור. צינור המים תמסכן מהמזנון לא ממש הועיל לשריפה כזו".

פיגועים במרכז הארץ

האוטובוסים הנעים בקווים העמוסים של מרכז הארץ הם יעד מועדף על המחבלים. האפשרות לפגוע בישראלים במקום שאמור להיות הבטוח במדינה קוסמת להם. אחד הפיגועים הל' לו התרחש ב־2 בדצמבר 94', באוטובוס של "דן" שנסע מפתח תקוה לתל־אביב. שלושה מחבלים עלו עליו ברחוב ז'בוטינסקי בפרדס־כץ, והתיישבו בספסל האחורי. כמה דקות לאחר מכן, הם החלו לדקור את הנוסעים שישבו לפניהם. הנהג והבלש משטרתי שעברו במקום במקרה, השתלטו עליהם והרגו אחד מהם. נוסע שנפצע קשה מת מפצעיו מאוחר יותר.

"עד עכשיו, כשאני נזכר בצעקה של המחבל שדקר, סומרות לי השערות", מספר דוד שלף, הנהג. כן, הוא זוכר שעלו שלושה ערבים. הוא שם לב לעובדה שהיו ערבים, בגלל המכנס, אבל בהחלט לא ייחס לכך חשיבות. "כששמעתי את האללה אכבר' הנורא ההוא, הרמתי את הראש וראיתי אותם דוקרים באקסטזה את הנוסעים שישבו לפניהם. בלי לחשוב שמתי הגה ברקס, הוצאתי את האקדח ורצתי אליהם. הנוסעים האחרים

הנהג אבי מימון: "בלילות אני לא מצליח להירדם. אני רואה את האוטובוס מידרדר ואת המחבלים באים ויורים עלי. כל פיגוע שקורה בארץ מחזיר אותי אחורה. שוב אני חוזר למקרה מחדש. כל הנסיעה אני משתדל להגיד לעצמי, אתה יכול לעשות את זה, אתה יכול לעשות את זה"

ברחו והם, שלושתם, קפאו במקומם. לא ממש ידעתי מה לע־שות, אבל בתוך אולי חצי דקה נכנס לאוטובוס שוטר שעבר שם. הוא היה חמוש בעוזי, ואז אחד המחבלים תפס אומץ והתנ־פל עליו. השוטר ירה בו והוא נהרג במקום. האוטובוס היה כמו ריק בזמן הזה. אני זוכר ששמתי לב שכל הנוסעים ירדו, אפילו הפצוע קשה שמת אחר כך, הצליח לרדת בכוחות עצמו.

"הרגשתי אחריות, ועוד איך. זו הרגשה נוראית, לראות את הנוסעים חסרי אונים, נדקרים מהגב. באותו רגע הרגשתי ממש כמו קברניט של מטוס שאחראי על מי שטס איתו, אחראי להביא אותו ליעד בשלום. כששמעתי שהבחור נהרג, מאוד כאב לי. לא האמנתי שמצבו קשה עד כדי כך. אני לא יודע אם זה אומר שלא ביצעתי את המשימה, כביכול, כמו שצריך, אבל איך שלא יהיה, נהרג לי מישהו באוטובוס. זאת לא הרגשה נעימה בכלל".

גם משה בניתה, כמו דוד שלף, זכה לשבחים רבים על התנהגותו האמיצה. בניתה שנהג בקו תל־אביב־רמלה, העלה נוסעים בצומת חולון ב־5 בדצמבר 93'. ביניהם היה מחבל חמוש בגלילון. הוא נעמד על המדרגה הראשונה ופתח באש לתוך האוטובוס. בניתה הצליח להדוף אותו החוצה, סגר את הדלתות והמשיך לנסוע. חייל שהיה באוטובוס וחיילים נוספים שעמדו בצומת ירו במחבל והרגו אותו. מיריות המחבל בתוך האוטובוס נהרג חייל המילואים דוד משרתי.

"כשהתחלתי לצאת מהתחנה", משחזר בניתה, "שמעתי צרו־רות. עדיין לא עיכלתי בדיוק מה קורה. אני מסתכל עליו והוא יורה עוד צרור ממרחק של מטר וחצי. למרות המרחק הקצר, הוא החטיא, אבל בגלל שכל החלונות סביבי התנפצו, הורדתי את הראש. המחבל כנראה חשב שנהרגתי, ופנה לירות לעבר הנוסעים. חייל המילואים, שעלה אחרון, עמד עדיין במעבר וחטף את הצרור במקום. אחרי שראיתי שהמחבל ממשיך לי־רות, פשוט קפצתי עליו. הוא היה המום, כנראה בגלל שהיה בטוח שנפגעתי, והצלחתי להדוף לו את הנשק כלפי מעלה ועם כל כובד הגוף, פשוט לדחוף אותו החוצה.

"בשעות הראשונות שאחרי האירוע, עדיין לא עיכלתי מה קרה. הכל היה נראה לי כמו מסרט, כמו רמבו. אדם יורה עליך צרורות ממטר וחצי ולא פוגע. בלילה, כשהגעתי הביתה, לא הצלחתי להירדם. כל הזמן חזרה לי התמונה שלו עומד מולי ויורה". חודש אחרי המקרה הלך לבקר את משפחתו של משר־תי. "הרגשתי שאני צריך, לא יודע למה", הוא אומר. לשאלה אם הוא חושב הרבה על האירוע, הוא עונה כלאו מוחלט. "צריך לקרות משהו בשביל שאני אזכור", הוא אומר, "אני בחור חזק".

גם דורי יום־טוב, שנתקל במחבלים בשעה שנהג בקו 25 בירושלים, גילה תושיה ואומץ רב. זה קרה ב־1 ביולי 93'. שלושה מחבלים עלו על האוטובוס שנסע משכונת נוה־יעקב בירושלים למרכז העיר. תוך כדי נסיעה הוציא אחד מהם רובה אם 16 והחל לירות בנוסעים. יום־טוב נאבק איתו והצליח להה־סיט את קנה הרובה לכיוון הרצפה. שני נוסעים התנפלו על

המשך בעמ' 10 ◄

365 ימים באופנה המשביר לצרכן

חשופים
בתא הנהג

חיילים משתלטים על האוטובוס החטוף ב־84' • צילום: שמואל רחמני

קו 300
הקו שהוחטף פעמיים

ב־12 באפריל 84', בשעה חמש אחר הצהריים, נחטף אוטובוס שהיה בנסיעה מתל־אביב לאשקלון, על ידי ארבעה מחבלים שעלו אליו כנוסעים. הנהג, אילן הלוי, אולץ באיומי סכין על צווארו לנסוע דרומה לעבר רצועת עזה. במהלך הנסיעה גילה הלוי קור רוח והצליח לשכנע את החוטפים להוריד אשה שחשה ברע, תוך שהוא לוחש לה להודיע על החטיפה [illegible] עצרו את האוטובוס ליד דיר אל־בלח. במהלך ההשתלטות נהרגה החיילת [illegible] מאש הצבא. שני מחבלים נהרגו ושני חברים שנתפסו חיים, [illegible] ב־1989 [illegible] המחבלים [illegible]

[illegible] בקו 300 [illegible] לאחר שרצח שלושה נוסעים [illegible] הנהג, יחיאל פרמי, שהצליח, למרות פציעתו הקשה, לעצור את האוטובוס, לפתוח את הדלתות ולאפשר לנוסעים לברוח. חייל מילואים הרג את המחבל. פרמי מת מאוחר יותר מפצעיו.

► המשך מעמ' 8

מחבל נוסף והשלישי נפצע קשה מאש חברו בתחילת הנסיעה. כשהנוסעים ברחו מהאוטובוס, הצליחו גם שני מחבלים לעשות זאת. בהמשך הם חטפו מכונית שבה נהגה ז'נט קרושידיין, ואילצו אותה להסיעם לכיוון בית־לחם. ביציאה מהעיר נתקלו במחסום, הרגו את הנהגת ונהרגו מאש חיילי משמר הגבול. אחת משלושת פצועי הירי באוטובוס, מתה מפצעיה מאוחר יותר.

יום־טוב עדיין לא חזר לעבוד והוא מקווה שהדבר יקרה בשבועות הקרובים. הוא מרגיש קצת נטוש. כשיחזור להגה, יצטרך, אם ירצה, לקנות לעצמו אקדח מכספו. "אם אני לא אהיה באובר גדול מרי, אני אעשה זאת", הוא אומר, אבל מוסיף שהוא מניח שלא יעשה זאת. למרות מעשה הגבורה שלו, נתקל גם הוא בשאלות קשות. "אומרים לי, איך לא הבחנת שזה מחבל? אז אני עונה שזאת תחנה שבה רגילים לעלות הרבה ערבים. איך אפשר לדעת שהאיש הזה, דווקא הוא מחבל, אני לא יודע. כשפתחתי את הדלתות, הוא היה הראשון שקפץ, ואני אחריו. עד היום אני צוחק על זה. היה לי כדור ברגל ואני רץ אחריו כאילו כלום. באיזה שהוא שלב הוא נעמד מולי במרחק של 50 מטר. הוא היה מאוד מבולבל ולחוץ, ואני רק חשבתי שחבל שאין לי אקדח. אם באותו רגע היה לי אקדח, הייתי יורה בו, כי אני הייתי שקול והוא מאוד מבולבל. אבל בסוף הוא ראה שאני לא אתפוס אותו והפס ריצה לעבר הבתים הערביים שממול. אחר כך פיניתי את עצמי לבית חולים, ורק בסוף היום שמעתי על המשך הסיפור".

למרות שהוא שלם עם עצמו ועם התנהגותו, קשה לו להשתחרר מהמחשבה מה היה קורה אילו היה עוצר את המחבל. "אני לא מאמין שמישהו יכול להאשים אותי שלא עצרתי אותו. אני לא יודע מה יכולתי לעשות, אבל אני לא מפסיק לחשוב שאם כן היה לי אקדח, דנס לא היתה הולכת ככה".

האירוע הזה, אגב, לא היה המפגש הראשון של יום־טוב עם מחבלים. בשנת 86' ירו מחבלים על טירוני "גבעתי" בטיום טקס השבעה בכותל. יום־טוב, שהיה אחד הנהגים שחיכו באוטובוסים לסיום ההשבעה כדי להסיע את הטירונים לבסיס, מצא את עצמו מפנה פצועים כל הלילה. "כשאני נזכר בשני המקרים, אני לא יודע איזה מהם היה קשה יותר", הוא אומר,

הנהג דוד שלף: "הרגשתי אחריות, ועוד איך. זו הרגשה נוראית, לראות את הנוסעים חסרי אונים, נדקרים מהגב. באותו רגע הרגשתי ממש כמו קברניט של מטוס שאחראי על מי שטס איתו, אחראי להביא אותו ליעד בשלום. אני לא יודע אם זה אומר שלא ביצעתי את המשימה, כביכול, כמו שצריך, אבל איך שלא יהיה, נהרג לי מישהו באוטובוס. זאת לא הרגשה נעימה בכלל"

למרות שבאחת הפעמים נפצע בעצמו. "אבל בגלל זה אני לא מפחד לחזור לקו, מה עוד כבר יכול לקרות לי?".

הפיגוע ב־ריחן

הפיגוע בקו 961 ליד יריחו נחשב לאירוע ששינה את המפה הפוליטית בישראל. זה קרה ב־31 באוקטובר 88', 24 שעות לפני הבחירות לכנסת הי"2. מפלגת העבודה הובילה בסקרים, אך הפסידה. פרשנים פוליטיים טענו לאחר הבחירות, שהשאירו את יצחק שמיר בראשות הממשלה ושמפלגת העבודה איבדה לפחות שלושה מנדטים, בגלל התקפת המחבלים.

חמישה נוסעים נהרגו בפיגוע הזה: רחל וייס ושלושת ילדיה והחייל דוד דלרוזה, שניסה לחלץ אותם מהאוטובוס הבוער. באוטובוס נהג עמרם חביב. הנהג הראשון שהנהיג את הקו ירושלים־טבריה־קרית־שמונה, העובר דרך הבקעה, מיד אחרי מלחמת ששת הימים. יחסיו עם ערביי הבקעה, הוא מספר, היו יחסים חבריים של ממש. "עד האינתיפאדה, אני לא זוכר שקניתי מלפפון אחד או עגבניה אחת. הם היו רבים מי ייתן לי ירקות ופירות. ביום הפיגוע ישבתי עם נהג אחר בטבריה, והוא התלונן על האבנים שזורקים עליו. אמרתי לו, חביבי, עלי לא זורקים, הם חברים שלי ואני עובר שם כמו מלך". באותו ערב התברר לו שטעה. בכלל, הוא לא היה אמור לעשות את אותה נסיעה. בגלל הוותק שלו חביב אינו עובד בערבים, אבל באותו יום ביקשו ממנו להתחלף, והוא הסכים.

אחרי הפיגוע נכתב בעיתונים שהנהג, שבתושייתו מנע אסון כבד יותר, מסתגר בביתו המום. מנהל סניף אגד הפציר בעיתונים להניח לו והחברים פחדו שיישבר. שנה קודם לכן היה מעורב בתאונת דרכים קשה ועד שהצליח, איכשהו, להתאושש ממנה, קרה האסון ביריחו.

"אני זוכר היטב שראיתי את האנשים זורקים את הבקבוקים ובורחים לפרדס", משחזר חביב, "אבל מי יכול להיות מוכן לכזה דבר, בחושך, באמצע נסיעה שגרתית. אומרים לי שמנעתי אסון גדול יותר בכך שמיד פתחתי את הדלתות ועודדתי את הנוסעים לצאת. אני לא יודע, באמת, אני חושב שעשיתי פשוט את מה שהייתי צריך לעשות. בתור נהג, את מבינה, יש לי אחריות כלפי הנוסעים שלי. ובכלל, כשאתה רואה בן אדם נשרף, לא משנה מי זה, יהודי, ערבי, נוצרי, אתה מוכרח לעשות משהו, זה הרי בן אדם".

חביב מספר שאחרי פתיחת הדלתות, עזר לנוסעים לרדת וירד אף הוא. "ראיתי שם זוג אנשים בוערים. לקחתי וזרקתי אותם לתעלת מים שהיתה בצד הדרך, פשוט לא ידעתי מה עוד אפשר לעשות, ואז בא אלי חייל ואמר שיש עוד אנשים בפנים. ניסיתי להיכנס פנימה, אבל הרגשתי שאני נשרף ויצאתי החוצה. מהאוטובוס התחילו להישמע פיצוצים של כלי הנשק שהושארו שם, כנראה, וליד הדלת, ממש מתחת לאוטובוס, ראיתי חיילת שוכבת בלי הכרה. זחלתי לשם והוצאתי אותה, ואחר כך פשוט עמדתי ליד האוטובוס הבוער והצטערתי על האנשים שנשארו בפנים".

הזוג שחביב זרק למים היו סינדי ורב כלום, עולים חדשים. חביב ביקר אותם בבית חולים ולאחר מכן הם שלחו לו מכתב תודה מצמרר, אותו הוא שומר עד היום. "תודה לך על הביקור", הם כותבים, "ועל המתנות שהבאת לנו. תדע שאנחנו יודעים שהצלת את חיינו בקור הרוח שלך, ואנחנו יודעים שהאלוקים ישיב לך כגמולך שגמלת לנו באותו ערב נורא". כתו של חביב מספרת שבני משפחת בלום מתקשרים כל חג להזמין אותם אליהם. "אני לא מהטיפוסים שמחפשים שיגידו לי תודה", אומר חביב, "אני שמח שהם מזמינים, אבל אני לא הולך".

הוא מכחיש שעבר משבר בעקבות האירוע. כועס, שוב, על העיתונאים שכתבו זאת. "אחרי יומיים־שלושה חזרתי לעבוד רגיל. חולם על זה? אני? לא. בכלל לא. חושב על זה לפעמים, למשל כשבאו וסיפרו לי שהבעל שלה התחתן, אז חשבתי, מה, עוד לא עברה שנה, איך הוא כבר מתחתן. השתגעתי מזה. ניסיתי ללכת להלוויה, אבל לא הצלחתי. לא יודע למה. חזרתי הביתה לפני שהגעתי לשם. לא אוהב ללכת למקומות כאלה.

"זה משפיע על כל אדם. איך אפשר לא לחשוב על אמא ושלושה ילדים שנשרפים. אני לא אחד שמתרגש, אבל איך אפשר לא. פעם הייתי יותר חי, היום אני יותר אוהב להיות בשקט. פעם הייתי יושב עם החבר'ה של הילדים שעות וצוחקים, היום אני בא יושב חצי שעה, אחר כך נכנס בחדר שלי, סוגר עצמי, שיהיה שקט. מאז הפיגוע והתאונה, אני לא סובל רעש, רק רוצה להיות לבד. אני חושב שאני יותר עצבני".

לפרוש הוא לא מתכוון, כי "מה אני אעשה כל היום בבית", אז הוא ממשיך לקום כל בוקר בארבע, ולצאת באוטובוס הראשון לטבריה. לא, הוא לא פוחד, למרות שהמעבר ביריחו ממשיך להיות בעייתי. "ביום שישי של הטבח בחברון, לא השאירו לי חלון אחד. מסננת עשו לי מהאוטובוס". ■

שם הנהג: יעקב מזרחי • הפיגוע: התקפה של שוטר גבול מצרי, חבר הג'יהאד האיסלאמי על אוטובוס "אגד" שנסע בדרך מאילת לעבודה ב־25 בנובמבר 90' • תוצאות הפיגוע: [illegible]

חיים יבין

מחפש את השורשים

בשבוע הבא יוקרן בערוץ 1 סרטו התיעודי של חיים יבין, "חמש דקות מוימאר". הסרט מתאר שני קצוות של העבר הגרמני: העיירה וימאר ומחנה הריכוז בוכנוואלד. לקראת השידור שוחחו אורי אבנרי וחיים יבין – שניהם ילידי גרמניה שעלו לארץ ב־1933 – על התרבות הגרמנית, הנאצים והמלחמה בין הטוב היחסי והרוע המוחלט. מיוחד ל"סופשבוע"

אבנרי: "נתחיל בצד האישי. אני חושב ש'סופשבוע' ביקשו דווקא אותי לשוחח איתך מפני שלשנינו רקע דומה. אתה עזבת את גרמניה ב־1933, כשהיית בן שנה, ובאותה השנה אני עזבתי את גרמניה כשהייתי בן 10. זה היה חודשים אחדים אחרי שאדולף היטלר הגיע לשלטון. אני מניח שגם הרקע המשפחתי שלנו די דומה. הורינו באו לארץ, התחילו בחיים חדשים, עבדו עבודה גופנית קשה שלא היו רגילים לה בגרמניה. עם הגיענו ארצה ההורים שלי ניתקו כל קשר רגשי עם גרמניה, אבל הם הביאו איתם את התרבות הגרמנית. למעשה לא הפכו מעולם לארץ־ישראלים. הם נשארו גרמנים וחיו גם כאן בחברה יהודית־גרמנית ובשפה גרמנית. איך זה היה במשפחתך?".

יבין: "אצלנו היה אקט וולונטרי תקיף מאוד לנתק את הקשר עם גרמניה. זה לא היה כך, כאילו ההורים שלי שכחו, או פתחו לפתע דף חדש, ציוני. ההורים שלי היו ציונים גם בגרמניה. יכולנו לברוח לארצות הברית, היתה לנו שם דודה, אבל הם החליטו במודע לבוא לארץ. הניתוק מגרמניה היה מין אקט של מחאה מלאת זעם".

אבנרי: "אחד הפרופסורים בסרט שלך אומר שהוא נעלב. אני חושב שזה די מבטא את הרגשת הורינו".

יבין: "כן. הם קיבלו מכת מוות תרבותית, כי הם גדלו על כל היופי הזה, על כל ההומניזם הגרמני, והנה פתאום המפלצת הנאצית הופיעה במלוא כיעורה".

אבנרי: "אולי ניתן לומר שמבחינה זו היו היהודים הגרמנים שונים לגמרי מקהילות יהודיות אחרות שנפגעו על ידי השואה, מפני שהיהודים הפולנים והאוקראינים והסלובקים, למשל, לא שייכו את עצמם לאומה המארחת. יהודי פולין ידעו ברובם הגדול שהם לא פולנים וגם הפולנים עצמם לא התייחסו אל היהודים כאל פולנים. ואילו יהודי גרמניה האמינו בלב שלם שהם גרמנים, נכון? אני מניח שגם הוריך חשבו שהם גרמנים, למרות שהיו ציונים".

יבין: "כן ולא. אמרתי כבר שהם ניתקו במודע את המגע שלהם עם גרמניה. אך כל נשכח שהם לקחו איתם בכל זאת מגרמניה את הדברים הקלאסיים, בין אם זה השירה הגרמנית, יצירות גתה ושילר, ובין אם זה המוסיקה הגרמנית שהיתה דומיננטית בחייהם. הם הביאו ספרים, אבל בעיקר הם הביאו את החינוך, את ה'קינדר־שטובה', את המוסיקה הקלאסית – באך, בטהובן, מוצרט".

להתבייש או ללמוד עברית

אבנרי: "שפת האם שלך גרמנית?".

יבין: "כן, אני גדלתי בבית שבו דיברו גרמנית".

אבנרי: "אבל לא למדת לקרוא ולכתוב גרמנית. לא יכולת לקרוא את הספרים שהביאו הוריך איתם".

יבין: "גם היום אני לא מסוגל לזה. שיפרתי קצת את הגרמנית שלי בזמן האחרון. אבל אני לא מסוגל לקרוא ולכתוב".

אבנרי: "כזה יש לי יתרון עליך. את גתה למדתי בילדותי ממש. כמה מן הקטעים של 'פאוסט', שאותם אתה מזכיר בסרט שלך, אני יודע מאז בעל פה. לעומת זאת, יש לך יתרון אחר עלי. אצלי נותרו שרידים של המבטא הגרמני, בעוד שאתה מדבר ממש ללא כל מבטא".

יבין: "כשהייתי ילד, הורי דיברו איתי רק גרמנית. אבי ז"ל, בסופו של דבר, הצליח ללמוד את העברית, אבל בדרך כלל השפה בבית היתה גרמנית. זכור לי עוד שכאשר הייתי ילד, הגברת בן־אורי, השכנה שלנו, אמרה לאמא שלי: גברת קלוגר, אם תמשיכי לדבר גרמנית עם הילד, הוא לעולם לא ילמד עברית. בעניין הזה חל שיפור מסוים".

אבנרי: "חמותי היתה מספרת שאמרו לה: גברת גרינבאום, את כבר 50 שנה בארץ ולא מדברת מילה אחת עברית, את לא מתביישת? והיא ענתה: ודאי שאני מתביישת, אבל יותר קל להתבייש מאשר ללמוד עברית.

אורי אבנרי

"אומרים שבני עולים חדשים, המדברים עם ההורים שלהם בשפת המולדת הקודמת, סובלים מזה. שיש במשפחות כאלה שבר של דורות, יותר מאשר במשפחות אחרות. שהילדים מתביישים ללכת עם ההורים שלהם ברחוב. זכור לך דבר כזה?".

יבין: "אני חונכתי להתגאות בזה שאני ייקה, כי אצלנו בבית קידשו את הערכ ם שבשמם באו הייקים לארץ. זאת אומרת, היה בזה אולי שמץ מסוים של התנשאות. אנחנו הייקים תרבותיים, אנחנו הגונים, אנחנו ישרים, אנחנו תרוצים. ולעומת זה האחרים – הם פחות תרבותיים, לא מדייקים, הם..."

אבנרי: "ברברים?".

יבין: "במילה הזו לא השתמשו, אבל אין שום ספק שהמזרחיים לא היו אז בני עדות המזרח, אלא האוסט־יודן, יהודי מזרח אירופה. כך שלא היתה לי הבעיה הזו של להתבייש בשפת הורי. אבל למרות שבאתי בן שנה וגדלתי כילד ישראלי, צבר לכל דבר ועניין, אני נושא איתי – או בגנים או עמוק־עמוק מהילדות – תכונות בסיסיות של ייקה. מין יסודיות שהיא לעתים קרובות לרועץ לי. כשאומרים לי 'בעוד עשר דקות', אני אהיה בעוד עשר דקות".

אבנרי: "גם אשתך כזו?".

יבין: "לא, אשתי היא לא ייקית, אשתי היא ממשפחה ממזרח אירופה".

אבנרי: "עם אשתי יש לי בעיות בעניין של זמן, למרות שהיא דווקא ייקית שבאה, כמוך, בגיל שנה".

יבין: "יחד עם זה, אורי, דווקא אצלך זה לא נכון. אם אני עכשיו חושב על זה בקול רם, אתה דווקא יצאת מן הגדר, העזת, עשית דברים בלתי אורתודוכסיים.

המשך בעמ' 14 ◄

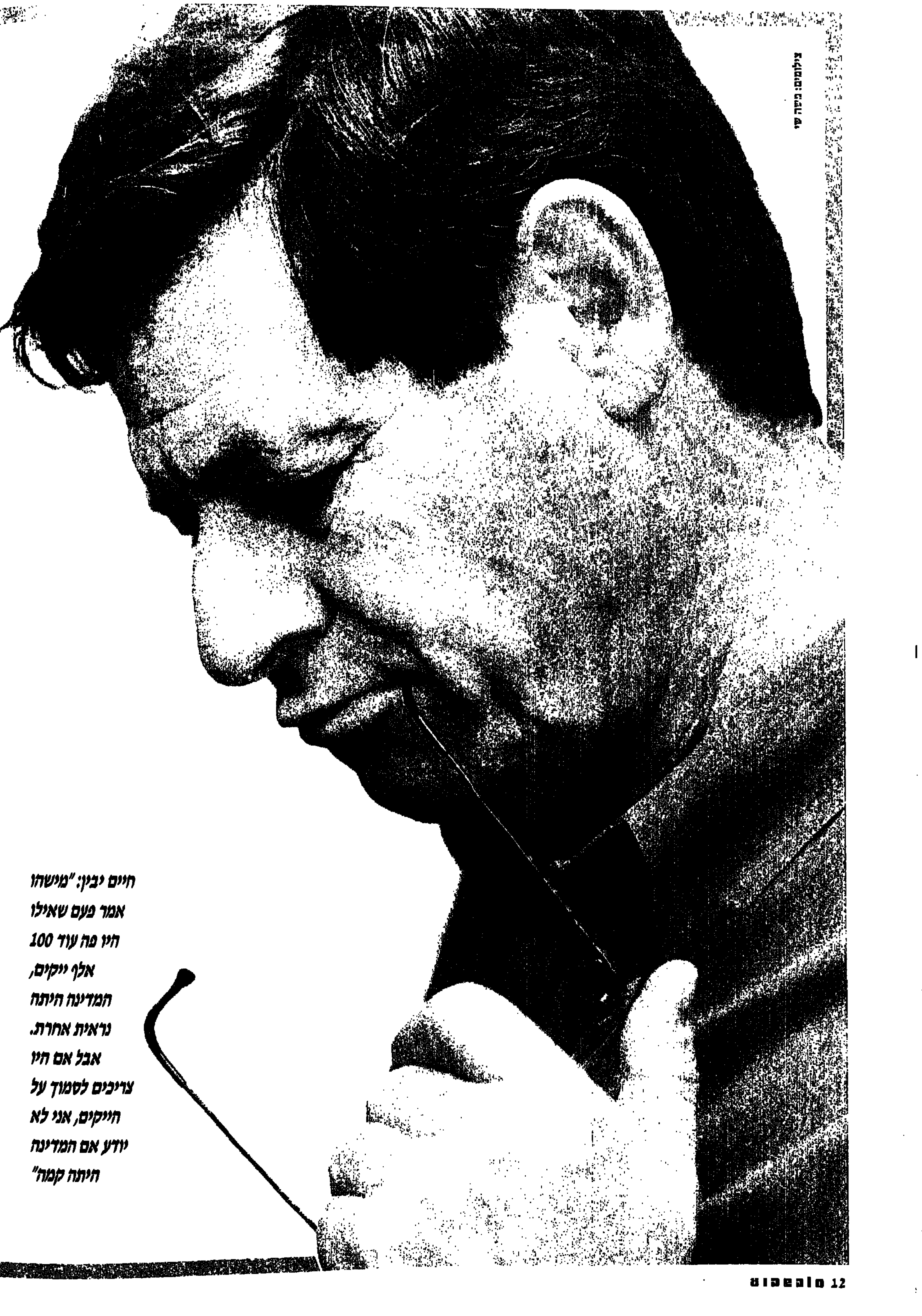

חיים יבין: "מישהו אמר פעם שאילו היו פה עוד 100 אלף ייקים, המדינה היתה נראית אחרת. אבל אם היו צריכים לסמוך על הייקים, אני לא יודע אם המדינה היתה קמה"

צבר
המסלול המצ'ופר לצעירים

תשכח מתורים, תשכח מבלגאנים, תשכח מלחכות, תשכח מלהתעצבן. תשכח מזה, ותזכור רק דבר אחד: בצבר – המסלול המצ'ופר לצעירים של קופת חולים כללית, אתה יכול לעבור מרופא לרופא מתי שבא לך. אתה יכול לקבל תרופות באיזה בית מרקחת שמתחשק לך. התשובה לבדיקה שעשית תגיע תוך יום. התור לפיזיוטרפיה – תוך שבוע. בדיקת שיניים שנתית – חינם. בקיצור, הכל מהיר, הכל אפשרי, הכל חופשי ומקוצר, ממש כמו מודעת פרסומת! ומה שיותר דרמטי – אתה בכלל לא צריך לעשות שום דבר כדי להצטרף – כי בטח כבר קיבלת הביתה חוברת מפורטת על צבר, כרטיס בריאות וכרטיס חבר מגנטי. אז זהו – עכשיו אתה חבר במועדון הצעירים הכי מצ'ופר בארץ. דווקא בסדר, לא?

קופת חולים כללית
ההסתדרות הכללית

חיים יבין
מחפש את השורשים

חיפה, 1933. ארנה, שמואל ובנם, חיים

יבין בן 12

חיפה, 1935. חיים יבין בן שלוש

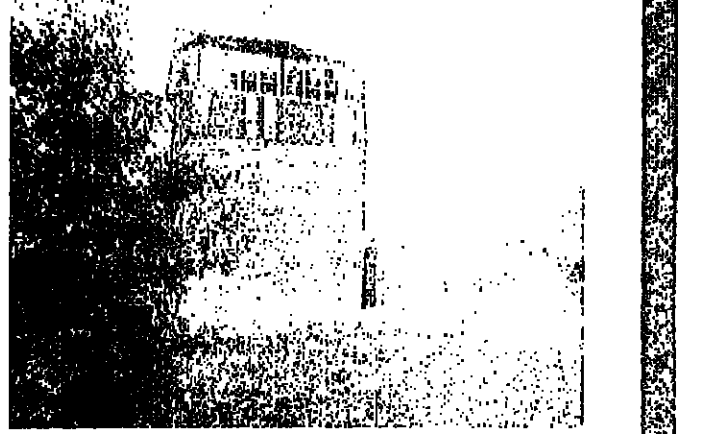
שערי בוכנוואלד (מימין) ופסלי גתה ושילר במרכז וימאר, מתוך סרטו של יבין, "חמש דקות מוימאר"

► המשך מעמ' 13

אצלי, יחד עם הייקיות באה ממסדריות מסוימת. אני לא מהפכן, אתה כן".

אבנרי: "ואתה מייחס את זה..."

יבין: "אני לא יודע אם זה בדיוק הרקע שגרם לזה, אבל לפעמים, כשאני חושב על זה, יחד עם התכונות הטובות של הייקיות יש גם איזשהי מרובעות. אמר מי שאמר שאילו היו פה עוד 100 אלף ייקים במדינה, המדינה היתה נראית אחרת. אבל אם היו צריכים לסמוך על הייקים להקים את המדינה, אני לא יודע אם היא היתה קמה. לזה היתה דרושה התעוזה של יהודי מזרח אירופה".

אבנרי: "זו אמירה די נכונה. התרומה של הייקים למציאות הישראלית, ולפני כן למציאות הישוב העברי, מוגבלת לתחומים מאוד מסוימים, ואינה ניכרת בתחומים אחרים. בשטח הפוליטי, למשל, היא היתה מזערית. לעומת זאת, תרומתם ניכרת מאוד באקדמיה, באדריכלות, בבנקאות, בתעשיה ואפילו בחקלאות".

הפחדנות הצילה את חיינו

אבנרי: "בוא נעבור לשיחה על הסרט עצמו. האם הוא, מבחינתך, חיפוש שורשים?".

יבין: "במידה מסוימת כן. הוא נולד מאותה אימרה שמופיעה גם בסרט, השתגעתם לנסוע לפלשתינה, שהיתה נושא לוויכוחים אינסופיים בקרב היהודים כאשר היטלר עלה לשלטון".

אבנרי: "איך אתה יודע את זה?".

יבין: "מסיפורי ההורים. הוויכוח האינסופי במשפחה, האם היטלר הוא תופעה חולפת, או שנשקפת ליהודי גרמניה סכנה של ממש. בבית עמדה תמיד האמירה הזו של כל קרובי המשפחה שלנו, שבסוף נספו באושוויץ. לאבי היו ארבעה אחים. אחד שרד באוסטרליה, כל יתר המשפחה, פלוס ההורים והכל, כולם הלכו בסוף לאושוויץ. והם אלה שניסו לשכנע את הורי: 'פה גרמניה, זו הארץ של גתה, של בטהובן, פה ליהודים

אורי אבנרי: "היטלר הרג את התרבות הגרמנית. הגרמנים הם קורבנות – לא נעים להגיד את זה – אבל הם היו קורבנות של עצמם. הרי במלחמה שלו גרם היטלר להרג של מיליוני גרמנים ולהשמדת רוב ערי גרמניה"

לא יכול לקרות שום דבר' – במילים אלה, זה הכל יחלוף, ההיטלר הזה הוא משוגע זמני וכו'".

אבנרי: "מקסימום יגרשו כמה אוסט־יודן..."

יבין: "את הטקסט הזה לא שמעתי. ואז, נדמה לי שזו היתה 'שבת שחורה' או 'השבת השחורה', באפריל 33'. ההורים שלי גרו בעיר קטנה בשם בויטן בשלזיה־עילית (והיום זה ביטום, עיר בפולין), ומול הבית היתה חנות גדולה מאוד, כמו דרגסטור גדול מאוד של הורי".

אבנרי: "מעין בית מרקחת?"

יבין: "כן, בית מרקחת פלוס, גלנטריה כזו. ובאותה שבת שחורה ציירו עליו צלבי קרס, העמידו את אנשי פלוגות הסער הנאציות בפתח החנות, ופשוט לא נתנו לקונים להיכנס. אני זוכר שאבא שלי סיפר לי שהוא ראה בין אנשי פלוגות הסער את המוכר הכי מסור שהיה בחנות הזאת, משתתף בכל ההילולה הזו. שברו שם שמשות. זאת היתה ההתפרעות הראשונה. אז, באותו רגע, גמלה בלבו ההחלטה לצאת. אבי ז"ל היה איש עצבני, ובזכות העצבנות שלו אני עכשיו בחיים".

אבנרי: "זה מצחיק, מפני שאני כמעט יכולתי לספר את הסיפור הזה בגוף ראשון, עם הבדל קטן: הייתי אז בן תשע, ולכן ראיתי במו עיני את הדברים האלה וחוויתי אותם כילד. באותו יום, הי"ז באפריל 33', יום החרם על היהודים, לא שלחו אותי לבית הספר. אבי, כמו אביך, היה ציוני מנעוריו, אבל כמו רוב הציונים לא חלם לעזוב את גרמניה. הוא הרגיש עצמו גרמני לכל דבר. ב־33' החליט, אחרי חוויה דומה לזו שתיארת, לעלות לארץ. אני זוכר שכל הקרובים התכנסו אצלנו בסלון והתווכחו איתו. אמרו: אתה משוגע, איזו מין שטות זאת, מה יכול לקרות פה בגרמניה".

יבין: "מה זה פלשתינה בכלל? מדבר שם..."

חיים יבין: "אילו השואה היתה רשומה אצל הממסד החברתי־פוליטי הגרמני באותיות של קידוש לבנה, הוא היה מנהל היום מדיניות אחרת לא רק כלפי ישראל, אלא גם כלפי הניאו־נאצים וכלפי התורכים"

אבנרי: "וכל הקרובים האלה נספו בשואה, בדיוק כמו הקרובים שלך. אבי היה אדם עצבני, הוא היה דאגן. אני חושב שאני חי כיום בזכות ההשקפה הציונית הערטילאית שלו, וגם בזכות העצבנות והפחדנות שלו".

יבין: "שאלת אותי קודם אם זהו בעצם איזה סרט שורשים. במובן הזה זה סרט של שורשים. אני גדלתי על ההאלהה, על ההערצה הגדולה לתרבות הקלאסית הגרמנית. אין למעלה מבטהובן וגתה ושילר וכו' וכו'. וכשאני עשיתי לאחרונה בגרמניה ככתב רשות השידור, ואמרו לי שאני מוכרח לבקר בוימאר, יצאתי לשם לאיזה מסע תחקיר כזה, ואז נולד הסרט. אני רוצה רק להדגיש שהסרט לא מתעסק ביהודים. היהודים בסרט תופסים יחסית מקום שולי".

בין בוכנוואלד לוימאר

אבנרי: "הסרט, אם אתמצת אותו בצורה אכזרית, מתאר את שני הקצוות של העבר הגרמני. בצד האחד: העיירה וימאר, שהיתה מוקד של התרבות הגרמנית וגם תמרור פוליטי בהיסטוריה הגרמנית. שם התקבלה החוקה הדמוקרטית של גרמניה אחרי מלחמת העולם הראשונה, ולכן נקראה על שמה הרפובליקה הגרמנית שהיתה קיימת עד עליית הנאצים לשלטון ב־33'. ובצד האחר, 'חמש דקות משם' – כפי שאתה אומר – בוכנוואלד, אחד ממחנות הריכוז הראשונים והאיומים ביותר של המשטר הנאצי, לא מחנה השמדה ליהודים כמו אושוויץ, אלא מחנה ריכוז לכל 'אויבי המשטר': קומוניסטים, סוציאל־דמוקרטים, שמרנים, יהודים ואחר כך גם שבויי מלחמה שנהרגו שם בהמוניהם.

"בסרט אתה עושה מין קונטרפונקט מוסיקלי. הסרט כל הזמן מנגן על זה. הוא נע הלוך וחזור בין שתי הנקודות האלה, וימאר ובוכנוואלד. כך אתה מגיע לתזה המרכזית, שעליה מתווכחים גם כמה פרופסורים בסרט: האם הנאציזם הוא תופעה גרמנית מובהקת, הנובעת מן הנשמה הגרמנית, מן התרבות הגרמנית, או שזה רק מקרה שזה קרה בגרמניה ויכול היה לקרות, בנסיבות דומות, גם בכל אומה אחרת ובכלל זה בישראל. בסרט יש ארבעה פרופסורים, נדמה לי, שניים הדוגלים בדעה הראשונה ושניים בדעה השנייה. האם אתה עצמך נוטה יותר לצד המחמיר כלפי הגרמנים, או שזה רק נדמה לי?".

יבין: "אני רק רוצה להוסיף, לפני שאני עונה לך, שהסרט בעצם עוסק בשאלה היותר עקרונית: האם המעבר הקל מתרבות, במרכאות ובלי מרכאות, גבוהה לתופת... ובמילים אחרות, הקשר הבעייתי מאוד בין תרבות למוסר. גם תרבות כזו יכולה להוליך, בסופו של דבר, לדברים איומים".

המשך בעמ' 16 ◄

► המשך מעמ' 14

אבנרי: "קריאת ביניים: דווקא ביצירתו של המשורר פרידריך שילר, המככב בסרט שלך, אם אפשר לומר כך, הקשר בין תרבות ומוסר הוא מאוד־מאוד עמוק, אולי יותר מאשר אצל כל משורר אחר שאני מכיר".

יבין: "אבל האבולוציה, אם תרצה, של המפעל התרבותי הגרמני לא עצרה את התנועה הנאצית. וזהו אחד הזרמים שרצים בתוך הסרט הזה. אבל לשאלתך יש לי שתי הערות. אני חושב שהעולם אינו פטור מהנאציזם, ואין חשיבות למקום. במילים פשוטות, פעולות נאציות ואירועים נאציים עלולים להתרחש בכל מקום. אם כי, כמובן, אנחנו צריכים לזכור את הפרופורציות. תוך כדי זה שאני אומר לך את זה, אני מאוד חרד מפני הבנאליזציה וההכחשה של השואה, ומזה שנוטים בקלות רבה לעשות השוואות".

אבנרי: "אתה מוכן להגדיר במה בדיוק אתה רואה את הייחודיות של השואה לעומת כל שאר הפשעים והזוועות בהיסטוריה?".

יבין: "פשוט. בתורת הגזע".

אבנרי: "אחדד את השאלה, מכיוון שאנחנו נוגעים פה באחת הנקודות הכי שנויות במחלוקת בוויכוחים עם גרמנים למשל. סטאלין רצח כ־20 מיליון בני אדם בברית המועצות, וביניהם כשישה מיליון אוקראינים. לפני זה הרגו התורכים כשני מיליון ארמנים. פול פוט בקמבודיה רצח יותר ממיליון מבני עמו. האמריקאים רצחו אינדיאנים ללא־ספור, אף אחד אינו יודע כמה. בבוסניה קורים כיום דברים נוראים. במה אתה רואה את הייחוד של השואה הנאצית אל מול כל הדברים האלה?".

יבין: "ברקע האידיאולוגי הפילוסופי, בתורת הגזע. בהצדקה הכביכול 'אנושית' של השמדת עם, ובהיקף ובשיטתיות, ובטירוף. כל הדוגמאות האלה שהבאת הן דוגמאות מאוד קשות של עריצות, שהיו ועודן אפשריות. אבל התנועה הנאצית קמה עם איזה שובל של תורת גוע, של אידיאולוגיה, של דבר מאוד שטני. לכן אני חושב שיש בהשוואה הזו שעושים בסרט, למרות שאני לא מזדהה איתה ממש, בהקבלה הזו בין פאוסט להיטלר, איזשהו סממן נכון".

אבנרי: "אפשר להתווכח על התזה פאוסט־היטלר. היו שאמרו ש'פאוסט' היא דווקא פואמה ציונית. בסיום מפסיד השטן את ההתערבות שלו עם אלוהים, מפני שבסוף חייו פאוסט מפריח את השממה, מיישב אנשים על קרקע בתולין ורואה בזה את שיא האושר. ממש חזון ציוני".

יבין: "זה נכון, הוא מנצח את השטן, הטוב מנצח את הרוע. אבל הקו המנחה את היצירה הזו, וזו באמת יצירה אדירה, הוא הפועל הגרמני DAS STREBEN, השאיפה להיות כעצם אלוהים, לחרוג מגדרו של האדם, ובזה מצוי המומנט הכאילו שטני".

חיים יבין: "הוויכוח האינסופי במשפחה היה האם היטלר הוא תופעה חולפת, או שנשקפת ליהודי גרמניה סכנה של ממש. בבית עמדה תמיד האמירה הזו של כל קרובי המשפחה שלנו שבסוף נספו באושוויץ"

חיים יבין

מחפש את השורשים

אבנרי: "זה יכול להיות טוב וזה יכול להיות רע. כמוך, כמו כל אדם הקרוב לנושא הגרמני, גם אני התחבטתי כמובן גם הרף בשאלה: מה היסוד הגרמני הייחודי במשטר הנאצי לפני הרבה שנים כתבתי על זה ספר בשם 'צלב הקרס'. הגעתי למסקנה המתקשרת קצת עם מה שאתה אומר. מה שאופייני לגרמנים, עד עצם היום הזה, זה החתירה להביא כל דבר עד לקצה גבול ההיגיון, לשלמות הגיונית טוטאלית שאינה קיימת בחיים. זה קשור בחוסר מוחלט של חוש הומור, מפני שהומור מכניס את הנימה האנושית לדברים. גרמני הוא טוב עד הסוף או רע עד הסוף. על גתה ושילר אפשר לומר שהם מייצגים כמעט את הטוב עד הסוף".

יבין: "כי שניהם היו מנותקים במידה רבה מן העם. גם גתה וגם שילר היו באצולה האינטלקטואלית".

אבנרי: "האם זה לא נכון לגבי כל היוצרים הגדולים בכל העמים?"

יבין: "אני לא חושב שזה נכון לגבי הסופרים אצלנו, למשל. הם לא עד כדי כך מנותקים מן העם, או סופר בארץ אנגלוסקסית".

הופ, הנה נאצי!

אבנרי: "גם כיום אינני חש בנוח בגרמניה, גם בלי קשר לעניין הגרמני־יהודי, בגלל החוסר המוחלט של חוש הומור. זה מפריע לי. אני פוגש בגרמנים טובים, נהדרים, לא סתם טובים, בחורים צעירים המקדישים את כל החיים שלהם לתיקון העוול, מנסים לכפר על השואה, באים ארצה, פועלים כאן. אתה רואה שזה עד הסוף, כפרה עד הסוף, חרטה עד הסוף".

יבין: "הייתי עכשיו כחצי שנה בגרמניה. עוברים עליך שם דברים מאוד משונים. אתה בא לחיות בארץ שיש לך כלפיה רגשות מאוד־מאוד מעורבים. מצד אחד יש בך מין קירבה – וזה דבר שממש נחרדתי ופחדתי ממנו – אתה פתאום כאילו באיזה עומק מסוים חוזר הביתה. זה הריחות מהבית, זה הקולות מהבית, ואני אמרתי לעצמי: געוואלד, ביידיש. אני גרתי בבון, זה כמו קרית־ביאליק שבה גדלתי. ואחר כך אתה אומר לעצמך, מעבר לחרדה הזו, מעבר לשנאה העזה הזו: שמע, הכל כל כך יפה פה.

"לצד זה אתה מפתח גם דעות קדומות. אתה עלול להיות ברחוב ולהגיד: הופ, הנה נאצי! הופ, הנה עוד נאצי! מה האיש הזה עשה במלחמה? למרות שחלק גדול מהאנשים העוברים על פניך נולדו בכלל אחרי מלחמת העולם. וזה דבר שהבהיל אותי.

"מצד שני, יש כמה דברים שנראו לי די ברורים. ציינת את הגרמנים החוזרים בתשובה, ויש הרבה כאלה. אבל רוב הגרמנים – ואני לא מדבר על הניאו־נאצים – מרחיקים את העניין הזה. הם מתנהגים והם חיים, אני גם מציין את זה קצת בסרט, כאילו שבאיזשהו מקום הם אומרים: בוא נשכח מזה, השואה כאילו לא התרחשה. יסוד ההרחקה בגרמניה חזק מאוד גם היום. לא ההשכחה, ההרחקה. כלומר, בסדר, אנחנו מבינים, זה היה נורא, אבל בואו נהפוך את הדף".

אבנרי: "אתה חושב שזו תגובה בלתי טבעית?".

יבין: "לא, יש לי הבנה לזה. כי מה בעצם הם יכולים לעשות?".

אבנרי: "זה בדיוק. בוא ניקח לדוגמה את האמריקאים. אין דמיון בין מה שעשו האמריקאים לאינדיאנים לבין מה שעשו הגרמנים ליהודים? הרקע שונה לגמרי, אבל מה שעשה חיל

המשך בעמ' 76 ◄

אורי אבנרי: "מה שאופייני לגרמנים, עד עצם היום הזה, זה החתירה להביא כל דבר עד לקצה גבול ההיגיון, לשלמות הגיונית טוטאלית שאינה קיימת בחיים. זה קשור בחוסר מוחלט של חוש הומור"

רופא הבית

מאיר שניצר, מבקר הטלוויזיה של "מעריב", על חיים יבין, המגיש הניבט מהמרקע

רגע המתח הזה. כל ערב, חמש פעמים בשבוע, חוזר על עצמו רגע המתח הזה. והכוונה איננה לפונקט שמונה בערב – לרגע שבו מושמע אות הפתיחה של "מבט". הכוונה כאן היא לשעה שמונה שלושים ומשהו, כשמתחילות הפינות – כלכלה, חוץ, ספורט, תרבות – המשולבות במסגרת מהדורת החדשות היומית.

אז, באותו רגע ייחודי, יכולים כל משלמי האגרה ובאי ביתם לראות בעיניים מה פירושו של מתח. הכתב התורן מסב ראשו אל עבר המגיש חיים יבין. וכך, כשהוא בפרופיל למצלמה, כמו נידון למלקות, הוא ממתין לשאלת המחץ המתחכמת של המגיש הלאומי. ממתין ומתפלל בלבו שהרגע הזה כבר יחלוף, ושיבין יעשה לו את זה הפעם קצר ובלתי מכיר.

ויבין בשלו. שואל, ועוד איך, את הקלוץ־קאשע. דווקא בדיאלוג הזה, שהוא קולני ואילם בו בזמן, ממורכזות חווייתו של יבין. מצד אחד, סמכותי כלפי הכתב התורן כמו אמא אווזה לגוזליה. מצד שני, מצויד בחוש הומור גושן, שכמו התגנב החוצה מספריו של פוצ'ו. והעיקר: ממלכתי לא פחות ממזכיר הממשלה. כן, ערב־ערב מצדיק יבין את היותו זקן השבט.

יש האומרים חיים יבין, והמהדרין גורסים "מר טלוויזיה הישראלי". מן הסתם רוצים להרגיש שפניו כפני רשות השידור – לטוב ולרע. שהרי בטלוויזיה הירושלמית יש הרבה דברים מצלחים, אבל רבים יותר בה הם העניינים הגרועים. ויבין, מה לעשות, הוא עד פעיל

בטיול מאורגן יש כאלה שמתחשבים איתך על כל דבר. ויש...

דיזנהויז לארג'

חברה גדולה, טיולים גדולים עם יותר אתרים, יותר ארוחות, מדריכים יותר טובים, ומחיר - "סמול"

זה דיזנהויז לארג' - לארג'ים איתך בכל התחומים. רק חברה גדולה כמו דיזנהויז יכולה לתת לכם: יותר אתרים הכלולים במחיר, יותר ארוחות, פשוט יותר מכל דבר... המדריכים המקצועים שלנו ידעו להעביר לכם את כל המורשת, ההיסטוריה, הסיפורים, המראות והצלילים של המקומות בהם תהיו, אבל גם תמיד ידעו להקשיב לכל טענה ובקשה. לא חשוב איזה סוג טיול אתם מחפשים, תמצאו אותו בדיזנהויז - טיולי משפחות, טיולי יחידים, טיולים לצעירים וטיולים למבוגרים ובכלל אם יש לכם עיניים סקרניות להתבונן בעולם, דיזנהויז היא חברת הטיולים שלכם.

טיולים לדוגמא, מבין מאות הטיולים של דיזנהויז לכל העולם:	מאי-יוני	יולי-אוגוסט
תורכיה 11 יום לינה + ארוחות בוקר + 7 ארוחות חמות	$480	$460
איטליה שוויץ 10 יום לינה + ארוחות בוקר + 6 ארוחות חמות	$695	$660
ספרד פורטוגל 15 יום לינה + ארוחות בוקר + 5 ארוחות חמות	$990	$970

טיולי משפחות:	
ארה"ב חוף מזרחי + קנדה, 18 יום, כולל ארוחות בוקר - (ילד בחדר הורים חינם).	$1280
פריז-לונדון 9 ימים, לינה + ארוחת בוקר (ילד בחדר הורים 50% הנחה, ילד שני חינם).	$540
שוויץ, צרפת, הולנד, בלגיה ואנגליה 15 יום, לינה + ארוחת בוקר + 3 ארוחות חמות, כולל ביקור ביורודיסני.	$990
קניה 9 ימים, לינה + פנסיון מלא למעט יומיים בניירובי.	$899

• המחירים אינם כוללים טיסות.

פרטים והרשמה אצל כל סוכני הנסיעות. דרוש את חוברת טיולי הקיץ.

מבצעים מיוחדים
סקנדינביה $1759
14 יום לינה + ארוחות בוקר + 4 ארוחות חמות + טיסה
רומא-פריז-לונדון $1199
12 יום כולל טיסה

דיזנהויז
חברת התיירות מס' 1 בישראל
מקבוצת כלל

אובלדי אובלדה

מחר תערך תחרות האירוויזיון השנתית. לראשונה זה שנים חסרה נציגות ישראלית, שלא מבחירה. אהוד מנור, תורם ותיק ונלהב של פזמונים וזוכה לשעבר ("א־ב־ני־בי"), מוקיע כאן את הבוז המתנשא של מבקרי התחרות ומבהיר מדוע חשוב שנשוב להשתתף בה לאלתר

אהוד מנור

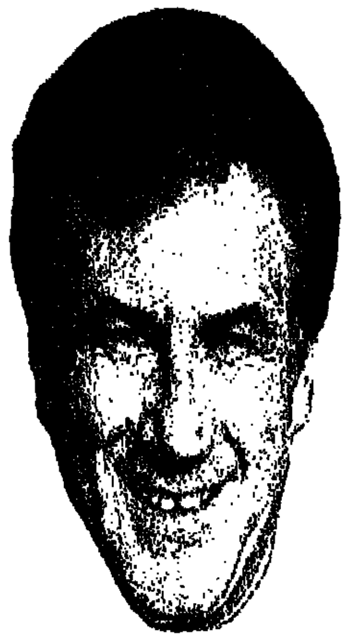
מנור

צילום: שמואל רחמני

5.3.83, מסיבה לרגל הזכייה בקדם־אירוויזיון עם השיר "חי". משמאל: אהוד מנור, ליאורה ואבי טולדנו, עפרה חזה, עוזיה ובצלאל אלוני

את הדברים האלה אני כותב באמסטרדם, יומיים לפני סיום סיבוב הופעות מטעם "קרן היסוד" בפני קהל יהודי ציוני באירופה, במסגרת ערבי הפתיחה של המגבית השנתית. יחד עם חנן יובל, עם שתי זמרות צעירות, אורלי טרי ואילנה ליורקובסקי, ועם קלידן ומוסיקאי בשם מני כץ, גילינו שהקשר המוסיקלי שלנו עם יהודי ברצלונה, בריסל, ברלין, לוקסמבורג, וינה ומילאנו, התרחב והתגוון מאז ימי "הבה נגילה" ו"הבאנו שלום עליכם", ואפילו מימי "ירושלים של זהב" ו"בשנה הבאה". את ההתרגשות הגדולה ביותר עוררו בקרב הקהל היהודי שירים שייצגו את ישראל בתחרות האירוויזיון ב־20 השנים האחרונות. שירים רוגמת "הללויה", "חי", "הורה" ו"כאן" לוו במחיאות כף קצובות ובשירת רבים. חברי ללהקה הנודדת ואני הרגשנו שהשתתפותה של ישראל בתחרות חשובה ומוצדקת, ולו רק כגורם המחזק את תחושת השותפות של יהודי אירופה עם ישראל.

שירי הקדם־אירוויזיון והאירוויזיון משמשים מדי שנה (לא, לא השנה) כשקי חבטה וכמטרה לחצי הלעג של ישראלים לא מעטים, התסים עצמם לפתע פתאום כמבקרי מוסיקה אניני טעם, שחיכם התרבותי המעודן נפגע בגסות. רבים ממבקרי המוסיקה המקצועיים, שבמשך כל השנה לא היססו לשבח תקליטים בינוניים, דלי מנגינות ועמוסי גימיקים, נועצים לפתע שיניים "מתקדמות" בשירים נעדרי היומרה, וזורשים מהם להיות כל מה ששירים רבים מחוץ לתחרות לא היו מעולם. דווקא אל מול תחרות בינלאומית של כיף מוסיקלי בעל מבנה משותף רחב ומלודי לכל המשפחה, הם קוטלים בהתנשאות נטולת כל צירוק את נציגי פינלנד, דנמרק, איסלנד או נורבגיה, אך נוטים חסד מלאכותי לנציגי המרחב הקרוב, כמו קפריסין, תורכיה וספרד, כאילו היו נציגיה הבלעדיים של האותנטיות הנדונה לדשדש בתחתית הדירוג.

נלעגת לא פחות היא תגובתם של אנשי ציבור ואנשי הממסד התרבותי, שעה שהם נדרשים לסוגיה של רמת השירים. שעה קלה לאחר שישבו מרותקים למרקע, הם חשים שהנה קיבלו היתר, וכי יש להם הזדמנות לחשוף את טעמם התרבותי המתוחכם ואת הבנתם הדקה במוסיקה פופולרית, וכך הם משמיעים דברי הבל המסגירים את בורותם ואת נהייתם אחר דעות קרומות. הם גם מוכנים לנקוב בשמות שירים נפלאים לטעמם, לעומת ה"זבל" האירוויזיוני, ומציעים שירים פופולריים, קליטים וידועים, שאינם רחוקים כלל ועיקר משירי העכשיו או לעולם לא של התחרות.

כאן אולי המקום לציין שחלק ניכר מן השירים שמקליטים להקות ואמנים ישראלים (לפחות השירים המופיעים בתקליטי שררים המכוונים להצליח במהירות ולעורר עניין כאלבומים מתקרבים) הם שירי רגע עמוסי גימיקים והוקים (משפטי חכה האמורים לדוג את האוזן, המתחננים למלוא שתים־עשרה הנקודות של המאזין הממוצע בשמיעה ראשונה.

הדברים שאני כותב אינם נאמרים בנגנות התופעה, אלא בגנות הצביעות המונחת ביסודו של היחס המקובל לתחרות האירוויזיון - שירים רבים הם בעלי אופי אירוויזיוני, כביכול, והם זכו וזוכים לאהדה ולמיתמאות, על אף משקלם הקל. הנה רשימה מקרית של שירים מצוינים, שכל אחד מהם היה עשוי לזכות בקלות (ובצדק) באירוויזיון, למרות שנכתבו למסגרות ולמטרות אחרות: "אובלדי אובלדה", "פני ליין" ושירים אחרים של הביטלס; "ריקרי איתי עד סוף האהבה" של לאונרד כהן; "שכשנבוא" ו"אמרו לו" של אריק איינשטיין; "בטי בם" של אריאל זילבר; "באה מאהבה" של יהודית רביץ; "היה כדאי" של שלום חנוך; ו"הכל פתוח" של נעמי שמר (כביצוע הממריץ של לאה לופטין ועופר לוי).

בקיצור, שירים כיפיים, משמחים ומדבקים, מהווים פן חיוני ולגיטימי של המוסיקה הפופולרית. דרושים לא מעט כשרון ותחכום, בצד יכולת טכנית משובחת, כדי ליצור שירים פשוטים ורעננים שיש בהם תחושת חידוש ואמצאה הגורמת להנאה מיידית. לא שתחרות האירוויזיון משופעת בשירים מוצלחים כאלה, אבל הם בהחלט מוצר רצוי ומבוקש גם מחוץ לתחרות. יש לנו הזדמנויות רבות להיות נוגים וזוכרי זכרונות, אבל גם בתחום הלירי (ובישראל, אולי יותר מאשר במדינות אחרות, מקובל לחשוב שעצוב זה יפהו, אחוז הסחורה המקולקלת הוא גבוה לא פחות ומביך אף יותר.

יוצרים ומבצע"ש ישראלים רבים מן השורה הראשונה נהגו ליטול חלק בתחרויות זמר בראשית דרכם, ובשלב מסוים בקריירה שלהם החליטו ללבוש ארשת פנים "מכובדת" יותר כמצוות התקשורת. אני מודע היטב ל"נזק" שהשתתפותי כפזמונאי בתחרויות זמר גורמת לי בחוגים שונים, אבל זה לא מטריד אותי. אני רואה בתחרויות אתגר מקצועי ומשחק מוסיקלי הגורם לי בדרך כלל הנאה רבה. זה שנים אני שומע לא פעם הערות מסוג: "איך זה ייתכן שכתבת את 'ברית עולם' וגם את 'א־ב־ני־בי'?". ואני מסביר, שוב ושוב, שאני גא בשניהם.

תופעה מעניינת היא, שאם שיר שכתבתי לקדם־אירוויזיון לא זכה בתחרות, אך מצליח להתחבב במשך הזמן, לא פעם אני זוכה לשמוע מחמאות אודותיו כאשר הקשר שלו למסגרת האירוויזיונית נשכח. בין השירים שכתבתי את מילותיהם ושעברו את מחסום הדעה הקדומה: "מישהו" (לחן של מתי כספי, בביצועה של יהודית רביץ), "תן לי כוח" (לחן וביצוע של אריאל זילבר), ו"הלוואי" (לחן וביצוע של נועז שרעבי).

את האני מאמין שלי בנושא האירוויזיון ביטאתי במילות השיר "זה רק ספורט" (רפנה דקל, אירוויזיון 92') שמצאו אוזן קשבת אצל המלחין קובי אשרת:

"לרקוד את כל המועקות,
לשיר אל תוך החושך,
לזרוע לשלוש דקות
את הכוכבי האושר.
ואין לי שום רצון להתייפייף,
ההתנשאות הזאת היא קצת מעייף,

ולא אכפת לי לצפצף,
כי המשחק עושה לי כיף.
בסך הכל נעים וטוב לי להסף
עם טטריסט וכתוסף
ועם קלידן שמתחנף,
ועם סיכוי אחד לאלף לעוף".

השנה נאלצה ישראל ליטול פסק זמן מן התחרות. מה יעשו הקוטלים המקצועיים והחובבים בבוקר שלמחרת התחרות, כדי להוכיח לנו כמה הם אניני טעם ותרבותיים? אני בטוח שגם להם יחסר השנה הרעד הזה, המתלווה לקריאת שמה של ישראל בעת מתן הנקודות ורישומן על גבי הלוח האלקטרוני. ואולי, אולי גם תחסר להם הגאווה הילדותית והמספקת הזאת של ניצחון ישראלי בינלאומי כמו בכדורסל וכמו בג'ודו.

ייתכן מאוד שהנכונות שלי להשתתף בתחרות נובעת, בין השאר, גם מן העובדה שאינני צריך לעמוד בחזית הבמה ולבצע את השיר בתלבושת ובהעמדה שעוצבו (ולפעמים גם מלשון עצב) במיוחד לאירוע. אני מלא הערכה לרוחם ולכוחם של אמנים החוזרים יותר מפעם אחת למסגרת התחרות, ומוכנים לחטוף מכה הגוררת ריכאון מתמשך קל. אופיים הנמרץ והשמח של השירים עומד כמעט תמיד ביחס הפוך לתחושה הלופפת אותך לאחר נפילה בתחרות (מקום רביעי ומטה). אבל הדברים האלה תקפים לגבי כל מסגרת תחרותית, בכל תחום, במיוחד כאשר הכבוד והגאווה הלאומיים מונחים על כף המאזניים.

לפני שנים אחדות כתבתי שורות אחדות כדרך לשיר שהיה אמור להישלח לתחרות הקדם־אירוויזיון, אך בסופו של דבר כתיבתו לא הושלמה. אולי עוד אמצא להן שימוש בעתיד:

"שאלתי את עצמי אם יש לי דם
להשתתף בקדם־
אירוויזיון,
לרגע נעשה לי קר וחם,
יש פחד מביים
מביזיון,
כי גם אם זאת לא ההצגה הגדולה בתבל,
זאת לפחות הצגה גדולה בגיא
כשחצי עולם נהנה וסובל,
אבל מתאחד מול מירק אבי־בי".

אה, כן, וש"אבבא", סלין דיון ועפרה חזה עלו על מקפצת האירוויזיון וזינקו מעלה מעלה, ככר אמרתי? צפייה נעימה. ■

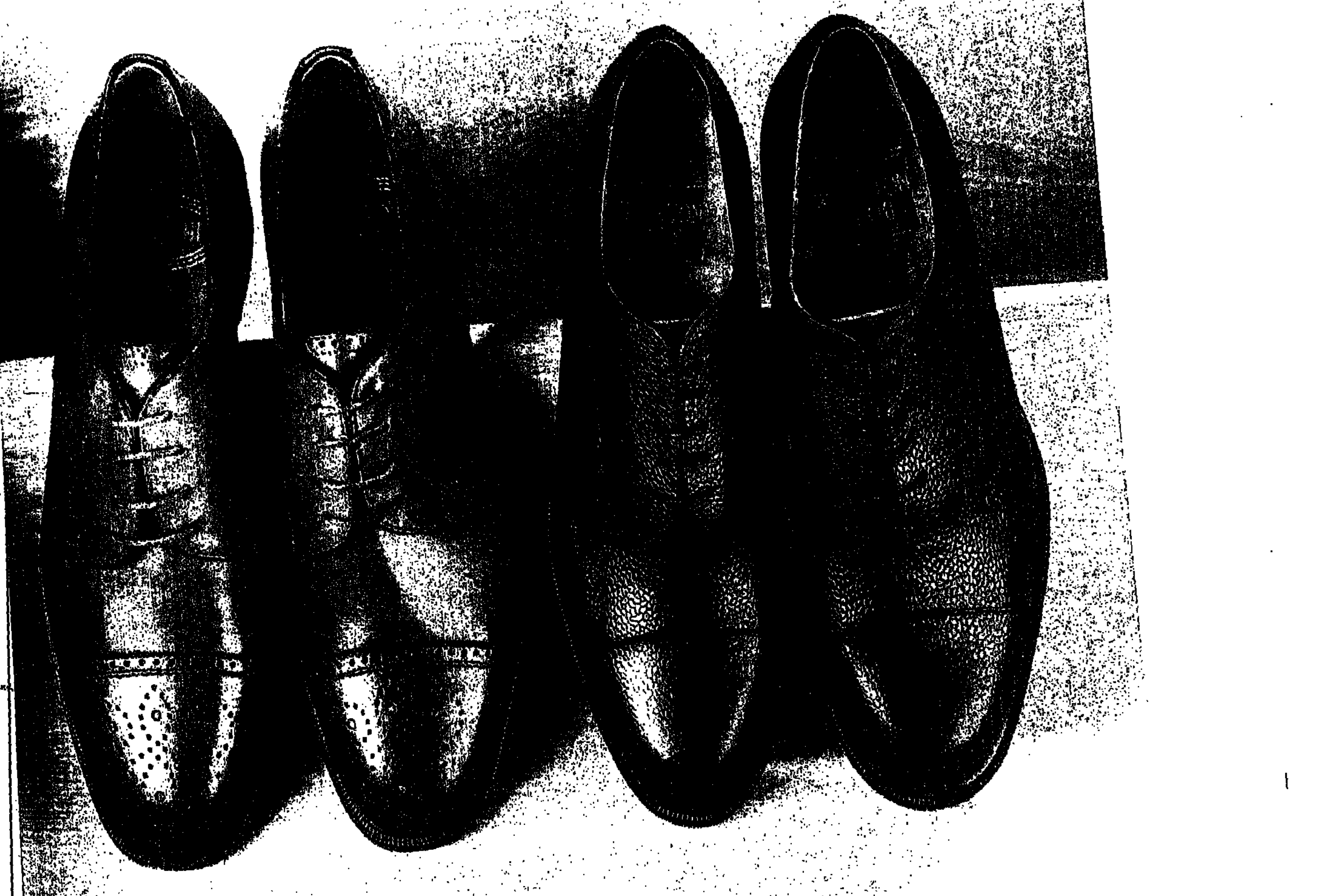
עם שרות טרום טיסה של סוויסאיר אתה מרוויח שעה שלמה.
יש לך זמן להקדיש עוד מחשבה לאיזו נעל להכנס הבוקר.
ATW Awards 20
שנות שרות מצטיין
מהמגזין הבינלאומי
AIR TRANSPORT WORLD
swissair

מייקל ג'ורדן מכה שנית

בן כספית
(ברמינגהם, אלבמה)

► המשך מעמ' 20

רכים של לימוזינות מפוארות, מתרוצץ עכשיו בשבילים הנידחים של אמריקה באוטובוס רועש, מוקף שחקני בייסבול זוטרים בני 22, נוסע 10 שעות (כל כיוון) למשחקי חוץ במקומות שאפילו המפה לא שמעה עליהם, ונהנה מכל רגע.

הנטישה

זה קרה בתחילת אוקטובר. ג'ורדן ישב עם ג'רי ריינסדורף, הבעלים של קבוצת הכדורסל שיקאגו בולס ושל קבוצת הבייסבול "שיקאגו ווייט סוקס" בתא הפרטי שלו באיצטדיון קומיסקי פארק. הם צפו במשחק ביתי של הווייט סוקס נגד האלופים מטורונטו. ג'ורדן פנה פתאום לריינסדורף, והודיע לו שהוא מתכוון לפרוש מכדורסל. ריינסדורף ההמום התקשר לשותפו, אדי איינהורן, שלא נכח במשחק, סיפר לו את החדשה המדהימה והוסיף: "ונחש מה הוא רוצה לעשות עכשיו? לעבור לבייסבול".

איינהורן, המום, ניסה להסביר את התופעה מהמותן: "אולי זו פסיכולוגיה בגרוש, ג'רי, אבל אני חושב שמייקל רוצה לענות את עצמו, בגלל רצח אביו. הוא פשוט רוצה לסבול. להיות איפה שאביו רצה כל השנים שיהיה".

חצי שנה מאוחר יותר, כשהוא מתאמן במגרש נידח באלבמה, שאל כתב של ה"ניו יורק טיימס" את ג'ורדן לנכונות התיאוריה הזו. מייקל חייך ואמר: "נראה שזה נכון, לא? כשאני עומד כאן, מנסה לחבוט בכדור הארור הזה ולא מצליח, אני סובל". לא, התיאוריה אינה נכונה. ג'ורדן, בעצם, נהנה מאוד מההרפתקה הנוכחית שלו. "וחוץ מזה", הוא אומר, "אם הייתי יודע שסבל יחזיר לי את אבי, הייתי עושה הכל כדי לסבול. אבל אבי לא יחזור".

בין אוקטובר לדצמבר קרם רעיון הבייסבול עור וגידים. ג'ורדן החל לחבוט בכדור בחשאי, ואחר כך בפומבי, בקומיסקי פארק, מגרשה הביתי של הווייט סוקס, אחת מקבוצות הפאר ב"מייג'ור ליג", הליגה הראשונה. ריינסדורף נתן לו הזדמנות להתאמן ולהיבחן בווייט סוקס, למרות שמלכתחילה היה ברור שהעסק הזה גדול על מייקל בכמה מספרים טובים. הוא היה צריך להתחיל מלמטה, עם הרבה התמדה וסבלנות.

בינתיים, עטה עליו התקשורת. לאחר ימי ההלם הראשונים, התאוששו בעלי הטורים וכתבי הטבלואידים, והחלו לעשות מג'ורדן קציצות. שבוע ימים לאחר מסיבת העיתונאים הרשמית שבה הודיע על כוונתו לשחק בייסבול, הפך ג'ורדן לבדיחת העיר.

רק מייק לופיקה, בעל טור פופולרי בניו יורק, חשב אחרת: "מה קרה לכולנו? הבן אדם רוצה לשחק בייסבול, זה הכל. מהרגע שהוא גילה את זה לציבור, אנחנו מתייחסים אליו כאילו הוא שודד זקנות". ואילו מג'יק ג'ונסון, כשהודיע שהוא מקבל על עצמו את אימון ה"לוס אנג'לס לייקרס", הוסיף: "אחת הסיבות להחלטה שלי היא התקווה שעכשיו תרדו קצת ממייקל ותטפסו עלי".

בייסבול, צריך להבין, הוא הספורט הלאומי של האמריקאים. דיוויד סטרן, קומיסר האן.בי.איי, יכול לעשות שמיניות באוויר, ה"סופרבול" (גמר אליפות הפוטבול) גורף אחוזי צפייה מדהימים בטלוויזיה, אבל הכדור הראשון שמחזיק כל ילד אמריקאי בכל חצר אחורית הוא כדור קטן וקשה, בגודל של אגרוף. כדור בייסבול. כל רבע שעה בערך יוצא בארצות הברית ספר חדש על בייסבול, או על משהו שקשור בבייסבול. כל שנה מופצים כמה סרטי בייסבול. בדרך כלל גרועים להחריד, בדרך כלל הם גורפים הון בקופות.

הבייסבול הוא ספורט של מסורת, של משפחה, של בירה ונקניקיה, של יום ראשון בצהריים, של סטטיסטיקה מטורפת, של עצבים, יריקות, לעיסות טבק ושגיאות טפשיות. ה"וורלד סיריס", סדרת הגמר שבה נקבעת אלופת העולם בבייסבול, מרתקת עשרות מיליוני אמריקאים מדי שנה.

האן.בי.איי של הבייסבול היא המייג'ור ליג. כאן משחקים האריות, כאן מסתובב הכסף הגדול (והוא גדול הרבה יותר מאשר בכדורסל ובפוטבול), לכאן בא הקהל. מתחת למייג'ור ליג ישנן הליגות הנמוכות יותר, שמאוגדות תחת ההגדרה הגורפת "מיינור ליג". העליונה שבהן היא ליגת ה"טריפל איי" (AAA), המקבילה בעצם לליגה הארצית שלנו. שלב אחד נמוך יותר ממוקמת ליגת ה"דאבל איי" (AA) המקבילה לליגה א', ומתחתיה ליגת ה"קלאס איי" (A), היא ליגה ב'.

הנפילה

כל קבוצה מקבוצות המיינור ליג "שייכת" בעצם לאחת מקבוצות המייג'ור ליג. יש ביניהן חוזה מיוחד, במסגרתו מממנת האחות הגדולה את הוצאותיה העיקריות של הקטנה. כל השחקנים המשחקים בקבוצה ה"קטנה" שייכים בעצם לקבוצה הבכירה, ונמצאים במבחן תמידי. שאיפתם הגדולה היא, כמובן, "לעשות את זה", לממש את החלום ולהגיע, יום אחד, למייג'ור ליג. מי שמשחק שם, מסודר בחיים. ג'ורדן הבין מהר יחסית שהוא רחוק מאוד מהרמה של המייג'ור ליג. ריינסדורף הציע לו את הברמינגהם בארונס, הברונים מברמינגהם, קבוצה בת של הווייט סוקס, מליגת דאבל איי, מחוז הדרום.

נכון לשבוע שעבר, הוא היה לחובט המוביל של הקבוצה, בממוצע (מצוין) של 0.333. הוא הספיק "לגנוב" ארבעה בסיסים, הודות למהירותו העצומה ולהראות ניצוצות של הגנה טובה. מייקל ג'ורדן התחיל לשחק בייסבול

לפני שבועיים הגיע לפאב עם שניים מחבריו לקבוצה. השלושה התנחלו סביב שולחן ביליארד. בשלב מסוים שלף מייקל שטר של 100 דולר והציע להתערב על המשחק נגדו. ג'ורדן הפסיד, שילם את הכסף וביקש משחק גומלין. הוא הפסיד גם אותו, שילם עוד 100 והלך הביתה, עייף וכלל לא מרוצה. "ה־200 דולר לא משחקים אצלו תפקיד", אמר לי עד ראייה, "אבל ההפסד כאב לו מאוד. ראו את זה עליו"

"אני מרגיש טוב", אמר ג'ורדן, ימים אחדים אחרי שהגיע לאלבמה, "המקום המתאים לי. לא רציתי להתחיל גבוה מדי, אבל גם לא רחוק מדי מהמטרה. אם לא אצליח, אודה לכולם על ההזדמנות שנתנו לי ואמשיך בחיי. לא תהיה בי מרירות, וגם לא יהיה כדורסל"

הליגה נפתחה ב־7 באפריל. למחרת התקיים המשחק הרשמי הראשון של ג'ורדן. זה היה יום שישי, שבע ועשר דקות בערב, האיצטדיון האזורי בהובר, מגרשה הביתי של "ברמינגהם בארונס". תכולה: 9,500 מושבים. שעה לפני המשחק הצטופפו ביציעים 10,359 אוהדים. בחוץ, בפעם הראשונה בהיסטוריה של הקבוצה, נראו ספסרים

ג'ורדן בדק והסכים. להתחיל ישר בטריפל איי והיה [illegible] כן מבחינתו. הוא העדיף לשחק במקום שבו יוכל להיות בטוח יותר בעצמו. ברמינגהם, מועדון קטן ותוסס באלבמה, נראה כבחירה אידיאלית: המשחקים נערכים באיצטדיון גדול ומודרני יחסית, לקבוצה מסורת של העלאת כשרונות למייג'ור ליג והאזור נראה נוח למגורי משפחה. "שמעתי גם שיש שם בסביבה כמה מגרשי גולף נחמדים, וחוץ מזה – צ'רלס (בארקלי, ב.ב) גר באזור", אמר כשהודיע על החלטתו.

ג'ורדן הלך לאלבמה. הצוות המקצועי של הווייט סוקס ניסה לרפד את המעבר ככל האפשר. רון שולר, מנכ"ל הווייט סוקס, אמר: "נעקוב אחריו בקפדנות. אם יגלה כישרון, אין סיבה שלא נקדם אותו. הוא יהיה שחקן מן המניין. ייסע עם השחקנים באוטובוס, יגור איתם במלון. יש שם צוות מקצועי מצוין שיעזור לו". ליתר ביטחון, הוצמד לג'ורדן מאמן חבטות אישי. מייק לוס, מאמן החבטות הראשי של הווייט סוקס, עזב את שיקאגו ויצא עם ג'ורדן לאלבמה.

"אני מרגיש טוב", אמר ג'ורדן, ימים אחדים אחרי שהגיע לאלבמה. "המקום מתאים לי. לא רציתי להתחיל גבוה מדי, אבל גם לא רחוק מדי מהמטרה. אם לא אצליח, אודה לכולם על ההזדמנות שנתנו לי ואמשיך בחיי. לא תהיה בי מרירות וגם לא יהיה כדורסל". השבועות הראשונים היו קשים. במשחקי האימון של הבארונס נראה ג'ורדן בדיוק כפי שנראה במגרש האימונים של הווייט סוקס. הוא היכה בכדור ארבע פעמים מתוך 22, והיה, אכן, "אייר ג'ורדן" - תפס בעיקר אוויר.

הליגה נפתחה ב־7 באפריל. למחרת התקיים המשחק הרשמי הראשון של ג'ורדן. זה היה יום שישי, שבע ועשר דקות בערב, האיצטדיון האזורי בהובר, מגרשה הביתי של ברמינגהם בארונס. תכולה: 9,500 מושבים. שעה לפני המשחק הצטופפו ביציעים 10,359 אוהדים. בחוץ, בפעם הראשונה בהיסטוריה של הקבוצה, נראו ספסרים. כריס פיקה, דובר המועדון, היה חיוור ותשוש. מאות עיתונאים מכל רחבי העולם התנפלו עליו במהלך השבוע. קווי הטלפון של המועדון קרסו ביום רביעי. התקשרו אנשים מכל היבשת. ביניהם אוהדי כדורסל רבים שמוכנים לשלם כל סכום כדי לראות את ג'ורדן. משחק כדורסל, משחק בייסבול, משחק גולף, משחק פוקר. אפילו ישן. העיקר שיהיה שם.

הבארונס הפסידו את המשחק לצ'טנוגה לוק אאוטס 10:3. ג'ורדן, בחולצה מספר 45 (המספר שלו מקבוצת הבייסבול של התיכון), לא פגע. הקהל, מאוכזב משהו, התפזר בשקט. שבוע לאחר מכן התקיימה סדרת גומלין בין הקבוצות בצ'טנוגה. המגרש, שיכול להכיל 6,400 צופים, התפוצץ תחת לחץ של יותר מרבבה. בריאן סוזי, דובר הלוק אאוטס, זעק: "כל הקווים שלנו התמוטטו. אנשים רוצים כרטיסים ומוכנים לתת הכל תמורתם. את הכסף, את המכונית, את המשפחה".

ההתאוששות

מאז ועד שהגעתי לאלבמה בשבוע שעבר, קיימו הבארונס תשעה משחקים נוספים. ג'ורדן, בניגוד לכל הסיכויים, השתפר במהירות. ב־10 באפריל השיג את שתי החבטות הראשונות שלו, במשחק ההפסד ל"נוקסוויל סמוקיז". הוא החרים את הכדור הראשון בו חבט, כמזכרת. "אני מרגיש הרבה יותר טוב עכשיו. ניסיתי להפסיק לחשוב, להתרכז בכדור ולנסות לפגוע בו. זה הכל", אמר לאחר המשחק.

מאז התקדם בקצב מרהיב. נכון לשבוע שעבר הוא היה לחובט המוביל של הקבוצה, בממוצע (מצוין) של 0.333. הוא הספיק "לגנוב" ארבעה בסיסים, הודות למהירותו העצומה, ולהראות ניצוצות של הגנה טובה. מייקל ג'ורדן התחיל לשחק בייסבול. מייק לופיקה, בנגינת ניצחון: "אמרתי לכם? עכשיו הוא יכול לצחוק על כולנו. הוא מכה כל משחק, הוא עושה ממוצע נהדר, הוא גונב בסיסים. אם הוא רק יתקרב למייג'ור ליג, זה יהיה הישג אדיר, אחד הדברים הגדולים שקרו בספורט מאז ומעולם, וכולכם תצטרכו לבלוע את מה שכתבתם".

ברמינגהם, כ־300 אלף תושבים, נמצאת במדינת אלב־

המשך בעמ' 24 ◄

המרכז ללימודים גאוגרפיים

על ארצות ותרבויות בעולם

תרבויות: מבט אל עולם הולך ונעלם

קורס שנתי פעם בחודש בערב.
על ארצות, תרבויות ונופים ההולכים ונעלמים מן העולם – הרצאות, סרטים וארועים חוויתיים.

לא סתם חו"ל

מסלול המשלב הכנה עיונית בסדרת הרצאות בארץ עם פעילות לימודים בחו"ל.
לבחירתך, השנה, שני מסלולים:
פראג- אחת הערים היפות בעולם.
כרתים וסנטוריני- תרבויות ונופים בים האגאי.

הארוע השנתי: שעשועי אשה

התרחשות חוויתית על נשים בתרבויות העולם – הרצאות, סרטים, תצוגות ומופעים.
הארוע יתקיים באודיטוריום
תיאטרון חולון, 7.5.94 בשעה 19:00.
בחיפה: אולם ביתנו 5.5.94 בשעה 19:00.
בירושלים: במוזיאון ישראל 24.5.94 בשעה 19:00.
בשל הביקוש הרב, הזמנת כרטיסים בטלפון בלבד 03-5251506
(באמצעות כרטיסי אשראי).
מחיר כרטיס: 80 ש"ח

הדבסט.מאיר קלפר

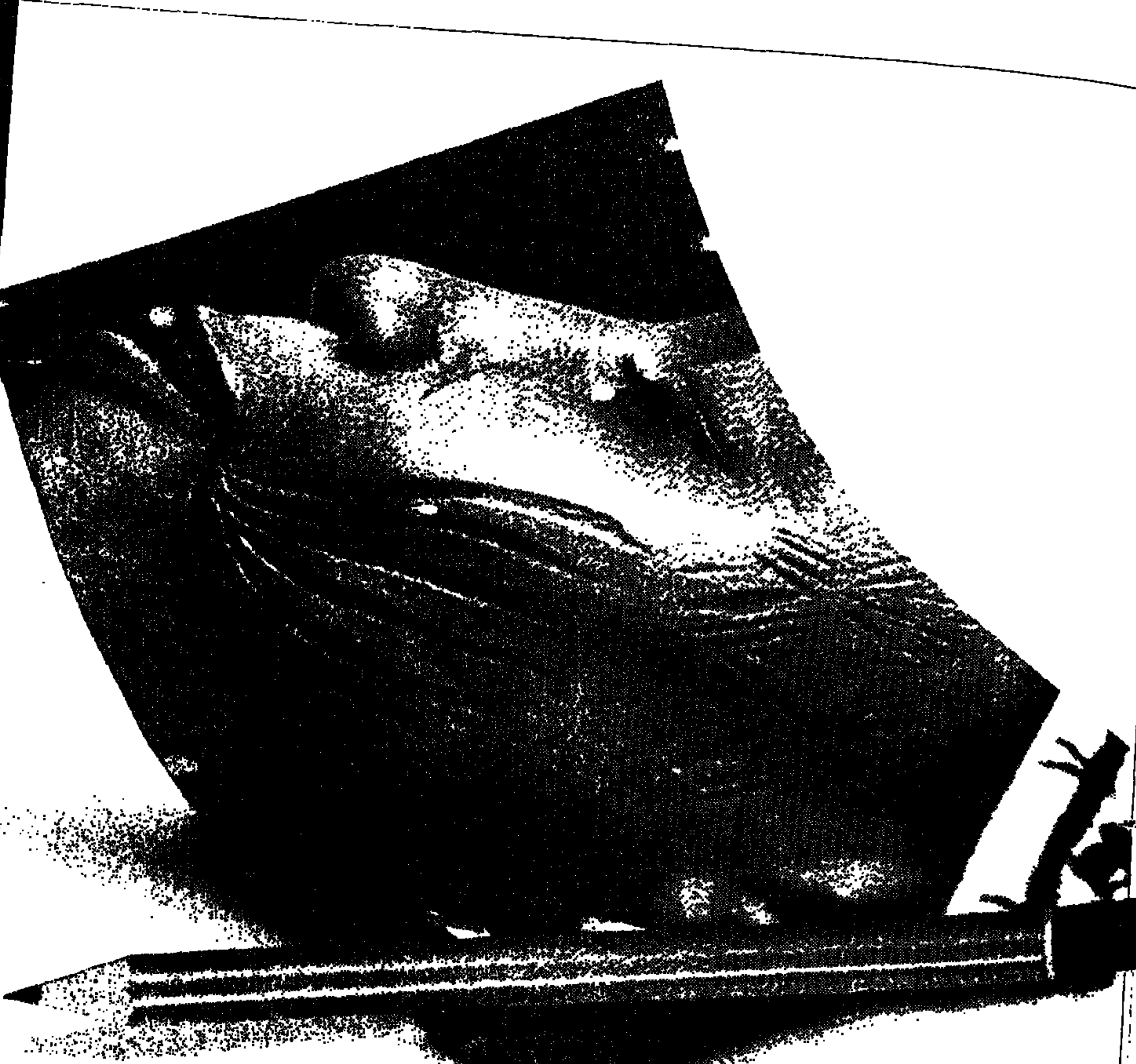

לימודים מעולם אחר

אם תופעות טבע בעולם מרתקות אותך, אם אתה שבוי בקסם תרבויות נסתרות ונופים אחרים, אם אתה מתעניין במיתוסים עתיקים, אם אתה רוצה להבין יותר בארכיטקטורה, אנתרופולוגיה ואומנות, בוא איתנו להבין את העולם במסגרת לימודים מעולם אחר: בלי לחצים ובלי בחינות ועם בכירי המרצים והחוקרים מכל האוניברסיטאות בישראל.

הלימודים בת"א, חיפה וירושלים

10 מסלולים לבחירתך

קורס שנתי פעם בשבוע בבוקר או בערב.

- מאיי גלפגוס עד ארץ האש
- על פילוסופיה אלים ואנשים במזרח הרחוק
- מסע לעומק אסיה
- ירושלים ועליות לרגל
- עולם הולך ונעלם
- סין ויפן – סכנה צהובה או צויליזציה אלטרנטיבית
- בין תרבויות – מה קורה כשתרבויות נפגשות
- הודו וסין – ענקי תרבות
- האוקינוס השקט ומגלי עולם ומסעות
- ערים מרתקות בעולם

לפרטים ולקבלת מידעון: 03-5251506 02-430914 • 04-374683

כל תלמיד במרכז זכאי לתעודת סטודנט בינלאומית (איסת"א) והלימודים מוכרים לגמול השתלמות ולשנת שבתון.

מייקל ג'ורדן
תולדות הקריירה הראשונה

מייקל ג'ורדן נולד בברוקלין, ניו יורק, ב־17 בפבר־ואר 63'. הוא נשוי לחואניטה ואב לשלושה – ג'פרי, מרקוס וג'סמין. הם מתגוררים בבית מפואר באילינוי, לא רחוק משיקאגו.

ג'ורדן שיחק כדורסל במכללת צפון־קרוליינה, אי־תה זכה באליפות המכללות ב־82', כשקלע את סל הניצחון מול ג'ורג'טאון. הוא פרש מהמכללה בתום שנת הג'וניור שלו, ונבחר במקום השלישי בדראפט.

הוא פרש מה"שיקאגו בולס" ב־6 באוקטובר 93', לאחר שזכה עם קבוצתו באליפות שלישית רצופה, בתום תשע שנות משחק באן.בי.איי. ג'ורדן הוא השחקן הראשון שנבחר שלוש פעמים רצופות לתואר "ספורט־אי השנה" של איי.פי (וזה קרה בשלוש שנות האלי־פות של הבולס).

בשנים 88', 91' ו־92' נבחר ל"שחקן היעיל ביו־תר" (MVP) באן.בי.איי; הוא נבחר ל"רוקי" המצ־טיין של העונה ב־85'; היה "שחקן ההגנה המ־צטיין בליגה" (88'), ונבחר שבע שנים ברצי־פות לחמישיית העונה (מ־87' ועד פרישתו).

ממוצע הנקודות שקלע בכל הקריירה, 32.3 למשחק, הוא הגבוה ביותר בהיסטוריה של הליגה. ג'ורדן השיג את מספר החטיפות הגבוה ביותר בליגה בעונות 88', 90' ו־93', והיה לשחקן ה־18 בהיסטוריה של הליגה שעבר את מחסום 20 אלף הנקודות. לבד מווילט צ'מברליין (שעשה זאת בתוך 499 משחקים), היה ג'ורדן לשחקן שהגיע להישג הזה במהירות הגבוהה ביותר (620 משחקים).

במשך שבע שנים רצופות קיבל את מספר הקולות הגבוה ביותר במשאל הצופים לבחירת החמישיה הפותחת במשחק ה"אול־סטאר" השנתי. הוא כיכב בחמישיה הראשונה שמונה פעמים, והחמיץ את המשחק רק שנה אחת, בגלל פציעה.

ג'ורדן היה לראשון והיחיד עד כה שנבחר לשחקן המצטיין בפליי־אוף של הליגה במשך שלוש שנים רצופות. מג'יק ג'ונסון הוא היחיד שנבחר אף הוא שלוש פעמים לתואר זה, אך לא ברציפות. ג'ורדן מחזיק בשיא הנקודות למשחק פלייאוף (מול בוסטון, 86', קלע 63 נקודות). ב־28 במרץ 90', בקליבלנד, קלע את מספר הנקודות הגבוה ביותר בקריירה שלו – 69 במשחק יחיד.

ב־16 באפריל 87', נגד אטלנטה, קלע 23 נקודות רצופות לקבוצתו – שיא שלא נשבר עד היום.

ג'ורדן זכה במדליית זהב אולימפית ב־92' כחבר ב"דרים טים" האגדית. זו המדליה המוזהבת האולימ־פית השנייה שלו – בראשונה זכה עם הקבוצה האו־לימפית האמריקאית ב־84'.

כינויו הרשמי: "איר" (אוויר). תחביבים בולטים: גולף והימורים. בשנה האחרונה בקריירה שלו השתכר כ־3.5 מיליון דולר בשיקאגו והוסיף להם עוד כ־40 מיליון דולר מחוזי פרסום.

לאחר הפרישה, לא חלה ירידה משמעותית בנפח הכנסותיו. המפרסמים שומרים לו, עדיין, אמונים. בבעלותו מספר בתים בארצות הברית ומסעדה ענקית, מפוארת מאוד, בשיקאגו.

המשך מעמ' 22 ◀

מה, שעתיים וחצי נהיגה מאטלנטה, ג'ורג'יה. מדינה יפה, אלכמה. ירוקה, פורחת, משובצת בכרי מרעה ובשדות טבק אינסופיים. הבארונס משחקים בהובר, פרבר מטופח של ברמינגהם. האיצטדיון שלהם נחשב לחדיש והנוח ביותר בליגה כולה. גג רעפים אדמדם מעל היציעים, משרד צנוע, שתי קופות כרטיסים, מגרש חנייה. הוא שוכן על גבעה קטנה, מוקפת חורשות. צמוד אליו מגרש כדורגל. כמה עשרות ילדים מתרוצצים שם אחרי כדור, אולי לכבוד המונדיאל המתקרב.

5.50 דולר עולה כרטיס, מקום טוב. 4.50 לילד או קשיש, 3.50 מקום בעמידה. בחוץ אפשר, איך לא, לקנות נקניקיה, או המבורגר. ובירה, כמובן. ביציע מצטופפים 5,000 צופים לפחות. הרבה יותר מהממוצע הרב־שנתי של הבארונס, הרבה פחות מהכמות הצפויה כשג'ורדן משחק. וזה בגלל שלרוע מזלי, הוא לא ישחק הערב.

הוא יושב, בתלבושת מלאה, ב"חפירה" של ספסל הקבו־צה. מעודד את חבריו, מוחא כפיים לכל מבצע, צוחק עם הסובבים אותו. מהצד נראה שהוא אכן נהנה. גם הסביבה נהנית. בואו של ג'ורדן לשחק בייסבול בליגה הדרומית

הביא לאזור כולו פריחה כלכלית מדהימה: הכרטיסים נחט־פים במהירות, המפרסמים צובאים על הקבוצות, המזונונים הגדילו את המחזור במאות אחוזים, הספסרים חוגגים.

מחוץ למגרש של ברמינגהם מוכרים טי־שירטס עם הכי־תובת: "בייב רות היה שחקן בייסבול טוב. לשחק כדורסל הוא ידע?". המוכר, איתו שוחחתי, מספר שאינו מצליח לעמוד בביקוש. "זה לא רק החולצה. כל פריט שיש בו איזכור של מייקל ג'ורדן נמכר בטירוף. האנשים מבינים שזו היסטוריה, שיוכלו פעם להגיד שראו את זה, ולא עו־שים חשבון לכסף".

הכסף

כשפרצה השמועה שג'ורדן עשוי לשחק באזור, החלו כל הקבוצות בסביבה למכור מנויים בקצב היסטרי. מנכ"ל הליגה הזהיר את הקבוצות לא להבטיח לאוהדים את ג'ורדן ללא כיסוי. לא עזר לו. אחת השמועות, למשל, היתה שג'ורדן ישחק בליגת טריפל איי בנשוויל. תוך יומיים מכרה נשוויל את כל המנויים העונתיים. השמועה התנפצה אחר כך, אבל הכסף נשאר בקופה. כשנודע שהוא ישחק בברמינגהם שבליגה הדרומית, שברה מכירת הכרטיסים של קבוצות הליגה הזו את כל השיאים. לכל מקום אליו

הוא מגיע, נוהר קהל שיא.

לפני שבועיים הוא שיחק עם הבארונס בצפון קרולי־ זו המדינה בה גדל, בה למד כדורסל. את המכללה של קרוליינה הצעיר לאליפות הלאומית ב־82'. המשחק קרוליינה "מרקטס", התקיים בעיירה זבולון (יש מקום מגרש קטן, מוקף שדות טבק, בעל תפוסה של 6,000 בים. כוחות גדולים של משטרה הצליחו, במאמץ רב, את הקהל. רק 8,500 אנשים נדחסו פנימה. "רינגו עולם", אמר מנהל המרקטס, ג'ו קרמר, "יש ספסרים

60 עיתונאים היו שם, 52 יותר מהמספר הרגיל את משחקי הקבוצה. ג'ורדן, אגב, היכה 2 מ־4 להו, גנב בסיס אחד ושיחק היטב. שחקני צפון קרולי־ כמעט התפלצו כשהקהל הביתי שלהם שאג מהתרג־ בכל פעם שהבארונס השיגו נקודה.

ג'ורדן הוא שחקן מן המניין. הוא נוסע באוטובוס כולם, גר במלון הזול עם כולם, מתאמן עם כולם. הנסיע־ למשחקי חוץ אורכות שעות ארוכות. לפעמים 10, אפילו 12 שעות לכל כיוון.

בשלב מסוים, לא הרבה אחרי תחילת העונה, הוא החליט כנראה שגם לסבל האנושי יש גבול. האוטובוס הישן טרטר של הבארונס הוצא לגימלאות, וג'ורדן רכש קבוצתו אוטובוס חדש. "יש בו 45 מושבים נוחים", סיפר וויין מרטין, עיתונאי מקומי, "יש גם וידיאו ובר, יש אזור מנוחה עם כורסאות וספות. שם הוא נח במהלך הנסיעות". האוטובוס עלה לג'ורדן 350 אלף דולר. "אני מקווה שגם האיצטדיון שלנו יהיה בשלב מסוים קטן עליו", אמר לי כריס, אוהד של הבארונס, "ואז הוא יקנה לנו אחד גדול יותר".

יומיים לפני שהגיע לברמינגהם, כינס מאמן הקבוצה, טרי פרנקונה, את שחקניו ואמר להם: "אל תיכנסו ללחץ. תנסו להפיק מזה כמה שיותר. יבואו יותר אנשים לראות אתכם, התקשורת תתמקד בכם, כל העולם יביט עליכם. מייקל יהיה שחקן כמוכם בדיוק. למרות שאני עכבר כדור־סל ואוהד שרוף שלו, הוא יקבל יחס רגיל".

צ'רלי פו, שחקן צעיר של הקבוצה, לא אהב את זה. ג'ורדן הגיע על חשבונו, והוא נאלץ לרדת לליגת קלאס איי. פו כעס. ג'ורדן, למחרת בואו, שמע את הסיפור ונפגש עם פו. "אמרתי לו", סיפר ג'ורדן, "שלא ייקח את זה ללב. שספורט הוא ביזנס לפעמים ושצריך להמשיך. גם כשדב־רים לא הולכים בכיוון שלך לפעמים, אסור להתייאש. אסור לוותר. אמרתי לו ששנינו באותה סירה – שנינו רוצים להגיע למייג'ור ליג. גם בכדורסל היו לי ימים קשים שבהם חשבתי שאני מוותר, אבל המשכתי. אם משהו צריך לקרות, הוא יקרה".

ג'ורדן עושה הכל כדי שזה יקרה לו. כוח הרצון שלו אדיר. אחרי המשחק דיברתי עם דאג בריידי, אחד השחק־נים. "בהתחלה פחדנו ממנו. עכשיו הפחד נעלם. הוא אדם נפלא. למרות שהוא חדש בספורט הזה, אני לומד ממנו המון. המוטיבציה שלו, המקצוענות, רמת ההשקעה והרצי־נות. זה פשוט לא ייאמן".

המוטיבציה

ג'ורדן מתאמן הכי קשה בקבוצה. "הוא עובד כמו חמור", מספר וויין מרטין, העיתונאי המקומי. "בא מוקדם כל בו־קר. תמיד ראשון על המגרש. מרים משקולות, עובד על חבטות, זורק כדור רמיוני, לומד זריקות, תפיסות. רץ מאות פעמים סביב המגרש. נשאר תמיד אחרי כולם. אין לו גבול. הוא רוצה להגיע למייג'ור ליג. הוא יודע שזה לא ייאמן אם יעשה את זה, אבל הוא מאמין".

הוא משחק עם שחקנים צעירים ממנו ב־10־12 שנים. ילדים שחולמים להתקרב אי פעם לפסגות מהן ירד מרצו־נו. הוא היה מגה־סלבריטי, אולטרה־סטאר, אלוהים של הכדורסל. אבל הוא איבד את העניין, את האתגר. ג'ורדן אוהב תחרויות. אוהב לנצח. בכדורסל איבד את הטעם. מצא את עצמו לבד, בפסגה, משחק נגד עצמו. הפך, בשנים האחרונות, משחקן כדורסל שעושה עסקים לאיש עסקים שמשחק כדורסל.

אז עכשיו הוא המציא לעצמו אתגר חדש. בלתי אפשרי. בייסבול, גם אם זה נראה אחרת בטלוויזיה, הוא ספורט מדויק מאוד, קשה, תובעני. ג'ורדן שיחק בייסבול בבית הספר התיכון. בגיל 13 אף הוכתר ל"מר בייסבול" של המחוזו. אבל מאז עברו קרוב ל־20 שנה בהן לא נגע בכדור. עכשיו הוא צריך לעמוד שם, מול הפיצ'ר (הזורק), ולהביט בכדור קטן וקשה שטס לעבר פרצופו במהירות עצומה. הוא צריך לחבוט בכדור הזה, בצירוף של עיתוי, מהירות, דיוק, אינסטינקט, אומץ ומזל.

הוא עזב את ביתו המפואר באילינוי, ולקח את המשפחה לברמינגהם. בתחילה התגוררו במלון מקומי. אחר כך מצא בית פרטי לא גדול ליד המגרש. מה שהכריע את הכף לטובת הבית היה העובדה כי הוא ממוקם על שמורת גולף. כל דקה פנויה בה הוא לא במגרש הבייסבול, הוא משחק גולף. הוא חייב תמיד לשחק משהו נגד מישהו. לנסות לנצח. הוא שונא להפסיד. שנאת מוות.

הבית עולה לג'ורדן 4,300 דולר בחודש. שכרו בברמי־נגהם הוא 850 דולר בחודש, שכר המקסימום לרוקי (שחקן חדש). גם אם הרוקי הזה בן 31 וקוראים לו מייקל ג'ורדן. כשהוא יוצא למשחק חוץ הוא מקבל תוספת: 16 דולר

המשך בעמ' 76 ◀

יומן גפן

איור: דודו גבע

יותר נמוך מטוק שואו בגיהנום

בעל הטור עשה את היומיים החמים ביותר בשנה במקום הכי נמוך בעולם

ידידים וידידות רבים אמרו לי לא פעם שאין מרגוע בארץ שעושה להם טוב יותר משהייה מאסיבית באחד המלונות בים־המלח. "אתה כזה עצבני", הם אומרים לי, "ואתה לא יודע מה יעשו לך יומיים בים־המלח, והכי חשוב – תעשה טיפול בוץ".

והנה אנחנו פה, מדווחים מהשטח, שנראה ומרגיש כמו אחרי מלחמה גרעינית, אבל זה לא אנחנו עשינו, זה כנראה כבר היה פה ככה לפני שהגענו לאן שהגענו. אם חשבתי שאני נמוך, אז פה אני נחשב ממש גבוה. אנחנו בנקודה הנמוכה ביותר על הכדור הזה. יותר נמוך מזה זה רק טוק שואו בגיהנום. 400 מטר מתחת לפנים של הים, והים על הפנים.

אנחנו בדרך למלון "הוד", בחלק הדרומי של ים־המלח. הטמפרטורה בשעת ערב מוקדמת היא 43 מעלות בצל, ואין צל. פתאום גם סערה שכזאת, רוח נותנת גז במהירות של 25 קמ"ש, ונדמה שהשבר הסורי־אפריקאי, שאחראי באופן אישי על יצירת כל הימים והנהרות בארצנו, מתרחש כעת שוב. דקלים רזים, שאתה לא מבין את המוטיבציה שלהם, קדים מזרחה, ענפים נשברים, חוטי חשמל קורסים, ולפני כמה שעות אספו עוד מטיילת מנחל בוקק (רק השם הזה יכול לגרום לתרדמת), שסבלה מחוסר נוזלים. אחרי טיפול קצר, מצבה הוגדר כעל־הכיפאק, אבל מצבנו, אם לא ניכנס לאיזה לובי ממוזג, יתבוקק תוך כמה דקות. בירידה לים־המלח בכל זאת משוטטים כמה כבשים, וסוף־סוף אתה מבין את חיוך הגמל, שאומר: מול שאני קירח ואין לי סוודר כמו לטמבלים האלה. הם בטח גם עוד ישנים עם פוך.

החמצן, המלח והמינרלים של ים־המלח מומלצים על ידי רופאים וידעונים. כבר בלובי של המלון פגשנו מחלות עור מכל העולם. אם יש לך פסוריאזיס, ארתריטיס, ראומטיזם, דלקת פרקים או התנפחות ורידים, זה המקום בשבילך. רופא שפגשתי מאוחר יותר אמר שאי אפשר לחסל את מוקד המחלה, אבל אפשר לטשטש את הסימפטומים. במקרה שלי, בסך הכל הבאתי מתל־אביב סריטה ש"נזק", החתולה רעת הלב שלי, סימנה על זרועי השמאלית. ואמנם, אחרי יומיים של שהייה במלח ובבוץ, הסריטה נעלמה, למרות שכשחזרתי לתל־אביב, ראיתי שהחתולה עדיין חיה וציפורניה חדות כמו לפני שנסענו, ככה שהסריטה יכולה לחזור בכל רגע.

רמי, מנהל הלילה של המלון, ובגלל זה הוא חובש משקפי שמש גם בערב, כדי להיראות לילי בכל מצב, מקבל אותנו בכבוד רב ואומר לנו שתוך יומיים נהיה רגועים. אנחנו מנסים להגיד לו שאנחנו רגועים כבר עכשיו, אבל זה מעצבן אותו. "אתם לא מבינים! זה המקום הכי רגוע בעולם!!! ואתם תעשו טיפול בוץ, אחר כך תעשו דוש. תעשו מסאז', אחר כך תעשו עוד פעם דוש. יש גם חדר כושר לפי שיטת דוקטור פלאושר, שמרגיעה את כל השרירים, ואחרי שאתם עושים התעמלות, אתם תיכף עושים דוש. הגעתם בימים הכי חמים שהיו פה, בגלל זה אתם צריכים לשתות לפחות שישה ליטר ביום. ולעשות הרבה דוש!".

רמי כל כך נחמד ולבבי, אבל מצד שני יש לי בעיה, שאני לא מנסה להדחיק אותה, עם אנשים שאומרים "דוש". אנחנו עולים לחדר, עם מבט נפלא לים ולמדבר. כך כנראה ייראה העולם אחרי שהשמש או הפצצה שכל הזמן מדברים עליה תיפול עליו. אחרי הדוש אנחנו יורדים לדיסקוטק, "המקום הכי חי בים־המוות", מתבדח איש הדוש, שיורד איתנו, ורוקדים עם גרמנים.

הדיסקוטק מפואר, עם כל הקליפים האלה ברקע, ובאמצע רחבת הריקודים רוקדים, או מדויק יותר, נעים בחוסר מנוחה, שני גרמנים ענקים, כנראה תאומים זהים, הנראים כלוחמי סומו גלוחי ראש עם מגפיים, ויש להניח עם מחלת עור, ולאן שאנחנו לא רוקדים, אנחנו נתקלים בהם שוב ושוב. למחרת נראה אותם גם בבריכת המים המתוקים שמחוץ לבריכה, מכים זה את זה בחביבות ומשפריצים את הבריכה אל הים, בחרווה הגרמנית הידועה.

כבר הבעתי כמה פעמים, בעיתון הזה ובמקומות אחרים, את חוסר אהבתי לגרמנים. ידידתי אומרת שזאת הכללה. אני אומר שזה נכון, אבל אני בכל זאת לא אוהב אותם. אני לא מתכוון לריב כאן, כי אחר כך אני עוד אצטרך לעשות עוד דוש.

כלכלת המלונאות שלחופי ים־המלח מבוססת על נוכחות גרמנית. כמעט 80 אחוז מתכולת המלונות שלחופי ים־המוות הם גרמנים שנשלחים לכאן לחודש בשנה, במסגרת הביטוח הרפואי הממלכתי הגרמני, ושלטים רבים במלון, בחוף ובמסעדות, הם בשפה הגרמנית.

עוזי, מנהל היום של המלון, ובגלל זה הוא בלי משקפי שמש, עם חיוך נצחי, ובימי רביעי הוא עולה לתל־אביב ורופק הופעת סטנד־אפ קומדי במועדון "פאנץ' ליין", אומר לנו שאין לו הסבר מדויק מדוע מאוכלס המקום במחלות עור מגרמניה דווקא. "אלה הן מחלות שהן ברובן פסיכוסומטיות, ואני חושב שבנוסף לאקלים, ים־המלח גם מרגיע אותם".

"ביום השואה", אומר עוזי, "הם גמרו את כל הבירות בבר, והקלייטנים הישראלים די התעצבנו כשהם ראו אותם משחקים שש בש". לא היה לי מה להגיד על זה, רק להמשיך לרקוד לכיוון המעלית, וכשהתחילו לנגן את "פוט יור הד און מיי שולדר", לקוות שאף אחד מגולחי הראש הענקים הללו לא יזמין אותי פתאום לסלואו.

למחרת בבוקר, בוקר יום שישי גיהנומי ומלוח, קמנו מוקדם כדי שלא נפסיד בריאות, עשינו דוש, נרשמנו לטיפול בוץ, וירדנו לחוף הפרטי של המלון, שמביא לך את ים־המלח כמעט עד למעלית. שמחתי לשמוע עברית, אבל רק לרגע. מהר מאוד מתברר לך שמה שצולל בחוף תל־ברוך יכול לצוף כל רגע בים־המלח.

כמה זוגות מבוגרים, דווקא מהקריות, ובלי שום מחלת עור, צפו על גבם החיפאי, ודיברו לשמים האביבים משפטים שלא בדיוק התחברו זה עם זה: "בסוף תראו שיחזירו את כל רמת־הגולן". "שורף לי בתחת". "אנחנו אף פעם לא אוכלים אבוקדו". "תגיד, מנשה, זה לא ההוא מהליצנים של גרבוז". "תיה, אני לא נוסע לטיול טרקטורונים בחום הזה". "אבל אני ראיתי אנשים שכן נוסעים". "זה לא אנשים, זה יפנים". "ניקסון מת". "טוב, אתה יודע בן כמה הוא היה?". "מחלות עור זה מידבקי?". "אני רוצה הביתה".

מלח הארץ המשיך לצוף, אבל הסריטה של נזק התחילה לשרוף לי, ורצתי לדוש. שני הענקים גלוחי הראש רשרשו לידי. השעה היתה עשר בבוקר והם היו הלומי בירה. אמרו להם שצריך לשתות הרבה, אבל לא אמרו להם מה.

כשאתה יושב על כיסא נוח כחול בצד הגרמני, אתה יכול לראות את הצד הירדני. באמצע הים עובר לו סכר מלח, ואני נזכר שבגלגול אחר שהיתי כאן חודש במארבים, בלי שתהיה לי שום מחלת עור. שכבתי כאן כל לילה, עם מקלעון כבד, עם הפנים לארץ, שאם איזה בן זונה ינסה לעשות חוכמות ואחר כך לחזור לארץ בלי לדעת את הסיסמה, יהיה לו עניין איתי.

כמו הרבה פעמים, אני חושב כמה נתתי לארץ, והיא רק עוד הייתי שר "מה עוד תבקשי מאיתנו, מכורה", והיא רק חיכתה שיבקשו ממנה עוד משהו. אני חושב שבפעם האחרונה שכבתי כאן במארבים עם מאיר שלו, שהיה אז בסיירת גולני, ככה שברזומה שלי אני יכול לכתוב, בין השאר, ששכבתי עם מאיר שלו.

אחרי הצהריים נכנסנו לטיפול בוץ, המומלץ להרגעת העצבים, זירוז מחזור הדם, חיזוק הפרקים, ואחר כך צריך לעשות דוש. מוניקה החביבה קיבלה אותנו במבט ארגנטינאי מערד, שהיה מאוד מרענן אחרי כל הגרמנית הזאת. "עשית את זה כבר פעם?". "לא, לא עשיתי את זה". "תגיד, אתה לא במקרה האבא של אביב גפן?". "כן, זה אני". וטאחחח, היא שופכת על גבי, על רגלי וזרועותי בוץ רותח, אחר כך עוטפת את גופי, המרוח בבוץ מסרית, בניילון מכל הצדדים. מעל הניילון היא מהדקת עלי שמיכת צמר, ואומרת שהיא תחזור בעוד 20 דקות.

> *הטמפטורה, בשעת ערב מוקדמת היא 43 מעלות בצל, ואין צל. פתאום גם סערה שכזאת, רוח נותנת גז במהירות של 25 קמ"ש, ונדמה שהשבר הסורי־אפריקאי, שאחראי באופן אישי על יצירת כל הימים והנהרות בארצנו, מתרחש כעת שוב*

חברים שעברו את זה סיפרו לי כמה נפלא לעבור טיפול בוץ, אבל אני הרגשתי די כמו גוויה בסרטים על וייטנאם, ארוז בניילון הזה, כשהבוץ הולך ונהיה כבד על רגלי וידי, בחדר קטן ואפל, ואיפה מוניקה? איפה העולם? איפה כולם?

יש עדיין אנשים שמקיימים את ההבטחות שלהם, ומוניקה חזרה, שחררה אותי מקבר הבוץ, ואמרה לי לעשות טוש. מה שהכי הרגיע אותי בטיפול הזה זה שהיא לא אמרה "דוש".

אחרי הבוץ הרגשנו באמת מאוד רגועים. בעצם, זאת היתה הדרגה הגבוהה ביותר של רגיעות. להיות רגוע יותר מזה, זה רק מוות קליני. כשיצאנו מחדרי הבוץ ראינו את התאומים הגרמנים, גלוחי ראש יותר מתמיד, שהיו מאוד לא רגועים משום שהשבת כבר נכנסה, ואסור לעשן בחדר האוכל.

בערב, ריח הבוץ, למרות כל הדושים, עדיין נורף מעורנו, ואני חושב שזה אולי הריח של האפטרשייב של השטן. אני שואל את עוזי (מנהל יום? מנהל לילה?) איפה מקום הבילוי הכי אני, והוא אומר שפתחו פה בסביבה פאב חדש, שאסור לנו להחמיץ. הפאב נמצא 200 מטר מהמלון, קוראים לו "פלאגן בר", וממש לא אכפת לי מה זה בגרמנית.

"יש שם הרבה חבר'ה צעירים שבאים אפילו מעין־גדי ועברד, להקות מנגנות, ויופי של אווירה", אומר עוזי, ואנחנו נוסעים בעיגולים, עוברים מלונות שקוראים להם "מוריה" ו"לוט" ו"מרכז קניות", חונים ויורדים לחוף. אתה יוצא מהאוטו ומרגיש שאתה נכנס למיקרוגל. לא חשוב כמה אתה רגוע ורענן, תוך שלוש דקות אתה טוב על האש.

ב"פלאגן בר" יש בר, ובמקום "פלאגן", מה שזה לא יהיה, את מי אנחנו רואים אם לא שוב את הנול או גרטל, עם ספלי בירה ענקיים, צועקים משהו, ואני, למרות שאני מאוד רגוע, ובכל עדיין לא המציאו את הבוץ שימחק לי את הפראנויות, ובכל פעם שמדברים בגרמנית, אני בטוח שאומרים משהו נגד קומי הפיסי.

בשולחן פלסטיק לבן סמוך, ישבו שני ישראלים (יש!) החשורים כחיילים בחופשה. אחד מהם אמר: "כוס־אמק נגמר להם הגולדסטאר". "בחיאת?", אמר השני. "וואללה", אמר הראשון.

יום שישי בערב, שלושה אנשים, שני־שליש גרמנים, במקום הכי חם של המקום הכי חם בעולם. חזרנו לעצמנו ולאייר קונדישן של המלון. למחרת בבוקר, שבעי בריאות וגרמנית, חזרנו הביתה, בריאים ומלוחים, ומה אני אגיד לכם – אני בהחלט מכבד את כל אלה שמשוגעים על בילויי הבריאות בים־המלח, וכמו שאמר וולטיר, שאף פעם לא שמו עליו בוץ: אני מוכן למות על זכותם להירגע שם, אבל לא איתי, ולא בריבוב לגרמנית. הוא אמר את זה בצרפתית, ובתרגום לעברית זה משהו כמו: העם עם הגולן, אבל הוא בהחלט יתפשר על כל מקום קריר אחר. ■

בראש ועדת תרבות

מיכה לבינסון, המנהל האמנותי החדש של פסטיבל ישראל, הוא במאי תיאטרון שהעלה על במות ישראל מחזות של סטרינדברג ושפאר, בין העלאת הפסטיגל להעמדת צמד "הבטלנים". לבינסון, בנם של צ'לנית ופרסומאי חלוץ, נכנס לתפקידו המושך אש בצעד מחושב אך בטוח

מפת תל־אביב הפנימית שלו משורטטת לפי שמות בתי האוכל האהובים עליו. חתנות העונג, משאת הנפש.

– לפעמים אתה גם שונא את האוכל שאתה כל כך אוהב?

"לפעמים אני קצת שונא אותו, כי הוא מקבל מעמד קצת מוגזם בהחלטות שלי וגם גורם לי להשמין. האוכל הופך לפעמים חלק מהשיקולים שלי במשך היום. עכשיו אני נוסע הרבה ובמטוס אני מתאפק ולא אוכל, כי אני מתכנן איך עוד מעט, בין הפגישה הזאת לפגישה האחרת בענייני תיאטרון, אולי עוד אספיק לאכול משהו טוב שאני יודע מהו, ואני מתכנן אותו. ואני יודע שאם אגיע לאוכל הזה רעב אעצים את החוויה".

– זוהי התמכרות?

"אני לא חושב, כי בעצם אני לא אוכל הרבה. כן, אני יודע שהרבה שמנים אומרים שהם לא אוכלים הרבה ואינם אומרים אמת. אבל אני כן אומר אמת. אני אוהב לאכול וזה קשור לזה שאשתי הגיעה לשיאים מופלאים כמבשלת. היא מבשלת מתוחכם וגם פשוט. יש לה ידע, אהבה ומגע קטן. גם אני מבשל טוב, אך אין לי את המגע שלה. האוכל שלי נעדר פשטות, ואצלה – יש לה איזו קלילות, לא מרגישים שם את ארבעת עשבי התיבול השונים למיניהם. היא לא יוצרת קונצרט מתרברב של טעמים, כמוני לפעמים".

– עניין תאוות האכילה נראה לך לפעמים בזוי?

עם תארים מאוניברסיטת ניו יורק בבימוי תיאטרון, קולנוע וטלוויזיה. בצבא ולאחריו ערך והפיק תוכניות בגלי צה"ל (הידועה שבהן בשנות ה־70 היא הפקת תוכנית הבידור "תיבת נוח", ובשנות ה־80 זכורה לטוב ההגשה של "שעתיים משתיים"). בסוף שנות ה־20 שלו כבר שימש לבינסון כסגן מנהל התיאטרון הציבורי של פיסטברג, במסגרת פרויקט נסיוני של בוגרי אוניברסיטת ניו יורק. הוא הוזמן על ידי עודד קוטלר, שהיה אז מנהל תיאטרון חיפה, לביים ולהיות סגן מנהל. מאז ועד היום היו לו שני משברים בתיאטרון חיפה. הראשון, בתחילת דרכו, אחרי ששני המחזות הראשונים שביים, "מחול המוות" של סטרינדברג ו"התשה", שהוגדר כ"תיאטרוק" (עם גידי גוב ודורי בן־זאב), נקטלו על ידי הביקורת, ותיאטרון חיפה ויתר על שירותיו. המשבר השני התחולל לפני שנתיים, כשעבודתו על "תינוקות לילה" של א.ב. יהושע הופסקה והועברה לבמאי אחר, אהרון אלמוג.

משני המשברים, של ראשית שנות ה־80 וראשית ה־90, בחיפה, חילצה אותו ציפי פינס, מנהלת תיאטרון באר־שבע, שהימרה עליו בדרך לב. הוא העניק לה הצלחות (בקנה מידה של הביקורת והקהל). מ"תופים בלילה" של ברכט, "תמונות ציר" של מרטין שפאר, "אותו ואת בנו" של י.ד. ברקוביץ, דרך הצגות משעשעות או מסחריות יותר כמו: "כותרת ראשית", "אישפיל", "אליל ההמונים". אחרי החלפתו ב"תינוקות לילה", חולל לבינסון ב־'92 התרג־

לאב הנעדר, זה שבילדותו של מיכה אי אפשר היה להתרפק עליו במשך היום, כי אותו פוגשים בעיקר בערבים לזמן קצר.

סבו של מיכה, משה הירש־לבינסון, הגיע לפלשתינה בשנות ה־30 של המאה הקודמת, ופרסם בה קול קורא ליהודי הגולה לעלות לירושלים. הוא נחשב לפרסומאי הראשון של פלשתינה, כבעל זיכיון לפרסום בלעדי בספר הטלפונים של קהיר. בנו אברהם, אביו של מיכה, התגלגל, בגלל חסינות דיפלומטית, לצבא האמריקאי במלחמת העולם השנייה. אברהם רצה גם להילחם בנאצים וגם ללמוד ציור. אחרי המלחמה הקים קומונה של אמנים בניו יורק, "בית אמן", שהתפרקה עם פרוץ מלחמת השחרור. את רות, אמו של מיכה, הכוח השקט והקובע את החינוך של בית לבינסון, הכיר אברהם כשהגיעה לקבוצה כצ'לנית מחליפה ברביעיה הקאמרית של הקומונה. בת טרוצקיסט אנטי ציוני שברח מרוסיה לארצות הברית. בעקבות נישואיה ועלייתה לארץ, נטשה רות את הנגינה למשך שנים רבות (עכשיו היא שוב מנגנת). את ארבעת ילדיה חייבה ללמוד לנגן. מיכה למד פסנתר מגיל צעיר וסקסופון מאוחר יותר. אמו היתה המורה הפרטית הראשונה שלו. היא גם שלחה אותו ללמוד לשחות.

"אמא הבינה שאם לא תדחוף אותי לזה, אני עלול להיות ילד חולמני הנסגר בעולמות הדמיון". מיכה התאמן עם נבחרת של ברית מכבים עתיד, אימונים מפרכים פעמיים ביום במשך שעות. רק בשנים האחרונות הפסיק לשחות.

עורי־ירק צבועים

ורק מיכה לבינסון אוכל גם גלידה. מכל יושבי המסעדה הנכונה בצפון דיזנגוף, רק מנהל פסטיבל ישראל מעז להתייחס עם קינוח שהוסיף לעצמו מהרחוב הסמוך, הגליונה האלוהית של ד"ר לק. כשעיניו השמרטות מציצות אל התות־אגוזים שלו, הוא עשוי להיראות ילד מגודל המפנק את עצמו בכיף הכי גדול שרק אפשר. אבל אסור לתמונה הזאת, שעל גבול הקיטש, לעמעם את התמונה המלאה.

קודם כל, הסברה כי מיכה לבינסון מדלג את דרכו לעמדת מרכז בתרבות הישראלית, דרך חנויות יטווים וקיפוח, אינה מוצקה מספיק. "זה רק מפני שהעיניים שלי כבויות ככה, נדמה שאני עצוב", כמו שלבינסון אומר. הכוח של לבינסון אינו מבוסס על כריזמה נוצצת. המשורר חזי לסקלי שייך אותו פעם לקבוצת אלה שנולדו זקנים ומזוקנים, כמו עמרי ניצן ומיכאל הנדלזלץ, שהם גם חברי ילדות של לבינסון.

גוף גדול

כמו את עבודות הבימוי שלו, כך בונה מיכה את האשראי שלו: פרט על גבי פרט בשקדנות. בקפדנות, בריכוז. כבמאי, לבינסון נחשף בזהירות בהתלבטויותיו, השחקנים נכנסים לפעמים למתח. אבל לבסוף, לאחר הולגבטות המכוונת את כל גופו, הוא נשאר חביב על כולם. כי כולם ראו כמה קשה לו.

מיכה לבינסון אולי לא מאוהב בעצמו (ועל כך עוד ידובר), אבל לפנק את עצמו הוא אוהב.

"לא, לא בזוי. אני חושב שאני יותר פיינשמעקר מפרעסר, ולפעמים נדמה לי שיש כאן משהו מנוגד למרכיבים הסוציאליסטיים בחינוך של כולנו, להתעסק באוכל ברצינות ובהומית כזאת. זה גובל בחוסר מוסריות".

– גם אביך היה איש גדול מידות, איך מתייחסים אליך הבנים שלך?

"אני מוכן להסתכן ולספר לך סיפור. היה נדמה לי שאני מאתר אצל בני בושה בזה שאני שמן, ביום ספורט להורים ולתלמידים. אבל ברגע האחרון הפכתי מאנטי־גיבור לגיבור. ארגנו שם מירוץ שליחים להורים, ואני לא רצתי הכי מהר אפשר להגיד, עד שהחלו לזרוק כדורים, ולי הרי יש עדיין יד חזקה מהכדורמים, ואיך שזרקתי את הכדור רחוק, הרגשתי איך הגאווה שלו עולה. הבאתי לו כבוד".

– השומן מפריע לדימוי שלך כגבר?

"זה נורא מפריע לי. קודם כל, זה המון לסחוב. קחי תרמיל של 50 ק"ג ותסתובבי איתו כל החיים. זה כבד ולא נוח. אתה אוכל, והאוכל מטפטף לך פה על הכרס. וגם אין בגדים במידה שלי לטעמי. אני כמעט לא יכול לקנות ז'קט ומכנסיים בארץ. כגבר צעיר לא הייתי תמיד בעל משקל יתר, הרי שחיתי והייתי שרירי. כן, בטח שמשאת הנפש שלי להיות רזה, גבוה ולא מעשן. אני באמת לא בטוח ששמן זה יפה. לפעמים אני יכול גם להרגיש לא אסתטי. בגדים יפים נראים טוב על מידה ממוצעת או קטנה".

אבא לבינסון

ציפיות וסקרנות ליוו את מיכה לבינסון בתחילת שנות ה־80, כשחזר לארץ מארצות הברית

שות אצל רוב המבקרים ואצל הקהל עם "רינגר" של פיטר פלאנדר, עם יושון נוואי ויהונתן גם ליידו הטוב) בתפקיד הראשי. "תינוקות לילה" בבימויו של אלמוג נהוג ביקול דמגה דקה, ולבינסון עוד לא אמר את המילה האחרונה על שתי הפרישות מתיאטרון חיפה. הוא יגיע אליהן בהמשך השיחה.

הביוגרפיה של לבינסון, בנם של הפרסומאי והצייר אברהם לבינסון והצ'לנית רות לבינסון, כוללת כבר מיתולוגיה, ומוזרה, לטעמו, עד גבול הפורנוגרפיה: "זה את זריכה את זה", הוא מכציר, "זו כבר מין מגילה שחוזרת על עצמה". חלק מהמוצקות נובעת מאי יכולתו לאפיין ולקטלג את אביו, ענק כריזמטי וגם מטריארך. איש הומורני ונהנתן שנכשל בשנות ה־70 את מפעל חייו כפרסומאי מצליח, והפך חוקר ארץ־ישראל ספרטני, החוסך כסף על מוניות ומשקיע בספריית חקר ארץ־ישראל. הוא הרגיש כי תרם יותר מדי לאמריקניזציה של ההרכות בארץ, וסלד מן המעלצת שליצירתה היה שותף. אברהם לבינסון היה איש ארץ־ישראל השלמה, שיצא להפגין למען עקורי איקרית ובירעם. סוציאליסט של ארץ־ישראל השלמה. אדם המהפנט אליו סוגי חברים שונים: בוהמיינים, אינטלקטואלים, פועלי דפוס, ערבים. אב בלתי אפשרי לעתים, שצועק על בנו מיכה להסתפר, כשהשיער שלו עצמו כבר גולש עד לכתפיים, עד שהוא לועס אותו.

"הנה, את רואה", מיכה כמעט צועק, "אני לא מצליח להכניס סדר בדמות הזאת. זה מגומגם, זה לא קוהרנטי. די". כשיעשה את הסרט העלילתי הביוגרפי שלו, יצליח אולי מיכה לבינסון לפרוק את הרגשות הסותרים שבמרכזם געגוע. הן לאב והמת, שנפטר לפני שנים אחדות, והן

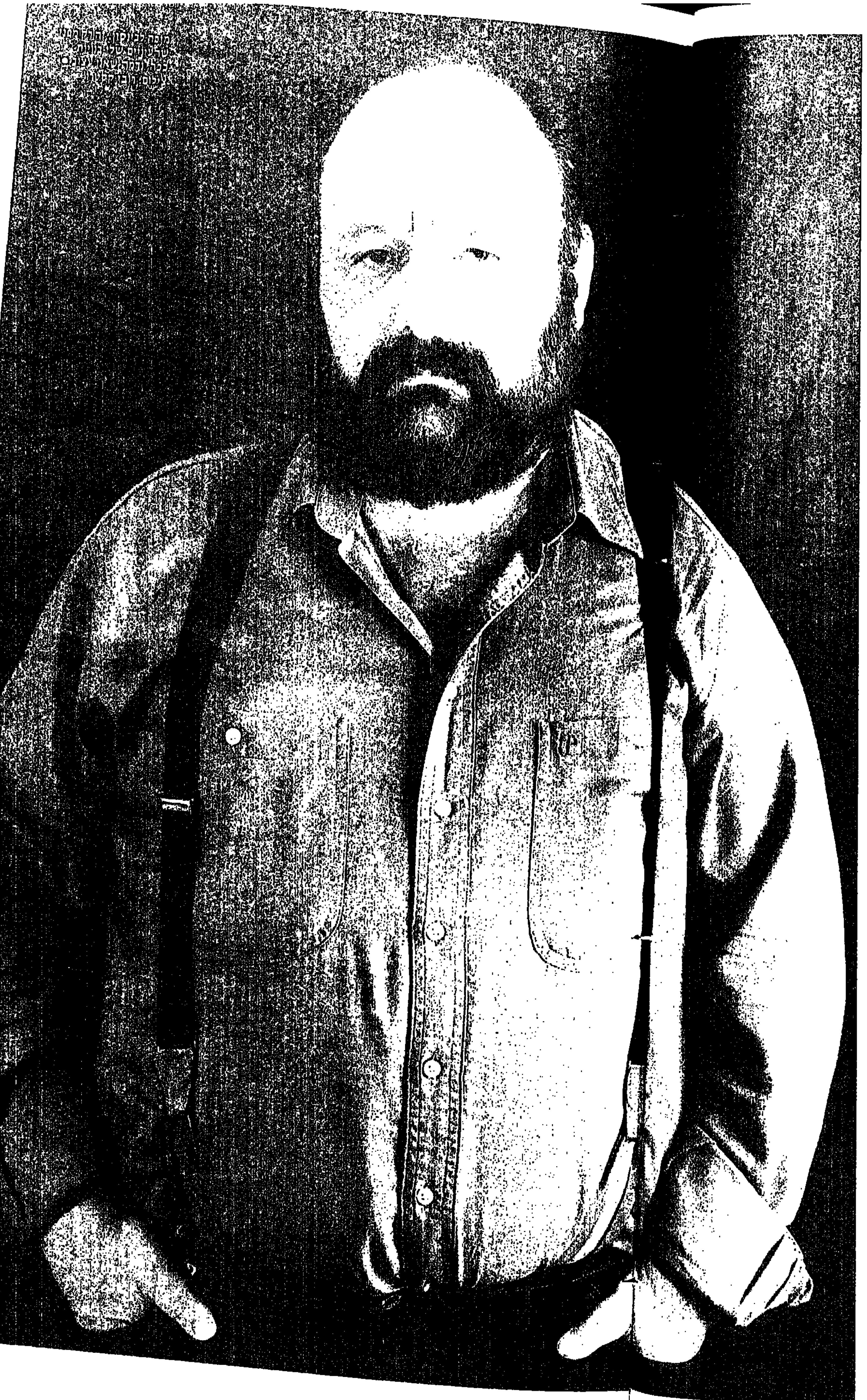

רות, האשה שהביא אבוהם מאמריקה, אולי לא הרגישה תמיד בבית בישראל, אולי לא השתלבה תמיד בבוהמה הישראלית שישבה אצלה בנמרפסת ושתתה וויסקי. בעלה היונבה לקחת אותה ואת הילדים לטייל בארץ, כדי להכיר להם אותה. והוא קנה גם בית במושבה כנרת. רות זנחה עם הלן, אמריקאית אחרת, שהביא ישעיהו לייב אחר לארץ, דן בן אמוץ. אברהם לבינסון איייר את הטור של בן אמוץ ב"דבר השבוע", והיה גם העורך הגרפי ב"דבר". מאמו, אומר מיכה, קיבל את הנכס הנשגב של יכולתו האמנותית. המוסיקה שעוזרת לו לביים. לארגן גוללת. היא מעניקה לו תחושת תיזמור על הבמה.

צעצועים של גדולים

במסגרת מיקוח מייגע עם מיכה על גניזת פרקי ביוגרפיה שעליהם סיפר אך הצטער, עלי לוותר על פרק היחסים בין אביו לבין דן בן אמוץ. גם על חיבתו של דן למיכה הקטן, ועל עוד הפתעות שדנקנר היה שמח לצרף לספרו. "עזבי את זה, מי אמר שדווקא זה עיצב אותי. יש לי דברים יותר מעניינים. ומה עם דוד יוסק'ה מרגניה, שהיה חבר של טרומפלדור ושל א.ו. גורדון?". אני מגלה עניין קלוש מדי, ומיכה מוסיף לספר על השפעות שאליהן היה חשוף דווקא מחוץ לבית: "אני בן דור 1952, תל־אביב, 'בלוז לחופש הגדול'. ג'ימי הנדריקס הטריף לנו את המוח. את התקליטים של אריק איינשטיין ידענו בעל פה, סרטים בקולנוע 'פריז' ובית ליטין. חיקינו קצת את ההיפים, ולימים התאחדנו עם גורל היאפים. היו בנו תמימות ואומץ לשאול שאלות יסודיות. דברים שא־

"היה נדמה לי שאני מאתר אצל בני בושה בזה שאני שמן, ביום ספורט להורים ולתלמידים. אבל ברגע האחרון הפכתי מאנטי־גיבור לגיבור. ארגנו שם מירוץ שליחים להורים, ואני לא רצתי הכי מהר, אפשר להגיד, עד שהחלו לזרוק כדורים, ולי הרי יש עדיין יד חזקה מהכדור־מים, ואיך שזרקתי את הכדור רחוק, הרגשתי איך הגאווה שלו עולה. הבאתי לו כבוד"

מרנו בסוף התיכון על הפלסטינים ועל השלום הם היום מדיניות הממשלה הרשמית. יכולנו לחסוך לעצמנו את מלחמת ההתשה, סבה הלכו כמה חברים שלי, ואת מלחמת יום כיפור".

את אשתו רחל אני זוכרת כילדה היפה בבית הכנסת "תפארת צבי" ברחוב הרמן כהן. היא היתה בת כיתתו בעירוני ד'. כשהיו בארצות הברית היתה המפרנסת העיקרית. היום היא עוסקת בעבודות מתחלפות. מעריכת סרטים ועד קייטרינג. יש להם שני ילדים: ארם ואיתמר. שאלת הוויתור של אשתו למען הקריירה שלו, לא עלתה על הפרק אף פעם, הוא אומר לאחר מחשבה עמוקה. האם הוא נוכח בחיי ילדיו יותר מאביו? נדמה לו שכן. מאז שהתמנה למנהל פסטיבל הוא הפך לאב מעופף, אולי מעופף מדי.

מילת המפתח בעולמו של מיכה לבינסון כיוצר ואולי גם כמנהל היא FUN, תשלובת כיף ובידור. הוא נמשך לעולם כימתי גרנדיוזי, עם קסמי פירוטכניקה, לשילוב של כמה אמנויות. מיכה מעורר אצל רבים בעיית קיטלוג חמורה, מפני שבנוסף להצגות התיאטרון שלו הוא ביים גם את "הבטלנים" לאירוויזיון, מביים סרטי פרסומת, וביים גם את הפסטיגל. הוא בוגר קונסרבטוריון, ניגן ג'אז אצל ד"ר צבי קרן ומלקלר, ביים אופרה בבית האופרה של בוסטון ב־'85 והיה המנהל האמנותי של "מופע בטולדו" עם התזמורת הפילהרמונית ופלסידו דומינגו.

המשך בעמ' 30 ◄

► המשך מעמ' 29

לחלק אומרת עשייתו רבגוניות, לחלק, לעתים, חוסר גיבוש. אבל מיכה טוען כי בעיית הקיטלוג איננה הבעיה שלו: "למי שיש בעיה עם זה שיתייסר איתה. אני לא אחראי על הספריה הזאת. גם בידור הוא אמנות בעיני, ויש מוסיקה שנכתבת לפאן, והיא איננה מנוגדת לאמנות. זה לא מספק כשהכל נהיה ככה, אבל יש לזה מקום במדור האמנות. הייתי מביים בכיף את מדונה, שהיא מקצוענית איומה, וזה נפלא ושרה נהדר. אני מוכן להודות שמה שהביא אותי לעסוק בבידור הוא אהבה למוסיקה, והאפשרות לגייס טכנולוגיה ברמה שאי אפשר לגייס היום בתיאטרון. שמעת על 'טלקסל', פנסים ממוחשבים? איזה צעצוע מדליק. עם כל הצעצועים האלה אפשר ליצור חוויה חריפה ומדויקת, והיה נפלא אם היה צידוק כלכלי לגייס דברים כאלה ליצירות בעלות משקל סגולי גדול".

חדבות ים־תיכונית

משום כך אין מתאים ממיכה לבינסון להתעמק היום בבעיית ההליקופטר של מופע הפתיחה, זה שאמור לפזר עשן שעליו דופקים (ככה מיכה אומר) הקרנה בשמים. יומיים לפני פגישתנו חזר לבינסון מקזבלנקה, שם פגש את עבד־אל־לטיף ויאן, אמן מרוקאי יוצר ה"טראנסארט", אמנות פולחנית שבה נכנסים אנשי הקבוצה לטראנס הדומה לגירוש שדים. במהלך הטראנס שופך עליהם עבד־אל־לטיף צבעים, ואז הם מתגוללים על בדים, כמו מכחולים מפרפרים, יוצרים אמנות פלסטית בזמן אמיתי. ערכו ללבינסון מופע בבית פרטי. בדרך כלל מופיעים אנשי הקבוצה בכיכר במרקש, מבצעים הילינג לטובת הזקוקים לכך. משמונה בערב עד ארבע לפנות בוקר ראה לבינסון במרוקו אנשים יוצאים מכלל שליטה. עבד־אל־לטיף וחברים אחרים תפסו אותם בציציות הקשורות לבגדיהם, כדי שלא ייפלו וייפצעו. אחר כך הם נופלים. מעירים אותם בקטורת וליטופים ומשדלים אותם: בוא תחזור אלינו, תחזור לעולם האמיתי. מחבקים אותם ומנשקים אותם. השד יצא מתוכם, והם מרוויחים על אושר רב.

– רק בינואר התחלת לתפקד במנהל הפסטיבל, הספקת כבר להטביע חותם אישי עליו?

"נכנסתי למצב שבו היו כבר כמה מגעים בכל מיני רמות. זה נראה לי נורא קטנוני לחלק מה שלי ומה של עמרי. קבוצת ה'טראנסארט' ממרוקו היא הזמנה שלי וגם סאפו, שתשיר את אום כולת'ום. אל ג'ארו, ווקליסט הג'אז מארצות הברית עם תשעה נגנים, הוא הזמנה שלי, וגם כנר הג'אז סטפן גראפלי. גם אנטוניו קרלוס ז'ובים, מלחין, גיטריסט ופסנתרן במקצב ברזילאי. גם החיבור בין אלון אולארצ'יק, שכתב יצירה לתזמורת סימפונית, אותה תנגן הסימפונט רעננה עם אנדרה היידו, שינגן בחלק השני, הוא יוזמה שלי. כמוהו גם החיבור בין קבוצת המחול הישראלית 'ורטיגו' עם הקבוצה האנגלית 'ריקושט'. לגבי הבלט הלאומי של קנדה היתה ככר התקשרות לפני בואי, אבל פתאום נודע לי שהם רוצים להופיע בתוכנית הקבועה שלהם למסעות המורכבת מכל מיני קטעים, ואני חשבתי שהם צריכים להופיע ביצירה קלאסית מלאה, ולא קצת מזה וקצת מזה. זה גוזל יותר עבודה, זה דורש לסחוב יותר תלבושות.

"היה חשוב לי שיבצעו את מוצרט בשני אופנים, וכך ינגן האנסמבל למוסיקה עתיקה בניצוח כריסטופר הוגווד את מוצרט בכלים עתיקים, וכנגד זה, ינצח יוסטוס פרנץ על מוצרט עכשווי עם שתי תזמורות ישראליות: הסימפונית ירושלים והסימפונית ראשון־לציון.

ראיתי בארצות הברית הפקה של 'פורגי ובס' של גרשווין עם 50 נגנים ורקדנים מבתי האופרה המרכזיים בארצות הברית והתזמורת הסימפונית צ'רלסטון. תזמורת ששולטת בגרשווין באופן מעורר כבוד. חשבתי שאם הם יופיעו אצלנו בתיאטרון הרומי הפתוח של קיסריה, דרוש טיפול ויזואלי חדש. תפאורה ותאורה חדשים. בימים אלה מגיע התפאורן האמריקאי התנגדות פתאומית, אבל אני מקווה להתגבר על זה. נורא קשה לבודד חותם אישי, צריך לתת לי זמן, וגם אז זאת לא תהיה אמת מדעית. האתגר של ניהול הפסטיבל הוא לפעמים פחות אמנותי בגלל אילוצים. כשיש כסף גם גובה החלומות עולה".

צילום: רובי קסטרו

> **"הייתי רוצה שהפסטיבל יתאפיין במשהו שונה מהפסטיבלים של אירופה. יותר דברים ים־תיכוניים. כמו שהבאתי את סאפו, שתעורר, כך אני מקווה, סקרנות למוסיקה ערבית. אני רוצה לתת ביטוי לתרומה היהודית לתרבות. היה יפה לפתוח את הפסטיבל גם לאוכל ולארכיטקטורה ואולי אפילו לאופנה"**

– ואיך ייראה הפסטיבל האופטימלי שלך בעתיד?

"יהיו בו הרבה חיבורים של אמנים ישראלים ואמנים מחו"ל. למה לא לבוא לאופרה לא ישראלית ולהציע, למשל, לעבור עם ליברית ישראלי ולערוך את הפרמיירה העולמית כאן? יהיה מאמץ להגיע לקהל צעיר. אני אביא רוקנרול. הייתי רוצה שהפסטיבל יתאפיין במשהו שונה מהפסטיבלים של אירופה. יותר דברים ים־תיכוניים. כמו שהבאתי את סאפו, שתעורר, כך אני מקווה, סקרנות למוסיקה ערבית. ואם יבוא קהל לשמוע את סאפו ויתחכך באותה הזדמנות במופעים אחרים, אולי גם יתפתה לקנות כרטיס למשהו שלעולם לא היה נחשף אליו. אני עדיין בודק תיאטרון בארצות ערב, ולגבי מופעים אחרים היו מגעים שבינתיים, בגלל עצירת מומנטום השלום אחרי הטבח, נתקעו. אני בכלל מסתכל בעניין רב לכיוון אסיה והמזרח הרחוק. יש בפקיסטאן רוקר מרהים, נוסאראת עליקאן, שרציתי להביא אבל הוא תפוס השנה. צריך להסתכל גם על העולם הלטיני. אני רוצה לתת ביטוי לתרומה היהודית לתרבות. היה יפה לפתוח את הפסטיבל גם לאוכל ולארכיטקטורה, ואולי אפילו לאופנה".

– אביטל מומנזון, המנהל היחיד שלא היה אמן יוצר, היה אולי המהמר הגדול מכולם. הוא הביא לכאן, בין השאר, את לינדסי קמפ ואת הקבוצה של יוג'ינו בארבא. אתה רואה עצמך כאדם שלקח סיכונים בתחום האמנותי?

"מה זאת אומרת? כבר בהצגה הראשונה שבחרתי להעלות בארץ כשחזרתי מארצות הברית היה סיכון. לבחור את 'מחול המוות' של סטרינדברג זה לא בדיוק מתכון להצלחה בטוחה בתחילתה של קריירה. היום אני נאלץ להודות שיש בו משהו מיושן, וקל יותר להתחבר לגלגול המודרני של סטרינדברג הנורבגי, לאינגמר ברגמן או לוודי אלן. בכלל, אם אתה רוצה להיות ממולח ולהתחיל קריירה באופן ממורי, אתה עושה משהו יותר מסחרי מאשר אמנותי בהתחלה, כמו 'איש־פיל'. אתה גם לא הולך לביים את 'תופים בלילה' של ברכט, מחזה שאף אחד לא מצליח איתו. ומה עם 'התשה'? זו היתה הרי צורה תיאטרונית שלא היתה קיימת אז, והיום אני יודע שהיא דומה לווידיאו־קליפ. הביקורות היו איומות, הצורה התיאטרונית היתה זרה וחדשה. זה פגע בי: התיאטרון החליט להוריד הצגה שהקהל אוהב. הוא נכנע לביקורת, והחליט להתבייש בה. עד היום מושמעים שירי ההצגה ברדיו כמו, 'רדיו דבר אלי'. בכל כמה שנים מתקשר אלי אמרגן ושואל: 'אולי נחדש את ההצגה?'".

– אתה מחויב מבחינה אידיאולוגית ביצירה שלך, אתה נוקט עמדה, אתה מתכוון לנקוט עמדה?

"תראי, כמו אבא שלי, אולי גם אני חיה לא כל כך מקוטלגת. לא פעם הציק לי שאני יושב במסעדה במרחק לא רב מדברים איומים שמתרחשים. יחד עם זאת, כולנו בכל זאת חיים. זה מה שהופך את חיינו לאפשריים בכלל. וזה לא כל כך פשוט כמו שחושב השמאל המקצועי או תיירים מחו"ל. אני נקטתי עמדה ב'תופים בלילה' של ברכט. אנדריאס, חייל גרמני השב הביתה מהתופת ומוצא שאין לו לאן לחזור אחרי שהוא נוצל, לא היה תלוש מהמציאות הישראלית. לבנון הופיעה לרגעים ויזואלית על הבמה בסרט שהקרנתי ברקע.

"לא סתם הורדתי משמו המקורי של המחזה 'תמונות ציר מכוואריה תחתית' של שפאר, את שתי המילים האחרונות, והשארתי רק 'תמונות ציר'. החברה, שאיננה יכולה לסבול את החריג המקלקל את השורה, הזכירה לפעמים באמצעות צבעים ואבזורים את החברה שלנו. ישבתי שעות עם התפאורן. בחרנו בגדי עבודה כחולים וכלי עבודה שהזכירו גם זמנים אחרים, מאשר אלו של גרמניה בסוף שנות ה־40. גם כשביימתי את 'זינגר' הייתי מחויב לאמירה מסוימת, שלא כל ניצול שואה הוא קדוש. וזרקתי אור ברור על השאלה האם נבלה איומה שנעשתה בך מהווה רשיון לעשות נבלה לאחרי".

– דיברת על שמאל מקצועי, במה אתה שונה ממנו?

"בזה שאני לא עיוור לצדק שלנו, ומוכן להודות שיש פה שני צדק בארץ הזאת, ושהצדק שלי קודם. לי היתה בעיה ללכת להפגנה שקראה להוציא את המתנחלים מחברון. אם יהודי מרגיש שהוא מוכרח לשבת, במה שאני מכנה בלא ציניות, אחת מארבע הערים הקדושות, צריך לאפשר לו – ולו תחת שלטון זר".

– מה בעצם קרה בינך לבין א.ב. יהושע בתקופת משבר "תינוקות לילה" ב־92', בתיאטרון חיפה?

"אני מוכן להסתכן ולומר שזו היתה אבי... נוראה. בולי, סופר שנערץ עלי ועל בני ה... נביא הדור, התנהג באופן פחדני וחמקני... בצמידות, אני ביקשתי שינויים מסוימים בטקסט, אבל בגלל יראת כבוד לבולי... ידעתי להתעקש, נתתי לו לחמוק בטיפולים קוסמטיים במקום בשינויים. בנקודה מסוימת אמרתי צריך שיכתובים ושאני עומד לביים את... אר־שבע את 'זינגר'. אז או שתדחו למועד... המחויבות בבאר־שבע או שבולי ואני נעבור יחד ואביים את זה אחרי באר־שבע, או שתקחו במאי אחר. והם קפצו על המציאה ומצאו במאי אחר".

– אז עכשיו הצטרפת לעילית החדשה של החברה הישראלית, מעמד המנהלים. אתה לא חושש לאבד את החמימות שלך ולהפוך לדיגיטלי שלבו גם בבני אדם?

"תראי, גם במאי הוא מנהל. תחושת הכוח והשליטה קיימת גם בחדר החזרות. ודווקא בחדר החזרות, יש משהו מפחיד יותר. הפער בין הבמה לחיים. אני מטפל ברגישות ובעדינות בחומרי אהבה או יחסי הורים וילדים, אני מסביר לשחקן את מורכבות היחסים, ופתאום אני תופס שבעולם שמחוץ לבמה אני לא מתנהג באותה הרגישות והעדינות. ואז אני אומר לעצמי: 'חמור שכמוך, שמה, באולם החזרות, נתת את כל העדינות שלך, כשאתה חוזר הביתה ומוצא את הבן שלך שאתה כל כך אוהב, והוא נכשל בבחינה, איך אתה מגיב? אתה מקבל טלטלה: רגע־רגע, צריך לדון ברגישות גם את חייך'".

– העוז לבצע את הפריצה, את המהפכה בעולם התיאטרון שעליו חלמת בנעוריך ואולי התעכבת יותר מדי באמצע הדרך?

"אני מסתכל על חברי מהתיכון, ואני מגלה כי זה שרצה להיות עורך דין לוממני הפך לעורך דין יאפי ולא בדיוק עוזר לעניים, והרופא פתח קליניקה פרטית, וגם אני לא בדיוק עושה את תיאטרון 'לה מאמא'. כל אחד מאיתנו ניתב את חייו באופן שיכלול רווחה אישית ונוחיות פרטית. אולי זה טבע האדם האנושי. לא כולם מורדים, כי אחרת לא יהיה כמי למרוד. לפעמים יש קנאה. אני מקנא בצייר שקם בבוקר ונכנס לסטודיו שלו, או במלחין, או בסופר. אמנויות יותר צרופות, שבהן יש פחות חשיבות למניפולציות וליכולת למכור רעיון. כן, יש רגעים שאני רואה את פיטר ברוק, את ג'ו צ'ייקין ואת אריאן מנושקין ואני אומר לעצמי: הנה, את זה אני רציתי לעשות ולא עשיתי. ואני לא עושה מאמצים שזה יהיה הצומת הבא שלי. כנראה שנוצרה היום מציאות, שבה סוג של ממוצעות הוא תנאי קבלה לעמוד בראש פירמידה. הגאון היחיד ירד משם. אין יותר מנהיגים כמו צ'רצ'יל, או קסטרו או גנדי. הנה, קדאפי הוא מנהיג שמדליק אותי, את יודעת איזו מהפיכה הוא חולל? הוא ביער את השחיתות, הוא עודד שוויון לנשים, יש יופי בהשתלחויות הפרועות שלו על כך ששייקספיר היה בעצם ערבי ובהת... בודדויות שלו במדבר. הנה, הוא הולך עד הסוף עם הרבה דמיון ופנטזיה. אבל בעולם של היום יש הבנה שפנטזיה וחזון מעורבבים בטירוף ובא... לימות. אי אפשר לכתוב פנטזיה וחזון על כרטיס ביקור של פוליטיקאי בן ימינו".

סומו בפסטיבל

"תגידי, כדאי אולי להביא סומו לפסטיבל?", שואל מיכה לבינסון בהתרגשות, "מה את אומרת?". אני דווקא ממליצה בחום, והוא קורא: "סופ־סוף! כל האחרים אמרו לי, 'בטח שאתה רוצה להביא סומו, כי גם הוא שמן'. אבל אני ישבתי מוקסם בסדרה של ה־בי.בי.סי על הסומו. איזה סטארים ענקיים! עם נשים דקיקות כמו לוטוסים, השוקלות 50 ק"ג לצידם. זהו ספורט שנוגע בתרבות. יש בסומו אלימות ועדינות, יוהרה וצניעות. איזה בלט מקסים של פילים".

השעה היתה כבר שתיים וחצי לפנות בוקר. גירשו אותנו מהמסעדה הנסגרת, ולבינסון עוד דיבר על המדרכה על אודות ידידו, הסופר יוסל בירשטיין, איך נסעו פעם ביחד באוטובוס וישבו משני צידי המעבר, וכעבור שבוע פרסם יוסל סיפור על המרפק של האשה שעמדה ביניהם וחתכה להם את קו הראייה, ואיך הלכו פעם ברחוב וראו חתול משקיף על אמבטיה של קרפיונים. מיכה נזכר פתאום: "אל תהיי כזאת. תקטיני את החלק הביוגרפי על בית הורי. אני מוכן לספר לך עוד שעות על מה שאת רוצה, ואפילו על כמה שאני אוהב לנסוע על אוניה. למה? כי ככה. כי כולם מקיאים ואני היחיד שלא". ■

ראיון בלעדי עם הוריו של א.ג,
שהורשע באונס ובביצוע מעשים
מגונים ב-60 ילדים בעמנואל

אנחנו אשמים?

בגיליון "סופשבוע" מה־3 בדצמבר 93' נחשפה הפרשה המזעזעת. אונס ומעשים מגונים בוצעו בגופם של 60 קטינים בישוב הדתי עמנואל. לפני חודשיים גזר בית המשפט על הנאשם שלוש שנות מאסר בלבד. בשיחה עם עמוס לבב מסידים הורין אחריות מהמעשים, קובלים על נידוי חברתי, מגלים שבנם נאנס בילדותו ומבטיחים שבעתיד הוא יחזור להתגורר בעמנואל

הוריו של א.ג. הוא חלש אופי, פיתו אותו • צילומים: רובי קסטרו

עמוס לבב

א.ג. נידון לשלוש שנות מאסר על ביצוע אונס ומעשים מגונים ב־60 קטינים מעמנואל. חודשיים אחרי שנשלח לכלא, מגלים הוריו שא.ג. עצמו נאנס בילדותו. "כשהוא היה בן 14, הוא בא אלי וסיפר לי שעשו לו את זה בישיבה", מספר אביו. "נתתי לו שתי סטירות, אמרתי לו שזה דבר אסור, והוצאתי אותו מיד מהישיבה הזו".

האם זו הסיבה שהשופט במשפטו של א.ג., אריה אבן־ארי, כה הקל בעונשו? לפי חשבון שעשתה התובעת, זמירה גולדינר, אמור היה א.ג. לקבל 300 שנות מאסר. החשבון פשוט: הוא אנס וביצע מעשים מגונים ב־60 קטינים, החוק קובע עונש של חמש שנות מאסר על כל מקרה, יחד זה 300. גם אם העונש יהיה חופף, א.ג. צריך לרצות לפחות חמש שנות מאסר.

פרקליטו של א.ג., עו"ד חנניה לוינגר, טען אחרת. הוא העלה את ה"אירוע בעברו" של מרשו כנסיבה מקלה, תקף את האווירה ששורה סביב א.ג., "כזו שלא עצרה בעדו", ואף רמז כי סירובו של צה"ל לגייס אותו רדרר את מצבו. "היהדות החרדית לא מנסה לשכנע את הצעירים שאינם מתאימים ללמוד בישיבה להתגייס לצה"ל", אמר הפרקליט. "גם הצבא לא שש לקבל אותם, וכך הם מוצאים עצמם תלויים באוויר, לא בישיבה, לא בצבא, בלי עבודה".

במהלך הקראת גזר הדין ישב אביו של א.ג. על הספסל האחורי באולם בית המשפט, וקרא תהילים. האם לא נכחה בדיון. "זה רחוק, קשה לי להגיע", הסבירה. דבריו של השופט היו קשים. "מעשיו הנפשעים של הנאשם הם ברוגה חמורה ביותר, ותקצר היריעה לפרוש כאן את כולם", קבע השופט בחומרה. "על בתי המשפט לשמש מגן לקטינים, ולהרתיע אנשים אחרים באמצעות גזרי דין מחמירים". ואחרי כל זה, הוא שלח את א.ג. לשלוש שנות מאסר בלבד. התביעה נדהמה, אך החליטה לא לערער. גם

בישוב החרדי המבודד שבהרי השומרון התקבל העונש הקל בתדהמה ובאכזבה, ופרנסיו כבר הזהירו ש"רוצח הילדים" לא יעז להראות פניו בעיר. בעקבות פניית "סופשבוע", הם שחררו תגובה קצרה על טיפולם בפרשה: "אנשי מקצוע מחוץ לישוב מטפלים בילדים שנפגעו, ולא ב־60 ילדים אלא בפחות מ־10, והטיפול בהחלט משביע רצון".

■ ■ ■

הורין של א.ג. חושבים אחרת. הם יושבים בדירתם המבוצרת, הנראית כבית סוהר מוקף סורגים, אינם מדברים עם איש מבני הישוב ומבטיחים: "א' יחזור לפה. למה שני השותפים שלו למעשה, חולה נפש אחד וקטין, עדיין מסתובבים פה? החולה מגיע לכאן בחופשות, והקטין עדיין נמצא בעיר. אז א', שחזר שוב בתשובה, לא יחזור לכאן? הוא ישתחרר, בעזרת השם, בעוד שנה וחצי, אנחנו נחתן אותו והוא יחזור לפה".

הכתבה כפי שהופיעה בגליון "סופשבוע", 3 בדצמבר 1993

"יש פה הרבה עבריינים שחזרו בתשובה והעיר קיבלה אותם יפה. אז במה בני שונה מהם?" שואל האב. הוא יושב למרגלות ספריה ענקית של ספרי קודש, הכולטת בעושרה על רקע הדירה הדלה. על הקיר ממול תמונות של רבנים וקדושים: הרבי מלובביץ', באבא מאיר זצ"ל, הבאבא יעקב אבו־חצירא, הבאבא סאלי, האדמו"ר מקרצ'נב, הבאבא ברוך.

בבית החרדי הזה גדלו שמונה ילדים, ארבע בנות וארבעה בנים. א.ג. הוא בן הזקונים. שלושת אחיו חזרו בשאלה. הבכור עוסק במחשבים בארצות הברית ואין לו שום קשר עם משפחתו. בן אחר מתגורר בגרמניה. "לפעמים הוא מטלפן", מסנן האב בקור. "אני לא יודע מה הוא עושה שם". בן נוסף הוא קבלן שמתגורר בהרצליה. "איתם יש לנו קשר", אומר האב. "הבת כבר לא חרדית, אבל עוד בת גרה בהרצליה. דתית".

המשך בעמ' 34 ◄

► המשך מעמ' 33

בת נוספת עובדת בכפר־סבא, והיא היחידה שעדיין מתגוררת בבית הוריה. פעם אחת בזמן הראיון היא הציצה מחדרה, אך מיד שבה והסתגרה בו. בת נוספת נשואה וחיה בבית־דגן, ועוד בת מתגוררת אצל האח בהרצליה. "כולם עזבו", אומרת האם בשקט, וחיוכה נעלם. "גרנו פה ביחד וכולם עזבו".

■ ■ ■

לא כך נראו פני הדברים לפני עשר שנים, כשהמשפחה הגיעה לעמנואל מהשפלה. הישוב החרדי נבנה בקצב מהיר, הקהילה היתה מגובשת, מערכת החינוך היתה מבטיחה. ואז החברה הבונה פשטה את הרגל, והעיר נתקעה. שנים חלפו עד שכונס נכסים חילץ אותה מהשרטון, אבל השנים הקשות גרמו למקום נזק בלתי הפיך. הגרעין הראשון נטש, הדירות הזולות משכו אנשים חרשים. אחרים העדיפו את עמנואל דווקא בגלל נידחותה, הרחק מזרים ומעיניים בולשות.

"למרות שקרה לנו פה אסון, אני לא מתחרט שבאנו לכאן", אומר האב. "הילדים קיבלו חינוך בסדר. אני הייתי נוסע כל בוקר לירושלים, לעבודה. הם היו מפוזרים בכל מיני ישיבות".

גם היום הוא משכים קום. בארבע לפנות בוקר הולך לבית הכנסת, שם הוא לא מדבר עם איש, אבל לא חש מוחרם. בשש וארבעים הוא יוצא באוטובוס הראשון לירושלים, לעבודה בכולל. בישוב מרחפות שמועות אחרות על עיסוקו, והוא מגיב בקיצור: "אנשים מדברים, אז מה? שידברו".

בתשע בערב הוא שב באוטובוס האחרון, בדרכי השומרון החשוכות, מתפלל קצת והולך לישון. סדר יומה של אשתו בנאלי אף יותר. אחרי שהוא יוצא מהבית, היא נותרת בו לבדה. אין לה הרבה עבודה, שהרי כמעט כל הילדים עזבו. "אני יושבת וקוראת תהילים, עוד פעם ועוד פעם", היא אומרת. "מהתחלה עד הסוף, ושוב מההתחלה".

■ ■ ■

העולם הצר והמוגן הזה חרב עליהם בלילה קר, לפני כחצי שנה. "שבתי הביתה, ואז צלצל שכן וביקש שא' יבוא אליו", נזכר האב. "חיכיתי כל הלילה, וא' לא שב. בשעה שתיים לפנות בוקר צלצלו מהמשטרה, אמרו שהבן שלי עצור אצלם".

החוקרים הסבירו לו באילו חשדות מדובר. "הייתי בשוק, בתדהמה ובהפתעה", הוא אומר. "לא ידעתי כלום מהדברים האלה. בכלל לא תיארתי לעצמי. א' הוא לא ילד בשביל הדברים האלה. עד היום אני לא מבין איך הוא נגרר לזה. באנו לפה ממקום חילוני, ולאף חבר שלו זה לא קרה. אני ראיתי את החולה נפש בא לכאן כמה פעמים, אז גירשתי אותו וגם אמרתי לאביו שבנו לא יבוא יותר אל הבן שלי. לדעתי, הוא הגורם למה שקרה".

– גם לפני המקרה הייתם די מבודדים ביישוב?

"אני לא אוהבת רכילות", מסבירה האם. "לא אוהבת לשבת וסתם לדבר".

האב: "גם אני לא נכנסתי לאף בית בעמנואל מאז שהגענו לכאן".

מוזר. הוא מדבר במבטא תימני, למרות שהוא אשכנזי, והיא חפה מכל מבטא, למרות שהיא תימניה. "גדלתי כל החיים אצל אשכנזים", היא מסבירה. "באתי לארץ יתומה קטנה".

– למה יש לכם כל כך הרבה סורגים על החלונות?

"זה לא בגלל השכנים היהודים. אני מפחדת מכל הערבים שמסביב".

מאז הזעזוע שעבר על העיר הקטנה בגלל מעשי בנם, לא חל שינוי מהותי באווירה החברתית סביבם. לפני כן היו מבודדים, וכך גם היום. "רואים אותי – מורידים את הראש", מספרת האשה על הפעמים הנדירות שהיא יוצאת מן הבית. לפני פסח היא הלכה אל הרב, למכור לו את החמץ. "הוא דווקא קיבל אותו ממני", היא אומרת בנימת הקלה.

גם בבית לא מדברים על המקרה. הראיון העיתונאי כמו מעניק להם הזדמנות נדירה לשוחח ביניהם. הם מדברים בגילוי לב, ומקשיבים בדריכות איש לדברי רעהו. הצוות הגדול של עובדים סוציאליים ופסיכולוגים שגויס לטפל בילדים שבנם אנס לא הטריח עצמו לטפל גם בא.ג., ואיש לא בא אל ההורים, לשאול אם הם זקוקים לעזרה, לתהות על הקרקע שהצמיחה את פרי הבאושים.

– נתתם חינוך מיני לילדיכם?

"לא, לא", צוחקת האשה. "לא מדברים אצלנו על דברים כאלה. אני בכלל ישנתי עם הילדים, מאז נולד בני הראשון. ככה זה אצלנו, מנהג כזה".

– אולי הבורות והסקרנות הוליכו את בנכם למה שעשה?

"תראה, זה ילד שגדל אצל ההורים. הוא תמיד אהב ילדים. הוא פוחד עד היום מהעולם החילוני".

– בכל זאת, הוא נמשך אל העולם הזה.

"רק מתוך סקרנות. היה נמשך וחוזר, יוצא ושב, מנסה לשמוע קסטות של זמרים, אומר שזה שטויות, וחוזר לדת".

– את מתביישת בבנך?

"חס ושלום. אני עוד בכלל לא בטוחה שהוא עשה את זה".

– הוא הודה.

"אז מה?".

"אני דווקא חושב שקרה לנו אסון", אומר האב. "כל הזמן אני חושב על זה. הציבור חושב שגם אנחנו אשמים. כולם מסתכלים עלי בצורה לא סימפטית. אבל מה אנחנו אשמים? אשמים אלה שסחבו אותו לזה".

– למה אינכם עוזבים את העיר?

"למה שנעזוב? אני גנבתי? מה עשיתי?".

– אתה לא מפחד?

"אני לא מפחד מאף אחד".

■ ■ ■

האשה אינה פוסלת עזיבה, אך מבינה שהיא נמצאת במלכוד. הדירה הקטנה ממושכנת, ויהיה קשה מאוד למצוא לה קונה. לכן היא נחושה בדעתה להמשיך לחיות במקום גם עם בנה כשישתחרר, למרות האיומים. "ברגע שהם יראו שהוא חזר שוב בתשובה, וזהו, נגמר, הם לא יכולים לעשות לו כלום".

האב: "חוץ מזה, במקומות אחרים עשו דברים הרבה יותר גרועים, והשתיקו את זה".

– בסך הכל, יש להודות, ילדיכם לא הלכו בדרככם.

"לא הפקרנו את ילדינו", אומר האב. "אף פעם לא היו לנו או לאחד הילדים בעיות עם המשטרה".

גבי קלמן, שומר חילוני בישוב, הוא שחשף בזמנו את הפרשה. הוא אף הצליח להקליט וידוי של א.ג., ועם ההקלטה הלך להורי הנפגעים. אביו של א.ג. כועס על השומר. "הוא פשוט עבד על נער תם", הוא אומר.

– ילד תם עושה מעשים מגונים ואונס עשרות ילדים?

"אני בכלל לא מאמינה שהוא עשה את זה", אומרת האם, אך בעלה מתעלם מתגובתה ומשיב: "הוא חלש אופי. פיתו אותו. נכון שאיבדנו שליטה עליו. הוא היה עץ רך וגדל ונעשה עץ גס".

האם: "היום הוא בוכה כל הזמן, מבטיח שיחזור בתשובה, לומר תורה בבית הסוהר. אני ביקשתי מעו"ד לוינגר שידאג שיעבירו אותו לבית סוהר מוגן וקרוב יותר. אני מפחדת שיעשו לו את זה בבית הסוהר".

– מישהו מהישוב, אולי איש מקצוע, ביקר אותו בכלא?

"מה פתאום?".

– היית רוצה שיבקרו אותו?

"חס וחלילה. הם אומרים עליו דברים רעים, אבל אני לא רואה בו שום פגם".

– שום פגם?

"הוא עשה את זה לא מרצונו".

– ואם היית שומעת שמישהו אחר עשה את זה, היית מוצאת בזה פגם?

האשה מתעלמת מהשאלה. "הוא חוזר בתשובה, וזהו, הכל בסדר עכשיו", היא פוסקת.

האב דווקא מנסה להבין מה קרה לבנו. "המשבר החל כשהוא היה בן 17 וחזר לעמנואל מהישיבה בירושלים. זה היה באמצע השנה, ואף ישיבה לא רצתה לקבל אותו. ואז הצבא שלח לו צו גיוס, הוא התייצב, עשה חוכמות ולא התקבל".

האם: "אני שמחה שלא קיבלו אותו לצבא. בכיתי אז הרבה. פחדתי. צבא זה מסוכן. הרבה חיילים נהרגים".

האב: "ואז הוא התחיל להסתובב. פעם עבד, פעם לא. עבד בניקיון, בצרכניה, חבל שלא סידרו לו עבודה קבועה, אבל אין תעסוקה בעיר הזאת. אנשים נוסעים עד ירושלים בשביל עבודה".

– שמעתם על הסקר שהציב את עמנואל בתחתית הסולם, מבחינת ההכנסות לנפש?

"כן, אבל ברוחניות הישוב לא עני", מפתיעה האם. "שבת פה זה כמו יום כיפור בכל הארץ. בגלל זה אני רוצה שבני יחזור לפה".

– למרות האיומים שירצחו אותו?

"לא ניתן. הוא יחזור, נחתן אותו, נמצא לו מקום, וזהו".

האב: "אני אוציא צו שיעצרו את כל המסיתים נגדו. אני לא פוחד. מחבלים כבר ירו עלי פה, ואני לא פוחד. רק מלמעלה אני פוחד, מהקדוש ברוך הוא. לא מבני אדם".

– אז בנך צריך היום לפחד ממנו.

"הקדוש ברוך הוא יביא כל אדם על עונשו, אבל הוא גם סולח. ביום כיפור הוא יעשה את החשבון שלו. רק הקדוש ברוך הוא יודע אם הוא פשע או לא. אפילו השופט ששלח אותו לכלא לא יודע".

– אתה יודע שהוא קיבל עונש מינימלי.

"כן. בזכות עו"ד לוינגר".

כאן שולפת האם עוד גילוי. "יומיים לפני שבני נעצר, אני שלחתי מכתב לרב כדורי, זקן המקובלים, שאני מבקשת שהוא יחזיר את בני בתשובה. מיד אחר כך באה המשטרה ועצרה אותו, ואני הבנתי שזאת היתה הדרך היחידה להחזיר אותו בתשובה. אם בני היה גדל בסביבה חילונית, מצבו לא היה טוב היום". ■

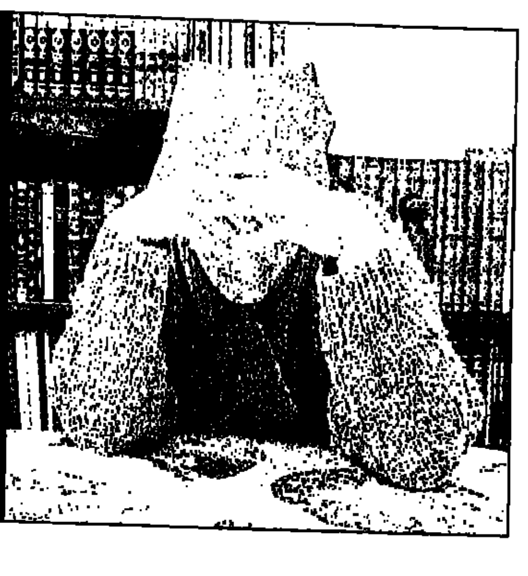

אמו של א.ג.: "למה שני השותפים שלו למעשה, חולה נפש וקטין, עדיין מסתובבים בעמנואל? אז א', שחזר שוב בתשובה, לא יחזור? הוא ישתחרר, בעזרת השם, בעוד שנה וחצי, אנחנו נחתן אותו והוא יחזור לכאן"

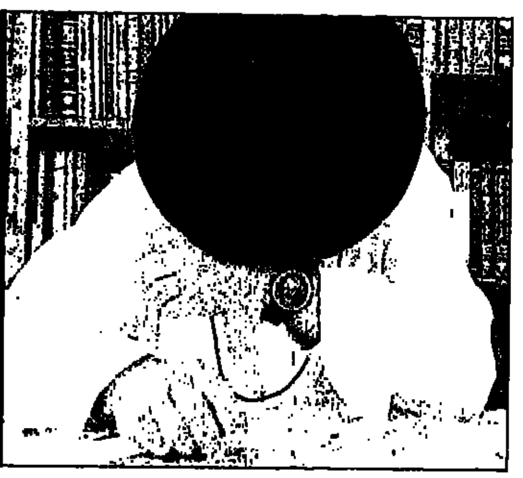

אביו של א.ג.: "כשהוא היה בן 14, הוא בא אלי וסיפר לי שאנסו אותו בישיבה. נתתי לו שתי סטירות, אמרתי לו שזה דבר אסור, והוצאתי אותו מיד מהישיבה הזו"

קטעים מכתב האישום:

הודאתו של א.ג. באשמה חסכה מערים צעירים רבים את העלייה לדוכן העדים. הוא הורשע על פי הודאתו במעשי סדום ובמעשים מגונים, שבוצעו במרכז המסחרי, בבית הספר, במקווה ואפילו בבית הכנסת של עמנואל. להלן חלק מהאישומים:

■ "בסוף שנת 1991 או בסמוך לכך, בישוב עמנואל, פנה הנאשם לקטין, בן 13, וביקש ממנו להצטרף אליו לשירותים במרכז המסחרי. שם נגע הנאשם לקטין באיבר מינו וליטף אותו. בסמוך לאחר מכן, ובמספר בלתי ידוע של מקרים, עקב הנאשם אחר הקטין לחדר השירותים, ובהיות הקטין ללא מכנסיים וללא תחתונים, הצמיד הנאשם את איבר מינו לישבנו של הקטין, תוך עשיית תנועות משגל, עד שבא על סיפוקו.

■ "בסמוך לאחר מכן, ובעשרות הזדמנויות, מצץ הנאשם את איבר מינו של הקטין וליטף אותו, וביקש מהקטין למצוץ את איבר מינו, עד שבא על סיפוקו. במספר מקרים בלתי ידוע, לפחות 50־60, הכניס הנאשם את איבר מינו לפי הטבעת של הקטין, עד שבא על סיפוקו. בחלק מהמקרים ביקש הנאשם מהקטין להכניס את איבר מינו לפי הטבעת שלו.

■ "בחודש אוגוסט או בסמוך לכך, במקווה בעמנואל, הנאשם ואחר ליטפו את איבר מינו של קטין אחר, בן 12, ואוננו עימו בצוותא, עד שבאו על סיפוקם.

■ "בתאריכים בלתי ידועים במהלך שנת 1992, בבית הכנסת ברסלב בעמנואל, ביקש הנאשם מקטין, בן 11 וחצי, להצטרף אליו לחדר השירותים. שם נגע באיבר מינו של הקטין וליטף אותו, אחר כך אונן לידו, עד שבא על סיפוקו.

■ "בתאריך בלתי ידוע בשנת 1992, בחצר בית הספר בעמנואל, פגש הנאשם את הקטין, בן 8. הנאשם לקח את הקטין לחדר השירותים של בית הספר, שם הפשיט אותו ממכנסיו ותחתוניו, נגע באיבר מינו ואונן לפניו, עד שבא על סיפוקו".

על כל אלה, ועשרות מקרים נוספים, בא א.ג. על עונשו: שלוש שנות מאסר.

מוזיאון ענק לתרבות. תורכיה.

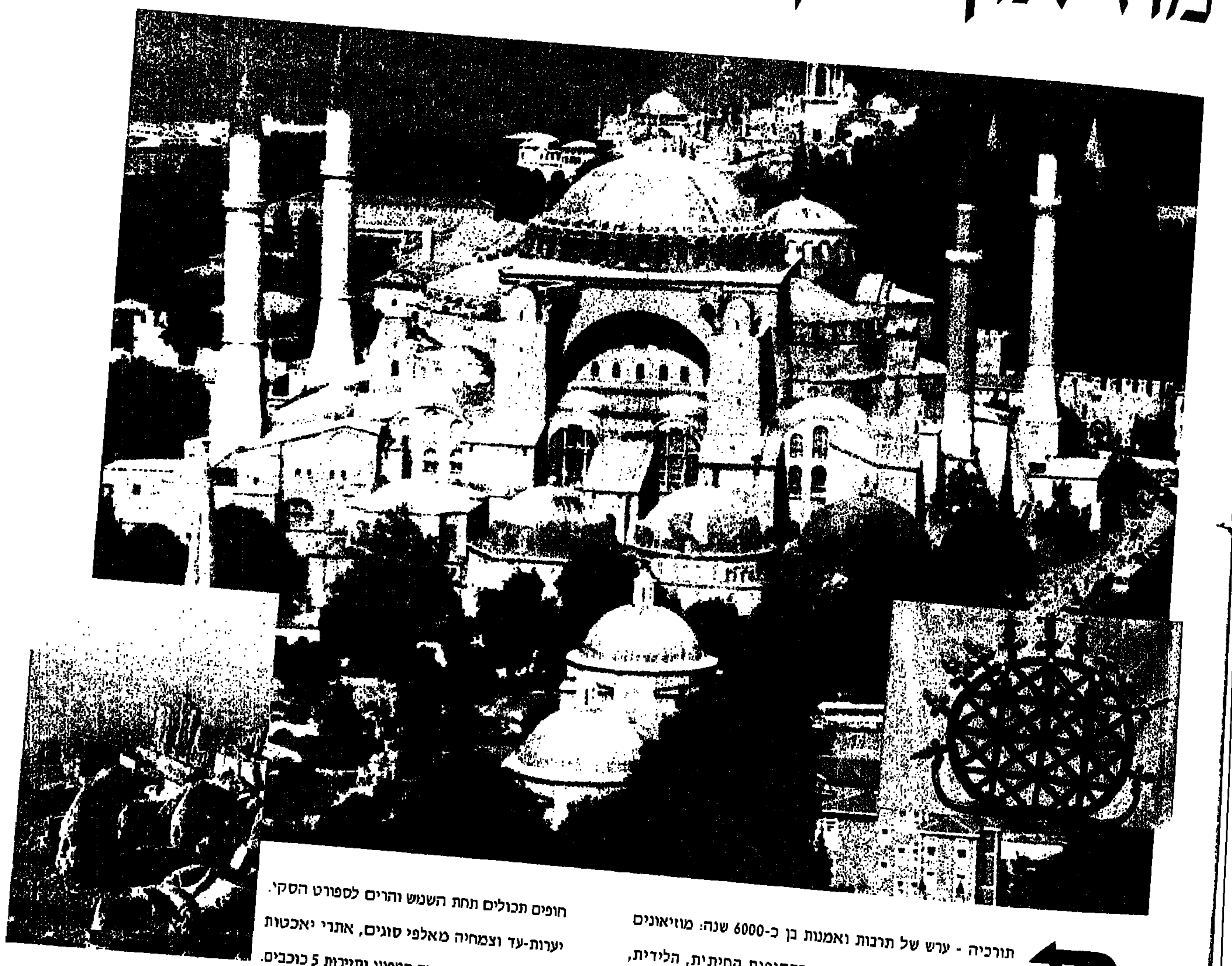

תורכיה - ערש של תרבות ואמנות בן כ-6000 שנה: מוזיאונים ואתרים היסטוריים למכביר מהתקופות החיתית, הלידית, הרומאית, ההלניסטית, הביזנטית, המצרית, העותומנית והמודרנית.

ארץ רחבת-ידיים המעניקה חוויות תיור ובילוי כאילו תיירת בארצות רבות בעת ובעונה אחת.

מיסגדים וכנסיות, ארמון הסולטן והאוצר האימפריאלי, הטופ-קאפי והבזארים מתקופת מרקו פולו, היפודרום ואמפיתיאטראות מתקופת מרק אנטוני וקליאופטרה, מוזיאון אתאטורק עם יצירות פרסקו מן הידועות בעולם, הר אררט והרי הגעש שיצרו פיסול אמנותי בטבע, עיר הפיראטים וטירת האהבה (אנאמור) - שילוב אגדי של ים עם אגמים ונהר הקיזילירמק באורך 1100 ק"מ ויותר, שמש ושלג, מישור והרים,

חופים תכולים תחת השמש והרים לספורט הסקי. יערות-עד וצמחיה מאלפי סוגים, אתרי יאכטות ואתרי צלילה ודיג, תיירות קמפינג ותיירות 5 כוכבים.

לצד כל אלה שמחת החיים בתורכיה, האירוח הידידותי-המלכותי כמקובל במזרח, המטבח התורכי הגסטרונומי הנודע באלפי הטעמים, הפולקלור התורכי, מועדוני הלילה, ריקודי הבטן, בתי הקזינו, שטיחי המשי והשטיחים התורכיים הנודעים, להקת הבלט, האופנה ואופנת העור המובילה בעולם... והכל בטווח כשעת טיסה מנתב"ג. והמחירים של התיור בתורכיה... ממש נוחים. וויזה מקבלים בו-במקום בנמל התעופה.

תיירו וטיילו באירופה של המזרח. תורכיה.

TURKEY
PARADISE PRESERVED

פרטים בכל סוכנויות הנסיעות ובלשכת התיירות התורכית בת"א (בן-יהודה 1, טל' 03-5176157)

גולה גולה לתורכיה.

מה אמרתי לכם

כרטיס הביקור של נוסטרדמוס, בו הציג עצמו כ"אסטרולוג של מלכים" (תחריט עץ מהמאה ה־16)

גאון או נבל? נביא או רמאי? מלאך או שטן? נוסטרדמוס, הרופא הצרפתי שכתב במאה ה־16 ספר נבואות בו חזה, בין השאר, את מלחמת יום כיפור ואת רצח קנדי, עדיין מעסיק חוקרים רבים המנסים לפענח את כתביו. החדשות הרעות: העולם ייחרב ב־3797. הטובות: בקרוב ייצא הסרט על חייו של הנביא

גד שמרון
(בון)

היעדרותה של ישראל מהאירוויזיון השנה, וגם הדיאטה שעבר רפי גינת, לא הוזכרו בשום צורה בנבואותיו של נוסטרדמוס. וגם, להבדיל, הטבח בחברון או רצח נהג המונית לא זכו לאזכור. כי בקנה המידה של נוסטרדמוס, לא מספיק כדי לעסוק בהם.

מדובר באסונות גדולים מספיק כדי לעסוק בהם. משהו בסדר "נוסטרדמוס התרכז בנבואות אפוקליפטיות, אחד המומחים גודל של מלחמת עולם", מסביר מנפרד דימרה, אחד המומחים הגדולים באירופה לחקר נבואותיו של בן האנוסים מדרום צרפת. "את מלחמת יום כיפור, למשל, הוא ניבא. ועל פי הכתבים שהשאיר, יחמיר בשנה הבאה המצב בצפון אפריקה. תהיה שם מלחמת אזרחים עקובה מדם, מיליוני פליטים ינסו להגיע לצרפת ויגרמו לבעיות חמורות. ב־1999 צפויה לכם במזרח התיכון מלחמה קשה ואיומה. העיראקים, אתה יודע, יחזרו להיות כוח. ייתכן שסדאם חוסיין יהיה מעורב וגם האיראנים, אולי בהנהגת בנו של השאה, וכמובן שהפלסטינים".

כה ניבא נוסטרדמוס לפני כ־430 שנה, לפחות על פי הפיענוח של דימרה. החוקר גם מוכן לאשר, כי מדובר במלחמה ביולוגית וכימית, שבסופה נצא מנצחים, אך מוחלשים. וזוהי רק ההתחלה. מדינות האיסלאם הקיצוני ימשיכו לגרום בעיות עד שנת 2011, אז, גורס נוסטרדמוס, יבוא סוף־סוף השקט למזרח התיכון. השלום הסופי צפוי רק בשנת 2070, אז יגיעו הנצרות והיהדות להסכם פיוס היסטורי שיבטיח את עתיד האנושות עד חורבן העולם, שגם אותו ראה נוסטרדמוס.

וולפגנג פון־זוהל

נבואות בעברית?

מישל דה נוטרדם, בן למשפחת אנוסים שברחה מספרד, רופא, כימאי והרפתקן שהתפרסם בעיקר בשמו הלטיני נוסטרדמוס, נפטר בדרום צרפת לפני 426 שנה, כשהוא מותיר אחריו שובל מעריצים וכמה ספרי נבואה, שהניבו מאז מאות ספרים ומחקרים נוספים המנסים לפענחם. לאחרונה נפגשו בהמבורג למשך שני סופי שבוע מסעירים עשרות מדענים וחובבי היסטוריה, שהקדישו את זמנם לגילויים חדשים הקשורים בחייו של הנביא הנערץ. יותר מזה: נוסטרדמוס הופך אופנתי. בהוליווד קלטו את

המשך בעמ' 38 ◄

המספרים מדברים קוריאנית:

6,813 דייהו רייסר ב־6 חודשים

1,135 דייהו רייסר בחודש

45 דייהו רייסר ביום

ואחת בשבילך:

החל מ־49,900 ש"ח כולל מע"מ

קח אותה היום לנסיעת מבחן

טכנולוגיה אמריקאית, פס יצור ודייקנות קוריאנית ותו תקן גרמני הפכו את דייהו להצלחה החדשה של שוק הרכב הישראלי.
בטוחה ללא פשרות עם דפנות פלדה ביציקה אחת, מרווחת, מעוצבת היטב, עם גימור ואיבזור מושלם הכלול במחיר: מזגן מקורי חזק במיוחד, הגה כוח, רדיו־טייפ משוכלל, 4 רמקולים, צמיגים 175/70/13, מומנט פיתול של 13.1 קג"מ ב־3,200 סל"ד, 80 כ"ס ב־5600 סל"ד מערכת הזרקת דלק רב נקודתית EFI ומערכת הצתה אלקטרונית.

המחירים עפ"י מחירון 51/94 החברה רשאית לשנות את מחירי המכוניות לפי שיקול דעתה.

האמריקאית מקוריאה

DAEWOO RACER

היבואן: טלקאר חברה בע"מ. סוכנות ראשית: תל אביב-המסגר 32, טל. 03-5374747 ● חיפה: רח' יפו 94 טל. 04-516343
● סוכנויות: ירושלים: רח' האומן 24, טל. 793444, 02-242488 ● אשדוד: 08-566343 ● אשקלון: טל. 07-723721 ● באר שבע: טל. 057-278484 ● הוד השרון: טל. 09-457644
● הרצליה: טל. 09-570818 ● הרצליה פיתוח: טל. 09-586541 ● חדרה: טל. 06-322937 ● חולון בת-ים: 882635, 03-5054320 ● יפו: טל. 825718, 03-825666 ● כפר-סבא: 09-984513
● מפרץ חיפה טל. 04-418168 ● חיפה טל. 04-727171 ● נצרת: טל. 06-572057 ● נתניה 09-620230 ● פתח תקוה: טל. 9315189 ● קרית ביאליק: טל. 04-765576 ● קרית גת-07-813669
● ראשל"צ: 03-9645962 ● רחובות: 08-461771 ● רמת גן: טל. 03-6738170 ● רשפון: טל. 09-505042 ● ת"א: כיכר מילאנו טל. 03-5462313

שלם וקח במחסני חשמל

עודפים במחסני חשמל *

* עודפי וועדי עובדים פסח תשנ"ד (1994).

מחסני חשמל פתוחים לקהל רק בימים ובשעות הנ"ל - בשאר הימים סגור לקהל.
היום, יום ו' 29.4.94, בין השעות 15.30 - 10.00
מחר, מוצ"ש 30.4.94, עד השעה 23.30
בימים א', ב', ג' 3.5.94 - 1.5 בין השעות 22.00 - 14.00
ביום ו' 6.5.94 בין השעות 10.00-15.30

להלן פירוט חלקי של מוצרי החשמל המצויים במחסני חשמל (המוצעים לציבור)

המוצר, הדגם והסוג	מחירון היבואן/יצרן	המחיר במחסני חשמל יפו	הערות
מקרר ווסטינגהאוז 18, תוצרת ארה"ב, 230 וולט מקורי, מקפיא נו-פרוסט, גימור מפואר, מפרט טרופיקל, מגירת הפשרה.	4,800	3,770	סוג ב'
מקרר פריג'ידר 18, תוצרת ארה"ב, 500 ליטר, 230 וולט מקורי, נו-פרוסט, סופר טרופיקל, 5 שנות אחריות,בגימור לבן.	5,095	3,690	סוג ב'
מקפיא, הקפאה עמוקה 18°- c, חסכוני -0.05 קוט"ש, לחצן הקפאה מהירה, 3 נוריות ביקורת, גימור לבן.	2,110	1,490	סוג א'
טלויזיה "14, היפר בנד לכבלים ולמשחק מחשב, טיימר כיבוי, תצוגה דיגיטלית, שלט מלא.	1,320	976	סוג א'
טלויזיה "20 קריסטל דיגיטלית, כניסות אודיו-וידאו, כבל טיונר, טיימר כיבוי, שלט רחוק, תצוגה מלאה על המסך.	1,812	1,146	סוג ב'
טלוויזיה "21 ניפון, מסך שטוח שחור, שני רמקולים, היפרבנד לכבלים, כניסות אודיו ווידאו, טיימר כיבוי, שלט מלא.	2,150	1,295	סוג ב'
טלויזיה "25 גרונדיג היפר בנד, מסך שטוח שחור, CTI, שקע 21 פינים, הכנה לטלטקסט, 3 שנים אחריות.	4,500	2,990	סוג ב'
טלויזיה "28 גרונדיג, היפרבנד, מסך שטוח שחור, הכנה לטלטקסט, 9 שפות, C.T.I -הפרדת צבעים, שלוש שנות אחריות.	5,651	3,880	סוג ב'
טלוויזיה "28 טושיבה, מסך מרובע שטוח שחור, כניסת SVHS, הכנה לטלטקסט, טיימר כיבוי, רמקולים פרונטליים, 3 שנים אחריות.	5,100	4,290	סוג א'
וידאו JVC תוצ' יפן, היפר בנד, כניסות ויציאות אודיו-וידאו, תיכנות, ניקוי ראש אוטו', שלט חכם + תצוגה דיגיטלית.	2,285	1,640	סוג ב'
מייבש כביסה ווירפול פיליפס, דוד נירוסטה רחב, פילטר קידמי,קריס קרוס, אל קמט, 3000 וואט.	1,830	1,190	סוג ב'
מכונת כביסה, 18 תוכניות, תוף נירוסטה ודוד אל חלד, פילטר קדמי, כל מגוון התוכנות, שלוש שנות אחריות.	2,250	1,280	סוג ב'
מכונת כביסה גרמנית, תוף נירוסטה ודוד אל חלד, 1/2 כמות כל מגוון התוכניות, פלטר קדמי, שירות קריסטל.	3,660	1,990	סוג ב'
מכונת כביסה ווירפול פיליפס, תוף נירוסטה, דוד אלחלד, חצי כמות, כל מגוון התוכניות, תקן גרמני.	2,630	1,494	סוג ב'
תנור אפיה בנוי, טורבו מולטיסיסטם, 7 תוכניות, ידית דלת קמורה + נשלפת, טיימר שעון כיבוי והדלקה, דפנות נשלפות, תקן גרמני.	2,680	1,380	סוג א'
תנור בישול ואפיה עומד קינג, רוחב 60 ס"מ, גימור מפואר, כולל כיריים רחבות+הצתה אלקטרונית, דפנות מתפרקות לניקוי.	2,360	1,890	סוג א'
מיקרוגל דיגיטלי, צלחת מסתובבת, הפשרה, חימום, בישול, תיכנות, הפשרה אוטומטית, 2 מפסקי בטיחות.	1,028	595	סוג ב'
מיקרוגל אלקטרולוקס גדול תוצ' ארה"ב, 10 דרגות עוצמה, 800 וואט נטו, מערבל גלי מיקרו, שלושה מתגי בטיחות, הפשרה, חימום, בישול.	1,303	890	סוג ב'
מיקרוגל תנור טורבו דיגיטלי, אפייה טורבו, גריל השחמה, הפשרה חימום, בישול בכלי מתכת, נפח 30 ליטר, תא נירוסטה.	2,400	1,585	סוג א'
שואב אבק הובר, סט אביזרים מלא הכולל ספות, וילונות, פינות, שטיחים+התאמה לגובה השטיח, נורית ביקורת.	875	560	סוג א'
מדיח כלים קומפקטי תוצרת איטליה, אפשרות לבנוי מתחת לשיש, כל מגוון התוכניות לרבות ייבוש/הברקה, פנים אל-חלד.	2,360	1,490	סוג א'
מדיח כלים גדול, תוצרת גרמניה, 6 תוכניות, מנגנון נגד הצפה, גוף חימום פנימי, סלסלות מתכווננות, נוריות ביקורת, תוכנית חסכון.	4,500	2,780	סוג ב'
רדיו טייפ סטריאו לרכב, דיגיטלי+24 תחנות קבועות, ראש מתהפך, יציאה ל-4 רמקולים, 240W+240W, פיידר נשלף + מגירת מתכת.	910	460	סוג א'
מערכת סטריאו ניידת, כולל טייפ דבל + הקלטה מהירה, קומפקט דיסק דיגיטלי, אקולייזר גרפי, טיונר.	1,060	650	סוג א'
מערכת סטריאו מקצועית איווה כולל זוג רמקולים עץ גדולים, טייפ דאבל + דולבי + הקלטה מהירה, טיונר 4 גלים, סראונד, כניסה ל - VCR . CD.	2,120	1,290	סוג א'
מערכת סטריאו מקצועית פיליפס, 600 וואט P.M.P.O, קומפקט, טיונר דיגיטלי, 3 רמקולים כולל SUBWOOFER, טייפ דק כפול, שלט רחוק.	3,270	1,990	סוג א'

כמו כן מוצעים לציבור מוצרים (סוג א'), קטנים (טוסטרים, מגהצים, מעבדי מזון, קומקומים, בלנדרים וכו' מתוצרת מולינקס, פיליפס, מורפי ריצ'רד ואח') בהנחות בנות 30%-40% וכן וידאו 4 ראשים ואח', טלויזיות "33-"14 מתחב' גרונדינג, אקאי, טושיבה, פיליפס, דיואל, מיקרוגלים, תנורים, קולטים מחחב' סאוטר, קריסטל, קינג, אוושן, דה דיטריש פירוליטי, שולטס ואחרים. מכונות כביסה/ייבוש, מדיחים מחחב' באוקנכט, קריסטל, ווסטינגהאוז, מייטר, פיליפס, ג'נרל אלקטריק, אינדסיט, אלקטרולוקס ואח'. שואבי אבק אלקטרולוקס, הובר, מקררים, מקפיאים, אמנה, פריג'ידר, ווירפול, ג'נרל אלקטריק, ווסטינגהאוז, רדיאטורים, מפזרים, מערכות סטריאו, רדיו טייפים מחחברות איווה, JVC , אקאי,פיליפס ואח'. בהנחות 18%-45% מהמחירון הרשמי.

לידיעת ציבור הרוכשים במחסני חשמל יפו בע"מ: 1. המכירה במחסני חשמל יפו נערכת בשיטת שלם וקח. במזומנים, ו/או בתשלומים בכרטיסי אשראי עד 18 תשלומים ויזה/ישראכרט,דיינרס. מוצרים שירכשו בהמחאות אישיות יסופקו 4 ימים לאחר פרעון. 2. הובלות לכל מקום בארץ+אחריות וביטוח הובלה. 3. כל מוצרי החשמל המוצעים לציבור במחסני חשמל יפו בע"מ, חדשים לחלוטין (סוג א' באריזה מקורית) ונהנים מתעודות אחריות מקוריות ומשירות מלא של היבואנים/יצרנים.

יפו, רח' 54 מס' 6 (ליד מע"מ בדרך לנמל)

מחסני חשמל יפו בע"מ

אזהרה: **מחסני חשמל יפו בע"מ** היא בעלת הזיכיון המשפטי הבלבדי לתפעול **מחסני חשמל בע"מ.**
ביפו-ת"א, פועלות מספר חנויות לממכר מוצרי חשמל. החנויות הנ"ל אינן קשורות **למחסני חשמל בע"מ.**
למחסני חשמל יפו בע"מ אין סניפים ברחבי הארץ.

◄ המשך מעמ' 37

הפוטנציאל, ובפסטיבל הסרטים השנתי שיתקיים הקיץ בקאן יוקרן "נוסטרדמוס", סרט חדש בבימוי רוג'ר כריסטיאן.

"הנוסטרדמיסטים האורתודוקסים טוענים שהוא ניבא את עליית היטלר, את לוחמת הגזים במלחמת העולם הראשונה, את התיאוריה של אינשטיין, את הנחיתה על הירח, ובעצם מה לא. זה רק תלוי איך אתה קורא את הטקסטים", מסביר לי וולפינג פון־רוהל, עיתונאי וחוקר גרמני ממארגני הכנסים. "אני נמנה על הסקפטים, אלה שרואים בנוסטרדמוס איש חכם בעל כישורים יוצאי דופן, אבל לא נביא. אבל אנחנו באמת במיעוט. כדאי שתדבר עם דימרה".

דיברתי עם דימרה, שסיפר בהתרגשות על אחד מרגעי השיא של הכנס האחרון בציריך, לפחות מבחינתו: "החזקתי ביד טקסט מקורי של נוסטרדמוס שהודפס ב־1558".

דימרה, 52, תושב עיר קטנה ליד דורטמונד, הוא איש מכירות בכיר בענף הרפואה, השקוע זה עשר שנים בפיענוח נוסטרדמוס, ואף חיבר מספר ספרים בנושא. לאחרונה הצליח לפתח תוכנת מחשב המקלה על עבודת הפיענוח ופותחת אופקים חדשים בפני חסידי נוסטרדמוס. "אני מקווה לקבל בקרוב פקסימיליה של הטקסט המקורי שהחזקתי ביד, ואז אוכל לבדוק אם הפיענוח שלי אכן מדויק".

קל להבין כי פיענוח נבואותיו של נוסטרדמוס אינו ממש מדע מדויק. אחת הבעיות העיקרית היא השינויים הרבים שעברו הטקסטים מאז נכתבו על ידי הנביא מדרום צרפת, שינויים הגורמים לסטיות תקן במוצר הנוכחי, ומניבים, לא אחת, משפטים סתומים או סתמיים.

דה נוטרדם, המעסיק כיום חוקרים כה רבים, נולד בדצמבר 1503 בעיר הקטנה סנט רמי דה פרובנס שבדרום צרפת, וכבר בגיל צעיר גילה כשרון מרשים לשפות. בגיל 14 החל ללמוד באוניברסיטת אביניון, כשהוא עובר מתחום לתחום. הוא למד מתמטיקה, התעמק באסטרונומיה, התעניין בלטינית, בספרות, ביוונית והירבה להקשיב להרצאותיהם של מלומדים ספרדים, פליטי האוניברסיטאות המוסלמיות שנכחדו בחצי האי האיברי. לבסוף החליט להיות רופא ועבר למונפלייה, שם למד את המקצוע באוניברסיטה המקומית. עוד בטרם קיבל את רשיון העיסוק ברפואה, יצר לעצמו שם של מומחה ברקיחת תרופות ושל אדם אמיץ במיוחד, שכן בניגוד לעמיתיו, סטודנטים ורופאים, שברחו ממגיפות והעדיפו לכתוב עליהן ספרים, התנדב דה נוטרדם הצעיר להגיע דווקא לערים שהיו מוכות במחלות ולטפל בנפגעים. למרות החשיפה הרבה למגיפות שונות, שרד את השנים ההן.

דה נוטרדם הסתובב בצרפת ובצפון איטליה, התעניין באלכימיה ואסף חוויות ומרשמי תרופות. בגיל 26, לאחר שקיבל את רשיון העיסוק ברפואה, התחתן, הביא לעולם שני ילדים, והוסיף לשמו נופך לטיני עם שינויו לנוסטרדמוס. אך בעודו עסוק במעבר לחיים יאפיים שגרתיים במושגי הזמן ההוא, פקדה מגיפה קשה את דרום צרפת, ואשתו ושני ילדיו מתו. נוסטרדמוס שקע במשבר עמוק, ונראה כי הצליח גם להסתבך עם האינקוויזיציה, שלא השתכנעה סופית שאמנם נטש לחלוטין את האמונה באלוהי אברהם, יצחק ויעקב.

בשנים הבאות נעלם מעט נוסטרדמוס. ידוע כי הסתובב בדרום צרפת, וייתכן כי הגיע אף למצרים ולמרוקו, שם אסף ידע רפואי. ב־1546 מספרות הכרוניקות על הצלחה פתאומית ומרהימה של רופא בשם נוסטרדמוס בהדברת מגיפה בעיר איקס אן פרובאנס. "ייתכן שהוא עובד עם השטן", רומזים הכותבים מאותה תקופה, אבל לא מרחיבים בנושא שכן עם הצלחה לא מתווכחים.

ההצלחה החזירה את נוסטרדמוס למסלול, והוא התחתן פעם נוספת, הוליד שישה ילדים ופתח בקריירה מרהימה כרופא, סופר, מוציא לאור ומנבא עתידות. בקצב מעורר השתאות הוא כותב ספרי אסטרולוגיה, קוסמטיקה, בישול, רפואה, וגם דברי נבואה, אותם הוא מקדיש לבנו ציזאר. הכל מצליח לו. אחת ממעריצותיו היא האיטלקיה קטרינה דה מדיצ'י, אשתו של הנרי השני מלך צרפת. דה מדיצ'י, אגב, היא האחראית הישירה למטבח הדרום צרפתי האגדי. כשהגיעה לצרפת הברברית מאיטליה, שהיתה שרויה אז בעיצומו של הרנסנס, חששה מחיי הסבל הצפויים לה בארץ הגאלים וסחבה איתה את אשפי המטבח הפרטיים שלה, שחוללו את המהפיכה הצרפתית הראשונה, בגסטרונומיה.

נוסטרדמוס, בכל אופן, היה אחראי לריפוי תחלואי המלך ויתר אנשי חצר המלכות, ותוך כדי חיסול הצטננויות, פרסם מספר תחזיות. אחת מהן דיברה על שליט גדול שימות לפתע בקרב סוסים – כפי שאמנם קרה עד מהרה להנרי השני. בטורניר רכיבה שנערך בחצר הארמון נפל מסוסו, שבר את מפרקתו ומת. הממלכה שקעה באבל, אבל המוניטין של נוסטרדמוס תפחו לממדים משיחיים. דה מדיצ'י העניקה לו את תואר רופא החצר, ונוסטרדמוס, שהיה ככל הנראה גאוותן לא קטן, לא שכח להצמיד את התואר לכל הכתבים שפרסם בהמשך.

ביולי 1566, בגיל 63, מת נוסטרדמוס בביתו. זמן קצר קודם לכן עוד הספיק לשרוף ערימות של ספרים וכתבים פרי עטו שאת תוכנם העדיף לשמור לעצמו. "הוא פחד עד הסוף מהאינקוויזיציה", מסביר פון־רוהל. שריפת כתביו מעוררת פלצות עד היום בקרב מוקירי זכרו המאמינים שאולי בין הכתבים ההם נכללו המפתחות המדויקים לפתרון נבואותיו.

האינקוויזיציה שתמיד חיכתה לו בפינה חשדה כי נוסטרדמוס מתבסס, בין השאר, על מידע מבית סבו היהודי, ולמעשה בשלבים מסוימים של חייו לא התאמץ נוסטרדמוס להסתיר את בקיאותו בתורת הקבלה. מומחים לתורת נוסטרדמוס מאתרים

חוקר מנפרד דימרה: "ב־1999 צפויה לכם במזרח התיכון מלחמה קשה ואיומה. העיראקים יחזרו לחיות כוח. ייתכן שסדאם חוסיין יהיה מעורב וגם האיראנים, אולי בהנהגת בנו של השאח, וכמובן שהפלסטינים"

חוקר וולפינג פון־רוהל: "הוא ניבא את עליית היטלר, את לוחמת הגזים במלחמת העולם הראשונה, את התיאוריה של אינשטיין, את הנחיתה על הירח, ובעצם מה לא. זה רק תלוי איך קוראים את הטקסטים"

נקודות יהודיות נוספות במשנתו. "ספר המאות" שלו, למשל – ממנו שואבים המומחים את מרבית הנבואות והתחזיות – נכתב על מגילה ולא כספר. ובדיקת מחשב שביצע מנפרד דימרה מגלה כי את כל הטקסט שנכתב במקורו בצרפתית של ימי הביניים ניתן לקרוא גם מימין לשמאל, כמו עברית.

פיענוח באמצעות מחשב

את "ספר המאות" פרסם נוסטרדמוס ב־1555, ולידינו הגיעו מספר גירסאות שלו. בהקדמה לספר מזהיר נוסטרדמוס את בנו ממעשי כשפים וממחשבות אנטי נוצריות, ולאחר ששילם מס שפתיים לנורמה הנוצרית המקובלת, שוטח הנביא את עתיד העולם והגזע האנושי על פני 182 עמודים.

"הטקסט מכיל 144 אלף אותיות", מעביר דימרה שיעור מהיר בהבנת החיזוי, "שמכילות תחזיות משנת 1555 ועד לשנת 3797. הנבואות מסודרות בצנטוריות (מהמילה הלטינית שפרושה מאה, ג.ש), ולכן חרוז 96 מנבא את שנת 1996. כל שנה מתוארת בחרוז של ארבע שורות, כ־160 אותיות שמוצמדות אחת לשנייה. צריך להפריד את האותיות ואז מתקבלים פירושים שונים".

ניקח, למשל, שורה אחת שהטקסט שלה בצרפתית עתיקה נקרא כך:

'DANSFOIXENTREZROYCERULEETURBAN' . דימרה מפרק את הטקסט ומקבל מבנה יורד של אותיות, מהן הוא מצליח להבין כי נוסטרדמוס ניבא כבר בשנת 1555 את פרוץ מלחמת יום כיפור ב־73'. "איפה אתה רואה כאן אוקטובר?", אני שואל אותו, והוא מדריך אותי לאות X. השמינית משמאל. "X זה עשר, ועשר זה אוקטובר", הוא מבהיר. "ושילוב האותיות CER בא במקום המילה HORREUR (נורא), שהיא קיצור למילה GUERE (מלחמה)". כמה פשוט.

ולמרות המורכבות, דימרה מפענח כשפה בהירה ומשכנעת. בכלל, כתבים סתומים חביבים עליו. "ידעת שרבות מהיצירות של גתה כתובות בצופן ושניתן לפענח אותן?", הוא חוזה. האמת, שלא.

על כתבי נוסטרדמוס עובד דימרה עם בנו הצעיר, קלאוס, 19, משוגע למחשבים, שפיתח תוכנת פיענוח מיוחדת לעניין. "לא פיתחנו אותה כדי להרוויח כסף, כי מכרנו אולי 50 תוכנות לחובבי נוסטרדמוס. חשוב לנו הפידבק שאנחנו מקבלים מהם, כי מדובר בכמות אדירה של טקסט ושל עבודת פיענוח".

אין נושא שמפענחי נוסטרדמוס לא מסוגלים למצוא בכתובים. נוסטרדמוס, למשל, לא מאמין לחברי ועדת השופט וורן, שקבעו כי לי הארווי אוסוולד פעל לבדו כשירה בנשיא ג'ון קנדי. "נוסטרדמוס מדבר על שלושה יורים", מסביר דימרה. "את נפילת המשטר הקומוניסטי ואת איחוד גרמניה הוא גם ראה".

נוסטרדמוס, מסתבר, היה חזק ביותר גם בחיזוי התפתחויות בעולם המדע. כך, למשל, חזה את הנורה החשמלית, ובצנטוריה המתאימה לשנת 1909 כתב על "מנורה בה בוערת אש חסרת ריח", תיאור מדויק יחסית למי שהכיר רק נרות, מדורות ומנורות שמן. "יש גם תיאור יפה על תורת היחסות של אינשטיין, וגם משהו פוליטי: מצאנו טקסט על מלך העכברושים שישלוט במזרח, ואנחנו תוהים אם מדובר בולאדימיר ז'ירינובסקי", מפרט דימרה, ומוסיף לשוטט בכתבים הקדושים תוך כדי זריקת שמות כגורבצ'וב ואייזנהאואר. "וכל זה, על פי נוסטרדמוס, יגיע לקיצו בשנת 3797, כאשר העולם ייחרב לחלוטין", מבטיח הוזקי. אבל אל דאגה, הגזע האנושי ימשיך להתקיים, רק על פלנטה אחרת.

דימרה מכיר באפשרות שהפיענוח שלו לא לגמרי מדויק. "קודם כל, אין לנו שום עותק מההוצאה המקורית משנת 1555, רק מהוצאות מאוחרות יותר. וצריך לזכור שאמנות הדפוס אז היתה בראשיתה, והמדפיסים, או שהיו קמצנים או שסתם ניסו לחסוך כסף, ויתרו על יציקת כמה אותיות, וככה השתמשו באות אחת כדי להדפיס U ,V ו־W. בין K ,G ,Q ו־C יש בכלל בלגן מוחלט. S עלולה להופיע במקום Z, ויש עוד בעיות. הוא גם כתב בצרפתית עתיקה עם הרבה מילים לטיניות. אני אישית לא מכיר את הדת היהודית וגם עברית אני לא מדבר, וחבל. נכון שנוסטרדמוס לא כתב בעברית, אבל אין ספק שהשתמש בקבלה ובידע שלו בעברית בכתיבת הטקסטים, ומי ששולט בעברית והוא בעל רקע מתאים יכול אולי להגיע למסקנות מעניינות".

נפל במלכודת האגו

מוכרחים להודות כי בכל הקשור לנוסטרדמוס, דווקא וולפינג פון־רוהל, החוקר המעט סקפטי, נשמע הגיוני ושקול יותר. בשנים האחרונות הוא מתגורר בסנטה פה, ארצות הברית, מסתובב בעולם ומפיק סדרות וסרטי מדע ומחקר, המנסים, לרוב, להפריך תיאוריות פנטסטיות שונות דוגמת זו הגורסת כי יצורים מהחלל החיצון ביקרו כאן בעבר, או שקללה פרעונית הביאה למותם של כל המדענים שהשתתפו בחשיפת קברי הפרעונים במצרים. גם הוא השתתף בשני הכנסים, שמע את כל התיאוריות החדשות בעניין כתבי נוסטרדמוס, וממשיך לדבוק בדעה ש"נוסטרדמוס היה איש מאוד מוכשר, אבל בטח לא היה קדוש, ואת הנבואות שלו צריך לקבל בערבון מוגבל מאוד". פון־רוהל מהסס לשנייה, מחפש דוגמה וממשיך: "נוסטרדמוס מזכיר לי את רספוטין, ששלט על נפשם של בני משפחת הצאר ניקולאי. כמו רספוטין, נוסטרדמוס הגזים בהערכת עצמו. הוא פשוט נפל במלכודת האגו. צריך להבין שנוסטרדמוס זכה לפופולריות כזו בגלל שאנשים פוחדים מהעתיד, ובגלל שנוסטרדמוס התעסק בקטסטרופות. אם הוא היה מסתפק בכתיבת עתיד רגיל, ספק אם היו זוכרים אותו. אבל אצלו הכל מקבל ממדים אפוקליפטיים. קטסטרופות הולכות בשוק הרבה יותר טוב מאשר נבואות שלום ושלווה. נוסטרדמוס היה כנראה אשף בסיפוק רצונות הציבור. הוא שיווק קטסטרופות ועשה הון בקנה מידה של המאה ה־16 גם ממכירת אמצעי להגברת החשק שרקח אצלו בבית ושיווק באופן מסחרי".

פון־רוהל טוען עוד כי הטקסטים שהותיר נוסטרדמוס סתומים עד כדי כך שכל אחד יכול לפענחם כרצונו. השיבושים בהדפסה רק מוסיפים לחוסר הבהירות, ומספר הגירסאות והפירושים, אומר פון־רוהל, גדול כמספר המפענחים. "קח לדוגמה את המילה HISTER. הנוסטרדמים הקנאים טוענים כי מדובר בהיטלר, אבל מפענחים אחרים ישר יקפצו ויגידו שמדובר בנהר הדנובה. למה? כי ISTER הוא השם הלטיני של הדנובה. יש אצלו גם בלי סוף היפוכי אותיות. למשל RAPIS זה פריז. אז איך אפשר להוציא מסלט כזה מסקנות חד משמעיות? אבל אני, כמו מאות אחרים, מוקסם מהדמות הזאת של נוסטרדמוס. אני ממשיך להחזיק בדעה שהוא לא היה נביא, אבל בהחלט דמות יוצאת דופן".

אבל גם פון־רוהל לא פוסל על הסף את האפשרות כי נוסטרדמוס אמנם צדק לאורך כל הדרך. "בכנס האחרון מנפרד דימרה הציג שיטת פיענוח חדשה, שמתבססת על שיפור בתוכנת המחשב שפיתח יחד עם בנו. אני עדיין סקפטי בכל מה שקשור לנבואות נוסטרדמוס, אבל אני מוכרח לציין שיש שם כמה דוגמאות מעוררות מחשבה, אם לא יותר מזה".

אמר, ולא יסף. האמת היא שמה שיתרחש, אולי, בשנת 3797 לא ממש מטריד כרגע, אבל 1999 זה רק עוד חמש שנים. ■

HYUNDAI

יצרן המכוניות מס׳ 1 בקוריאה מציג:

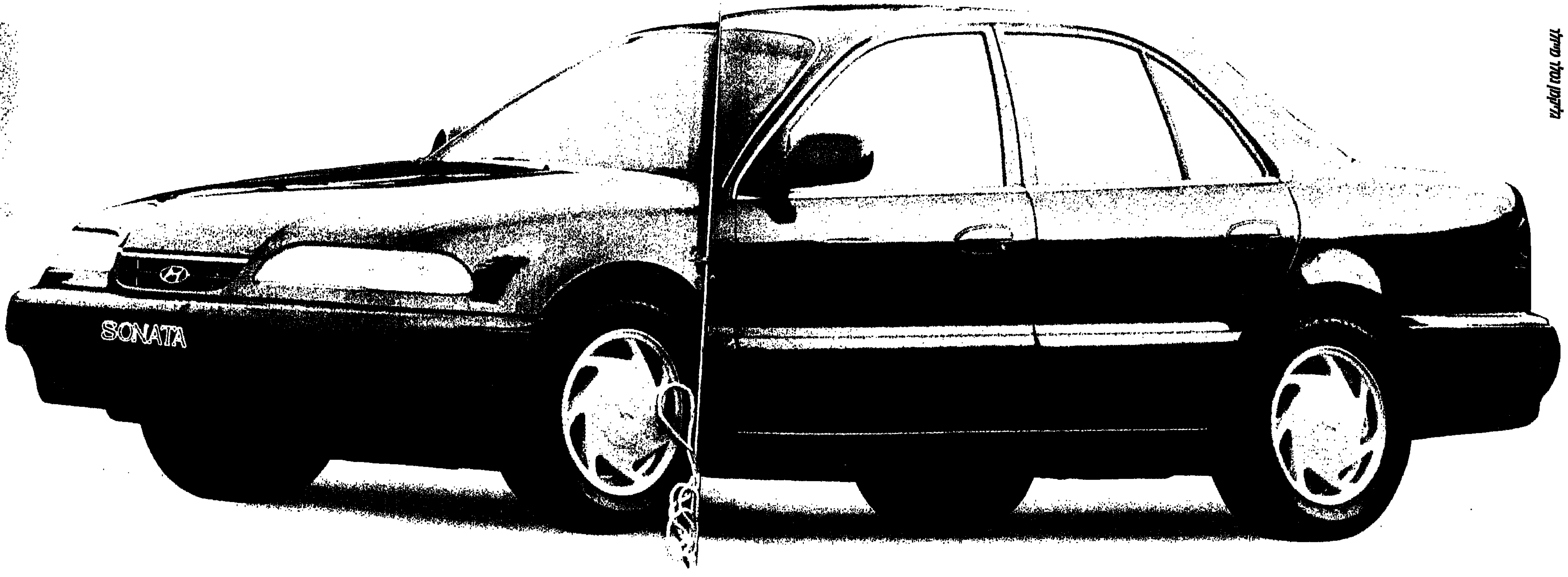

יונדאי - הסטנדרט החדש שקוריאה את האחרים.

אנו בטוחים שהסטנדרט החדש והמחיר המפתיע יכבשו את לבכם.

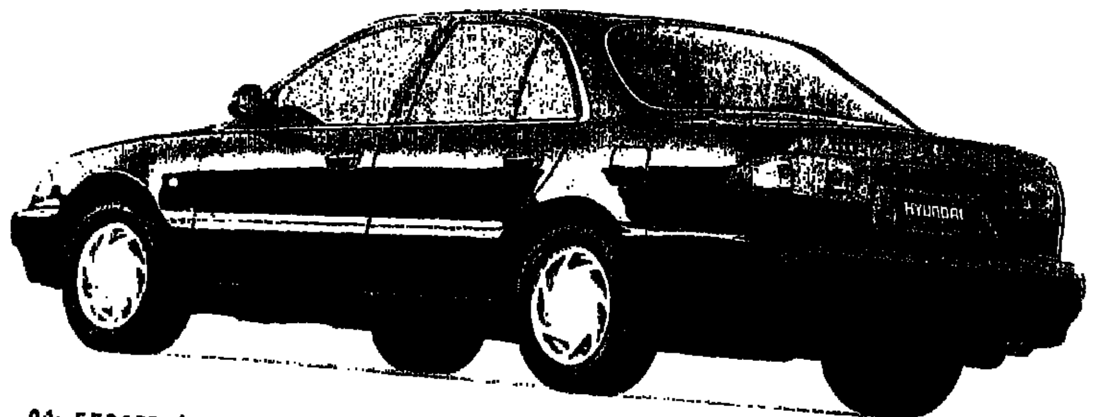

החל מחר מוצ"ש 30.4.94 באולמות התצוגה!

יונדאי - יצרן המכוניות מס׳ 1 בקוריאה שכבש את אירופה וארה"ב, מגיע לישראל עם סטנדרט חדש שטרם נראה כמותו בארץ.
כל התוספות שעליהן ניתן לחלום ועליהן בדרך כלל צריך לשלם, מגיעות ביונדאי כסטנדרט.
רמת איבזור גבוהה במיוחד, מפנקת את הנהג והנוסעים בכל השכלולים ומעניקה איכות נהיגה מקסימלית.
מאחורי העיצוב המרהיב של מכוניות יונדאי מסתתרות הטכנולוגיות המתקדמות ביותר: מנוע גל זיזים עילי כפול עם הזרקת דלק רב נקודתית ממוחשבת לבצועי כביש מעולים, קורות פלדה בדלתות להגנה על הנוסעים, בלמי ABS למניעת החלקה וכרית אויר לבטיחות הנהג.
הסטנדרט החדש של יונדאי מגיע לישראל במגוון דגמים:
יונדאי סונטה, מכונית הדגל של יונדאי בגירסת 2.0 ליטר או 3.0 ליטר - סטנדרט חדש במכוניות יוקרה. יונדאי לנטרה, המשפחתית הגדולה והמרווחת בגירסת 1.6 ליטר או 1.8 ליטר, סטנדרט חדש במכוניות משפחתיות. יונדאי H100 המסחרית, 2.5 ליטר דיזל וגירסה ייחודית 2.4 ליטר בנזין - סטנדרט חדש במכוניות מסחריות.
הנכם מוזמנים להיכנס לאולמות התצוגה ברחבי הארץ ולהתרשם ממכוניות יונדאי החדשות.

3 שנים אחריות או 100,000 ק"מ
15,000 ק"מ בין טיפול לטיפול!

עוד אוטו מוביל מבית כלמוביל היבואן: כלמוביל בע"מ **סוכנות ראשית: ת"א**-רח' יגאל אלון 92 טל: 03-5655444 **מפיצים מורשים: ירושלים**-אוטולין בע"מ רח' האומן 17 א.ת. תלפיות טל: 02-789777. **חיפה**-יונקאר בע"מ רח' המגינים 86 טל: 04-552682.
אדרת רכב בע"מ שד' ההסתדרות 202 מפרץ חיפה טל: 04-411704 **הרצליה**-לי-קאר רח' מדינת היהודים 91 הרצליה פיתוח טל: 09-500021 **חולון**-יונדאי מכוניות בע"מ- רח' הפלד 33 א.ת. חולון טל: 03-5599020. **נתניה** - שיא סוכנויות רח' פנקס 9 א.ת. ישן נתניה.
טל: 09-821676. **פתח תקוה**- סופר קאר בע"מ רח' ז'בוטינסקי 110 (בנין גן חלוטוס) טל: 03-9228080. **ראשל"צ**-יונדאי ראשון בע"מ כביש בית חנן א.ת. ישן טל: 03-9677766. **רעננה**-רמי ספיר יונדאי השרון רח' החרושת 16 א.ת. רעננה טל: 09-984468. **אילת**-יונדאי אילת א.ת. אילת 07-335093.

משהו:

כבד את אביך ואת החבר החדש של...

ספר חדש

לקחתי איתי לחו"ל ספר לקרוא. סיימתי את "הינומת הכלה", ספר עשיר ועתיר אבות מזון, מסוג הספרים המטפטפים לאט לתוך הנשמה שנים אחרי שגמרת לקרוא, וחיפשתי משהו חדש. נטלתי, אם כן, מהמדף בביתי את "פרשת גבריאל תירוש". הספר היה בבית, אבל אני לא יודע למה לא מיהרתי עד כה לקרוא בו ממש, מעבר לעלעול ראשון. לקחתי אותו פעם מחברים (כן, הוא אצלי, יעל ורוני שילוח), כי רציתי לקרוא יצחק שלו. אני מעריך מאוד את יצחק שלו כאדם, כמשורר וכאיש חכם, אבל איכשהו לא קראתי את "פרשת גבריאל תירוש" עד כה.

טוב שלא. ככה שמרתי לי את ההנאה. איזה ספר ענק. איזה ספר חזק. גדול. דגול. ספר בן זונה. כל כך גדול, שבא לי לצרוח. אבל איך אצרח ואני מסיים לקרוא את הספר במוטל באפ־סטייט ניו יורק? מי יבין שם את הצעקה העולה מחדר 112?

נא לרשום לפניכם תענוג לביצוע: לקרוא את "פרשת גבריאל תירוש". עכשיו. מי שלא קרא בטח חייב, ומי שקרא, לקרוא עוד פעם.

נו, מה פתאום אני כותב על ספר שצבע הדפוס שלו כבר התייבש? הרי אצלנו קוראים וכותבים רק על ספרים פריכים ולחים. למלפפון בחמסין נותנים חיי מדף ארוכים יותר. לא אני. אני לא. עיתונים ואקטואליה יש כל כך הרבה סביב שאת הספרים, לפחות, אני מנסה להפריד מיומני החדשות.

בעצם, רק ככה אפשר להבין איכשהו מה ערכם. אני מאמין שספר נועד לחיות הרבה זמן, לכן אין זה שווה לי לקרוא במהירות התגובה המקומונית. להפך, היסטריה ורבי מכר ורבי שיח אומרים לי חכה רגע, תן לגלים לעבור קודם, ואז תראה אם המים טעימים. שששש, שקט, שקט. אני צריך קצת שקט לפני שאני לוקח ספר ליד.

ואל תדאגו לאקטואליה. אין בשנים האחרונות שום ספר שהוא כל כך אקטואלי כמו "פרשת גבריאל תירוש". אין שום ספר שהוא רוח הזמן האמיתית כמו "פרשת גבריאל תירוש".

זה לא ספר מושלם בכלל. אין ספר מושלם. קל למצוא בכל ספר פגם. אין מושלם, אפילו לא עגנון ("בדמי ימיה" כן, אבל זה סיפור קצר). אפילו לא שרל דה קוסטר, אפילו לא טולקין או הרמן מלוויל, או רוג'ר ז'ילז'ני. ומניתי פה את הקרובים ביותר לשלמות. אין ספר מושלם. טוב, אולי חוץ מ"הבושם".

כנראה זה מעבר לכוחו של האדם ליצור ספר סופי וללא רבב. בניגוד, אגב, לציור או למוסיקה.

גם "פרשת גבריאל תירוש" איננו ספר מושלם, אז מה? שום ספר אחר איננו מושלם ממנו. נא לקרוא. ותראו שגם אתם תגידו: "יו, איזה ספר", כשתסיימו. מותר לכם גם לצרוח.

עידן השלום החל

את הציור הזה, כמו שהוא, פיקסטני יואי אומן, היישר מִמושב בנגב:

תיאור ניו יורקי:

הייתי בניו יורק עכשיו, וגיליתי שוב שניו יורק היא כמו תל־אביב, רק שיש שם יותר דגלי ישראל המתנופפים ענקיים ונהדרים מעל הרחוב.

מכתב על נייר ורוד

כל מיני מכתבים אני מקבל. מכתבים שגורמים לי לפעמים לחשוב מחשבה יהירה שמה שאני כותב שווה משהו. מחשבה שבדרך כלל אין לה מקום.

אבל השבוע הגיע מכתב שבאמת הראה לי שמה שאני כותב חשוב לפעמים. חשוב יותר ממה שאני אפילו מבין. מכתב כזה מקבלים פעם בחיים, ועושה אותם שווים:

למאיר עוזיאל
תודה לך על שבטור שלך
יעצת לאלו שאוהבים
שיאמרו זאת לנאהבים.
כך שבעלי, בין הפעמים הבודדות שאמר מיוזמתו
שהוא "אוהב אותי", אמר ביוזמתך.
תודה,

תמר, אילת

כיסופים לטעות

נוכח מה שקורה עכשיו בארץ המובלת לאבדון, נותרה בי רק תקווה אחת: שאני טועה.

זו תקווה קלושה, תקוות טובע הרואה מרחוק משהו אשר נדמה לו שאולי קנה קש הוא, אבל זו היא התקווה היחידה. כי אם אני לא טועה, טעיתי כל חיי.

במקום של אוברזון

נו, איך אסביר מה אני עושה שם, בפתיחת המקום החדש של אוברזון, אני שואל את עצמי. אני מהדס לי בתוך הקהל הגודש את המקום בגורדון. אי אפשר לזוז, ראשי בולט כדי רבע שיבר מעל לסביבה, למזלי, ככה שאני לפחות רואה כמה ראשים סביבי, אבל זה הכל. דוגמניות שעורן כקטיפה ומחשופיהן כמענק חג עומדות על כנים מוגבהים. כמה מהן התרוממו כה גבוה, שהן נמצאות על מרפסות בתי השכנים, אבל על הגימיק הזה בטח קראתם בעיתונים ואולי אף ראיתם בטלוויזיה. לא יחצ"ן כרוני יבזבז מעשה רב כזה ויחכה עד שאני אואיל לכתוב או לא לכתוב על אודותיו בעמוד שלי.

טוב, אז איך אסביר מה אני עושה שם? באמת, האם זה מה שאדם צריך לעשות בעתותיו הפנויות, ללכת לפתיחת מקומות חדשים של אופנאי צמרת?

לא אורכת הדקה, ואני פוגש חבר. "אני לא יודע מה אני עושה כאן", מתנצל החבר במבוכה טפשית. מה זאת אומרת הוא לא יודע? אם הוא לא יודע, למה הוא בא?

"מה יש לך, מה?" אני אומר לו, "אפילו קישון פה. אז אתה עושה קצת רושם על עצמך שחייך זוהרים ויפים. זה נ־י־ס, לא?"

וואללה תשובה טובה הבאתי לו. ואף נכונה.

מדריך לישראלי ההמום

כשנגמרים לחלוטין כל הטיעונים, עולה השאלה האחרונה. כשכל דבר מראה ברור ובהיר את האסון שאליו מוליכה הממשלה בכוח את העם המסכן הזה: כששום דבר ממהלכי הממשלה לא ניתן להסבר הגיוני, נוטה הוא האזרחון הפשוטון להסביר בעצמו את האבסורד. רק כדי שיהיה לו יותר קל בעולם המפחיד שאליו הוא נדחף. זו נטיית קורבן ידועה, לחפש היגיון בפעולות התליין שלו. מה גם שהוא בנה את הגרדום במו ידיו בקלפי.

או אז, באין כל טיעון אחר, מוצג הטיעון הזה: "אתה חושב שהם באמת לא יודעים מה שהם עושים?"

זו שאלה טובה, וטוב שהיא עלתה כאן, כי יש לה רק תשובה אחת: "אהה, כן. אני בטוח שהם לא יודעים מה שהם עושים".

אין להם שום מושג, ואין להם שום שליטה יותר על מה שקורה, הם פשוט נופלים למטה, ואפילו איבדו את רצון החיים המינימלי לנסות לאחוז ברפנות, ולעצור.

אם מישהו חושב שזו מחשבה בוטה מדי כלפי ממשלתי, וכי אינני אלא מסית כנגד אנשים שנחשבו פעם נפלאים, כגון רבין או פרס, אומר לו רק דבר אחד: התשובה לשאלה הזו הרבה יותר רכה מהתשובה לשאלה האחרת, שגם אותה יש המציגים כשנגמרים כל הצידוקים למעשי הממשלה הזו: "תגיד", תשאל אז את זולתך או את עצמך, "אתה באמת חושב שלא אכפת להם מגורל היהודים?"

ועוד משהו:

הרוצה שלום – ייכון למלחמה.
היהודי על בכיו למען השלום – יתקוף אותה.

מאיר עוזיאל

כך הצלנו את אמריקה

ישראל העבירה לידי ארצות הברית סיוע צבאי כפול בהיקפו מזה שקיבלה. וושינגטון אשמה במחדל המודיעיני של יום כיפור. האמריקאים עוד יסיגו את גבולנו לקווים ששורטטו בתוכנית החלוקה מ־47'. ואלה רק קצת מטענותיו של פרופ' עזרה זהר, העומד מאחורי ספר חדש, בו מכונה ישראל "פילגש במזרח התיכון"

פרופ' עזרה זהר. זה מה שאני עושה בחיי, בוחן והורס דיאגנוזות של אחרים • צילום: יוסי אלוני

יצחק לץ

ארצות הברית הגדולה תלויה בנו ואנחנו אפילו לא ידענו. רק בן־גוריון וגולדה תפסו את העניין ועמדו זקופים, פחות או יותר, מול המדיניות הפרו־ערבית המסורתית של הבית הלבן. שום ידידות אמת איננה שוררת בין ארצות הברית לישראל. לכל היותר מדובר ביחסי תועלת הדדיים בעלי אופי של קח־תן, האופייניים בעיקר למערכת יחסים סטריאוטי־פית של גבר ופילגשו: הוא דואג לכל מחסורה ולצרכיה בהווה, אבל מתעלם מהצורך לדאוג לעתידה. במטאפורה הזו אנחנו, ישראל, הפילגש.

האמריקאים יזדעזעו

האמריקאים הצליחו להרגיז כל כך את פרופ' עזרה זהר, עד שהתיישב וכתב כמעט באחת את "פילגש במזרח התיכון", ספר חדש, שמיני במספר, כולו תיאור ניצולנו בידי האמריקאים. הפ־רופסור המכובד, שעד לפרישתו לגימלאות לפני שבע שנים היה רופא בכיר וניהל, בין השאר, את המחלקה הפנימית בבית החו־לים שיבא, התפרסם בעיקר בזכות שני נסיונות נפל להיבחר לכנסת, כשהוליך רשימה בעלת נטייה ימנית, ובגלל נבואות הבריאות שלו: ספרו "האדם ומזונו" מצוי בעשרות אלפי בתים בישראל וגם "בריאות ללא אמונות טפלות" ו"הגוף ותפקודו" (בשיתוף פרופ' יונתן שפירא) הצליחו יפה; שלושתם הניבו הכנ־סה צדדית נאה שחולקה בנדיבות בין בני משפחתו.

אבל היום, בגיל 72, רוצה הרופא הגימלאי, המחלק את חייו ואת ימי השבוע בין בית פרטי בשכונת אבו־טור בירושלים לבין ביתה המטופח של אשתו השנייה ברמת־אביב ג', להיזכר דווקא בזכות משנתו החברתית והמדינית. אז מה אם רק 5,000 בוחרים האמינו בו בכל אחת ממערכות הבחירות בשנים 81' ו־84', שעלו לו למעלה מ־100 אלף דולר? התשוקה להשפיע בכל זאת על מהלך העניינים חזקה מהחשש מפני אכזבה חדשה. אין לו ספק שספרו האנטי־אמריקאי יעורר את ההדים הדרושים. אם לא כאן, אז שם, בארצות הברית עצמה, לאחר שייצא לאור (בקרוב) גם באנגלית. תגובות יגיעו, ודאי, גם מידידיו הרבים בקרב הימין ובקרב המתנחלים. רק השבוע נסע לבית הרסה בחברון לביקור חברים.

הם אשמים

"עד אמצע שנות ה־60, ישראל נחשבה כאבן ריחיים על צווארה של ארצות הברית. התייחסו אליה בגסות, תוך תביעה מתמדת לוויתורים מפליגים, הפעלה של אמברגו נשק ואיומים למיניהם".
(מתוך "פילגש במזרח התיכון", הוצאת דביר, 1994)

– אז מה, במשך שנים חיינו בטעות שארצות הברית היא ידידת אמת, אולי היחידה?

פרופ' זהר: "ידידת אמת? מי, ארצות הברית? אין טעות גדולה מזו במשך שנים הוטעה העם הזה והוטעו רוב ממשלותיו. תבין, ארצות הברית דאגה לנו כל השנים כי היא היתה זקוקה לנו ושיוועה לעזרתנו, וכלל לא היתה זקוקה לצערי ההתרפסות וה־התבטלות שלנו. בין השאר, בלמנו בשבילם את הסובייטים וה־צלנו את בנות בריתם במזרח התיכון, ירדן וסעודיה; סייענו למודיעין שלהם וסיפקנו מטריה אווירית לצי שלהם בים התיכון; חסכנו מהם את הצורך להחזיק באזור צבא קבוע; אולצנו להוציא אצלם את כספי הסיוע הענק שקיבלנו מהם ומהיהודים שם, וכך חילצנו ממשבר את התעשיה האמריקאית".

– בתמורה קיבלנו לפחות שקט נפשי, לא?

"מה? בתמורה לכל שירותינו קיבלנו מהאמריקאים במרוצת השנים 30 מיליארד דולר. כסף קטן. מחיר מציאה לעומת השקי־עותיה של ארצות הברית בסיוע צבאי לבנות ברית אמיתיות. משנת 86' מקבלת ישראל סיוע צבאי בסך 1.8 מיליארד דולר בשנה, שזה פחות מאחוז אחד ממה שמקבלות יפן, גרמניה וקורי־אה. שלושתן מקבלות 240 מיליארד דולר בשנה. עכשיו תוכל לשפוט בעצמך".

"מלחמת 73' לא היתה יכולה לפרוץ לולא מחדל חמור ביותר של ארצות הברית והתכחשות לתפקיד שקיבלה על עצמה – לפקח על ההסכם להפסקת אש בין מצרים וישראל באוגוסט 70', ששם קץ למלחמת ההתשה".

("פילגש במזרח התיכון")

– אתה טוען שארצות הברית גרמה בעקיפין לפרוץ מלח־מת יום כיפור?

"אלא מה, היא עיכבה מידע מודיעיני רב ערך שהגיע לידיה על מועד המלחמה, ובכך גרמה לגיוס מאוחר של המילואים בארץ וההמשך ידוע. וכשלבסוף, למרות תנאי הפתיחה הקשים, הצליח צה"ל להדוף את רוב הצבא המצרי מסיני ולכתר את הארמיה השלישית, הורו האמריקאים לעצור. רק זה עוד היה חסר להם, שנשמיד את הארמיה הזו, שנשוב ונשלוט בתעלת סואץ ונאלץ, חלילה, את הנשיא המצרי סאדאת להתייצב בפני ש... ולהודות שהוא שוב הובס. דיין עצמו הודה בטעות. האמריקאים גזלו מאיתנו את פירות הניצחון. לולא כניעתנו לתכתיבים של־הם, כל תוצאות המלחמה יכולות היו להיות אחרות".

– למה בעצם נכנענו?

"למי היה אז כוח לעמוד מול המכבש האמריקאי? לטולה המעורערת? לדיין השבור?".

– גם כך חתמנו בסוף על הסכם שלום עם המצרים.

"בזכות מי היה לסאדאת העוז והחוצפה לדרוש את סיני עד הגרגר האחרון, אותו סיני שאין למצרים שום בעלות חוקית עליו, ושהוא ישראלי לא פחות משהוא מצרי? כן, הממשל האמ־ריקאי".

– הממשל אנטישמי?

"זה אולי לא, אבל הוא נתון להשפעתם של הערביסטים מש־חלקת המדינה, וגם שבוי במבוכי הבירוקרטיה והקונספציה, וה־קיאה כל מחשבה רעננה וחדשנית. שמע טוב: הממשל האמריקאי עוד לא אמר את המילה האחרונה בתהליך כיפופנו והשפלתנו. הוא עוד יתבע מאיתנו שנחזור לגבולות תוכנית החלוקה מ־47', עם רצועה בשליטה ערבית ברוחב של ארבעה קילומטר בין יו"ש לעזה, ידרוש מאיתנו להחזיר את ואדי־ערה לשליטה פלסטינית ועוד".

– מאיפה אתה שואב את המסקנות האנטי־אמריקאיות הדר־משמעיות שלך?

"ניתחתי תופעות ומסמכים".

זהר גיחך בשבת כששמע בטלוויזיה את ראש הממשלה, יצחק רבין, מספיד את ריצ'רד ניקסון כ"ידיד". "ניקסון לכל היותר היה ידיד של האמריקאים, בוודאי לא שלנו. איזה מין ידיד הוא זה, המעכב במלחמת יום כיפור את הרכבת האווירית בשבוע, כשאנו כאן משוועים לאספקה טריה של נשק ותחמושת. נשיא אוהד בבית הלבן לא היה נוהג כך. יותר מזה, ניקסון ידע על המלחמה הצפויה לפחות שלושה־ארבעה ימים מראש ולא טרח להזהירנו".

– ראיינת מישהו בוושינגטון שיאשר לך את הנחותיך?

"לא היה צורך. העובדות זועקות לשמים".

– איך זה שאתה מצליח לראות דברים הנעלמים מעיניהם של...

"לזה יש לי תשובה: יום אחד לפני שנים, כשהייתי רופא צעיר, הגיע אלי לבית החולים חולה עם מכתב הפניה מרופא בכיר בירושלים, ובו נאמר שיש לו מחלה זו וזו. למחרת שאל אותי הבוס שלי, פרופ' הרי הלר המפורסם, ממה סובל האיש. אמרתי לו מה שזכרתי מהמכתב. פרופ' הלר בדק אותו בסטטוס־קוו ואמר לי: 'משונה, אני לא שומע את מה שאתה טוען שיש לו. אתה בטוח?' 'כן', אמרתי לו, והוצאתי את המכתב. 'מכתב? לא בדקת אותו בעצמך?', התפלא פרופ' הלר. 'שמע עזרה, אתה כאן בשביל להרוס דיאגנוזות שנותנים אחרים. בשביל לקבל אוטומטית דיאגנוזות שנותנים אחרים, אף אחד לא צריך אותך'. ומאז, זה מה שאני עושה בחיי, בוחן והורס דיאגנוזות של אח־רים".

כמה שווה מיג

ואכן פרופ' זהר נהנה לנתץ את הדעה הרווחת, כאילו ארצות הברית היא שמכרה נשק לישראל כל השנים, ולא להפך. מה פתאום? לדבריו, במרוצת השנים מכרה ישראל הקטנה לארצות הברית נשק שלל סובייטי שנפל לידיה ומידע צבאי על נשק זה בשווי 80 מיליארד דולר, שהם כפליים מהסיוע הצבאי שקיבלה בעצמה כל השנים מארצות הברית.

זהר אמנם מודה שהנתונים בעניינים אלה חסויים ושאי אפשר לערוך חישוב מדויק, אבל לדבריו, את המידע המרהים הנבלל בהכלטה בספרו סיפק לו שר הביטחון לשעבר, אריאל שרון. אותו שרון שזהר ברח ממנו כנשוך נחש בסיומו של רומן פוליטי קצר, למרות רעותיהם המדיניות הדומות.

כדי לאשש את תפיסתו, שבעצם ישראל היא שמסייעת בא־מצעי לחימה לארצות הברית, טוען זהר בספרו כי המידע שסיפ־קה ישראל לארצות הברית על המיג 21 שנפל לידיה לפני מלחמת ששת הימים מוערך לבדו בשני מיליארד דולר. למה שני מיליארד? אין תשובה. מחירו של המכ"ם המצרי־סובייטי, שישר־אל תפסה ב־69' באי גרין בסואץ והעבירה לארצות הברית, מוע־רך על ידו בשבעה מיליארד דולר.

בכלל, פרופ' זהר טוען כי היקפו הממשי של הסיוע הכספי והצבאי שנתנה ארצות הברית במשך השנים לישראל קטן בהר־בה בהשוואה להיקפו של מסע יחסי הציבור הרעשני שהתלווה אליו. יותר מזה. לדבריו, ארצות הברית מנעה מישראל פיתוחם של אמצעי הגנה שונים, שהבולט שבהם הוא מטוס הלביא, ונאל־צה להסכים לפיתוחם של אחרים, כמו טיל החץ והמזל"טים, רק משום שלא הצליחה לפתח בעצמה אמצעי לחימה בעלי איכות דומה ובעתיד גם היא תהנה מהם.

> **"ניקסון לכל היותר היה ידיד של האמריקאים, בוודאי לא שלנו. איזה מין ידיד הוא זה, המעכב במלחמת יום כיפור את הרכבת האווירית בשבוע, כשאנו כאן משוועים לאספקה טריה של נשק ותחמושת"**

סלידה ובוז

"לישראל נגרמו נזקים מדיניים חמורים, הן בדרישתה של ארצות הברית למזער את שטחה, והן על ידי ההכפשות, ההענשות והגינויים שהביאו לדה־לגיטימציה של ישראל, לאובדן הביטחון העצמי של המנהיגות ולערעור אמונתה של יהדות ארצות הברית בצדקתה של ישראל".

("פילגש במזרח התיכון")

– אתה נשמע כמי שממש שונא את האמריקאים.

"שונא? מה לכל זה ולשנאה? העם האמריקאי הוא ידיד ישר־אל מובהק. רק הממשל שלו והנשיאים שלו אנטי. הנשיא בוש, למשל, דיכא אותנו והיכה בנו ב־91' בזמן מלחמת המפרץ. הוא אפילו לא צירף אותנו לצבאות בעלי־הברית שנלחמו יחד בעי־ראקים, ואחר כך אמר בנבזות שבחורים אמריקאים נלחמו שם בשבילנו. הסובייטים נעלמו מהמפה, הממשל אינו זקוק לנו כר־גע לבלימתם במזרח התיכון, עכשיו יכולים אנשיו להפגין כלפי־נו בפומבי מה שתמיד חשו בסתר לבם והפגינו עמוק במשרדיהם: סלידה ובוז".

– קיבלנו טילי פטריוט.

"שלא שווים פרוטה".

במלחמת יום כיפור היה פרופ' זהר מפקד בית חולים שדה כרפידים. עד היום הזיכרון החריף ביותר שלו מהימים ההם הוא טרטור המסוקים הנוחתים גלים־גלים בחצר בית החולים המאול־תר שלו, ועורמים עוד ועוד פצועים. חצי שנה היה מגויס, ובמרו־צת הזמן הזה התגבשה בלבו ההחלטה לעשות הכל להפלת השל־טון. כעבור כמה שנים הקים את תנועת "עצמאות", שכשלה בשני נסיונותיה לעבור את אחוז החסימה. "לו רק מחצית האנ־שים שטענו באוזני שהצביעו בשבילי היו באמת מצביעים, הייתי נכנס פעמיים לכנסת", הוא אומר היום בחיוך נטול מרירות.

– יכולת להצטרף למפלגה קיימת, לליכוד למשל.

"פוליטיקה פנימית היא לא בשבילי. מה, להתחיל עם כל ההבטחות להטבות? לא אני".

– היום אתה חבר מפלגה?

"מה פתאום. חס וחלילה".

– אתה מקנא בצעירים כמו חיים רמון?

"שתדע לך, קופת חולים היא מפעל אדיר, יוצא מן הכלל, רק צריך לנתק את הזיקה שלה להסתדרות".

– אתה חבר הסתדרות?

"מה פתאום?".

קטיושות מעזה

לא מעט הצהרות חדשניות נקשרו בשמו של פרופ' זהר. כמה מהן יושמו – המפורסמת שבהן, בראשית שנות ה־60, גרמה לביטולה של משמעת הטים בצה"ל – אחרות היו למיתולוגיה מקומית, כמו הקריאה, גם כן בראשית שנות ה־60, לביטולו של המוביל הארצי ולהקמת ערי תעשיה בנגב; ואחר כך גם לביטול חלקי של מס ההכנסה; הטענה כי חשיש אינו מזיק לבריאות (הסיגריות כן, פי כמה) ושהמאבק בו סתם מתיש את המשטרה ומסית אותה ממלחמתה בפשע אמיתי; וכן הדאגה הפומבית מפני דיקטטורה שעלולה להשתלט על המדינה.

– אתה עדיין מודאג מהאפשרות שתהיה כאן דיקטטורה?

"לא. היום פחות מתמיד זה אפשרי בארץ הזאת".

– אין לך מילה טובה על הסכם אוסלו, נכון?

"מילה טובה? הם יירו עלינו קטיושות מעזה".

– מילה טובה על ממשלת רבין?

"בשנתיים האחרונות של ממשלת שמיר החלה צמיחה כלכ־לית, עכשיו הבולשביקים קצת עצרו את זה. אבל אין הבדל גדול בין הממשלות בנושאים חברתיים, וזאת אני אומר לטובה. בכלל, אם נדע לכלכל את מעשינו בשכל, ושיקולים פוליטיים לא יקלקלו, נהפוך למרכז פיתוח של היי טק לעולם כולו. עתיד מזהיר צפוי לנו".

– ולאמריקאים?

"הם כבר שקועים בבעיות קשות עד צוואר". ■

קובי מידן. כשאני מופיע בטלוויזיה, אני משכפל את עצמי • צילומים: ליהיא לפיד

סוכן כפול בעולם התקשורת

למרות שנכנס לנעליו של רפי רשף ב"נכון לעכשיו"; למרות קולו הנעים וסגנונו הייחודי; למרות שהגיש בטלוויזיה את "רואים 6/6", "תיק תקשורת" ו"מצב הרוח"; למרות שהוא שותה וודקה, מעשן "לאקי סטרייק" ומגדל קוקו – קובי מידן אינו כוכב במובן המקובל של המילה. מיכל קפרא ניסתה לברר איתו מדוע

מיכל קפרא

זה היה כאילו ברור, מתבקש מאליו, שהשם רפי רשף יעלה בדקה השנייה או השלישית של השיחה. קובי מידן, בן 36, מי שמחליף את רשף בהגשת התוכנית "נכון לעכשיו" בגלי צה"ל, הוא המראיין, אבל הוא גם עיתונאי. עיתונאים מוהים במהירות מוקדים אטרקטיביים. "סוגיית הנעליים", הוא מיטיב להגדיר, בחיוך קטן, ולא מסגיר שום רמז לאי נחת טבעית כל כך, הטמונה בהתעסקות בקודמו בתפקיד.

"מה שרפי רשף עשה", הוא אומר, "והמקום שהוא קנה לעצמו, עשו את העזיבה שלו קשה מאוד למאזינים. אני הייתי אחד מהמאזינים וחוויתי חוויה של אובדן. זה משהו שנכנס להרגלים שלך, ליומיום, ולפתע מתנתק והולך. ואז בלי קשר אתה נגד המחליף. אם אני הייתי ממשיך להיות מאזין, הייתי צריך קודם להתרגל לעובדה שרפי לא שם, כדי שאוכל לבדוק את קובי".

גם אם יצר חשדנות רשע מוצא ברנרים האלה ביואנס של מגננה, מבחינות רבות הוא צודק. התוכנית "נכון לעכשיו" מזוהה מאוד עם רפי רשף, שהגיש אותה כמעט 12 שנה והגה אותה לתוכנית פופולרית מאוד. ההצלחה בתוכנית הביאה את הכוכבות וסללה את הדרך לתוכניתו של רשף בערוץ 2.

מבחינת קובי מידן, זו סגירת מעגל. מידן החל להגיש את התוכנית עם איציק בן־נר לפני 12 שנה, ועזב לאחר תקופה קצרה מאוד. יש להניח שהפרט ההיסטורי הזה נמחק מתודעת המאזינים. גם מידן לא ממהר לנפנף בו. זכויות היסטוריות אין ברדיו. גל"צ נותרה בלי רשף וחיפשה אדם שישמור על איכות התוכנית והפופולריות שלה. מפקד גל"צ החליט להציע את התפקיד לקובי מידן. מידן נענה.

יש רהוט, קובי מידן. רהוט עד כדי יאוש לעתים. שעות של שיחה, ואי אפשר לתפוס אותו בסתם משפט אימפולסיבי בתחביר שגוי. הוא לא מתראיין בקלות. כלומר, מהבלתי מתמסרים. כלומר, מכיר את כל השטיקים.

המפגש איתו הפתיע. הכל כאילו התאים לדימוי הכל כך יאפי שלו. הקוקו, הוודקה הקפואה, האספרסו הכפול, ליכודי הפסיכולוגיה, הבית הנמצא בתהליכי שיפוץ בנוה־צדק, אפילו סיגריות ה"לאקי סטרייק". אלמנטים יאפיים בסיסיים. רק שהמציאות, מה־אכפת־לה מאלמנטים בסיסיים. קובי מידן ששותה וודקה, מעשן לאקי סטרייק, עושה קוקו ומשפץ בית, לא מכיר בכלל בחוקי היאפיות הנוקשים.

למשל, השלומפריות שלו שמכה בך. הוא כל כך שלומפר בהופעה שלו, שאי אפשר לחשוד בכלל שזו איזו הצהרה פוסט־משהו. חולצת הטריקו שלו דהויה וקרועה קצת. הוא לא מגולח, אפילו הקוקו לא מצליח להשתלט על שערות סוררות במיוחד. כשהוא נכנס ל"כיבר", פאב תל־אביבי בסיסי, הוא סוקר את המיקום בתמיהה. "הייתי פה פעם אחת", הוא מסביר את פשר סקרנותו הכמעט־אנתרופולוגית. והוא צנוע. לא צניעות שמפחיתה בערך אישי ומקצועי, אלא צניעות אחרת. כזו, שלמרות שאתה עיתונאי, ומצליח ומפורסם, עדיין מקומך בעולם ויחסך אליו בלתי מוגדר ובלתי ברור. וזה נדיר.

– יש משהו בלתי מסתדר בעובדה שאתה כל כך רהוט וכל כך מרושל.

"מדובר בסכסוך מתמיד שעם השנים נרגע קצת".

– למה אתה לא מתגלח?

"אין לי זמן. אני מתגלח רק ביום חמישי. ביום חמישי אין שידור, אז יש לי זמן. זה כמו הקוקו. זה היה הקוקו הראשון בטלוויזיה. זו לא היתה החלטה שאתה קם ועושה, פשוט היה קוקו והוא נשאר שם. זה גם יצר את הדימוי היאפי יחד עם אופי התוכנית 'מצב הרוח', שהיה מוקפד מאוד מבחינה ויזואלית".

ולפנן ג', גלי צה"ל, עוד מעט אחת־עשרה. מידן עם ספל קפה שחור, עיתון יומי ועליו שרבוטים, עט, נייר, מתייצב מול המיקרופון. יואב קיטנר, העורך המוסיקלי של התוכנית, נכנס. עידית רביב, העורכת הראשית, מנסה לסגור את

המשך בעמ' 48 ◄

מכללת הנגב
ע"ש פנחס ספיר

החלה ההרשמה
לתואר B.A.
באחריות אקדמית של
אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

♦ כלכלה ♦
♦ מדעי ההתנהגות ♦ חינוך
♦ מדעי ההתנהגות נהול וכלכלה (נהול משאבי אנוש)
♦ ספרות ♦ היסטוריה
♦ עבודה סוציאלית

חטיבות חדשות במסגרת B.A. כללי:
♦ לימודי ארץ ישראל
♦ מדעי המדינה
♦ אמנות ותקשורת(*)

(*) אפשרות שילוב לימודי תעודה בעתונאות משודרת - כתבי מלוויזיה (טל' 07-802787)

B.A. משולב (האוניברסיטה הפתוחה • אוניברסיטת בן־גוריון בנגב)
א) כללי ב) דגש על ניהול וכלכלה
ללמודי האוניברסיטה הפתוחה אין צורך בתעודות קודמות

מכללת הנגב היא אחת מתוך שלוש מכללות אזוריות העומדות לקבל הכרה אקדמית.

מעטפת הרשמה של אוניברסיטת בן־גוריון בנגב ניתן לרכוש במכללה או בחנויות הספרים באוניברסיטאות.

אוירה של קולג' כפרי!
★ אפשרות לאגורים באכסניות סטודנטים ובקיבוצים ★
★★★★★ יום א'־ה' ★★★★★

חטיבה אקדמית, מכללת הנגב, ד.נ. חוף אשקלון - 79165
טל' 802773, 802769, 07-802767

חשוב לחשוב
עיתון גדול לילדים

עיבוד תמלילים
למגדי עיבוד תמלילים בשיגור פרטי

בשלושה שבועות בלבד למדתי בשרטוט עיבוד תמלילים
על תוכנות איינשטיין /וורדפרפקט /א־ב /קיוטקסט.
איך? בשיטת השיעור הפרטי. שיטה זו מופעלת
בשרטוט כבר 28 שנים והיא שהופכת את
בוגרות שרטוט למבוקשות בשוק העבודה. עוד
בשרטוט עזרה במציאת עבודה, הנחות לחיילים /
משוחררים. ימים ושעות הלימודים לפי בחירת התלמיד.

כתבנות • קלדנות • תמלילנות • מזכירות • חשבשבת

שרטוט
תל אביב 03-5607921/2
באר שבע 03-9346677
כפר סבא 09-865881

נופש פעיל
משרד: 03-6740268,6478313
קורס
מצילי בריכה
קורסי בוקר וערב
מבחני קבלה (ללא תשלום)
ביום א' ה־3.4.94
במועדון בריכת ר"ג
בן אליעזר 11, ר"ג.
בפיקוח מקצועי
למסיימים תינתן תעודת מקצוע
של משרד העבודה

רק במדרשה
לרפואה טבעית
ומדעי התזונה
בהנהלת ד"ר סולם חוה Ph.D
קורסים מקצועיים ולימודים אקדמאיים בתחומים
יחודיים ואטרקטיביים בשיטת הלימוד המקיף והמשולב
✓ קורס רפואה טבעית+תזונה
✓ קורס רפלקסותרפיה־רפלקסולוגיה
✓ קורס עסוי רפואי הוליסטי+הילינג
✓ קורס לשיפור הראיה
✓ קורס אוריקולו דיאגנוזיס
✓ קורס קוסמטיקה טבעונית
✓ קורס הומאופתיה+פרחי באך
✓ קורס כף היד (כירולוגיה)
דיאגנוזות לפי צפרניים, לשון, אירידולוגיה (איריס העין), כף היד
לימודים מטבע הדברים - במדרשה!
* מתקבלים בוגרי בתי ספר מקבילים.
פרטים והרשמה:
בית הרופאים, רח' ריינס 18 ת"א, משרד ביה"ס טל. 03-5234223, 03-5221226-7

אביב גפן III
ב־12/4/94 בכל חנויות התקליטים
מבית "הד ארצי"

גמולב
שורשים
בית הספר לאספנות
והערכה אמנותית וכספית
לימודי תעודה (בת"א, ירושלים וחיפה)
שטיחים, תכשיטים, כלי כסף, ריהוט עתיק,
אמנות דקורטיבית, מסחר באמנות,
מכירות פומביות, יודאיקה ונושאים אחרים
8 שנות ותק, 1600 בוגרים
קורס שנתי מורחב למתקדמים
נסיעות אספנים וחובבים לחו"ל
מחירון אמנות ישראל '94
שורשים, פינסקר 66 תל אביב
טל. 202685, 295894

מכללת לוינסקי לחינוך מעולה
מוסד אקדמי להכשרת מורים

לקבלת תואר אקדמי ראשון
"בוגר בהוראה" (B.Ed.)
ותעודת "מורה מוסמך בכיר"
בכל מסלולי ההכשרה להוראה
נמשכת ההרשמה

המסלול לגיל הרך - גן ילדים, כיתות א'־ב'
המסלול לחינוך המיוחד
המסלול לביה"ס היסודי, כיתות ג'־ו'
המסלול לכיתות ז'־י'
המדרשה למוסיקה
לימודי השלמה לתואר ראשון B.Ed.
ליוצאי אוניברסיטאות ואקדמאים
לימודי תעודה (הסבה והסמכה)
השתלמויות מורים
מכינה קדם אקדמית

לברור פרטים נוספים:
יחידת לרישום טל' 6902432/3, 6902444
לימודי השלמה לתואר B.Ed. טל' 6902430/1
לימודי תעודת (הסבה והסמכה) טל' 6902426/9
השתלמויות מורים טל' 6902482/3
מכינה קדם אקדמית טל' 6902475

R E R
מיהו אחרון העצמאים ?!
את התשובה תוכלו לשמוע ב - 9 במאי
הד ארצי
HED ARZI MUSIC
על גבי קלטות ותקליטורים

▶ המשך מעמ' 47

האייטמים. אווירה נינוחה להדהים בהתחשב בעובדה שעוד דקה מתחיל השידור, ועדיין לא ממש ברור מה יפתח. קוטנר רוצה לדעת איזה אייטמים יש. עידית והמפיקות מנסות עדיין למצוא מישהו שיהיה מוכן להסביר בשידור חי, מה זה השלט הזה "נ, נח, נחמ, נחמן מאומן". קובי לוגם. מצית סיגריה. נגמרו החדשות. מתחיל השידור.

המרואיין הוא בן כיתה של הנערה שנפלה מצוק ונהרגה במהלך טיול שנתי. קובי מחכה שהכתב יעלה על הקו, אבל הנער עולה. אסור להתבלבל. הילד קצת בהלם. קובי מירן מנסה לדובב. יש לו קול עמוק, נבון, אבל קצת מרוחק. הוא זורם מאוד, לא נעצר, לא מכחכח, לא משתהה. ובכל זאת נדמה שמשהו מאוד עצור שם. מאוד־מאוד מחושב.

"יש שני סוגי ראיונות בתוכנית הזו: יש ראיון פוליטי ויש ראיון אנושי. בשלב ראשון חשבתי שהבעיה שלי תהיה יותר בראיונות פוליטיים, כי הגעתי ממקומות רכים וניגוחים ולא ממקומות של עימות ובוטות. אבל למרבה ההפתעה התברר לי שהבעיה שלי היא בשני סוגי הראיונות. בפוליטי קל יותר ללמוד ולהשתנות, כי זה מובן מאליו שמישהו מנסה לתת משהו ואתה אמור לא לקחת את הדבר על פניו, אלא לחטט ולבדוק.

"השאלה מה קורה בקטע האישי. אתה מדבר עם מרואיין בטלפון, אתה לא רואה אותו זז, לא רואה את שפת הגוף שלו, ויש לך ארבע דקות להביא את הסיפור. שם היתה לי יותר בעיה.

"היתה תקופה שהרגשתי שאני נופל בין הכסאות, כי איבדתי את היכולת שלי להגיע למחוזות הנפש של המרואיינים בגלל המנדט, השעה, הפורמט, ועדיין לא קניתי לי שום דבר חדש".

השידור ממשיך. דקה, למשל, זה הרבה זמן באולפן. שתי דקות, בכלל, אפשר לצאת רגע, לחזור, לדבר. תחושת זמן משונה קצת. קוטנר, ששמע את האייטם על האוזנות סתר, מחליט לרוץ לתקליטיה להביא את השיר "מישהו שומע אותי" של "איפה הילד". האקט האסרטיבי הזה די מלחיץ את מירן, שמא לא יחזור קוטנר בזמן. אבל קוטנר מגיע, מסתכל על קובי שמחטט לחוץ בקומפקט־דיסק שלו, ושואל מחויך: "מה, אתה לא סומך עלי?"

עידן של רייטינג. הכל נמדד באחוזים. במקרה הזה, אחוזי האזנה. במקביל ל"נכון לעכשיו" מתנהלת ב"קול ישראל" התוכנית "הכל דיבורים" עם שלי יחימוביץ'. גם ברדיו, מתברר, עושים סקרים.

– מלחיץ?

"בהתחלה כן. בחודשים האחרונים פחות".

– יצא לך להקשיב לשלי יחימוביץ'?

"עכשיו כמובן שלא. אבל אני מאוד מעריך אותה. היא חיה פוליטית".

– אתה לא חיה פוליטית?

"מה פתאום".

– מה זו חיה פוליטית?

"במחשבה ראשונה זה שני דברים. האחד, זה משהו שקשור לטמפרמנט ולמקומות שהוא בא לידי ביטוי. אתה בא בבוקר, שומע רדיו, קורא עיתון, ואז מה קורה לך, איך אתה מגיב. במובן הזה, הטמפרמנט של חיה פוליטית יתפוס שם. במובן שני, אני רלטיביסט חולני. בעוד דעה אחת מופרחת לאוויר, אני כבר רואה את השנייה. אני מנסה לראות את הצדק בשתיהן, וזה לא עושה חיה פוליטית.

"אני עדיין טרוד במחשבה באיזו מידה אתה מרגיש, חש, שהמישור הפוליטי הוא המישור הנכון לדבר עליו לעומת מישור הצמיחה האישית, למשל. ואני מודה, שבתחומים האלה אני יותר אמביוולנטי. וכבר ראיתי פה ושם עיתונאים שהעבודה שלהם היא סופר־חשובה וסופר־טובה וזה נדמה לי קשור להתמקדות הזו".

באחת־עשרה ארבעים ושתיים הוא מודאג קצת. "משעמם לך?", הוא שואל. על קפה אין מה לדבר. כולם עסוקים. חוץ מזה, אתה מגלה שלאנשי "נכון לעכשיו" יש רק שתי כוסות. שותים בתורנות. בחדר, בקומה מעל האולפן, אין גם מספיק כסאות. מירן, מארח רגיש, ניסה דווקא למצוא לי כיסא נוסף וחזר בידיים ריקות. כך, בעמידה, סקרתי בתמיהה את החדר המוזנח, המתאים להפליא לארכיטקטורת־פנים צבאית. רק כרזת פרסומת ללבישת קונדום התלויה על הקיר, שבמרכזה קלוז־אפ של איבר מין זקור במיוחד, מרמזת על נון־קונפורמיזם קל.

באחת עשרה וחמישים הם עדיין מחפשים אייטמים לשעה השנייה, שתחל עוד עשר דקות. אולי פה טלפון, שם טלפון. קצת התלבטויות, אולי זה, אולי זה. יום יבש קצת. טלפון לבן־אהרן, אולי ידבר קצת על ההסתדרות. הלו? בן־אהרן לא מתראיין בטלפון. איפה קיסר? שואל קובי. בישיבה. הכניסו לו פתק. לא ברור אם יגיע לטלפון. אז מה מכניסים?

הוא רווק, "אבל לא פנוי". ואין לו תמונות. לכל אחד יש בבית כמה צילומים של עצמו. לקובי מירן אין. אלבום קטן, משהו. אין לו. בכלל, עוף מוזר קצת. לגל"ץ הוא הגיע כחייל בעקבות יוזמת אחיו. הוא, מבחינתו, לא פיתח חלומות בכיוון. בגיל 22 החל קריירה טלוויזיונית כמנחה של "זב"ש", שהיתה האבא הרוחני של "ערב חדש". כשפרצה מלחמת לבנון, הנחה את "ערב חדש" לסירוגין עם דן מרגלית והגיש את "נכון לעכשיו" בגל"ץ. בן 24 בסך הכל, כבר כוכב תקשורת, החליט לפתע לעזוב את שתי התוכניות הפופולריות.

– מהלך תמוה קצת.

"ביום הראשון של מלחמת לבנון, רק שזה לא יישמע נפוח, אמרתי שתהיה ועדת חקירה על המלחמה הזו. מצד שני, עבדתי ברדיו שמשדר לחיילים. בצורה יותר קונקרטית הסתכלתי על עצמי מהצד, ואמרתי שאין לי כבוד לבן אדם הזה. כבר שנה לפני כן אמרתי לעצמי קובי, אתה לא בחארטה. תעזוב, תבדוק, אבל לא היה לי הכוח. היה צריך להגיע האירוע החיצוני הזה, כדי שאקום באותו יום ואעזוב את שתי התוכניות".

"מה שרפי רשף עשה והמקום שהוא קנה לעצמו עשו את העזיבה שלו קשה מאוד למאזינים. אני הייתי אחד מהמאזינים וחוויתי חוויה של אובדן. זה משהו שנכנס להרגלים שלך, ואז בלי קשר אתה נגד המחליף"

עזב, נסע לאירופה. "דרום אמריקה היה אז קצת אוונגארד, אז נסענו לאירופה. חבר ואני הגענו לדיסלדורף והתחלנו בעסקי הפוסטרים. היתה שם קהילה של ישראלים, כמו קן של השומר הצעיר, שניהלה את העסקים האלה. אנשים הרוויחו הון עתק. אני מכיר באופן אישי שני תאומים, שכל אחד מהם בנה בית מהרווחים. כולם הרוויחו. רק אני וחברי שיחיה היינו היחידים שהפסדנו. קודם כל פחדנו נורא מהשוטרים וכל הזמן ברחנו מהם. היינו גם הראשונים בהיסטוריה שגנבו לנו פוסטרים. זה ממש מוזר כי אף אחד לא גונב שם. אחרי חודש וחצי קיפלנו את הבאסטה ונפרדנו. הוא המשיך להודו ואני הגעתי במקרה לפריז. כשהגעתי לפריז, שאלתי איפה מרכז העיר. זה היה די מגוחך. ישנתי במכונית ובבוקר התעוררתי ליד האופרה. ככה נשארתי שנה".

– מה זאת אומרת, ככה?

"סתם. חייתי, התבטלתי, לא עשיתי שום דבר ללמוד את השפה, היתה לי חברה, שום דבר".

– בכל זאת?

"יש להניח שהיה שם חיפוש אחר רומנטיקה פריזאית וגם התרחקות כדי להחליט מה הלאה. אבל יש אשליה במחשבה שאתה מתרחק כדי לחשוב. כי אף אחד לא חושב. מתארגנים, חיים, זהו".

כשחזר החל להנחות את "רואים 6/6" הפופולרית, ואחר כך את התוכנית "תיק תקשורת". "אני נשבע לך שיש ילדים בני 5־6 שעוצרים אותי ברחוב בגלל התוכנית הזו. זה לא ייתכן, לא הגיוני, הם נולדו אחרי שהתוכנית הזו ירדה, אבל יש לי עדים". אחר כך הנחה עם כרמית גיא את תוכנית התרבות "מצב הרוח" והגיש את "ציפורי לילה מארחות" בגל"ץ.

בנקודת הזמן הנוכחית הוא לא נחשב לכוכב תקשורת. כוכב במובן הזה: יש להניח שיש כמה אנשים במדינה שלא בדיוק מכירים את השם שלו, או לא יודעים איך הוא נראה. סקירה קלה של הקריירה מעוררת שאלה איך זה לא קרה. הכל שיחק לטובתו. רק שהוא, מתברר, נהג לעצור, לעשות תפניות, להתלבט, לנסות דברים אחרים. הוא החל ללמוד פסיכולוגיה, עדיין לא סיים את התואר השני. הוא תרגם שירים, כתב למגירה, צייר. חי בתקופות. מנסה, בודק.

"עד לתקופה האחרונה הייתי במקום בו לא החלטתי עדיין מה יהיה. האם אהיה פסיכולוג או איש תקשורת, למשל. בשלב מסוים החלטתי לעסוק בתקשורת במובן הכי רחב".

– מה גרם להחלטה?

"זה היה תהליך אישי ארוך ולא פשוט להכרעה".

– אתה מהמתלבטים הכרוניים?

"בהחלט. ההתלבטות שלי לגבי 'נכון לעכשיו', למשל, היתה בעיקר, האם אני רוצה לעשות סוג כזה של תוכנית. עד אז עשיתי מהדורה שבועית של 'ציפורי לילה מארחות', שם נוצר מפגש של שעה וחצי עם מרואיין שבא לאולפן. זה סוג אחר של תקשורת, אינטראקציה של שעה ושל תחומי עניין. יושבים שני אנשים באמצע הלילה באולפן בחדר חשוך ומדברים. לקח לי הרבה שנים להתיישב בתוכנית, וזה קשור גם לשאלה כמה אתה שוכח את העובדה שאתה יושב מול מיקרופון. יש לזה את הבונוס, אבל גם את הסיכון שאתה לוקח וצריך להגיע לאיזון הזה. ב'נכון לעכשיו' אני חש שעדיין לא הגעתי לאיזון.

"הרבה שנים לא אמרתי לעצמי שאני איש רדיו, או איש תקשורת. ישבתי על הגדר ונהניתי מההתנדנדות של הרגליים. כמה חודשים לפני ששלונסקי פנה אלי בהצעה להגיש את התוכנית, החלטתי שאני במקצוע".

גם יצר הפרסום שלו לקוי משהו. "אם יש משהו שקשה לי איתו זה הכוכביזציה. זה אחד האספקטים היותר קשים של המקצוע שקשה לי לחיות איתם. כשאני יושב מול תוכנית טלוויזיה, ולא משנה של מי, מאוד קל לי, כמי שעוסק במקצוע, לראות מה קורה. כאשר מראיין פופולרי רוכן באינטימיות על מישהי ששכלה את בנה שלשום, ומנסה לשוות לאירוע איזשהו מראית עין של טיפול עקרוני בבעיה – זה חלק מהכוכביזציה, במובן שהיא לא סתם בכתה בשידור חי, היא בכתה אצלי בשידור.

"בכלל, קרה בשנים האחרונות בתקשורת משהו ששינה את כל החוקים. זה בעצם קורה עכשיו, ועדיין לא גמר לקרות. המון חוקים נשברו. למשל, נשבר המרכז או האשליה של המרכז. היום הרבה יותר קשה לאירוע תקשורתי להיות אירוע מרכזי. כל תוכנית טלוויזיה מביאה היום עשרות סיפורים, שכל אחד מהם היה הופך בעבר לסיפור שכל המדינה מדברת עליו. משהו בתפיסה המונוליתית נשבר.

"וזה קשור גם למפלס המסחריות. בעיני זה מדהים. תראי מה קורה לחדשות של ערוץ 2 למשל. מדי פעם יש להם סיפור אדיר, ואין שום פולו־אפ עליו. אני לא חושב שיש קונספירציה פה, אולי אני נאיבי.

"כאשר פרץ ערוץ 2 החדש, הוא האיץ תהליכים שהיו בהתהוות. לפני שלוש־ארבע שנים התוכנית 'מוקד', עם כל היבשושיות שלה, עדיין נתפסה כאירוע תקשורתי פוליטי נעדר אלטרנטיבה. כיום יש עוד תוכניות ושום אירוע תקשורתי אינו יחיד. זה דפוס תקשורתי עמוק שמשתנה עכשיו".

– איפה אתה בכל התהליכים האלה?

"אי אפשר להתכחש לכך שתרבות הרייטינג מחלחלת גם למקומות שאין בהם רייטינג פרופר. אין לי ספק שלאורך הדרך נגררתי לכך זה או אחר. זה כוח שפועל עלי. כל אדם שיגיד שזה לא משפיע עליו – אל תאמיני לו".

פעמיים עלתה התוכנית "נכון לעכשיו" לכותרות. "שלא באשמתי", הוא ממהר להכריז. הראשונה היתה בעקבות ראיון שערך מירן עם ברוך גולדשטיין, והשנייה בגלל חשיפת שמו של ראש השב"כ על ידי הרב עוזי משולם מיהוד.

"כמה חודשים לפני הטבח בחברון חיפשנו מישהו שיתראיין, לאחר שאחד המתנחלים הותקף בגרזן בשעה שהיה בדרכו להתפלל. המליצו לנו על הרופא שטיפל בפצועים. הוא התחיל לנהום לי על צה"ל, שמשתף פעולה עם הנאצים והבטיח שהם יקימו את המדינה שלהם. זו היתה שיחה קצרה. אני זוכר שאמרתי לו משהו, שאמרתי בפעם הראשונה בתוכנית, שהדברים שהוא אומר מאוד חמורים. לא התווכחתי איתו, פשוט הורדתי אותו מהר מהקו.

"בבוקר של הטבח הייתי אצל חבר כשנודעו הפרטים הראשונים. מיד ידעתי שזה גולדשטיין. חיפשנו את השיחה בארכיון והיא שודרה כל היום בגל"ץ, שודרה בלוויינים והיתה אצל גבי גזית בערב. אבל זה לא דבר שאני יכול לקחת עליו קרדיט.

"המקרה השני היה עם הרב עוזי משולם. אני זוכר ששאלתי אותו, כמה אנשים יש מאחוריך, והוא ענה מאה אלף. שאלתי, מאה אלף? והוא אמר שרק 300 איש גלויים, כי ראש השב"כ – וכאן הוא נקב בשמו ובכתובתו המדויקת – רודף אחרינו. העפתי אותו מיד מהשידור".

– לא עברו כמה שניות עד שקלטת?

"בדקתי את זה אחר כך והזמן המדויק הוא שנייה וחצי".

זו פעם ראשונה שהוא עובד בעבודה קבועה, מסודרת. "זה לא בקטע אנרכיסטי. גם כשלא עבדתי בעבודה קבועה, עבדתי קשה. זה עניין של מחויבות". כשהחל מסע ההחתמות של כוכבי תקשורת בערוץ 2 שעמד לקום, הוחתם קובי מירן על חוזה נאה ב"קשת". או דובר על תוכנית בוקר. תוכנית הבוקר הזו עוד לא עלתה לאוויר, ובמקביל הוא מקבל הצעות, חלקן אטרקטיביות. זה קצת צובט, יש להניח, להיות מחוץ להתרחשות הטלוויזיונית, אבל מירן מחכה לתום השנתיים בהן הוא חתום עם קשת. ההצעות, הוא יודע, יגיעו גם אז.

מעבר לעבודה, החיים מתחלקים אצלו לתקופות. תקופה שהוא כתב למגירה. תקופה שהוא תרגם את שיריו של המשורר ג'ון דון – "במקרה שלי זה גובל בחוצפה, כי אני לא יכול לטעון שיש לי רקע בספרות אנגלית או בלשון אנגלית" – ותקופה שצייר. "עכשיו אני יוצא מתקופה של ציור, וגם זה לא יפורסם לעולם כי זה לא מספיק טוב. ויש נחמות קטנות. פעם ראשונה בחיים שהצלחתי לצייר ציור מופשט. אבל אז הגיעה ערב אחד ידידה שלי מאוד ביקורתית ואמרה לי, רואים שאתה נהנה. טוב, במובן שזה ביאס אותי, אבל הערכתי את דעתה".

– מתאים לך לעצור, לבלום.

"תראי, במובן פנימי זה יוצר איזה עושר, איזה עניין. זה כמו אדם שהיו לו הרבה נשים שונות וזה נעים להרגיש בבית בהמון תחומים. אבל יש בזה גם הרבה רע. התחושה של מחזוריות שאי אפשר לפרוץ אותה".

– בכל זאת בחרת בעיתונות.

"באיזה מקום יש לי אי כבוד לעיתונות ואי כבוד למקום של זה בחיים שלנו, לדומיננטיות, ואי כבוד לאורח החיים של העיתונאי – מה חשוב לו ומה לא – ואי כבוד לאופי הביצועי של מי שעוסק במקצוע הזה. אנחנו, למעשה, משכפלים את עצמנו. כשאת כותבת בעיתון, את משכפלת את עצמך, וכשאני מופיע בטלוויזיה, אני משכפל את עצמי, ולא יעזור כלום יש לזה אופי פיצויי. לג'ים מוריסון יש משפט שבו הוא אומר, 'אני מרגל בבית האהבה', משהו כזה. ובתחום העיתונות אני מרגיש כמו סוכן כפול".

– כלומר?

"סוכן כפול במובן שאני לא בעניין של להשתין בבריכה שאני שוחה בה". ■

בין אמא לאבא

בבתי משפט בישראל ובגרמניה מתנהלת פרשת גירושין מכוערת וקשה במיוחד. לטענת הבעל, אשתו חטפה את בתם בת ה־13. לטענת האשה, טובת הילדה מחייבת שתחיה לצידה. הילדה, קורבן למאבק בין הוריה, כתבה מכתב לאלוהים

יוסי ולטר

בשעת לילה מאוחרת ישבה הילה (שם בדוי), בת 13, וכתבה מכתב לאלוהים. אותיות גדולות, כתב יד ברור, כדי שאלוהים יוכל לקרוא ולהבין. המכתב נכתב בעיצומו של מאבק גירושין מר בין הוריה, שבמהלכו נקרעה מעיר הולדתה פרנקפורט, והגיעה לישראל עם אמה. כאן, בארץ, מצאה עצמה בקונפליקט אדיר; מתלבטת בין רצונה העז להיות עם אביה בגרמניה, לחזור לחברים, לבית הספר, לבין אמה שרוצה להחזיק בה, ששבה ואומרת לה שבלעדיה אין לה חיים.

וכך כתבה: "שלום אלוהים היקר! אצלי הכל גרוע באופן מוחלט, כפי ששמת לב, אני מקווה. אני חושבת שאתה יודע שיש לי יום הולדת בעוד יומיים. עד עכשיו לא ביקשתי ממך שום דבר ליום הולדת. רק שבקיץ, למשל, תזרח השמש, או כשאין לי חשק לגלגיליות, תיתן לגשם לרדת. אז היו אלה בקשות גדולות, אבל אחת גדולה כמו עכשיו לא ביקשתי, אם אני זוכרת טוב. בשנתיים האחרונות היה לי חוסר מזל, אבל לפעמים גם מזל. ראשית, הגירושין בין אבי לאמי... אני מגלה לך הכל. זה עושה לי טוב לדבר איתך, אבל לצערי אינך יכול לענות. אבל אני מאמינה בך ומקווה שתוכל לעזור לי. אילו לא היית קיים, מי היה בורא את העולם שבחלקו יפה? אני חושבת שיש כאלה עם בעיות יותר גדולות משלי. למשל, כאלה החיים במלחמה. למה אין שלום בעולם? אבל הבעיה שלי קשה בשבילי... אמי אומרת שאינה יכולה לחזור לגרמניה, שכן היא תלך לבית הסוהר בגלל מסים. אבל בשבילי זה הדבר הגרוע ביותר להישאר כאן. הייתי מעדיפה לגור אצל אומה (האומנת) עד שאמא תוכל לחזור. אני לא יכולה להישאר כאן. אינני יכולה להיפרד מאומה. בפרנקפורט יש לי הכל. בקשתי היא: שהכל יהיה טוב, שאנחנו חוזרים הביתה כמה שיותר מהר... אנא, אנא, תמלא אחר בקשתי זו מהר ככל האפשר...".

■ ■ ■

הילה היא בתם השלישית של זוג ישראלים שהשתקעו בגרמניה. אביה בן 44 ואמה בת 42. הם הכירו בחיפה ונישאו בשנת 70'. שנה אחר כך נסעו לפרנקפורט בעקבות הורי הבעל והשתלבו בעסק משפחתי משגשג לתכשיטים. בגרמניה נולדו

האב: "עשרים שנה היתה לי אשה הכי טובה בעולם, חיינו באושר, מעולם לא רבנו וכסף לא היה חסר. נכון, אני לא טלית שכולה תכלת. היו לי הרבה חברות. אבל אשתי ידעה על כך"

שלושת ילדיהם. האב: "עשרים שנה היתה לי אשה הכי טובה בעולם. חיינו באושר, מעולם לא רבנו וכסף לא היה חסר. נכון, אני לא טלית שכולה תכלת. היו לי הרבה חברות. יש לי גם היום. אבל אשתי ידעה על כך. פעם אפילו עשינו סקס בשלישיה – היא, אני והחברה שלי.

"בשנת 91' אשתי גילתה לפתע שיש לי חברה. היינו אז בביקור בישראל, והיא שמעה שיחת טלפון שלי עם חברתי. אשתי חזרה לפרנקפורט ודרשה גט. באפריל לפני שנה התגרשנו אחרי מאבק מכוער. אלה היו גירושין מלוכלכים. במבט לאחור אני מבין שהחבר של אשתי היה הכוח המניע. הוא עשה הכל שהגירושין יהיו כל כך מלוכלכים, שלא תהיה דרך חזרה. בית המשפט בגרמניה קבע שהילדה תישאר בינתיים אצל האמא למשמרת, עד להחלטה הסופית. הסכמתי. החבר של אשתי היה פעם חבר טוב שלי. ביקרתי אותו במועדון קלפים בפרנקפורט. ידעתי שהוא אדם בודד, ללא הורים, מובטל – והכנסתי אותו הביתה עד שימצא סידור. הוא היה אצלי שנה. נהיה ידיד המשפחה. הילדים אהבו אותו. עכשיו אני מבין שבינו לבין אשתי היה משהו ואני לא ידעתי".

מאז אפריל 91' הילה בטיפול פסיכותראפי. דו"ח שכתבה עובדת סוציאלית בגרמניה מתאר את החוויות הקשות שחוותה במהלך הגירושין של הוריה. אחד הפרקים בדו"ח מתייחס לביקור לילי שערך האב אצל אשתו ובמהלכו הוזמנה משטרה. "צלצלתי אליה וביקשתי שתפסיק ללכלך עלי באוזני הילדים", אומר האב. "היא טרקה לי את הטלפון. זה היה בחמש בבוקר. נכנסתי למונית ונסעתי אליה, ואז היא הזמינה משטרה".

אחרי הביקור הלילי, כותבת העובדת הסוציאלית, ביקרה הילה את אביה פעמים אחדות, אך לבקשתה מעולם לא לבדה. היא ציינה את מורת רוחה מהביקורים. הפריע לה שבמהלך הביקור נהג האב לשתות ולהשתכר. היא פחדה שהוא לא ייתן לה לחזור לאמה.

■ ■ ■

מערכת היחסים העכורה הזו לא הסתיימה בגרמניה. הנפשות הפועלות התגלגלו לישראל. בתחילת ינואר השנה עזבה האם את גרמניה בפתאומיות יחד עם ידיד המשפחה, שעימו היא חיה, והשתקעה בישראל. כחודשיים לאחר מכן היא צלצלה לבתה בת ה־13 והזמינה אותה לבקר בארץ. "סבא (אבי האם) חולה מאוד", אמרה לה. הילדה הגיעה לישראל ב־20 בפברואר, משוכנעת שזהו ביקור קצר בן שבוע שבסיומו היא תשוב לגרמניה. אבל כאן היא מצאה עצמה עומדת במרכזו של מאבק שניטש בין ההורים. האב טוען: "הילדה נחטפה והיא מוחזקת בארץ בניגוד לרצונה". האם מתגוננת: "טובת הילדה מחייבת שהיא תהיה כאן איתי".

תולדות המאבק הזה מתוארים בתיק 1937/94 בבית המשפט המחוזי בתל־אביב. באמצעות פרקליטיו, עורכי הדין אהרון טירר ועמיד פלד, ובהסתמך על אמנת האג העוסקת בחטיפת ילדים, עתר האב לבית המשפט ודרש להחזיר את בתו. הוא טוען כי בתו הגיעה לארץ לביקור מתוכנן של שבעה ימים, אולם בתום הביקור מנעה ממנה האם לשוב לגרמניה והיא מוחזקת כנגד רצונה. "שדר פקס בהול ששלחה לי בתי, כתוב בכתב ידה, לא הותיר לי מקום רב לספקות בדבר החזקתה. בתי גם שלחה מכתב לאחותה וממכתב זה, שתוכנו מדבר בעד עצמו, בולטת עובדת היותה של הילה בת ערובה בידי אמה".

האב טוען עוד כי במאמץ להחזיר את בתו לגרמניה נשלחה לארץ האומנת האהובה על הילה. אולם משזו נכשלה במשימתה, הוא פנה לבית המשפט לענייני משפחה בפרנקפורט בתביעה לקבל את הילדה. הוא קיבל צו במעמד צד אחד ומיהר בעקבות בתו לישראל. במקביל התלונן במשטרה – בישראל ובגרמניה – ופנה לבית המשפט בתל־אביב.

■ ■ ■

מנגד הגישה האשה תביעה לגט בבית הדין הרבני, והוצא נגד הבעל צו עיכוב יציאה מן הארץ. בתצהיר שהוגש לבית המשפט, באמצעות עו"ד בני רון־יחיא, טוענת האם: "המבקש הוא אדם מסוכן ובעייתי ביותר. הוא מנהל אורח חיים מושחת ביסודו, וכל חיי הנישואין שלנו היו מסכת ארוכה של הוללות, צריכת סמים, שכרות, הימורים כפייתיים ורדיפת נשים חולנית מצידו. המבקש מוכר וידוע היטב כפלייבוי חסר אחריות... המבקש מכור לקוקאין וצורך סם מסוכן זה באופן קבוע... המבקש מהמר כפייתי. הוא נוסע שנים לערים שונות ברחבי העולם ומהמר בסכומי עתק. לנסיעות אלה התלוו אליו, בדרך כלל, נשים. המבקש מכור לאלכוהול ומרבה להשתכר... מרבה ללכת לבתי בושת. כיום הוא חי עם גרמנייה (לא יהודיה), זונה לשעבר, שניהלה שנים בית בושת בעיר האנאו בגרמניה.

"במשך שנים החזיק המבקש פילגש בישראל. הוא שכר לה דירה, קנה לה רכב ונסע עימה בעולם. הוא לא היסס להביאה לביתנו בפרנקפורט בעת שנסעתי לתערוכות תכשיטים מחוץ לגרמניה. בשנות הנישואין האחרונות שלנו, היה נוסע כמעט כל שבוע לישראל ומבלה עם פילגשו במסיבות הוללות, לרבות אורגיות... לפני הפירוד התחננתי בפני המבקש כי יעבור טיפול גמילה מסמים – וללא הועיל. משהודיע לי כי לא יוותר על הפילגש ולא ישנה את אורח חייו, החלטתי כי כך לא אמשיך יותר, ופתחתי בהליכי גירושין ובמערכה משפטית לקבלת זכויותי".

האב: "היא השמיצה אותי בלי רחמים. אמרה לילדים דברים נוראיים עלי. הפכה אותי למפלצת, לסוחר סמים, לצרכן סמים. בגלל זה הם פחדו ממני ולא דיברו איתי. לא היה אכפת לי שהילה תגור אצל אמה, אבל ברגע שהיא והחבר שלה ברחו לכאן, הם הפרו את כל ההסכם ומעבר לכך הילדה לא רוצה להיות כאן. ערב אחד צלצל הטלפון בביתי ועל הקו היתה הילדה. היא נשמעה נואשת, מפוחדת. זעקה לעזרה 'בוא תציל אותי' – היא התחננה – ואני באתי".

■ ■ ■

החיים בארץ דרדרו את מצבה הנפשי של הילה. באחד המכתבים שמסרה לעורכי הדין של אביה היא כותבת: "אמי חיה עם גבר... כשטסתי לישראל ב־20 בפברואר, לא ידעתי כי אשאר כאן זמן ממושך. הייתי אמורה להישאר שבוע ואז שוב לחזור לגרמניה, שם חיים אבי, אחי, המטפלת וחברי. כשבאתי לישראל אמרה לי אמי שאנחנו חייבים להישאר כאן שנה־שנתיים, מאחר שהיא חייבת ללכת לבית סוהר בגרמניה. אני כותבת לך מאחר שאני צריכה דחוף עזרה, שכן מצבי הולך ומחמיר. מצער אינני יכולה לאכול וחושבת לפעמים על התאבדות... אני מבקשת שתעשה הכל שאוכל מיד לחיות אצל אבי, כי אני לא מחזיקה מעמד בבית יותר. הגבר שחי איתנו משחק אותה בתור אבא שלי. הוא מחליט עלי. רק כשהגעתי לכאן אני מכירה אותו באמת. הוא תמיד מדבר רעות על אבי ועל אחי – ואמי יושבת לידו ולא אומרת כלום.

"מאז שאמי קיבלה את התביעה לגבי, זה נעשה הרבה יותר גרוע. אני מרגישה זרה בבית, שכן מביטים עלי רק פנים כועסות. אמא מדברת איתי לפחות, אבל הגבר – אף מילה. זה שהוא לא מדבר איתי, זה לא כל כך נורא, אבל הפנים שלו מפחידות אותי. ההרגשה שלי, אחרי הבעת פנים כזאת, היא שהוא רוצה להרביץ לי כל רגע ובגלל זה קשה לי להירדם. כשהוא פעם מדבר איתי בכלל, אז זה רק כעס. זה כבר קרה שהוא צבט אותי כל כך חזק והיה לי סימן כחול. הוא פותח את כל המכתבים וקורא אותם תחילה. וכשאני כותבת מכתבים, הוא רוצה לקרוא אותם גם. אני לא יכולה להגיד 'לא', בגלל הפחד. גם כשאני מטלפנת, לא משנה למי, הוא ליד ושומע את כל שיחותי. לכן אני לא מעיזה לטלפן. מאז שאני כאן בישראל, נמצאת וחיה איתו, אני חיה עם אימה ופחד. נודע לי גם שהוא פשע והמשטרה מחפשת אותו בגרמניה. אני לא רוצה ולא יכולה לחיות איתו. אני אוהבת את אבא שלי ואת אחי ורוצה לחיות איתם בגרמניה..."

במכתב אחר לקרובי משפחה כותבת הילה: "אני בוכה יום ולילה. אמי שידלה אותי לבוא לישראל וכבר כשהייתי כאן, היא אמרה שאינני יכולה לחזור... היא גם אמרה שאני יכולה להורות לאבא שלי שהיא צריכה ללכת לבית סוהר בגללו. ועכשיו נודעה לי האמת כולה. אני חושבת שהיא לא התכוונה להישאר רק שנה־שנתיים, שכן היא קנתה מיד בית ענקי עם בריכה והגבר עובר יחד איתנו. אני לא סובלת אותו. אמי תמיד מסכימה איתו... עכשיו נודע לי שהוריי נפרדו רק בגללו... הגבר מנסה לשכנע אותי שאבי הוא 'בן זונה'... אני לא מבינה למה היא (אמא) נותנת לי לסבול כל כך...".

■ ■ ■

פגשתי את הילה לפני שבוע וחצי יחד עם אביה. היא ילדה נבונה, תמירה, גוף של ספורטאית. בגרמניה עסקה בהחלקה על קרח וגלגיליות, ואפילו זכתה במקום ראשון בתחרות גלגיליות. לפני הפגישה הראה לי האב את תמונותיה. ילדה יפה, שחומה, ארוכת שיער. כעת עמדה מולי ילדה עם עיניים טרוטות מבכי ופניה מכוסות בפריחה, לדבריה תוצאה של סבלה הנפשי. לפתע נתקפה חרדה. היא חששה שהחבר של אמא עוקב אחריה, שיוודע לו שאבא נפגש עם עיתונאי בנוכחותה, ואז ימררו את

האם, בתצהיר לבית המשפט: "הוא אדם מסוכן ובעייתי ביותר. מנהל אורח חיים מושחת וכל חיי הנישואין שלנו היו מסכת ארוכה של הוללות, צריכת סמים, שכרות, הימורים ורדיפת נשים חולנית מצידו"

חייה. קשה היה להרגיעה.

בקול חנוק מרמעות סיפרה כי השבוע שבו הודיעה לה אמה שהיא לא חוזרת לגרמניה, היה השבוע השחור בחייה. היא תיארה את פחדיה מפני החבר של אמה. לטענתה, מאז שבא אביה לישראל, מיצרים את צעדיה. אחרי שנודע להם כי טלפנה לאביה וביקשה את עזרתו, לא דיברו איתה. אחר כך החלו לעקוב אחרי תנועותיה. פותחים את מכתביה, מאזינים לטלפונים – הכל מחשש שהיא תצלצל לאבא.

בעקבות פנייתו של האב לבית המשפט, הושג הסדר שהוא יבלה עם בתו מדי יום משעה ארבע אחר הצהריים עד שבע בערב. "אני חיה משעה ארבע עד לשעה שבע", אומרת הילה. "אין לי כלום פה. אין לי חברים, גם לא רוצה חברים. רוצה הביתה, רוצה לחיות עם אבא".

למחרת הוזעקתי שוב אל הילדה. היא ביקשה לראות אותי בתקווה שהעזרה תבוא ממני. היא לא חדלה לבכות וסיפרה כי החבר של אמא אמר לה שלא משנה מה יחליט בית המשפט – הוא ילך עד הסוף. הילדה פירשה את הדברים במשמעותם הקיצונית ביותר, כאילו האיש עלול לפגוע באביה או במטפלת. היא הודיעה כי לא תחזור לאמה. רק לאחר שכנועים רבים היא הסכימה לשוב אליה, אחרי שהבטיחו לה כי היא תפגוש את אביה למחרת.

■ ■ ■

ביום חמישי שעבר התקיים דיון בבית המשפט המחוזי בתל־אביב בפני השופט חיים פורת. קודם שהחל הדיון, התקבלה הודעה מגרמניה כי בית המשפט שם החליט להקדים את הדיון בעניין לתחילת חודש מאי, וכי הצדדים צריכים להופיע בפניו. הילדה זרחה מאושר. הנה היא עומדת לשוב לגרמניה. השופט פורת דחה אפוא את ההחלטה עד אחרי שבית המשפט בפרנקפורט יפסוק את פסיקתו. הוא גם הורה לפקידת הסעד הארצית לטפל במקרה ולקבוע את נוהלי הביקורים של האב ותדירותם.

הילה מצאה ניחומים בפתרון הזמני. כרגע היא לא עוסקת בעתיד הרחוק. העיקר, מבחינתה, שתחיה בסביבתה הטבעית. במשחק המכוער הזה הושג פסק זמן. ■

הילה ואביה. בשבילי הדבר הגרוע ביותר זה להישאר בישראל ● צילום: יוסי אלוני

עו"ד אהרון טירר

עו"ד עמיד פלד

אקט של חשיפה

אחרי שלוש שנים של אומללות מאושרת בניו יורק, חזרה יעל הדיה לירושלים כשבאמתחתה ספרה הראשון, "הנפשות הפועלות". השבוע היא מעמידה אותו, מודעת וכרוך, לשיפוט הקהל והביקורת. לכן היא מקפידה להפריד בין נושאי העיסוק העיתונאיים שלה – סקס, נירוזות ומשפחה – לבין שאיפותיה כסופרת

רענן שקד

יעל הדיה לא רוצה לדבר על סקס. לא עכשיו. ומוכרחים להודות, שיש בסירוב הפתאומי הזה משהו מרגיז. כבר יותר משמונה שנים שהדיה מריצה טורים אישיים בעיתונות המקומית והארצית, שתמיד שמחים לעסוק בכל מה שקשור לבחורים. בחורים יהודים, בחורים יהודים נוירוטים והבחורות שאוהבות אותם.

בין הטורים הדיה אוהבת לכתוב כתבות המנתחות ספרי הדרכה מינית או סתם פעילות מינית, בין אם של גיבורי "אסקימו לימון" לדורותיהם, ובין אם של מרואייניה. הדבר המיידי שאפשר לומר על הדיה הוא שהיא מוטרדת מסקס, ושם היא גם הכי מצחיקה.

ראיון איתה, לפני הכל, עשוי להיות הזדמנות לברר בדיוק מה כואב לה ואיפה. אבל הדיה לא מוכנה לשמוע או להרחיב בנושא. לא עכשיו. "תרד מהשאלות האלה", היא מציעה חד משמעית. "אני לא אענה עליהן בכלל. כל חשיפה רומנטית – פורגט איט. אני לא יותר או פחות עסוקה בסקס מכל אדם אחר".

– הכתיבה העיתונאית שלך די מלאה בזה.

"סקס זה נושא טוב, אבל אני חושבת שהכתיבה שלי היא בעיקר נוירוטית וצינית. לי נותנים נושאים, כשרוצים שיכתבו משהו שנון ומצחיק. אני די כתכתנו לענייני כיואר, אבל זה בגלל שאני עושה את זה טוב. אם תשלח אותי לעשות כתבת תחקיר, אני אפול כבר בשלב הטלפון הראשון. אני לא טובה בעובדות, אבל אני מאוד ורבאלית, אז אני כותבת על נושאים ורבאליים".

ויותר רחוק מזה הדיה לא תיגרר. עכשיו היא חובקת רומן ראשון, "הנפשות הפועלות", וזו ההזדמנות המושלמת בשבילה לנסות לוותר, לפחות עתה, על סקס כבורם מכירות. "הנפשות הפועלות" עף גבוה ונוחת רחוק מכל ההמולה הארצית הזאת.

אלגוריה מהפנטת

יעל הדיה, 29, היא הבחורה שעשתה כל מה שכותבי מגזין מקומי היו שמחים לעשות, אבל לרוב לא יוצא להם. היא בילתה שלוש שנים בניו יורק, סבלה מכל רגע ונהנתה נורא, למרה כתיבה יוצרת באוניברסיטת ניו יורק, מצאה שם עבודה, שיגרה טור אישי מבריק למקומון הירו־שלמי "כל העיר", עברה לטור אישי מבריק בידיעות אחרונות", ובסוף גם כתבה רומן ואי־שיו מבריק. "הנפשות הפועלות", הוצאת "ספ־רית מעריב", 358 עמודים וחצי, הוא יריית פתיחה מחרהרת שמסגרת כעת הדיה למגרש המשחקים של הגדולים. רומן מציאותי ופנטסטי כאחד, שעוסק במקביל בקורותיו של צייר סופ־רים – מין ישות שמימית נצחית, הלוכדת ילי־דים בעלי פוטנציאל על כדור הארץ ומושחת אותם, עוד בילדותם, לסופרים שיהיו בבגרותם: ובקורותיו של אדם ברגמן, ילד ירושלמי מסוגר ותולני שנבחר על ידי אותה ישות להיות סופר, עובר את כל התהליכים המתבקשים, מכיר, מקטלג ומאחסן בזכרונו שורה של דמויות ביזא־ריות שפגש בילדותו ושעוד ישפיעו על יצירתו, ולבסוף נמלט לניו יורק כדי לכתוב את הרומן הראשון, אבל מתמוטט מול המכות הידועות, הראשון, אבל מתמוטט מול המכות הידועות, כולל חוסר השראה, אי יכולת לכתוב, והוא עצ־מו. הדמויות שאגר במהלך חייו – אלו שכבר קיבלו הבטחה לחיי נצח כדמויות ספרותיות – כמעט פותחות במרד, אבל ברגמן, פשוט, לא מסוגל לכתוב.

האלגוריה המהפנטת הזאת על יצירה ובעיקר על אי־יצירה עשויה להבהיר כמה עניינים הטורדים את מנוחתם של יוצרים פוטנציאליים באשר הם. והדיה גם קריאה מאוד, שנונה לפר־קים ונוגעת ללב. הקו הגיאוגרפי שמתווה הע־לילה – ירושלים־ניו יורק – הוא קו המוכר לה היטב. ילידת ירושלים, בוגרת התיכון של הא־קדמיה למוסיקה, בתם של השופט המחוזי עזרא הדיה ומוסיקאית ניו יורקית, ילדה טובה, שהגי־עה לניו יורק לפני ארבע וחצי שנים, כדי להישאר. אמה האמריקאית נפרדה מאביה כשה־דיה היתה בת 17, ועכשיו המתינה לה בקווינס.

על ניו יורק הדיה מסוגלת לפזר אינסטנט־מונולוגים ארוכים, מנוסחים ומשעשעים, שכבר אכלסו בחלקם את הטור האישי ב"כל העיר", שם ירדה מדי שבוע לפרטים בעניין המחסור המתמיד במין, באהבה ובעבודה, וגם בעניין עלילותיהן הפולניות של אמה והתראפיות הפ־סיכואנאליטיות בהן התנסתה. היתרון הגדול בלראיין אותה עכשיו הוא שאין, כמעט, צורך להתערב. הדיה מדברת ללא הפסקה, משל היתה יושבת, עדיין, אצל הפסיכולוג הניו יורקי ונוכ־רת בי רק מדי פעם. אז היא מתנצלת משהו נוסח, "אני כמו כבשה שהולכת לרעות באתו. מה היתה השאלה", ומה זה משנה בכלל עכשיו.

לניו יורק היא הגיעה ב־'89 כדי לעשות מאסטר בכתיבה יוצרת. "פשוט חיפשתי משהו שאי אפשר ללמוד בארץ, כי הייתי צריכה תי־רוץ פולני טוב לנסוע". אבל עוד בטרם התחילה ללמוד, גילתה שהחיים בניו יורק מחייבים מקום עבודה – גילוי שהחריב את מצב רוחה הטוב כליל.

"אני לא אדם עם ביטחון עצמי, אבל הגעתי לניו יורק עם רזומה מאוד מרשים יחסית לארץ, ואחרי שמונה שנים ב'כל העיר', חשבתי לפחות לקבל משהו ב'ניו יורק טיימס'. היה לי מכתב המלצה נורא תם, ועבדתי כמה חודשים גם בסי.אן.אן בארץ, והיה לי תואר ראשון מהאוני־ברסיטה העברית, הייתי בטוחה שכל הלבבות היהודיים פשוט יימסו כשאני אגיע לשם. אבל גרתי עם אמא שלי בקווינס, ואני פשוט לא יודעת כמה 'רזומו' שלחתי. פעם ביום אתה הו־לך לדואר עם קרוב ל־30 עותקים של הרזומה שלך – שגם עולה לך הרבה כסף להדפיס אותו, כי לחפש עבודה זה אחד הדברים הכי מרוששים בניו יורק – ולכל אחד יש ערכת חיפושי עבודה שכוללת רזומה וחליפה.

"לי לא היתה חליפה, אז הלכתי עם אמא שלי לאיזה דיפרטמנט סטור של עניים, שם קנינו לי את חליפתי הראשונה, ובאמת נראיתי ר' פאתטית. זה היה מירי – כי אי אפשר ללכת

המשך בעמ' 54

יעל הדיה. קריאה זה כמו שרטר •
צילומים: דלי אברהמי

◄ המשך מעמ' 53

לראיון עבודה במיני – עם נעלי סירה מלכה, גרביונים שקופים, וגם צריך מעיל תואם, שלזה כבר לא היה לי כסף. אז מעל החליפה האלגנ־טית ונעלי הסירה המתקתקות הייתי הולכת עם מעיל עור שחור של אופנוענים, שהייתי משאי־רה אותו תמיד בכניסה לבניינים. ובערכה הזאת צריך גם כמה ואליומים, כי אתה באמת עובר חוויות קשות מאוד. אתה מגיע למשרד, כולם נורא מנומסים. בארץ לפחות יש להם את החוצ־פה לגאול אותך מיסוריך על המקום, ולהגיד, יאללה, אתה לא מתאים לנו. אבל שם תמיד יגרמו לך לחשוב שהטלפון יגיע, ואתה יושב בבית ומחכה והעולם שותק.

"ככה התרוצצתי, זה גם היה בחורף, ובאמת למדתי את כל שיטות תפעול המעליות בניו יורק. הייתי מבוהלת לחלוטין. היסטרית. אני נורא קלסטרופובית מטבעי, וניו יורק זאת עיר של מעליות ומנהרות, ואתה לא יכול חמש דקות בלי לרדת מתחת לאדמה או לעלות בטיל מעל לאדמה, ככה שהיו ימים מאוד עצובים – שדווקא מאוד נהניתי מהם – שבאמת הרגשתי מסכנה נורא. וזה לא היה רק טריפ של רחמים עצמיים – שזה תמיד דבר נורא מרענן, אלא דצמבר, מושלג, קר נורא, ואני מסתובבת עם החליפה ההיא ומעיל עור וערדליים. היה הרבה אושר באומללות הזאת, כי אתה יודע שאתה אומלל, ואתה יודע שזה לגיטימי שתהיה אומ־לל, ושיש סיבה טובה שתהיה אומלל: אין לך עבודה, אין לך דירה, אין לך בגדים, ואתה יושב בדיינר, באמת כזה מהסרטים. לי זה עשה הרג־שה של 'עברתי עוד יום בניו יורק'".

לירוק על ולדהיים

לקח להדיה זמן להבין שבמערכות העיתונים הניו יורקיים לא תזכה ולו לחצי משרת סגנית מחלקת תה, "כי על כל אדם כמוני, יש עוד 30 מיליון איש, שבדיוק גמרו את החוג הנוצץ לעי־תונות בקולומביה, וגם להם אין עבודה, אבל יש להם לפחות מה להראות".

לאחר תקופה כושלת במידה דומה של חיפו־שי עבודה בכל הארגונים היהודיים בסביבה, או, כפי שהדיה מגדירה, "קיצרתי והארכתי את החצאית לפי הדרישות", לא נותר לה אלא לייחל לנס – פעילות אליה נכנסה במלוא התנופה, שאמנם הניבה תוצאות: "קרה נס. התקבלתי לעבודה באו"ם כתור מדריכת תיירים, ופתאום דברים התחילו להסתדר. אמנם הייתי צריכה לבוא כל בוקר לאו"ם ולעשות סיורים לקבוצה של אמריקאים מתפעלים או ישראלים עוינים, אבל מילא. בכלל, רוב הישראלים באים לאו"ם בשביל דבר אחד, לירוק על התמונה של קורט ולדהיים. והיו לי מרים מכוערים מאוד. זה היה כנראה עורפים ש'בנטון' לא הצליחה למכור אפילו למדינות העולם השלישי, וככה שוטטתי לי במסדרונות האו"ם".

כמעט בו־בזמן התחילה הדיה את לימודיה באוניברסיטת ניו יורק. "כתיבה יוצרת זה סוג של תראפיה קבוצתית, ובניו יורק זה באמת עו־לה כמו ללכת לפסיכולוג. תבוא לשם עקרת הבית המרוכאת מינית ממינסוטה, ותגיע הקליקה הנוירוטית היהודית שאני השתייכתי אליה, ויגיע גם איש ההרים הקנדי שלא יודע לכתוב מילה. כל מיני אנשים עם כסף. יושבים בכיתה, שמונה או עשרה איש, עם מורים, וכל אחד צריך להביא כל שלושה שבועות סיפור קצר, כך שסוף־סוף, אחרי ש־25 שנה ישבת ואמרת, אני אכתוב כשיהיה לי זמן, כשתהיה לי מוזה, כשבעיות הפרנסה לא יעיקו עלי, כשהמצב רוח שלי ישתפר, כשלא יהיה משהו יותר טוב לראות בטלוויזיה – אתה לא יכול, כי יש לך שיעורי בית.

"זה בעצם 'כתוב חיבור' למבוגרים. והדבר הנחמד זה שיש לך פתאום סיבה לגיטימית ללכת עם קבוצה של אנשים נורא אינטליגנטים ומבריקים ושאפתניים ונוירוטים לבר, לשתות טקילות אחרי הלימודים ולדבר עם אנשים על 'תגיד לי, איך הלך לך היום עם פרק א', התקדם משהו?', והמישהו הזה יגיד לך, 'יש לי המון בעיות. אני לא מצליח להעביר את הדמות מה־בית תמחוי לבית חולים', וזה דבר נורא נדיר, כי מתי תעשה את זה בחיים מבלי שזה יישמע, סליחה על המילה, פלצני? ולכן אתה משלם כסף, כדי שתהיה לך לגיטימציה להתעסק רק בכתיבה שלך, וכל מיני קולגות מתקשרים אליך לקבל פידבק, והם כל כך להוטים, שפעם מישהו מהכיתה, כשלא הייתי בבית, השאיר לי סיפור קצר שלם על המזכירה".

– הן לא נסגרות לבר אחרי חצי דקה?

"שלי זו מזכירה של סופרים. היא בלתי נגמ־רת".

טיפוס של בוקר

עם תום הלימודים, כשהתברר להדיה שאין לה עוד למי להגיש סיפורים קצרים, ניגשה לכ־תיבת "הנפשות הפועלות". "ניו יורק נפלאה", היא מסכמת, "ואני מתכוונת לחזור לשם. ניו יורק בעיני זה כמו הרפס. זה לעולם לא עוזב את מערכת הדם. זה מתפרץ כל הזמן. ולי זה עשה רק טוב. בתור התחלה, ניו יורק הרחיקה אותי מהעיתונות בארץ. כשאתה נמצא בעיתו־נות פה, לא משנה אם אתה עורך או כתב או מזכירת מערכת, כל דבר נורא חשוב. מה אמרו במערכת, מי נגד מי. זו ביצה, ואני השתכשכתי בה כמה שנים טובות ורי התעייפתי. ובניו יורק המשכתי לכתוב ל'כל העיר', ופתאום זה כבר לא היה כל כך חשוב. כשהעיתונים מגיעים אליך מהארץ אחרי ארבעה שבועות, עם טביעות הנעליים של הדוור ובוץ עליהם, זה פתאום פחות קריטי. אז שכתבו אותך קצת, לא נורא".

– מה הדבר הכי פנטסטי שקרה לך בניו יורק?

"שהצלחתי להחזיק שם מעמד שלוש שנים, ושאני עוד רוצה לחזור".

"הנפשות הפועלות", כראי להבחין, הוא לא הספר קל הדעת שאפשר היה לצפות מהדיה, אם לשפוט על פי כתיבתה העיתונאית. הדיה, כות־בת שנונה ומצחיקה בעיתון, מרצינה ומחפשת בפרוזה אמיתות מעט יותר נצחיות מאלו המג־דירות טיפוסי בחורים יהודים, אמנות אותה שכללה בטורה האישי.

– למה לא הוצאת "שירת הסירנה"?

"כי כבר הוציאו אותו, וזה גם לא סגנון הכ־תיבה שלי. העיתונאי והסופר שלי הם אנשים שונים. יש הפרדה".

– כמה זמן לקח לכתוב את הספר?

"שנתיים. בפרצים. הבעיה שלי בכתיבה היא שאני לא מאורגנת. אני לא יודעת מי יהיו הדמויות, מה יקרה, מה אני רוצה להגיד ואיך זה ייגמר. די כתבתי את הרומן בעיוורון. לא ידעתי מה הולך להיות לא רק בעמוד הבא או בפרק הבא או בסוף, אלא אפילו במשפט הבא. ואין לי משמעת. אני בן אדם חסר משמעת. משמעת זה לא להחליט שהיום משמונה עד שתים־עשרה אני כותבת, אלא לעשות את זה, אפילו אם לא בא לך. ואני טיפוס שבעיקר עושה כביסות כש־הוא צריך לכתוב. המון בגדים נקיים יצאו לי מהרומן הזה, כי אתה מדליק את המחשב, ואז זה טקס כזה: מסדר לך את כל האבזורים, את המאפ־רה ואת הסיגריות ואת הקפה, ונשען אחורה עם המקלדת על הברכיים, ואז אתה נזכר שבעצם אתה צריך להוסיף מרכך למכונה. זה לא בגלל שאתה ממש צריך לרכך את הבגדים, הבגדים שלך כבר ממש נמסים מרוב מרכך. משמעת זה באמת לא לזוז ארבע שעות מהמחשב, אלא אם אתה ממש חייב לשירותים. סופרים כמו..."

"אני בן אדם חסר משמעת. משמעת זה לא להחליט שהיום משמונה עד שתים־עשרה אני כותבת, אלא לעשות את זה, אפילו אם לא בא לך. ואני טיפוס שבעיקר עושה כביסות כשהוא צריך לכתוב. המון בגדים נקיים יצאו לי מהרומן הזה"

– פוקנר?

"לא, אני בטוחה שפוקנר, עם כמויות השתייה שלו, בילה את כל כתיבת הרומנים שלו בשירותים, אבל אנשים אחרים... בקיצור, היו הרבה פעמים שישבתי הרבה יותר מארבע שעות, אבל זה כשהלך לי. כשהולך לי, אין מכונת כביסה ואין לי שום רצון להסיח את דע־תי. אבל כשלא הולך לי, אני עסוקה בכל מיני דברים, אני קמה ומסתובבת בבית, והולכת למ־כולת לקנות דברים שאני לא צריכה וקוראת את 'מרקחתון'. אז יש ימים שאני יושבת עשר דקות, כותבת משפט אחד, מוחקת אותו ומכבה את המחשב. ויש ימים שבהם זה בא.

"היו לי רעיונות רומנטיים בכיוון של הכתי־בה. היא משהו שעושים במין אמוק באמצע הליי־לה, עם בקבוקי בירה מתגלגלים בבית, מסך טלוויזיה מרצד, סירנות. אבל בחיים זה לא ככה, כי אתה נהיה די עקרת בית של המחשב. אז אני לא יכולה להגיד לך שלא היו מקרים שכתבתי באמצע הלילה אחרי ששתיתי שני גולדסטאר, אבל רוב הזמן זה לא ככה, ומה שהתחוור לי, למרבה האימה, זה שאני טיפוס של בוקר. בבוקר אני במיטבי. יש בערך 20 דקות של ריכוז, וצריך לנצל אותן למטרות כתיבה".

כל אחד רייטר

"הנפשות הפועלות" הוא התוצאה. אחרי שלוש שנות טירונות ניו יורקית מפרכת, מקבלת הדיה, בדירתה הירושלמית ובהכנעה גמורה, קופסת קרטון ובה עותקיו הראשונים של ספרה. "לקחתי סכין, שיספתי את הקרטון, התיישבתי על המיטה ולא עשיתי כלום. יש בזה אנטיקליימקס מסוים. אחר כך לקחתי את הספר ושמתי אותו בכל מיני מקומות בבית, לראות איך הוא נראה, איך הוא משתלב על המדף עם ספרים אחרים. הכל הופך להיות נורא פיסי. פתאום נשפך עליו קפה, פתאום יש קמט קטן. זה נחמר. פתאום זה קורס עור ודפים".

בינתיים, מתקשה הדיה להיפרד מהגדרת תעסוקתה כעיתונאית. "באמת, בדרך לפה נסעתי עם אחי באוטו, ולקחנו איתנו איזו ירידה, והיא שאלה אותי מה אני עושה בחיים, אז אמרתי לה שאני עיתונאית. ואז אחי דרך על הבלמים בחמת זעם ואמר, למה לא אמרת לה שאת סופרת. אמרתי, כי זה נשמע נורא פלצני. באמת מעניין אותי מה אומרים דויד גרוסמן או מאיר שלו כששואלים אותם מה הם עושים. באנגלית זה טייטל שהרבה יותר קל להתמודד איתו. שם אתה "רייטר" – שזה יכול להיות גם תסריטאי או סתם עיתונאי – וזה גם מאוד לגיטימי להגיד כי גם הירקן הקוריאני הוא רייטר. כל אחד שם הוא רייטר מתוסכל".

קשה לנחש עד כמה מאכלס "הנפשות הפועלות" רכיבים אוטוביוגרפיים מחייה של הדיה, בעצמה כותבת שכן מצליחה לכתוב, קנאית לרווקותה, ירושלמית וניו יורקית מנוסה. "הכתיבה היא אקט נוראי של חשיפה", היא מודה, "אבל לא ברמה הביוגרפית של האם סצינת הסקס בעמוד 158 היא משהו שאתה חווית, אלא ברמה הזו שאתה שוטח את מה שנראה לך בכשרונך על השולחן ואומר 'תשפטו'. החשיפה היא להביא את אותו כשרון שאתה גדל איתו, שכל המורים שלך אומרים שיש לך אותו, בפני ועדת חקירה. זאת חשיפה עצומה. להגיד אני זה שהזדיינתי בעמוד 200, זה כסף קטן לעומת החשיפה הזאת".

– גם בעיתון את מעמידה את כשרונך לשיפוט הציבור.

"אבל העיתון זה פורמט זמני. אנשים שוכחים די מהר, ועם הספר הייתי רוצה שזה לא יקרה. הייתי רוצה שמשהו ממנו יהדהד אצל מישהו בעוד הוא שוטף כלים או מתקן את הברז".

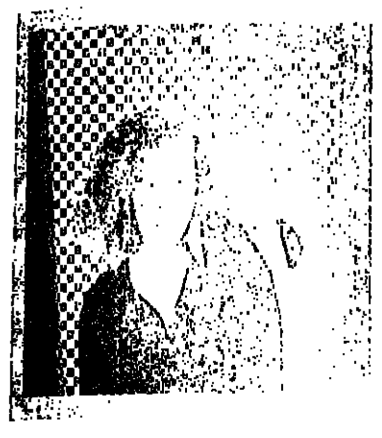

"אני נורא קלסטרופובית מטבעי, וניו יורק זאת עיר של מעליות ומנהרות, ואתה לא יכול חמש דקות בלי לרדת מתחת לאדמה או לעלות בטיל מעל לאדמה, ככה שהיו ימים מאוד עצובים – שדווקא מאוד נהניתי מהם – שבאמת הרגשתי מסכנה נורא"

– תמשיכי עם העיתונות?

"אם זה היה תלוי בי, לא הייתי עוסקת בכתיבה עיתונאית. זה מתיש, כשאתה רוצה גם לכתוב ספר. לפעמים נדמה שעדיף לעבוד בתור מזכירה או מלצרית או פקידה או מרכזנית, מסוג העבודות האלה שאתה עובד משמונה עד ארבע, חוזר הביתה, אומלל, מבואס, עני ואנונימי, ואז, למרות ובגלל כל הדברים האלה, אתה הולך וכותב, כי לא בזבזת שום קריאטיביות במשך היום. ואם, לעומת זאת, כתבת כתבה או טור טלוויזיה לפרנסתך, אתה מרגיש שעשית את היומית שלך, וכל מה שבא לך לעשות זה לראות משהו מאוד טפשי בטלוויזיה. אבל זה קאץ', כי אני הרי לא אלך להיות מרכזנית. העיתונות היא עבודה מאוד נוחה".

– למה את לא יותר מפורסמת בתור בעלת טור?

"הטור שלי ב'ידיעות' התחיל רק לפני שלושה חודשים. חוץ מזה, אני חושבת שאני גם לא הטיפוס המפורסם".

– מתי תתחתני?

"לא יודעת. מתי אתה תתחתן?"

– לא יודע.

"אני אתחתן כשאני אמצא סיבה להתחתן".

– זה יקרה?

"לך תדע. זה כמו לשאול מישהו מתי תמות. אני מקווה שזה יקרה. אני אשמח להתחתן".

– יהיה עוד ספר?

"ברור לי שכן".

– יכול להיות שתכתבי ספר מצחיק?

"לא".

– מה את קוראת?

"המון. הסופרים האהובים עלי הם פוקנר וג־בוקוב וגרסיה מרקס וג'ויס ווירג'יניה וולף וגם המון סופרים ישראלים – דויד גרוסמן ומאיר שלו ועוד הרבה, סליחה לכל אלה שלא הזכרתי, זאת רשימה מאוד ארוכה. אני מבלה הרבה זמן בקריאה. קריאה מאוד מפרה לי את הכתיבה. קריאה זה כמו סטרטר. אתה קורא משהו ויש לך קרקורי קיבה כאלה של רעב. כשאתה קורא משהו טוב, אתה רץ למחשב כדי לראות אם גם אתה יכול. כשאתה קורא משהו רע, אתה רץ לראות אם אתה יכול לעשות את זה יותר טוב".■

רהיטי עור - מס' 1 בעולם

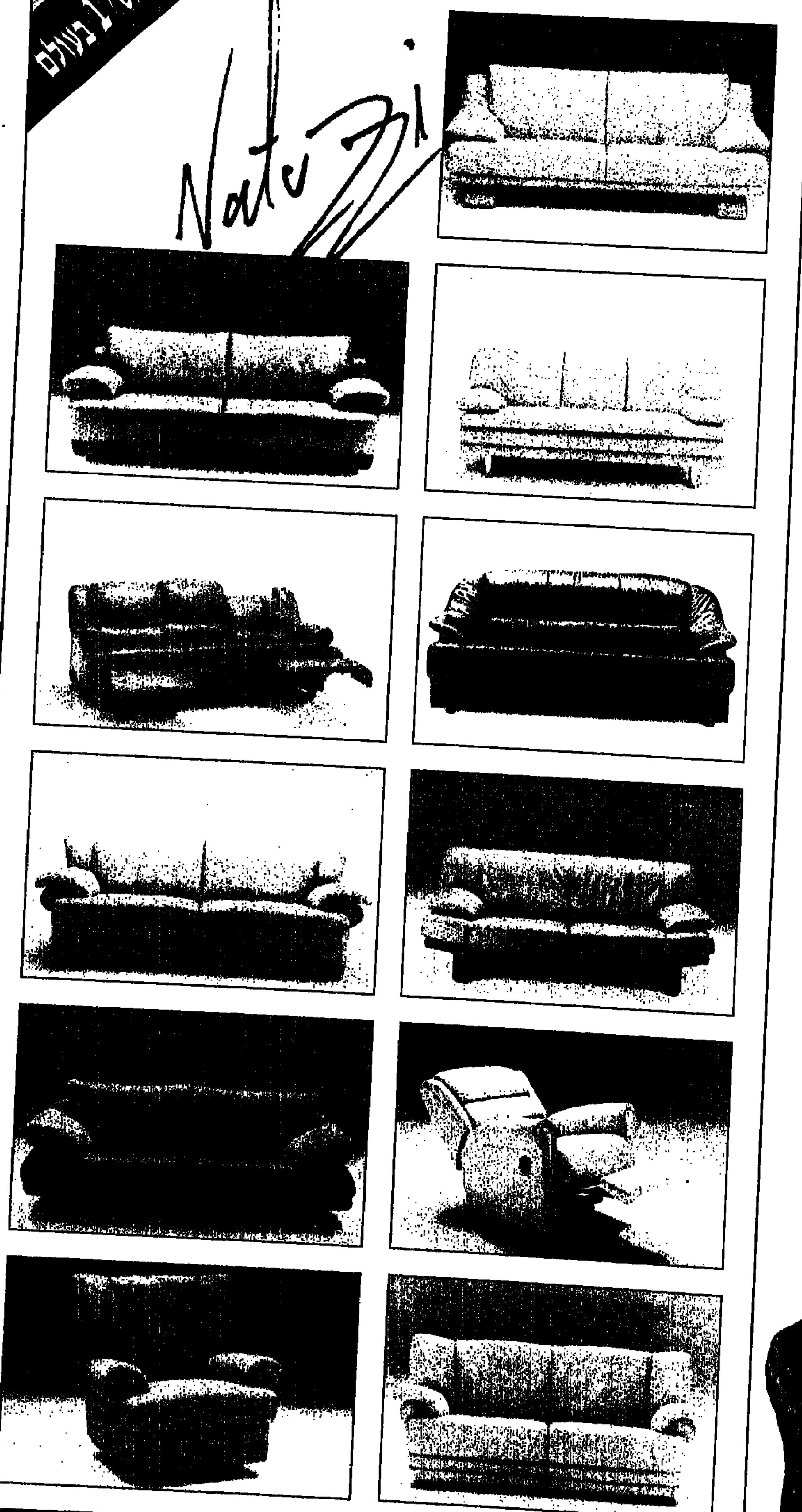

נטוצי - סימפוניה של דגמים וצבעים

נטוצי. מעצב שהפך את הריהוט לאמנות ואת הסלון לגלריה ביתית.
נטוצי. המעצב האיטלקי שבידו הקלה יוצר קלאסיקה מעור איכותי משובח.
נטוצי. האמן שמושיב אותך באלגנטיות בעשירון העליון, ויוצר רהיטים שיוצרים אווירה.
רהיטי נטוצי לבחירתך בסימפוניה של צבעים וב-320 דגמים יוצאי דופן.
נטוצי. אחריות ואמינות של חברה איטלקית המובילה בעולם בתחומה.
שילוב מיוחד של עבודת מחשב עם תפירה בעבודת יד.
נטוצי. האמן שיעצב לך הרגשה בינלאומית כמו שהיטיב לעשות בניו יורק, לונדון, פריז ורומא.
נטוצי. בחירה מושלמת. בחירה של דור הסלון.

המפיצים המורשים:
לה סקאלה - מדינת היהודים 60 **הרצליה פיתוח**, טל. 09-555522
לובי - יד חרוצים 12 **ירושלים**, טל. 02-732940
אולטימה - אפעל 7 ק. אריה **פתח-תקוה**, טל. 03-9232884
גלריט - האורגים 12 **חולון**, טל. 03-5592951
אלעד - הרצל 56 **תל-אביב**, טל. 03-6813128
בית ארט - ורד 26 **קרית מוצקין**, טל. 04-701996
דאלי - שלמה בן-יוסף 19 צ'ק פוסט **חיפה**, טל. 04-410663
חרמן - חלץ 2 **חיפה** (על יד גשר פז), טל. 04-622497
מודליאני - חורי 1 **חיפה** מגדל הנביאים, טל. 04-672585
בית הקסם האישי - הדסה 41 **באר-שבע**, טל. 07-232436
איכות אילת - איזור תעשיה ישן **אילת**, טל. 07-379286

® רהיטי העור של Natuzzi
נטוצי. הבחירה של דור הסלון.

דינב

לכל מפיץ מורשה דגמים בלעדיים בנוסף לדגמים האוניברסליים   מספר מוגבל של סטים סלוניים מכל דגם

טיפת מזל

מנשה פאדל: הוא זכה בפרס הראשון בלוטו – אבל הטופס נעלם

מנשה פאדל עבר תאונת דרכים, איבד את כושרו להתפרנס, אושפז במוסד פסיכיאטרי, הסתבך בחובות, נשלח לכלא, נזנח על ידי אשתו ועשרת ילדיו, ואז האיר לו המזל: הוא זכה בפרס הראשון בלוטו – אבל הטופס נעלם

מנשה פאדל. כבר כשהייתי קטן הצרות נדבקות אלי, ומאז הן לא עוזבות ● צילומים: רובי קסטרו

מאז תאונת הדרכים שעבר בשנת 80', הצרות נדבקות למנשה פאדל, 55, ומסרבות להרפות. הוא חי בבית קטן מול ביתה של אשתו השנייה וילדיו, ומתפרנס ממכירת אסימונים. מדי בוקר הוא מתמקם בפינה שלו בתחנה המרכזית בתל־אביב, ומציע את מרכולתו – אסימונים וכרטיסי טלכרט. פקחי העירייה קופצים לבקר שלוש־ארבע פעמים ביום, ורושמים לו דו"חות על כמה מאות שקלים בכל פעם. פאדל חותם על הדו"חות, מקפל וזורק. מדי כמה חודשים, כשלפקחים נמאס ממנו והקנסות כבר מגיעים לחמש ספרות, דופקים שוטרים על דלתו ולוקחים אותו למסע קבוע שמתחיל באבו־כביר, ומסתיים בישיבה של מספר חודשים במעשיהו.

לאן נעלם הטופס

עוד מנהג קבוע יש למנשה פאדל, הוא ממלא לוטו בכל שבוע. ביום חמישי, ה־3 בפברואר 94', הוא ניגש לדוכן הפיס של עובדיה, וביקש למלא כרטיס קבוע ב־33 שקל. הוא רשם על הטופס כמה מספרים שגלשו לו מהעט: 7, 8, 11, 13, 16, 19, 24, 33; נתן אותו לעובדיה והלך הביתה. בשבע וחצי בערב דפקה על הדלת שלו המשטרה. הפעם, אמרו לו השוטרים, אנחנו עוצרים אותך על קנסות בסך 17 אלף שקל, שלא שילמת. בלי להחליף בגדים, עם כרטיס הלוטו מקופל עמוק בתוך הכיס, הודיע מנשה על המעצר לחבר קרוב והלך לאבו־כביר.

"רק ביום שלישי העבירו אותי מאבו־כביר למעצר בניצן", אומר פאדל, תימני קצר קומה עם זקן שפיצים, משקפי ראייה וב' דגושה, "ואיך שאני מגיע לניצן, בא שוטר אחד עם כיפה והתחיל לחפש עלי. אני לא זוכר בדיוק איפה הטופס היה, אם סתם בתוך הכיס או בארנק, לא שמתי לב. למחרת, איך שאני מתפלל בבית הכנסת, מישהו אמר שחבר שלי בא ורוצה להוציא אותי. התחלתי לזלזל, ללעוג. אמרתי, מי יוציא אותי ב־17 אלף שקל? תגיד שאני בתפילה. אחרי התפילה אחת בשם יהורית שואלת אותי: 'יש לך חבר עובדיה? הוא רוצה להוציא אותך'. 'מי זה עובדיה?', אמרתי, 'לא מכיר'. הרמתי את השפופרת ושמעתי: 'הלו, מנשה, מה שלומך? זה עובדיה מהדוכן. תגיד, הכרטיס של הלוטו אצלך? אתה יודע, זכית במיליון ארבע מאות. אני בא להוציא אותך'.

"באותו יום הלך עובדיה לבית המשפט, שילם את הקנסות והוציא אותי מבית הסוהר. בפנים לא התרגשתי מהזכייה. כאילו כלום. אין שאני יוצא החוצה אני מחפש בכיסים. שום דבר. לא מוצא את הטופס. אני אומר שבטח הטופס מתגלגל בבית. הולך הביתה ושום דבר. אין טופס. הפכתי את המעילים, הפכתי את ספר 'האמונה', שאני קורא תמיד. לא מצאתי. חשבתי שמחר כבר יום שישי ולא עובדים במפעל הפיס. נשארו לי עוד כמה ימים לעצור את הזכייה. הלכתי לבנק להוציא 2,000 שקל. הסברתי לפקיד שאני חייב להגדיל את האוברדראפט, כי זה עניין מאוד חשוב. בקיצור, בא יום ראשון. אני יושב בבית משפט השלום, ועד שהשופט מקבל אותי, הוא אומר לי ללכת למחוזי. אני יושב במחוזי, אומרים לי תביא תצהיר מבעל הדוכן שלך.

"למזלי, עובדיה הסכים לחתום על תצהיר. רק ביום שלישי הגשתי אותו למפעל הפיס, ואז עצרו את הזכייה שלי ושל הזוכה השני בפרס. התקשרתי לבת שלי בחו"ל, והיא אמרה לי לגשת לעו"ד טולדנו ברוך מתל־אביב, והוא כבר יעזור לי. העורך דין החתים אותי על תשלום בשבילו, של 20 אחוז מהזכייה, וקבע פגישה עם הסוהר שחיפש עלי, אבשלום בוטראשווילי, שכבר הלך למפעל הפיס והודיע על הזכייה שלו ולאיזה חשבון צריך להעביר לו את הכסף. ככה באו למשרד של העורך דין הסוהר, אשתו והבת. העו"ד טולדנו רצה להגיע לפשרה, ואני התרגזתי וברחתי. חבר שלי, שבא איתי, רדף אחרי ואמר לי לחזור. התעצבנתי. אמרתי, הבן אדם גנב. למה שאני אתן לו כסף ופשרות? בקיצור, התעצבנתי וצעקתי. בסוף העו"ד טולדנו שכנע אותי. שילמתי לסוהר 25 אלף שקל, והעורך דין נתן לו עוד 20 אלף משכר הטרחה שלו. לא היתה לי ברירה. רציתי רק לגמור עם זה".

מאז לא ראה מנשה פאדל את אבשלום בוטראשווילי ולא הצליח כמעט ליהנות מהזכייה שלו. רוב הכסף הלך לתשלומי חובות, לעורכי דין, קצת לצעירי חב"ד, לילדים ומשהו לעובדיה בעל הדוכן. פאדל עדיין מוכר אסימונים. "כי ככה זה", הוא אומר, "אני, אין לי מזל. כבר כשהייתי קטן הצרות נדבקות אלי, ומאז הן לא עוזבות".

הרב דמארי מנבא שחורות

כשפאדל היה ילד בערז, תימן, לקחו אותו ההורים אל רבי גדול, הרב סעדיה דמארי, כדי שייתן ברכה. הרב הניח את ידו על ראשו של מנשה, רק שבמקום ברכות, התחיל לנבא שחורות. ראשית, הבטיח לילד שבקרוב ייפול שלוש פעמים ממקום גבוה ביותר. אחר כך, ראה בעיני רוחו איך שני כלבים גדולים מתנפלים עליו, איך זרנוק של דם פורץ לו מהראש, ואיך יגיע לארץ רחוקה. אחרי שלקח קצת אוויר, בישר שאם מנשה יתחתן עם אשה מבני משפחתו, היא תהיה לו לעולם. אבל אם חלילה ייקח אשה שדמה אינו דמו, הוא יינשא שלוש פעמים. "אבל בסופו של דבר", הרגיע הרב את מנשה הקטן, "תהיה עשיר גדול".

את שלוש הנבואות הראשונות הספיק פאדל להגשים עוד בתימן. הוא אכן נפל שלוש פעמים מכל מיני מקומות גבוהים, נפצע אנושות בראש, ונקלע למרדף של שני כלבים שתפסו אותו בצוואר, אך למזלו עזבו אותו אחרי כמה דקות ופנו לטפל אחד בשני. הארץ הרחוקה כנבואתו של הרב דמארי היא ארץ ישראל, אליה עלו פאדל ובני משפחתו בשנת 49'. כמובן שגם בעניין הנשים צדק הרב, אבל לזה נגיע בהמשך, וההבטחה שיהיה עשיר גדול התקיימה, לצערו של פאדל, רק חלקית. אבל העתיד פתוח. פאדל בסך הכל בן 55. ואם הרב דמארי ניבא, הוא בטח ידע על מה הוא מדבר.

ב־49' שיכנו את משפחת פאדל המורחבת במחנה גאולה בעתלית. שנה חיו שם בתנאים קשים, עד שהוחלט לטלטלם למחנה המעבר שובאק, מה שידוע יותר כיום כשכונת שביב בהרצליה. "עברו שנים", אומר פאדל, "עד שנתנו לנו שיכון בשכונת עובד, היום נוה־עמל. כל האחים הגדולים שלי התחתנו, הקטן למד בירושלים ואני נשארתי עם ההורים. הם רצו לחתן אותי לפני הצבא. הם חיתנו אותי עם האשה הראשונה, יונה, זכרונה לברכה. היתה אשה טובה, יונה. אני חושב שבשבילה נפלו עלי כל הצרות. עד היום אני מתגעגע אליה.

"בצבא עשיתי רק 11 חודש, כי טיפלתי באבא ואמא. ואז גם ברחתי מהבית ומיונה והלכתי לגור בכרמל. שם פגשתי את האשה שאני נשוי לה היום, מרגלית. כל גבר היה שמח להתחתן איתה. אבא שלה ביקש מוהר גדול בשבילה. כשהכרתי אותה אמרתי: 'אין לי מוהר, אין לי כסף ואני עוד נשוי, כי עוד לא התגרשתי מהאשה הראשונה. בסופו של דבר עשינו חתונה פרטית והבטחנו אחד לשני שאלוהים יעמוד בינינו".

– זאת אומרת שנשאת אשה שנייה.

"כן".

– למרות שזה נגד החוק.

"מרגלית ביקשה שאני אתגרש מיונה, אבל עוד לא הספקתי. בגלל זה שמו אותי חודש במעשיהו. זה לא בית סוהר, זה רק גדר. זה לא של פושעים, אלא של עבריינים קטנים. בקיצור, השתחררתי מהבית סוהר, וגרתי עם ההורים. מרגלית החליטה חדר קטן עם מטבח ומרפסת. מרגלית החליטה שהיא לא רוצה יותר לגור שם, אז שכרנו דירה בהוד־השרון. אמא לא היתה שפויה בדעתה, אז לקחו אותה למוסד סגור, ואחותי טיפלה באבא. לי ולמרגלית נולדו בינתיים שתי בנות ראשונות. בשנת 60' ומשהו עברנו לפה. לבית קומות שאת רואה ממול. היה מצב קשה. הייתי פועל פשוט והילדים באו ובאו. ארבע בנות כבר היו לי ממרגלית, ואחת מיונה. הייתי ממש בוכה שיהיה לי בן זכר. נדרתי נדר שאם ייוולדו לי בנים זכרים, אני אקרא להם בשמות אבותינו. ככה נולדו לי עשרה ילדים".

מפגש ראשון עם הרשויות

מנשה, שהיה צריך להאכיל עשרה פיות, התמחה בריצוף. עם הזמן צירף אליו עוד שני שותפים, ואז נתקל בפעם הראשונה ברשויות. "השותפים עשו אותי מפגש שיהפוך להרגל. "השותפים עשו אותי ראש קבוצה. עוד לא פתחתי תיק, ומס הכנסה התחילו להתלבש עלי. החלטתי לעזוב את הכל ולעבוד בעיריית רמת־גן. וככה, בשעות הפנויות, הייתי עושה ניקוי מדרגות, קצת קרמיקה, בלטות. עשר שנים עבדתי ככה, עד שנת 80".

את הכל ראה הרב של מנשה פאדל בנבואתו. הכל, חוץ מהתאונה. "היתה לי ריקשה. יום אחר,

המשך בעמ' 59 ◄

בזמן שהרוב עדיין בונים כרגיל, אצלנו ב"חי-מידן" בונים בתפיסה חדשה!

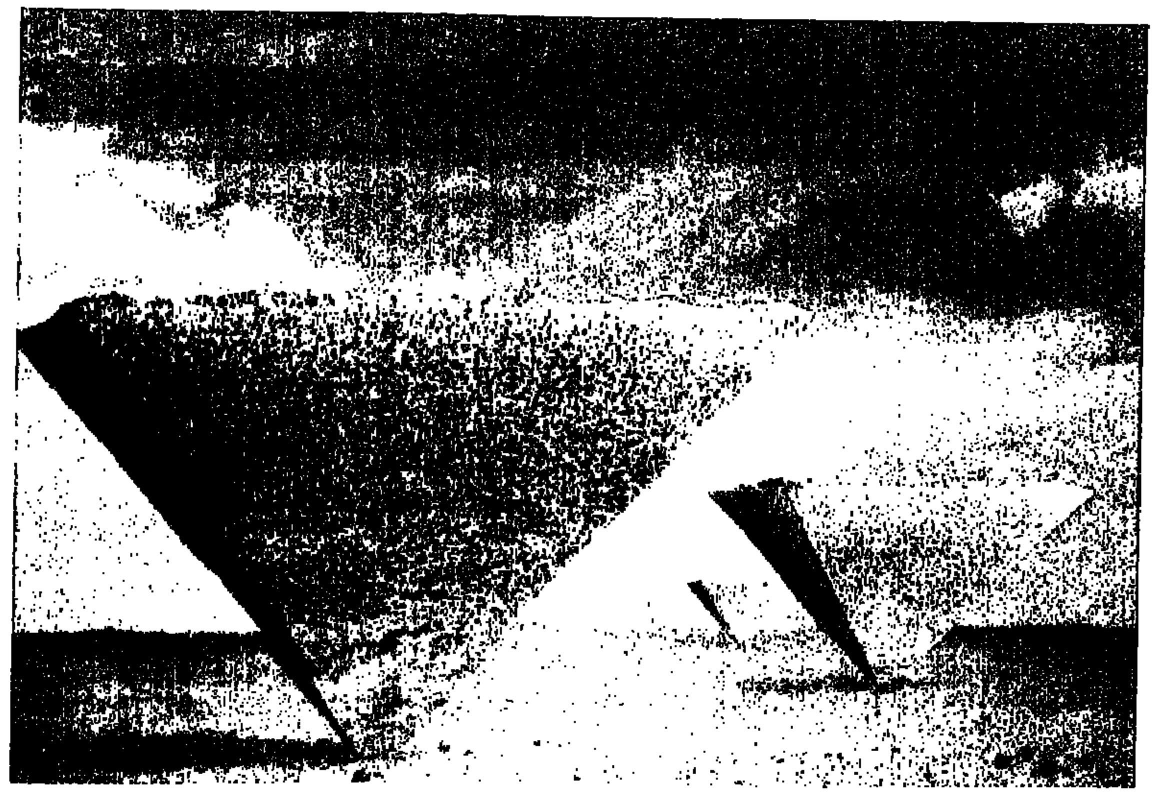

40 שנות יוזמה בישראל ובעולם.

חי-מידן הינה תשלובת חברות בתחום תעשיות הבניה והקמת פרוייקטים, ונמנית על קבוצת חי, הפועלת בישראל ובעולם מאז 1954, בבעלותו של יעקב חי מחיפה. הקבוצה עוסקת במגוון מגזרים עסקיים ברחבי העולם; ובעיקר בתחום המלונאות, תיירות ונופש; ייזום ופיתוח בתחום הנדל"ן; תכנון, ייצור והקמת פרוייקטים לבניה; השקעות בתחומי התעשייה (הי-טק, תעשיות הרכב, אנרגיה וכו').

Hay Group

Since 1954

טכנולוגיות חדישות בידי היוצר.

תעשיות בטון טרום: פלטות "ספנדק" דרוכות, קורות ועמודים דרוכים ומוצרים משלימים.
תעשיות אלומיניום: קירות מסך מודרניים, ויטרינות למרכזים מסחריים, חלונות ודלתות לתעשיה ולמשרדים.
תעשיות פלדה: קונסטרוקציות פלדה וגגות לתעשיה, אביזרי מתכת לבניה ולהקמה.
מוצרי גמר לבניה: יחידות סניטריות, אמבטיות ומטבחים.
אגף להרכבה והקמת פרוייקטים
אגף תכנון ממוחשב, אגף מחקר ופיתוח למוצרים עתידיים.

חי-מידן - תשלובת תעשיות בניה והקמת פרוייקטים. כרמיאל · 04-9987991, חיפה · 338090, 04-336269, תל אביב · 03-6758131

"אחרי התאונה, בא בעל איטליז לקחת ממני חוב. הלכנו לפרוט צ'ק, ואני נפלתי והתעלפתי. התעוררתי בבית חולים. הייתי בדיכאון קשה. הכניסו אותי ל'שלוותה'. שלושה חודשים הייתי שם, בא ויוצא. כשהייתי בא הביתה, אשתי היתה מכה אותי עם סיר"

"ביטוח לאומי הוציא לי צו עיכוב יציאה מהארץ על 50 אלף שקל. שילמתי ונסעתי לבת שלי בארצות הברית. 50 אלף נתתי לעובדיה, בעל הדוכן מפעל הפיס; 50 אלף נתתי לחב"ד; 157 אלף עשו לי עיקול עורכי הדין שפיטרתי; לבן שלי, שבסדר איתי, נתתי עוד 150 אלף"

► המשך מעמ' 57

ברחוב ביאליק ברמת־גן, נצמד אלי רכב קרוב מדי, ונתן צופר. אני נבהלתי, שברתי הגה ימינה, עליתי על המדרכה ונכנסתי בעץ. כמזל לחצתי עם היד את הברקס. לא הייתי רחוק מהעירייה. הלכתי לשם כולי שרוט ופצוע. נתנו לי טיפול ראשוני, ואחר כך כמה ימים חופשה. זהו. ביום הראשון אחרי התאונה בא אלי בעל איטליז לקחת ממני חוב. הלכנו לפרוט צ'ק, ואני נפלתי על הרצפה והתעלפתי. לא ידעתי איפה אני. התעוררתי בבית חולים. לא הרגשתי טוב. הייתי בדיכאון קשה. אז הכניסו אותי ל'שלוותה'. שלושה חודשים הייתי שם, בא ויוצא. כשהייתי בא הביתה, אשתי היתה מכה אותי עם סיר. היא לא רצתה אותי. חשבה שאני משוגע.

"גם אני לא ידעתי מה הולך איתי. בעיתון כתבו על המכות של אשתי ועל התלונה שלי עליה במשטרה. אני עוד שומר כאן את שני הברזלים ואת הפח שסגרו עלי היא והבנים שלי. זו לא היתה הפעם הראשונה. ככה היה כל הזמן שהייתי ב'שלוותה'. פעם אחת באתי הביתה והלכתי אל השכן. פתאום באה המשטרה, תופסת אותי ואומרת לי בוא. אתה אנסת את הבת שלך. אחר כך לקחו אותי לשופט. שלחו אותי להסתכלות ואת הבת שלי לבדיקה. יש לי פה פתק מהמשטרה שהתיק נסגר מחוסר ראיות. אשתי רצתה לשים אותי במוסד 'מצפה־נוף'. לא הסכמתי, ומאז זרקו אותי מהבית. אני גר פה".

פה, זה בית קטנטן של שני חדרים בחצר מוזנחת. ספת שינה במטבח, שולחן אוכל ישן, טלוויזיה צבעונית, מאוורר, דלת רב בריח וסורגים. החדר השני מזכיר סלון. כמה ספרי קודש, מגבעת שחורה, פוסטר של הרבי מלובביץ'. באותה חצר קטנה ומטולאת, בבית הגדול, גרים מרגלית פאדל וכמה מהילדים. ובתוספת צמודה גרה משפחה נוספת בשכירות. לכל הבתים יש שער אחד. לשני החדרים של מנשה אפילו אין שביל עפר, כי "המים מהמכונת כביסה של מרגלית זורמים לחצר ומוחקים אותו".

"עזבי", אומרת מרגלית פאדל, "אני לא מתייחסת לדברים שהוא אומר. שיעשה מה שהוא רוצה. אם נתחיל ככה איך נגמור? אני אכתוב עליו, הוא יכתוב עלי. מאז הזכייה מנשה רק רוצה להיות מפורסם. אין לי מה להגיד. זהו".

למרות תלונותיו, פאדל לא חולם לעזוב את המקום. אפילו אם היה לו הרבה־הרבה כסף, הוא אומר, ממש מיליונים, היה נשאר בבית שלו. הסבל העיקרי שלו מתמקד בהתעללויות, לכאורה, של מרגלית, וברכוש, שלטענתו, נגזל ממנו. "אחרי המכות לא היה לי מה לאכול. הלכתי לתחנה המרכזית בתל־אביב למכור אסימונים. הפקחים של עיריית תל־אביב היו רושמים לי דו"חות שלוש־ארבע פעמים. פתאום, יום אחד, התחלתי להשתעל בתחנה המרכזית, וראיתי שיוצא לי דם. הלכתי לחדר מיון, הרופא אמר שאם זה יקרה שוב פעם, שאני אחזור לשם. בחצות הלילה שוב הקאתי דם. קראתי לשכן, והוא לקח אותי שוב לבית חולים. החליטו שצריך לעשות ניתוח, כי היה חור בריאה. הנה, תסתכלי פה בצלקת. מאמצע הבטן עד אמצע הגב.

"את הניתוח עברתי בשלום. 24 שעות שכבתי בטיפול נמרץ. לא יכולתי לדבר, לא יכולתי לזוז. אף אחד מהילדים שלי לא בא לבקר, חוץ מאחת הבנות שבאה להזמין אותי לחתונה שלה. את הקטנים אני לא מאשים. אבל הגדולים? איפה היו הגדולים? כשהשתחררתי מהבית חולים קיבלתי עזרה הביתה וארוחות מוכנות מהסעד, שרק הייתי צריך לחמם. כשבאתי הביתה גיליתי שהחשמל מנותק והארון סגור בברזל. פעם אשתי זרקה אבנים על הגג שלי. כהזדמנות אחרת היא חיכתה שאני אצא מהבית, לקחה פטיש ושברה את הדלת, הכיור של המטבח, הניאגרה. הם היו מכים אותי, עושים לי צרות, ואני הייתי משוטט, הולך ובוכה. גר אצל קרובי משפחה. תראי, אני כבר לא יודע מה לספר לך. הלב שלי שבור. מרוב משפטים ועורכי־דינים, כבר לא נשאר לי כסף".

תגובת שידות בתי הסוהר:

"מיד כשהובא דבר החשדות נגד הסו־הר אבשלום בוטראשווילי לידיעת השב"ס, הורה הנציב, רב גונדר אריה ביי־בי, להרחיקו הרחקה זמנית מן השירות, עד תום הבירור. לאחריו הושעה בוטרא־שווילי מהשירות ל־30 יום, במטרה לאפשר למשטרה לקדם את החקירה בעניינו. כיוון שטרם הושלמה החקירה, הוארכה ההשעיה ב־30 יום נוספים כש־לב זה. השב"ס אינו יכול ואינו מוכן שרי־בב כלשהו ידבק במי מאנשי הסגל שלו, ולפיכך ננקטו צעדים חמורים אלה נגד בוטראשווילי, שעד כה היה שירותו ללא דופי. עם תום חקירת המשטרה יישקלו המשך הצעדים בעניין".

מה יהיה

מדי פעם בפעם היה מנשה פאדל מוזמן למעצר באבו־כביר על אי תשלום דמי מזונות או על דו"חות שלא שילם. הוא נידון לשנה מאסר במעשיהו, וכזבז את המעט שהיה לו כדי להילחם באשתו, לבטל מיני עיקולים על חשבונות בנק, בגלל איחור בתשלומי המזונות. "ואני לא היה לי כסף", מיילל פאדל בדמעות, "אז מאיפה הייתי נותן להם? העורכי־דינים מרעננה ששכרתי לא עשו כלום, אז פיטרתי אותם והגשתי נגדם תביעה בלשכת עורכי הדין". כך המשיך להתנהל בין משפט למשפט, בין עורך דין לעורך דין.

טענות דומות מפנה פאדל נגד עו"ד ברוך טולדנו, שייצג אותו בתביעה נגד הסוהר בוטראשווילי. "שלוש הופעות עשה בסך הכל, ומה בסוף? החתים אותי על 20 אחוז מהסכום, שזה 100 אלף דולר. ואני לא ידעתי כמה זה האחוזים האלה. זאת לא גזילה? (עו"ד טולדנו סירב להתייחס).

"בינתיים ביטוח לאומי הוציא לי צו עיכוב יציאה מהארץ, על 50 אלף שקל. שילמתי ונסעתי לבת שלי בארצות הברית. 50 אלף נתתי לעובדיה, בעל הדוכן מפעל הפיס: 50 אלף נתתי לחב"ד, כי הם באו לפה אחרי הזכייה; 157 אלף עשו לי עיקול עורכי הדין מרעננה שפיטרתי; לבן שלי יצחק, שבסדר איתי, נתתי עוד 150 אלף, והשארתי 180 אלף דולר כדי להילחם על החצי שלי בבית ועל התוספת שבנו לי בחצר".

– משהו בשביל האשה?

"מה פתאום. 16 שנה אני גר לבד. כל השנים אני סובל, ואפילו עכשיו אין לי כמעט כלום".

אבל לא הכל שחור. בצד כתב האישום מטעם המדינה נגד הסוהר אבשלום בוטראשווילי, מתכונן מנשה פאדל לשכור את עורך הדין המי־דע כמה שלו, ולהגיש תביעה אזרחית משלו על הרבה מאוד כסף. בנוסף, ממשיך מנשה לשלוח את הטופס הקבוע עם המספרים הזוכים. שלושה שבועות רצופים אחרי הזכייה הגדולה כבר הצליח להרוויח 300, 1,700 ו־312 שקל. הסכומים קטנים יחסית, אבל פאדל לא מתייאש. הרי הרב דמארי הבטיח לו עוד בתימן שיהיה עשיר גדול. ■

הכל גלוי ועגום

צרויה להב, שכתבה בין היתר את מילות השירים "דרך המשי", "פרח" ו"רומיאו", השלימה לא מכבר אופרה ראשונה. החיבור בין שירה המשובחים לבין חייה הסוערים, כמו השמועות הלא מוכחשות (עד עתה) על קשרים עם ברוס ספרינגסטין, אפפו את להב בהילת זוהר ומסתורין. מעט מזה מתפזר כאן, ומתערפל שוב

אהובות

שנים, אמרו חברים של צרויה להב, לא נראתה מאושרת כל כך. נדמה, אמרו, שמצאה את מקומה. שאחרי שנים סוערות, שתי מערכות נישואין שהסתיימו בגירושין, נגינה עם ברוס ספרינגסטין, אפיזודה קצרה ב"הבריירה הטבעית", חיים סוערים מלאי עצב, להב התקבעה. מגדלת משפחה, ניצבת במקום מכובד כאחת התמלילניות המבוקשות בשוק הבידור הישראלי, מאלה שנקשר בהן ניחוח של איכות. הרבה שנים לקח לה לתפוס את הפוזה הזאת, אמרו. הזהירו – אל תטעה בנוגות. היא מלאת חיים, מלאת אנרגיות. שהיא, כמו שכתבה בשיר לרמי קליינשטיין, "מוצאת מסררונות של שקט, בעיר שהיא מנזר או בית משוגעים". שמי שבלעה את לוס אנג'לס, מצאה לבסוף את השלווה בשקט של המושבה הגרמנית בירושלים.

להב צנומה, חסרת שקט. נעה בכיסא, מעשנת בשרשרת. כמעט בכל שעת שידור תמצא שיר שכתבה. את "בראש השנה שלך" ו"כשאתה מתאהב בי" מהאלבום האחרון של ריקי גל. "חברות", מאלבומה האחרון של גלי עטרי. היא גם שחתומה על "דרך המשי" של יהודית רביץ, "ימי התום" ו"שרה ברחובות" של ריטה, על "המכתב" ועל "רומיאו" של יהודית תמיר, שהיה השיר המושמע ביותר בשנת 92'. היא עובדת היום עם ירדנה ארזי ונורית גלרון.

כשהיתה להב בת 35 הלכה, "בעיקר מתוך סקרנות", לאסטרולוגית מרים בנימיני. בנימיני אמרה לה שבגיל 40 תעשה משהו חדש, שלא עשתה עד היום, שייהפך לקריירה מצליחה. ביום הולדתה ה־40 החליטה להב ש"הגיע הזמן לעשות מה שרציתי כל החיים", והתחילה לכתוב אופרה, משהו שיהווה עבורה "הרפתקאה חדשה". שנתיים וחצי כתבה את הליברטו, "כי לא ידעתי איך כותבים אופרה". כתבה סיפור אהבה על נגינה בכינור. על אדם שמרגיש שהכינור מתחיל לנגן בו. סיפור עם הפי אנד, "כי אני רוצה שאנשים יבלו יפה באופרה שלי". לפני מספר חודשים נתנה את האופרה להלחנה. לאחר שעברה מספר מלחינים החליטה, על פי המלצה של הכנאי אלדד זין, להמר על רועי וארץ, מלחין קלאסי שהלחין עד היום מוסיקה למספר הצגות.

– יש לך עוד כוח להרפתקאות?

"כבר לא. אני כבר זקנה. אני מתקבעת. יש לי משפחה שהיא מרכז כובד עצום לטוב ולרע. אני כבר לא יכולה לעוף ואני כבר לא מסתובבת כל כך הרבה כמו פורפרה. אני עומדת באיזה מקום ואני מנסה להישאר בו. נולדתי זקנה".

– אבל לא התנהגת ככה תמיד.

"תמיד בראש. אבל היום אני בת 43. זה גיל אחר. יש לי כבר תחת שמן".

– את לא מתגעגעת לזוהר?

"במה שאני עושה יש מספיק. נשארתי במקום יותר בטוח, יותר מוגן".

– את מתחשת את ההגנה?

"בטח. נראה לי טפשי המאבק הזה של ההישרדות בעולם הבידור. לא נהניתי מזה אף פעם. לא נהניתי מהספידיות. ניסיתי להיות על במה, אבל אני חושבת שלא הייתי מוצלחת. הכתיבה שלי התחילה להתפתח מהתנאים שנוצרו בבית. תראה, השירה לא חסרה לי. לפני כמה זמן הקלטנו סקיצה לאופרה, ובגלל שזה עולה המון כסף החלטנו שאני אשיר. שלושה ימים לפני זה לא עישנתי ושרתי כל כך רע. לפני ההקלטה התרגשתי, חשבתי שהיכולת שלי לשיר תחזור, אבל ידעתי שהפרק הזה נגמר. אני שרה בבית, שם אף אחד לא עושה לי חשבון. בעצם הם נורא מתמרמרים וצועקים שהם יירדו למקלטים".

הההיה רומן עם הבוס

להב נולדה בקיבוץ אילת־השחר. ילדה שכתבה שירים "מאוד טרגיים. אני מסתכלת עליהם וחושבת איזה מין ילדה מופרעת הייתי". בצבא שירתה בצוות הווי צנחנים, שם גם הכירה את בעלה הראשון, לואי להב, היום מבכירי המפיקים המוסיקליים בארץ. מיד לאחר החתונה נסעו לארצות הברית. להב עבד עם מייק אפל, האיש שגילה את ברוס ספרינגסטין, אז צעיר בתחילת הדרך. בשנת 72' נפגשה עם ספרינגסטין. היא ולהב הפכו לחלק מהחבורה המצומצמת שליוותה את "הבוס". בסוף אותה שנה החליט ספרינגסטין שהוא רוצה בלהקתו כנרת. להב חשבה להשתתף רק בקונצרט אחד ונשארה לשנתיים.

סיפרו שהיתה לה מערכת יחסים סבוכה עם ספרינגסטין שכמעט איימה על חייה המשותפים עם להב. הרבה רכילות נקשרה אז בלהב ובבוס. להב אומרת שהכל התחיל משמועות שהיא איבדה שליטה עליהן, שהיא נמצאת היום רחוק מאוד מהחיים ההם, שאם תתייחס עכשיו לכל מה שאמרה ולכל מה שאמרו עליה, תדרוך במקום. "אני", אומרת להב, "רצה קדימה. כבר שכחתי". ואולי להב גם לא רוצה לזכור.

ספרינגסטין, אמרו לא פעם, כתב לה את אחד משיריו הידועים. היא עצמה סירבה לנקוב בשם השיר, זרעה ערפל על הקשר. לפעמים אמרה שנפגשה איתו לאחר שחזרה לארץ, לפעמים הכחישה. להב לא אוהבת לדבר על התקופה ההיא. "היינו מאוד קרובים", אמרה לפני שבע שנים בראיון ל"חדשות", "היה סיפור חזק עם לואי. זה יכול היה להתפוצץ בדרכים משונות, או הלכנו משם".

– פעם אחת ולתמיד, היה רומן עם ספרינגסטין?

"לא היה. אבל היה לי רומן עם מריה הבתולה ושש נערותיה".

– את מנפצת מיתוס גדול.

"זו ממש לא הבעיה שלי".

– אבל אהבת לתת את הרושם שאולי היה.

"אהבתי, אני מניחה".

– אז ספרינגסטין היה רק חבר טוב?

"כן. היום אין לנו קשר".

– אמרת פעם שהוא כתב עלייך שיר.

"בחיים לא אמרתי את זה. אין שיר כזה".

– למה זה נגמר?

"הייתי כמו עז קטנה שהוציאו מהדיר וזרקו אותה בלב קרוסלה ענקית עם המון הרפתקאות שלא שיערתי שהן יכולות לקרות. החיזוני את הקרוסלה יפה בשתי ידיים, אבל זו היתה החרחורת אירמה. לא הייתי שייכת לשם בשום אופן. אני לא נושמת טוב כשאני בחו"ל. זה היה חלק מהסבל. ידעתי שאם אני לא אלמד שם לעשות פירואטים על הטוסים בקרקס אני אף פעם לא אלמד את זה. שאם אני לא אעשה את זה, אני נורא אצטער".

משקרת חופשי

– אלה היו, כמו שכתבת פעם בשיר, ימי התום?

"כתבתי את זה למישהו שאני הייתי תמימה איתו. והתפכחתי. אני לא אגיד למי".

– היית תמימה?

"לגמרי? אף פעם לא. אני מתגעגעת לתקופות שלא עושים בהן חשבונות של זהירות. יש ימים שאני שונאת את מה שאני עושה בחיים שלי".

– רצית הרבה פעמים לקום וללכת מאנשים שאהבת?

"עשיתי את זה המון".

– את צפויה?

"למי שמכיר אותי אני מניחה שכן. פעם הייתי פרא אדם".

– מה החלום שלך?

"להיות שלמה בראבא, להיות טובה במה שאני עושה, ושלא יקרה שום דבר רע לאנשים שאני אוהבת".

כשחזרו לואי וצרויה להב לארץ, ניסתה לבנות את עצמה מחדש, להקים חברה שתספק זמרות ליווי לתשדירי פרסומת. כעבור מספר חודשים נהרגה בתה הבכורה, טל, בתאונת דרכים כשחצתה כביש. ב־87' כתבה להב את "פרח", שיר על ילדים מתים, על הכאב הכללי. על עצמה. גידי גוב שר אז, בתקליט "דרך ארץ", שהפיק לואי להב, את "שם, בעפר ותכלת, חלקת שלום ישנה, נומי פרח נומי. נומי, ילדה קטנה". להב לא מוכנה לדבר על טל. בשום אופן. הכאבים, היא אומרת, לא נותנים לה מנוח.

– כשאת שומעת היום את "פרח", מה זה עושה לך?

"הורס אותי לחתיכות".

– את אמא יותר דאגנית היום?

"היסטרית. אבל כמו כל אמא".

– לפעמים את מצטערת שנתת את "פרח" להלחנה? לא עדיף לך לסגור את הכאב שלך לעצמך?

"לא, כי כתבתי את זה בכלל בקשר לנושא כללי של מלחמה, שהיא בעיני רצח ברוטאלי ולא משנה תחת איזה דגל או אידיאולוגיה היא מתבצעת".

– אבל ידעת מה הקשר שלך לשיר.

"ואם לא הייתי מטומטמת אז לבשר את זה לאומה, זה היה עובר עלי הרבה יותר טוב".

– אמרת פעם בראיון שלא חשבת שלגידי גוב יהיה אומץ לבצע את השיר.

"כתבתי את זה בשבילו. זה לא נכון".

– יש ראיון איתך שהוא מדויק?

"לא. אני משקרת חופשי".

– את שקרנית?

"כן. אני משקרת במצח נחושה".

– תמיד היית?

"לא. זה רק מהזמן שהבנתי שאני חייבת את זה".

הכל אגו

לאחר גירושיה מלואי להב, מספר חודשים לאחר מותה של טל, נסעה שוב לארצות הברית. למדה כשנתיים בסטודיו של לי שטרסברג בלוס אנג'לס. כשחזרה לארץ, הצטרפה לתיאטרון "החאן", להצגה "שבעת הקבצנים". הכירה את השחקן גיא קונורטי ונישאה לו, נישואים שלא האריכו ימים. לאחר מכן הכירה את חברה לחיים, צבי אלבלק, "ירושלמי מאבני [...]קום", מבכירי התסריטאים בטלוויזיה הישראלית. אני [...] ילדיה, יונתן, עשר וחצי, ויואב בן שבע.

דיברנו על השירים שהיא [...] בת היום. רובם הופקו על ידי לואי להב, שעובד היום על האלבום של ריטה, ושעבד עם ריקי גל. כשמדברים על גל, נדמה שלהב נעשית קצת מסויגת.

– למה את מסתייגת?

"תעזוב אותי. אני לא רוצה לדבר על זה".

– ציפית למשהו שלא היה?

"בכלל לא. אני לא מצפה לכלום חוץ מאשר להגינות, שלא היתה שם. לא ציפיתי להרבה חום".

– כתבת לגל שיר על אמא של לואי להב, "בראש השנה שלך".

"לא תמיד כותבים שיר על בן אדם אחד. זה על הרבה אנשים יחד".

– ריקי גל סיפרה את זה בכמה ראיונות.

"זה על אשה שהיתה מאוד קרובה אליי".

– אמא של לואי?

"כן. אבל מעצבן אותי שאומרים את זה. זה הופך את הכל לרכילות משפחתית. זה מקום קשה וה[...] כל נהיה אחד לאחד, שטוח כזה".

– מה לואי אמר לך על השיר?

"לא דיברנו על זה הרבה. אלה דברים פרטיים שלנו, שבקושי מילים מעבירים את מה שצריך. אם הוא לא היה אוהב את השיר הוא לא היה לוקח את זה לתקליט".

– היה לך חשוב שהוא יאהב את השיר?

"כן. תראה, אני מצטערת על כך שלא בורכתי בגאונות. אני לא טיפשה, אבל כשרון זו לא מתנה שקשורה לחוכמה. אתה יודע, לפעמים אני שומעת את השירים שלי ברחוב או באוטובוס ואני נורא מתביישת. זה נורא חשוף. זה מביך. אני נורא מנסה שהם ייצאו טוב. בעיני הכל אגו. גם המשפחה. זה היה צורך שלי. לא שאלתי את הילדים שלי אם הם צריכים להיוולד. אני הייתי צריכה אותם".

ישישה על שתי רגליים

בתחילת שנות ה־80 הכירה בתיאטרון החאן את שלמה בר, הרוח החיה של להקת "הברירה הטבעית". להב הצטרפה ללהקה כסולנית בתוכנית "חוט שזור", בשנת 83'. לאחר סיבוב הופעות קצר, עזבה את הלהקה. אז אמרה שהתחברה ליהדות שסימל בר. להב אומרת שהיא מתעסקת הרבה ביהדות, "בעיקר במחשבה, לא כל כך באופן מעשי. אני בכלל לא דתיה, לא שומרת מצוות. אבל אני חושבת על איפה אני בסיפור הזה בתור בן אדם יהודי. כי זה קשור לאיפה אני בעולם בכלל. אני קוראת הרבה את התנ"ך. זה ספר מושלם".

– נשמע נורא גדול.

"זה לא דבר רצוני, זה עניין גנטי. זה איך שאני מגדלת את הילדים שלי, איך אני מתייחסת אל אנשים. אבל אני לא מסוגלת, לדוגמה, להגיד הללויה. אני אף פעם לא מרגישה הללויה. זה אחד הדברים שלא נותנים לי מנוחה".

– אין לך שמחות גדולות?

"אני לא תופסת את עצמי. אני בן אדם תפוס. עכשיו כבר אין לי שמחה פראית. אני ישישה. לפעמים אני רוצה לחזור ולהתפרע".

– חשבת לחזור בתשובה?

"אני לא תופסת את החזרה בתשובה כהליכה עם הדת, אלא כתיקון פנימי. גם הדת היא ספונסר גדול לרוצחים, גנבים ואנשים שעושים עוולות. היו לי מחשבות על חזרה בתשובה, אבל זה סוג של מוסר, ואני לא יכולה לראות את עצמי, חוץ מהמשפחה, שייכת לאיזשהו מוסד ואפילו רק של חשיבה".

– בגלל ילדותך בקיבוץ?

"גדלתי בבית כזה שאיפשרו לי לפחות לחשוב בצורה מקורית. הילדות שלי היתה בלתי מעניינת לחלוטין. אחיות שלי חיות בקיבוצים, יש שם אנשים שאני אוהבת, ואני אוהבת לבקר, לא הייתי חוזרת לגור שם. היחד נראה לי מעיק מרי".

פתאום, באמצע תשובה לשאלה אחרת, להב עוצרת ואומרת שעכשיו היא רוצה לכתוב אופרה לילדים. שהיא ואחותה המציאו סיפור על טירה נטושה בקצה של עיר. "אוי", היא מכסה את פיה ואומרת, "אסור לי לספר את זה. זה סוד". ובקול ילדותי מוסיפה: "זה סוד כמוס". "ובשבילו את מתאמנת מרוכזת, מוכרת שואו מהרוכרים הכי בנוטים", כתבה ב"על הגשר הישן", שיר עם דימויים מעולם הקרקס שלהב כל כך אוהבת. ואולי מהעולם שהיא אוהבת הרבה יותר – התיאטרון.

– את מאוד תיאטרלית.

"כן, אבל אני עכשיו לא עושה את זה לפרנסתי".

– את משחקת מולי.

"אין לי על זה ביקורת. זה חלק ממני. אני כל הזמן עושה בבית סצינות תיאטרליות. אבל הם לא מתרגשים ממני. אני האשה שמנקה ושתולה כביסה".

– פעם אהבת לדבר על הכל.

"נבהלתי נורא. אחר כך בכיתי כשראיתי את זה כתוב בעיתון".

– שקר גמור?

"תאמין לי, נו. בכיתי הרבה".

– את מדברת יותר מדי?

"לרוב. גם כתיבה זה סוג של פטפטנות. היום אני זהירה יותר. אבל נראה לי שכשאני אקרא את הראיון הזה, אני גם אבכה. אבל להתראיין זה חלק מהעולם שאני מתפרנסת ממנו".

– אומרים שאת מהתמלילניות היקרות בשוק.

"אני לא יודעת. זה מפתיע אותי. אין לי מושג".

– עוד אגדה מתנפצת?

"כן. ממש מפתיע".

– את חזקה?

"כי ראיתי שזה עובר. לא תמיד חשבתי ככה. ראיתי שאם אני ממשיכה, הכל ממשיך".

– מתי לא חשבת ככה?

"כשהייתי יותר צעירה חשבתי שאני יכולה למות אם אני רוצה. וראיתי שאני לא יכולה. זה עשה לי את התפנית".

– והיום?

"אני עומדת על שתי הרגליים שלי, עם הראש פחות או יותר באמצע". ■

צרויה להב. כשהייתי יותר צעירה חשבתי שאני יכולה למות אם אני רוצה. וראיתי שאני לא יכולה • צילום: ליהיא לפיד

"אני מצטערת על כך שלא בורכתי בגאונות. אני לא טיפשה, אבל כשרון זו לא מתנה שקשורה לחוכמה. לפעמים אני שומעת את השירים שלי ברחוב או באוטובוס ואני נורא מתביישת. זה נורא חשוף. זה מביך. אני נורא מנסה שהם ייצאו טוב. בעיני הכל אגו. גם המשפחה. זה היה צורך שלי. לא שאלתי את הילדים שלי אם הם צריכים להיוולד. אני הייתי צריכה אותם"

תשאל את לאה אתגר

גרופמן ונתניהו • צילום: סיון פרג'

ערב שחור עם ביבי

תמורת 1,000 דולר בשנה, גם אתה יכול להיות איוב

אגודת ידידי מכון ויצמן למדע היא חבורה של אנשים טובים שתורמים למכון. כדי להימנות עליה, צריך לשלם דמי חבר של אלף דולר בשנה. תמורתם מזמינים אותך למפגשים חודשיים של ארוחת ערב טובה במלון "דן" עם הרצאה של אורח ידוע שם. חברי האגודה הם מצליחנים כלכליים, מכובדים מהליגה הראשונה. אישים כמו שלמה גרופמן מ"אפריקה-ישראל", יאיר המבורגר מהביטוח, משה זנבר מהבנק, אליהו איזקסון מהפרדסים ועוד ועוד. המרצים האורחים שמגיעים גם הם משהו. יצחק רבין, שמעון פרס, הרמטכ"ל, הכל לפי ענייני האקטואליה והצורך.

בשבוע שעבר הגעתי לערב כזה. כמה ריחמתי על כל החשובים. היה להם ערב שחור. קודם כל עלה לבמה חתן פרס ישראל, פרופ' נתן שרון, והרביץ הרצאה על מחלות מסרטנות בקיבה שמתרפאות בסיוע סוכרים. כשהגישו יין לבן צונן, הוא דיבר על פגיעות סרטניות ברקמה ועל הרעלה של חוסר דם. אחר כך, כשהגיע זמן הבשרים והסלטים הטובים, ביבי נתניהו עלה לדבר והמשיך לעשות להם שחור. כשהגישו פטריות באגוזים, הוא הבטיח להם שהפלסטינים, שאסור להאמין להם, עוד יטרפו אותנו חיים. כשהגיעו הדגים המעודנים, הוא הכריז ששונאינו יחסלו אותנו כמו דגיגים, ולהדגמה סיפר על איזה מדען דגול שגידל באקווריום דגים טורפים ונטרפים. אז, כשמנת הדג כבר באמת נתקעה לסועדים בגרון, הגיעה הרפרפת. אבל נתניהו לא הרפה, והבטיח לאורחים שכל הארץ תהיה חזית, שהמלחמה עוד תגיע ותתחולל על גבעות תל-אביב. כך הוא אמר.

נתניהו מורה באצבע כלפי מטה כשהוא מדבר על השלטון הקיים, ואצבע למעלה כשהוא מדבר על מה שהוא היה עושה במקומם: אגרוף קפוץ ומתלהם מבליט את טבעת הנישואין שלו כשהוא מדבר על הפלסטינים. בין לבין, האיש הדגים שליטה מלאה בעברית, באנגלית ובצרפתית. ב"ברליץ" בטוח היה מקבל משרת מורה לשפות. כשהאבטיח הגיע, ראית את החשובים והעשירים דוממים, מדוכאים וגם עייפים. אני כבר לא חיכיתי לקפה השחור עם הפטיפורים, היה לי מספיק שחור גם בלי זה. נמלטתי מלאת הערצה לאנשים שלא רק משלמים, לא רק תורמים, אלא באים להתענן ערב שלם סביב שולחן של בשורות רעות. שלא נרע.

אביב המתעמלים

לכל שכונה הקאנטרי שלה. לכל מכון הקרמיקה שלו

טלפן למשרדי היחצ"ן התל-אביבי שלמה פריץ. שאל אותי אם אגיע הערב למסיבה שהוא עורך לכבוד איזו מלכה אירובית צעירה. המסיבה היא בקאנטרי קלאב "נוה-אביבים". יהיה יפה, שווה להגיע.

אני צריכה קטע טוב למדור שלי, כדי שיהיה לי מה לכתוב לכם. אני לא יודעת להמציא את החיים. אין צורך. החיים ממציאים את עצמם הכי טוב שאפשר. הכי מוזר. אז אני מתלבשת בערב, גם כן התלבשות. ג'ינס, טי-שירט, סניקרס, ונוסעת ל"קאנטרי ג'" שברמת-אביב. ערב אביבי לוהט ובמגרש הספורט שבכניסה גברים משחקים טניס וקולעים לסל. מראה של מרכז עירוני בצפון היפה של תל-אביב. כאן גרים אנשים יפים שדואגים לגוף.

יש הרבה מתעמלים בשכונות היוקרתיות האלה, לכולם יש מכוניות, וקשה לי למצוא חנייה. עם המזל הרע שלי, אני פוחדת להסתבך ולחנות במקום אסור. אז אני חונה רחוק והולכת המון ברגל. מרוב שאני מסתובבת סביב הבניין, אני מפספסת את הכניסה. כבר הייתי כאן בעבר, אבל בלילה הכל נראה אחרת. מתעמלת שמגיעה עם תיק צד מראה לי מאיפה נכנסים. כמה פשוט. בפנים, הרבה נשים יפות בבגדי התעמלות, גברים מיוזעים, הרבה חרסינה על הקירות. כל מועדוני הבריאות בארצנו זרועים אריחי קרמיקה. אתה לא יכול להתעמל היום בשום מקום בלי "נגב קרמיקה" מסביב. תחושה של חדר אמבטיה גדול.

איפה מתקיימת המסיבה של האירובית?

איזו מסיבה?! תשאלי בקבלה.

בקבלה אף אחד לא יודע על המסיבה.

בטוח שאמרו לי היום בתשע בערב.

תשאלי במחלקת יחסי ציבור.

גם שם לא יודעים על המסיבה.

אני עולה, אני יורדת, אין זכר למסיבה. בסוף, לא מתעצלת, פותחת את היומן. המסיבה מתקיימת בקאנטרי של נוה-אביבים לכבודה של אילנה ארצט, אלופת ישראל באירובי, ואילו אני נמצאת בקאנטרי של רמת-אביב ג'. בשבילי או בשבילך אולי אין הבדל גדול. הכל נשמע אותו דבר, הכל "אביב" אחד גדול. שכונות של דירות מרווחות, מגדלים, אנשים נאים, באמצע אביב החיים. מינימום שלושה חדרים ב-400 אלף דולר, ארבעה בחצי מיליון. מי שלא גר כאן צריך דוקטורט כדי להתמצא במבוכי הקאנטרים. הקאנטרי של רמת-אביב ג' הוא לא הקאנטרי של ומת-אביב בלי ג', הוא גם לא הקאנטרי של נוה-אביבים, אפילו לא הקאנטרי של אזורי-חן. כבר אחרי השעה עשר, ואני לא יודעת איפה הקאנטרי של נוה-אביבים. פספסתי. עכשיו השונאים שלי יגידו, אם יש לי כאלה (למי אין?): אמרתי לכם, האסטרונאוטית הזאת, משוגע מי שסומך עליה.

ארבל מנקה בעצמה

לא רק שעמליה ארבל היתה בפתיחה, גם ליבוביץ' היה

בבוקר עמליה ארבל טלפנה אלי כועסת. לא אמרה שלום, לא מה נשמע ולא מה שלומך. מותר לה, אנחנו מכירות כבר שנים. עמליה יורה לעברי: "איך כתבת שהגעת בשבוע שעבר לתערוכה של הדסה רביצקי, ולא הייתי שם?".

לא ראיתי אותך.

"איך לא ראית אותי? אין אצלי תערוכה שאני לא מגיעה, אין תערוכה שאני לא עובדת עליה אישית. שלוש שעות לפחות. אני אפילו מנקה את השירותים בידיים שלי. ואיך את כתבת שהדסה רביצקי היא ציירת לא ידועה. היא האשה של פרופסור רביצקי.

אלה ובוקששתו (מ"הבית הירוק")

"אם את לא יודעת מי זה פרופסור רביצקי, אז באמת את לא יודעת כלום. איך כתבת שהיה שם קהל סתמי של חובשי כיפות?".

לא הכרתי שם איש.

"מה איתך, פרופסור ליבוביץ' היה שם". תגידי עמליה, את בטוחה שהיינו באותו מקום?

"תבואי הערב ותבדקי שוב ותראי אותי". בינינו, לא בדקתי שוב. אני מאמינה לה: עמליה ארבל בגלריה שלה, היא שם, היא אישית, והיא מנקה, במו ידיה.

מה אמר איך קוראים לו

עוד שילוב לא גדול של אוכל ושיחה, עם מסקנה קיומית בסוף

אבי אלה, ג'ינג'י גזעי, עשיר לא קטן ובעל רשת מלונות "קיסר", חגג במסעדת "הבית הירוק" (בני ישראל 24, סמוך לאוניברסיטת תל-אביב) את התרחבות רשת המלונות שלו. היתה חגיגה עשר. הבית הירוק הוא מבנה מרהיב, והאוכל שהוגש היה משובח. כדאי לבוא לשם גם בלי עילה רשמית. אלה, דור שני למשפחה ידועה ממוצא כורדי, יודע לפנק אורחים. אלא מה, הוא לא בדיוק פורמליסט ולא נואם חוצב להבות. לכן ביקש אלה שמנכ"ל משרד התיירות יבוא לתגיגה וירצה, נגיד, איזה שעה על המצב בענף. במקום המנכ"ל הגיע סגנו, איש שאף אחד מהמארחים לא זכר את שמו. לכן הציגו אותו כמה וכמה פעמים בפני הסועדים כ"נציג משרד התיירות", והאיש לא מחה. כמה דקות לפני ההרצאה המתוכננת של הנציג בלי שם, דיבר ישראל בורוביץ', מנכ"ל ובעלי "ארקיע" וגם פרופסור באוניברסיטה. בורוביץ', איש חביב, האריך בדיבור כדרכם של פרופסורים. בורוביץ' דיבר מעניין (והמחמאה הזאת לא תמנע ממני בעתיד לרדת על ארקיע, אם יהיה צורך) על שמים פתוחים בעידן השלום, אבל כל כך האריך בדיבור, עד שגמר את זמנו של האיש בלי שם. אחרי כמעט שלוש שעות הלכתי. לא יודעת אם האיש בלי שם דיבר בכלל. ללמדך, שבחגיגות זה בדיוק כמו בחיים: אם אתה לא שכיר שמגיע במקום הבוס שלך, אלא בעלים של חברה גדולה, זוכרים את שמך ומכבדים אותך יותר.

אין רעב

אוכלי החינם העממיים התנהגו יפה

"ריק" היא קצפת צמחית די מגעילה שמיובאת ארצה על ידי "ויטה", ושמעלתה היחידה שאפשר להכין איתה עוגות פאר כשרות. השבוע ארגנו באולמי "רסיטל" בתל-אביב תחרות קונדיטורים על טהרת הקצפת הזאת. המתחרים, ביניהם הרבה עולים חרשים ובני מיעוטים, העמידו שולחן מתוק לתפארת. לפני התחרות הזמינו את משפחות המתחרים. מהתנהגות שלהם למרתי שאף אחד במרינה לא רעב. אנשים לא נוגעים באוכל רק משום שהוא מוגש חינם. סניצלים קטנטנים מטוגנים, צ'יפסים, נקניקיות, ערימות לחם – זה כבר לא סחורה. גם משקאות אלכוהוליים בצבעים כמו ירוק וכחול כבר לא משהו. אהבתי את התנהגות הקרואים. נדמה לי של"סוסייטי" יש מה ללמוד מהם. דווקא פשוטי העם לא טרפו בלי הבחנה. אכלו סלטים, שתו מים מינרליים, מעט קולה, ולא נרחמו. המסקנות שלי – העם לא רק שאינו רעב, הוא גם מחונך.

מכללה איזורית אשקלון

עכשיו, קרוב יותר מתמיד!

* הלימודים במלואם במכללה באשקלון, התואר מוענק ע"י אוניברסיטת בר אילן.

מסלולי לימוד ייחודיים:
* חברה וכלכלה
* סוציולוגיה
* חברה וחינוך
* קרימינולוגיה
* חברה ומדינה
* מדעי החיים
* לימודי ארץ ישראל

* אוירה ביתית
* טיפול אישי ע"י יועצות חינוכיות
* שכ"ל מדורג

לימודי אוניברסיטה עם יחס אישי

כתובתנו:
סמטת דוד ברגר 480 ת.ד. 9071 אשקלון
טלפונים: 712881 - 07 פקס. 710266 -07

עיצוב P.A. 07-722706

מהפכה אקדמית בעמק

המכללה האקדמית יזרעאל

ההרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה
למודים לתואר ראשון (בוגר B.A.)*
בחוגים

מדעי התנהגות (חד חוגי)	**מדעי החברה רב תחומי** (חד חוגי)
לימודים משולבים בחטיבות:	לימודים רב-תחומיים במדעי החברה בהתמחויות:
פסיכולוגיה	כלכלת עסקים
סוציולוגיה ואנתרופולוגיה	מחשבים ומערכות מידע
חינוך	סוציולוגיה
	מדעי המדינה ומנהל ציבורי
	תקשורת

דרישות כניסה: תעודת בגרות ומבחן פסיכומטרי.
◆ סביבה לימודית תומכת והדרכה אישית.
◆ אפשרות למילגה.
◆ מגורים בקיבוצים באיזור.
* הוגשו בקשות למועצה להשכלה גבוהה.
הענקת התואר מותנית באישור המועצה להשכלה גבוהה.
יעוץ אישי בתיאום, טלפון: 06-423423
ערכת הרשמה ניתן לרכוש באמצעות הדואר בצירוף המחאה ע"ס 25 ש"ח, לפקודת מכללת עמק יזרעאל או ישירות במזכירות המכללה.
(בימים: א'-ה' בין השעות 08:00-16:00).

מכללת עמק יזרעאל
ע"ש מקס שטרן.

אוניברסיטת תל-אביב

תוכנית ייחודית לתלמידים מצטיינים

אוניברסיטת תל-אביב מודיעה על ההרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה לתוכנית הייחודית לתלמידים מצטיינים בוגרי בתי-ספר תיכוניים. לתוכנית יתקבלו מספר קטן של תלמידים בעלי כישורים גבוהים במיוחד.

יתקיימו שני מסלולי לימודים: המסלול הבין-תחומי, שיכלול לימודים מכל תחומי הידע והאמנויות; והמסלול החד-תחומי, שיתמקד בתחום לימודים אחד או בשני תחומים (תאופשרנה השלמות מתחומים אחרים) ודורש כישורים מובהקים בתחום הלימודים המיועד.

תלמיד, שיתקבל לתוכנית במסלול החד-תחומי, יוכל לסיים את לימודי התואר הראשון בפרק זמן קצר מהמקובל ויוכל אז להמשיך במסלול הישיר לדוקטורט (אם עמד בדרישות מסלול זה והתקבל ע"י אחד החוגים באוניברסיטה); לחילופין, יוכל התלמיד ללמוד לתואר שני, כולל כתיבת עבודות גמר ברמה גבוהה, ויהיה זכאי להתקבל ללימודי תואר שלישי בתחום התעניינותו עפ"י תנאי החוג המתאים.

התוכנית במסלול הבין-תחומי מעודדת את התלמידים ללמוד במסלול ישיר לקראת תואר שני, רצוי תוך ארבע שנים. עם זאת, תלמידים המעוניינים לקבל את התואר הראשון ולפנות למסלול ישיר לתואר שלישי אחרי כן, יוכלו לסיים את לימודי התואר הראשון גם בפרק זמן קצר מהמקובל.

תנאי קבלה

לתוכנית יתקבלו תלמידים בעלי כישורים בולטים במדעי הטבע, הרוח ו/או החברה. עליהם לשלוט היטב בשפות עברית ואנגלית, ולהיות מסוגלים לקרוא קריאה שוטפת חומר ספרותי ומדעי כאחד, בשתי השפות. התלמידים יתקבלו עפ"י ציוני בחינות הבגרות והבחינה הפסיכומטרית וכן השגים או כישורים נדירים בכל תחום שהוא. עם המועמדים למסלול הבין-תחומי יערכו ראיונות אישיים והם יצטרכו לעמוד גם בבחינות קונקורס.

סדרי הרשמה

על המעוניינים לפנות בכתב ב-3 עותקים, אל התוכנית לתלמידים מצטיינים, בנין גילמן, חדר 366, אוניברסיטת תל-אביב, עד 20/5/94 (טלפון לבירורים 6409322). הפניה תעשה בצורת מכתב המפרט תחומי ענין, השגים בעבר ותוכניות לעתיד ומציין תעודת זהות, טלפון, כתובת ומיקוד (בצירוף צילום של תעודת הבגרות והציון הפסיכומטרי או המועד שבו נבחן בבחינה זו). עתודאים יכולים לשלוח מכתב הרשמה ולהעביר את תעודת הבגרות במועד מאוחר יותר. מועמדים הרשומים לשנה"ל תשנ"ה באוניברסיטת ת"א יציינו זאת בפנייתם. המועמדים למסלול הבין-תחומי מתבקשים גם לצרף עבודה מסוג כלשהו, המעידה על כישוריהם, במידה ויש להם, וכמו-כן תמונה.

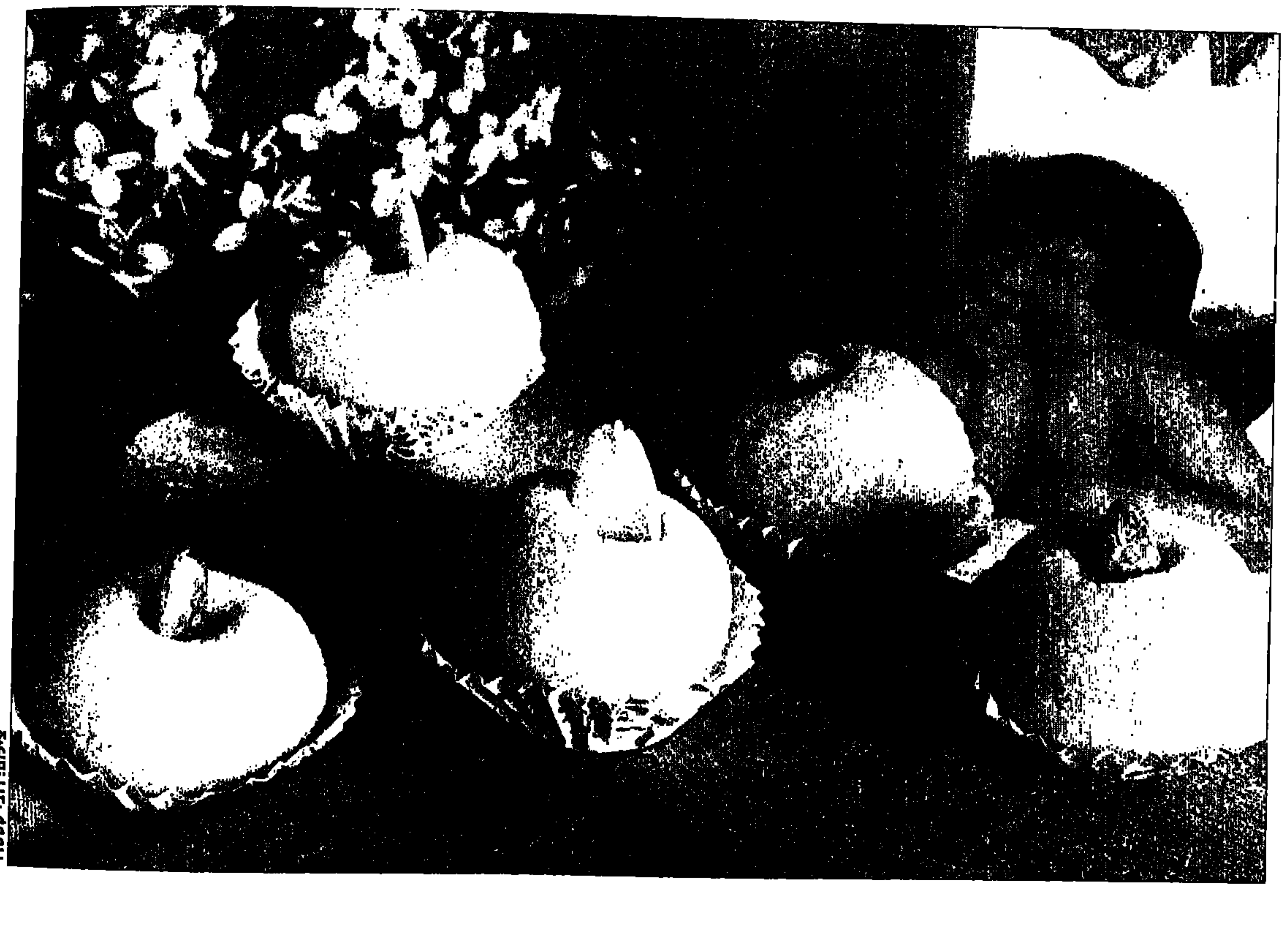

צילום: רובי קסטרו

מרציפן

כלבנט נהוג להכין מרציפן לאשה היולדת. כששאלתי את החברות הספרדיות שלי אם הן כבר קנו בשבילי שקדים, הן אמרו לי, ילדת פעמיים בלי מרציפן, אז תלדי שוב בלי. חוץ מזה, את יודעת מה זה למצוא את ה"פונטו דה מאסאפאן"?

אומרים שהסוד הגדול של הכנת המרציפן הוא הכשרון לגלות את ה"פונטו דה מאסאפאן". אותו שבריר שנייה שבו טיפת הסירופ, הכוללת מים, סוכר ומיץ לימון, עומדת, ובמהלכו מוסיפים את השקדים החלוטים והטחונים.

ובכן, אחיות עיניים! קל מאוד להגיע לרגע המדויק הזה. כשהסוכר מעלה קצף ונעשה צלול – זה הרגע. ותרגעו, גם שני רגעים אחריו זה עדיין בסדר. חוץ מזה, יש דברים חשובים יותר בהכנת מרציפן. לא פחות חשוב להשרות את השקדים החלוטים במי קרח, כדי שיהיו פריכים, ואחר כך לייבש אותם ביסודיות בשמש (כדי שגם הטעם שלה ייספג); ואחר כך הערבוב. מערבבים עד שהשרירים רועדים. אין תחליף לבחישה הידנית. זו היא שהופכת את המרציפן ללבן, גמיש ומופלא. וזה לא הכל, לא סתם אומרים בספרדית שמרציפן לא נותנים לחמורים. העיקר הוא להוסיף עוד טעם. טעם שאף אחד לא יוכל לנחש מהו. טעם סודי של אחד־שניים ואפילו שלושה שקדים מרים.

המרכיב העיקרי של המרציפן הוא שקדים או אגוזים טחונים. אבל רק אחרי שהעולם גילה את הסוכר, הומצא המרציפן. הופעת הבכורה המפוארת שלו היתה בנשף שנערך לכבוד ג'וליאנו דה מריצ'י במאה ה־16. בנשף הזה הארוחה היתה יצירתית, עשירה ואקזוטית במיוחד. על פי המסמכים שמעידים על ההכנות שנערכו לקראת אותו ערב, המרציפן נכלל במנות הראשונות, העיקריות והאחרונות. מה שבהחלט לא היה נדיר באותה תקופה שבה התלהבו כל כך מהסוכר, והעשירים נהגו להוסיף אותו כמעט לכל המתכונים.

מרציפן

600 גרם שקדים
700 גרם סוכר
¾ כוס מים
2 כפיות מיץ לימון

אופן ההכנה: חולטים את השקדים במים רותחים, או שופכים לסיר עם מים רותחים, מביאים שוב לרתיחה ומסירים מהאש. כשהקליפה החומה הדבוקה לפרי נפרדת ממנו, מסננים את השקדים מהמים. אם לוחצים על השקד באצבע ובאגודל, הפרי הלבן נשלף החוצה. אחרי הקילוף משרים את השקדים למשך חצי שעה במי קרח. מייבשים על מגבת בשמש או בתנור בחום מאוד נמוך. טוחנים את השקדים במעבד מזון, או פעמיים במטחנת בשר. (במעבד מזון כדאי לטחון כמויות קטנות בכל פעם). משאירים חופן שקדים חלוטים ולא טחונים לקישוט.

מבשלים את המים, הסוכר ומיץ הלימון בסיר פיירקס או נירוסטה (בסיר אלומיניום הצבע והטעם משתבשים). מבשלים עד לרגע שהסירופ רותח ונעשה שקוף. מעבירים מעט מהסירופ שבסיר לצלוחית קרה, והטיפה עומדת. זה מה שנקרא "פונטו דה מאסאפאן". מוסיפים את השקדים, מערבבים ומורידים מהאש.

עכשיו מתחילה העבודה הקשה. בוחשים בעזרת כף עץ עד שהתערובת נעשית קשה וקרה (בערך 15־20 דקות). אם התערובת נוקשה מדי, אפשר להוסיף מעט מיץ לימון. יוצרים עיגולים קטנים וחלקים (אפשר להכין צלחת עם מי ורדים ולטבול בה את הידיים לפני שמגלגלים). בעזרת האצבע לוחצים ויוצרים גומה קטנה, ונועצים בה חצאי שקדים קלופים. שמים בתוך סלסלות נייר קטנות.

• אפשר לקשט גם בפיסטוקים, אחרי שמקלפים אותם גם מהקליפה הפנימית החומה.
• אפשר לקצוץ פיסטוקים ירוקים ולערבב עם סוכר. ליצור במרציפנים חור קטן ולתוכו לדחוס את המילוי, לסגור ולהחזיר לצורה המקורית ולקשט בפיסטוק.
• שיטה אחרת היא ליצור מהמרציפן נחשים בעובי זרת, ולחתוך אותם באלכסון כל שני ס"מ.
• כדאי להוסיף 1־3 שקדים מרים. שקדים מרים אפשר לקטוף בשדות, או לקנות אצל מוכרי הקטניות והתבלינים בשווקים.
• אם המרציפן לא יצא לכם קשה ויבש, אפשר להניח אותו על מגש באוויר פתוח (לא בשמש) למשך יום־יומיים.
• אחרי שהכנתם את המרציפן, כדאי לשמור אותו בין ניירות פרגמנט במכל סגור, שמונח במקום קריר ויבש (לא במקרר).
• יש שיטה קלה להכנת מרציפן לא מבושל: מרתיחים סירופ מרבע כוס סוכר גלוקוזה (סוכר ענבים) ו־¾ כוס מים. טוחנים ק"ג שקדים חלוטים. מייבשים ומערבבים ב־4 כוסות אבקת סוכר וסירופ הגלוקוזה. מערבבים בכף עץ עד שהעיסה נעשית אחידה. מניחים עד שהתערובת מתקררת, ואז לשים את התערובת בידיים. אפשר להחליף את הגלוקוזה במי ורדים.
• אפשר להכין מרציפן גם מאגוזים טחונים, וזה נקרא מוסטצ'זו (שפם): טוחנים ¼ ק"ג אגוזי מלך או פקאן. מבשלים בסיר על אש בינונית את האגוזים עם כוס סוכר ו־3 ביצים טרופות. מתבלים את התערובת במעט קינמון ומערבבים בכף עץ, עד לרגע בו התערובת נעשית אחידה, כשאפשר לצייר עם הכף על תחתית הסיר. זה סימן שהמוסטצ'זו תפס – לא קשה מדי ולא רך מדי. מורידים מהאש, מקררים ויוצרים עוגיות בצורת שפמים (מכאן השם).

פרפה מרציפן

8 חלמוני ביצים
½ כוס סוכר
¼ כוס מים
150־200 גרם מרציפן אמיתי או גולמי
חבילת שמנת מתוקה

אופן ההכנה: ממיסים בסיר קטן את הסוכר והמים. מרתיחים ומוסיפים את המרציפן. מערבבים עד שהמרציפן נמס בסירופ הסוכר. מעבירים לקערה עם החלמונים, ומקציפים עד שהתערובת מבהירה ותופחת. מניחים סיר עם מים על האש, מביאים לרתיחה ושמים את הקערה בתוך הסיר. ממשיכים להקציף את התערובת מעל לסיר הכפול במשך 8־10 דקות. מורידים מהאש ומקררים.

מקציפים את השמנת המתוקה לקצפת חזקה, ובוחשים אותה בתערובת החלמונים והמרציפן. מעבירים לתבנית, מכסים בניילון או בנייר כסף, ומקפיאים לפחות למשך שמונה שעות לפני ההגשה. מגישים עם רוטב פירות או רוטב שוקולד ופירות טריים ויבשים.

מחיר הוגן לארוחה לא משכנעת

"אינדירה", רח' בן־גוריון 33, הרצליה. טל' 09־573528

ידידי ג'ו נתן הוזעק השבוע ללונדון מאחוזתו בצפון מדינת ניו יורק. סוחר היינות האישי שלו, מרחוב ג'רמיין, איתר ארגז שלם במצב טוב של יין שאטו פטרוס משנת 1947. את היין העמידה למכירה גברת צרפתיה קשישה, קרובת משפחה של המארשל פטאן, שרק מחוסר ראיות מוצקות לא הועמדה לדין על שיתוף פעולה עם הנאצים בזמן המלחמה. ממה שהציל נתן מסוחר היינות שלו, טפטפה מאדאם קולברטור מאות בקבוקי פטרוס ומארגו לביוון המיפקדה הגרמנית ששכנה בבניין העירייה המקומי, ובמעט הכסף שנשאר לה רכשה כמה ארגזים טובים מהבצירים של אחרי המלחמה.

יש לי התלבטות גדולה, אמר לי ג'ו בטלפון מהסוויטה שלו, בקומה העליונה של "מרקס אנד ספנסר", סוויטת אירוח לקניינים גדולים. אני מרגיש לא נוח עם הארגז הזה של הפטרוס, הוא חשוד בעיני. הוא לא חשוד, אמרתי לו בטלפון, הוא אשם. אני לא מאמין שאתה שוקל ברצינות לקנות אותו. ג'ו התעצבן. אל תתחיל עם הצדקנות הרפוקה שלך, צעק עלי כשהוא מסתובב עם הטלפון האלחוטי בסוויטה. איך אני יודע שהוא הסתובב? שמעתי את רגל העץ שלו נוקשת על רצפת הפרקט. זה יין, לא מיין קאמפף. מה זה משנה ממי אני קונה ארגז יין, אידיוט? ואם הייתי קונה אותו בחנות במחיר כפול, איך הייתי יודע שהוא לא בא מהאוסף האישי של הרינג? גרינג, תיקנתי אותו, הרמן גרינג. מצידי שיקראו לו לקרדה. לא תרמתי מספיק? מה אתה חושב זה הרפיקות האלה שאתה שומע? כדור בייסבול? אתה נתת רגל בשביל המרינה?

אז מה חשוד? שאלתי אותו. חשוד במובן של אני לא יודע מה מצבו. הפקק נראה יבש, החבק שלם, הבקבוקים נשמרו במצב טוב, אבל כשאני מחזיק אותו מול האור אני לא אוהב את הצבע שלו. אז מה תעשה? שאלתי. קניתי בקבוק אחד, עם אופציה על האחרים, והערב אני לוקח אותו איתי למסעדה הודית שגיליתי.

קארי עם שאטו פטרוס הוא השילוב החביב על ג'ו נתן. מכיוון שראיתי פעם את התועבה הזו במו עיני, אני יכול להאמין שהוא אכן ילך למסעדה הודית ממוצעת בלונדון ויבקש מהמלצר לפתוח לו בקבוק פטרוס עם הסאמוסה. עזוב את הפטרוס, אמר לי נתן, אני רוצה לספר לך כיצד התייפחתי שם היום בצהריים. הנה, תריח, וג'ו תקע את השפופרת בבית השחי שלו והשאיר אותה שם עשר שניות, בתקווה שהארומה תעמוד בתקן של בוק. ג'ו משוכנע שמאכלי קארי מופרשים דרך העור, בעיקר מאזור בית השחי. הוא לא היחיד האוחז בתיאוריה הזו. יש לה מעט סימוכין בספרות המקצועית, למרות שלי אישית זה עוד לא קרה. נו? שאל. כמו ב"ווישנו" אמרתי. נפלא. אולי תקפוץ? שאל נתן, הנסיעה עלי. אני לא יכול, אמרתי, יש השבוע כנס על יין ישראלי ברמת־הגולן. אחרי שג'ו גמר לצחוק הוא סיפר לי על "באטי", מסעדה הודית נדירה ב־WC2, GREAT QUEEN STREET 37, LONDON, טל' 071־831־0817, ששוכנת בבניין היסטורי מהמאה ה־17. ניתקתי באמצע הסיפור על הרוגאן גוש. אם יש משהו שבאמת מדכדך אותי, זה עדות יד שנייה על מסעדה הודית טובה בלונדון.

בערב חיפשתי את המקומון של השרון, ומצאתי את המודעה הגדולה של מסעדת "אינדירה", הסניף החדש של אינדירה התל־אביבית. אמרנו לילדים להכין להם לבד טוסטים, ונסענו להרצליה. בנסיעות הקצרות האלה נדמה לנו לפעמים שאנחנו לא בני 40, אלא הצעירים החטובים והריחניים שפעם היינו, לפני שהחיים תקעו לנו גול מנבדל. בארוחות ההודיות הללו אנחנו מוציאים משכנתא חדשה על האהבה.

האמת שקשה היה להחזיק ידיים ולהביט עמוק בעיניים ב"אינדירה" ההרצליינית. יש משהו מאוד משונה בעיצוב המוזר שלה. מין שעטנז המשלב מוטיבים הודיים זולים עם בנייה זוויתית וצבעי טורקיז מרצדים. פילי עץ קטנים וצלילי סיטאר עוד לא הופכים חלל תעשייתי בהרצליה לאתר הודי. מצד שני, עלה בדעתנו שזה לא רעיון רע שממש מתחת לאף, בכביש ראשי עם חנייה בשפע, יכול אזרח השרון הממוצע לאכול ארוחה הודית שעברה הליכי גיור. במידה רבה זו הפתעה נעימה. בנסיבות כאלה, חובה לגלות מעט סלחנות לסטיות הקשות בטעם, למיתון הטעמים המשכרים, ולטעמו של הנאן, שהזכיר יותר בצק של פיצה מאשר את הלחם ההודי השמנוני והקטיפתי.

החיך הוא צייד בודד, והוא אינו יודע לשקר. אשתי, שאישיותה מגלמת את כל האופטימיות שירדה לעולם, בישרה לי אחרי המנה הראשונה שהפה שלה שמח. זה הרבה עבורי. חוץ מזה, בשנים האחרונות היא חטפה פחד טיסה, וממש אי אפשר להעלות אותה על מטוס. כך שהחיך שלה שכח לא מעט.

אנשי המפתח באינדירה נראו הודים לכל דבר. האם כך הם גם אוכלים בבית? אינני יודע. אני יודע שמרק העדשים, שבכל מקום אחר בעולם הוא פצצת טעם סמיכה טעונת כוסברה וערשים, היה כאן נזיד דליל ותפל מהסוג שמגישים לאסירים בסרטים ישנים. הסאמוסה הצמחוני של אשתי, אותם כיסוני בצק פריכים שתוכנם אמור להתפצפץ בפה ולעורר אותו מתרדמת, היה גרוש בנתחים גרולים מרי של תפוחי אדמה מוקפים במעט אפונה. שלושת הרטבים, שגם כאן, כמו במקומות אחרים, מגישים בכלים זעירים של בית בובות, היו תקינים מבחינת טעמם. כך הרוטב הירוק של הנענע והכוסברה; כך גם הצ'אטני המתוק־חריף והרוטב הכתום שאת הרכבו לא הצלחתי לפצח. הראייטה, היוגורט הקר עם מלפפונים, עגבניות, כמון וכוסברה, היה מצוין. צונן, ארומטי ויעיל מאוד. הראייטה אמורה לשכך את הבעירות הקטנות שאוכל הודי אמיתי אמור להצית בחיך. "אינדירה" אפילו אינה משתדלת בתחום זה. שום דבר לא היה חריף. התיבול היה נכון כמו מחשבה שלא הגיעה למיצוי, כמו אצן שרעך במאה המטרים הראשונים של ריצת המרתון.

אכלנו גם קארי ירקות, אלו פאלאק, שזה תרד עם תפוחי אדמה, אורז בסמטי עם זעפרן וירקות, ומיקס־גריל טנדורי גרול עבורי. מה אומר לכם? התרד היה בטעם ובמרקם של גרבר. אני מניח שלא רחוק היום שרייסה קלה לעיכול כזאת תהיה לחם חוקי, אבל כל עוד שיני טוחנות, אני דורש תרד עלים טרי, פריך וירוק. הקארי ירקות היה סביר, עובדה שאשתי נהנתה. האורז הבסמטי היה ריחני, עם עקבות קלות של זעפרן, אבל הוא לא שיכר וריגש כמו שאורז הודי נוהג לעתים. המיקס טנדורי מתגלה בשנים האחרונות כמנה הבטוחה ביותר במסעדות ההודיות בארץ. נתחי עוף רכים ועסיסיים ששכנו במרינדה טובה עם יוגורט, לפני שעלו על שיפודים ונכנסו לתנור החימר הלוהט. שני סוגים של קבב טעים, ושני רבעים של חזה עוף. לא רע, בהתחשב במסר הכללי, אבל במקום פחות מרומז מאינדירה היה ודאי הטבח עומד על זכותו לשפד כמה שרימפס ולתרום מספר צלעות, לפחות למראית עין.

"אינדירה". התיבול היה נכון כמו מחשבה שלא הגיעה למיצוי • צילום: רובי קסטרו

אכלנו כמו שני נואפים שגנבו שעה חפוזה. דיברנו על רעיכתנו המגושמת אל גיל ה־40, על הפחדים הקטנים והשדים הגדולים, ואמרנו שאם ארוחה הודית לא משכנעת היא ההיבט הלא אטרקטיבי של חיינו, ניחא. תמיד נוכל לחזור אל "מיטלי" הנפלאה בניו יורק או לפגוש את ג'ו נתן ב"באטי" בלונדון.

הסוערים המעטים שהיו במסעדה עישנו סיגריות בכמות של גדוד נחתים לפני ההסתערות על נורמנדי. לעתים נדמה לנו כי ישראל היא המקום האחרון בעולם שבו נחשב עישון למשלח יד רומנטי וסקסי. לכוזרים בין שולחן של חמש נשים שיצאו לערב של בנות, לבין ארבעה גברים שלקחו ברצינות את המורעות של מרלבורו, דמענו והתעטשנו והגינו בנזקי עישון יד שנייה.

שילמנו 136 שקל, שזה מחיר הוגן לארוחה לא טובה במסעדה שכונתית. וחשבנו שלמרות שהעגלה הקולינרית זזה כל הזמן קדימה, היא בעצם לא מתקדמת. כעת יש לנו הרבה מקומות חדשים לאכול בהם אוכל לא משכנע. על העובדה שלא היה באינדירה משהו מכל אותם ירקות הודיים כבושים וחריפים, קשה לי לסלוח. אני לא דורש שיכינו את המרקחות הריחניות האלה במו ידיהם. מספיק שיחצו את הרחוב ויקנו צנצנת בסופרמרקט.

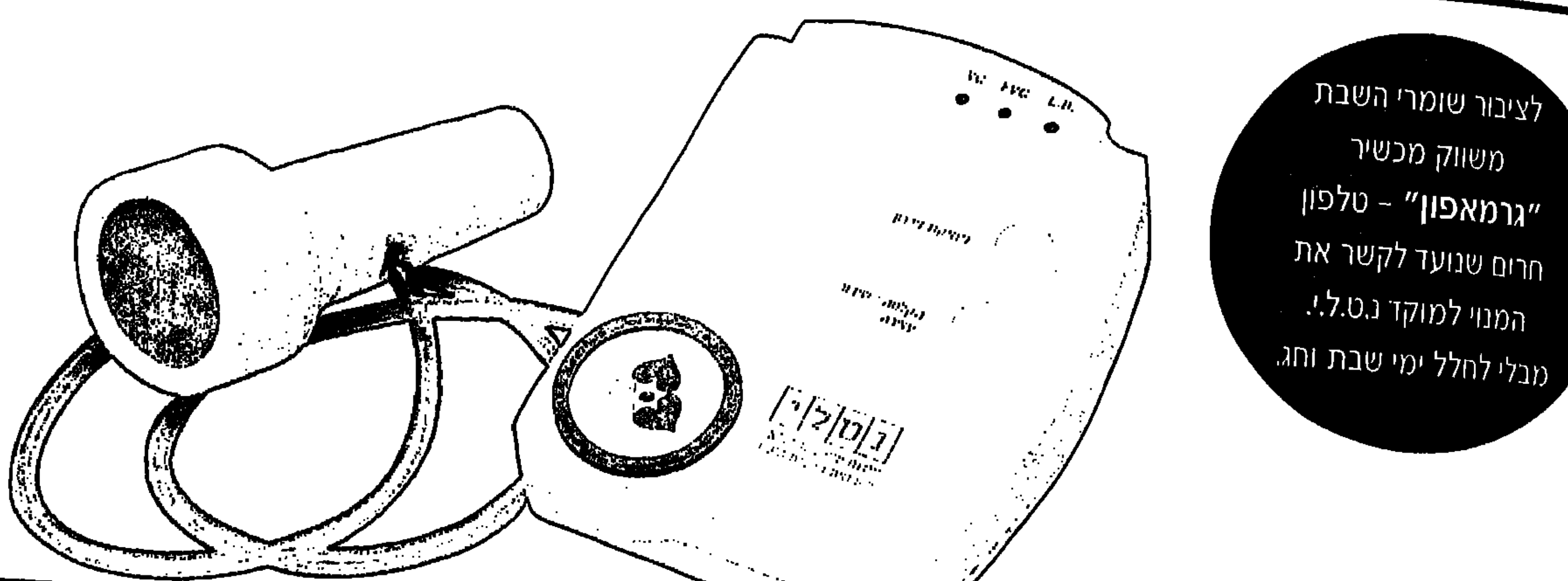

אסטמה־פון

שירות מנויים פרטי למעקב, התראה וטיפול חירום בהתקפי אסטמה.

כל העולם חיכה לפתרון הזה בקוצר נשימה

הסיוט נגמר. אפשר לנשום לרווחה!

מפעילת מוקד חרום קרדיאלי, לראשונה בעולם, מאפשרת עכשיו חברת נ.ט.ל.י, להמנע מכל הלחץ, הפאניקה, הטירחה והעצבים, שהם מנת חלקם של כל חולי האסטמה, הברונכיטיס והברונכיטיס הספאסטי. מעכשיו אפשר למנוע התקף ואין צורך לקפוץ בכל פעם לחדר המיון, ופתאום זה כל כך קל ופשוט. ה"אסטמה־פון" הוא מכשיר פשוט וחכם, שמאפשר באמצעות הטלפון בבית, לדווח למוקד הרפואי של נ.ט.ל.י מהו המצב המדויק של החולה. צריך רק לנשוף לתוך המכשיר ומייד באופן ממוחשב, מועברים הממצאים המדויקים אל המוקד הרפואי המאוייש בצוות מקצועי. כך יכול הרופא האישי לעקוב אחרי תגובות החולה לטיפול תרופתי שניתן לו על פי המרשם. כך ניתן לקבוע באופן מיידי מה מצב החולה ומה יש לעשות: אם צריך יגיע הרופא אל החולה, אם המצב קשה - תוזנק מייד הניידת לטיפול נמרץ, ואם הכל בסדר - תתקבל התשובה המרגיעה והמוסמכת - במקום!

תרגיש חופשי להקפיץ אותנו!

שירות "אסטמה־פון", במסגרת מוקדי נ.ט.ל.י, עומד לשירות המנוי 24 שעות ביממה, כל יום, כל שנה, כל השנה. בכל מקרה, בכל מעקב אחרי טיפול רפואי, בכל חשש הכי קל, קודם כל - "אסטמה־פון".

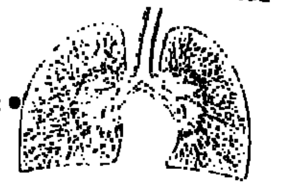

• במצב זה, כאשר 60% מהריאות כבר סתומות, אתה עדיין מרגיש בריא, אך זהו מצב סיכון שרק ה"אסטמה־פון" יכול לגלות ולאבחן.

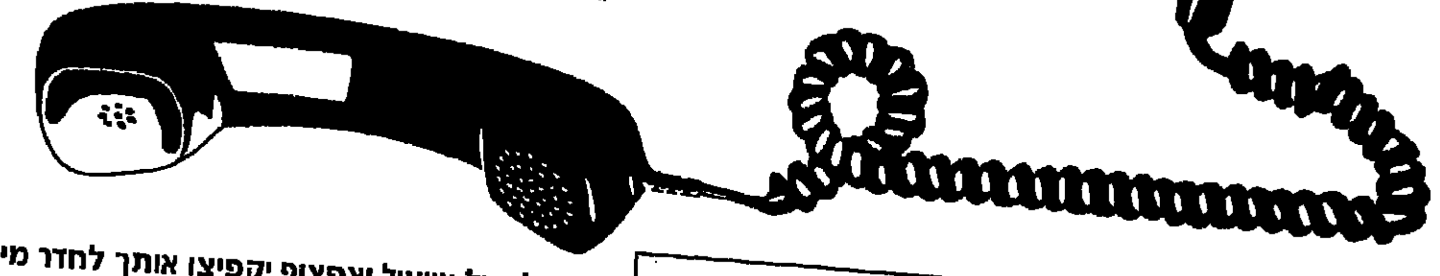

כדי שלא כל שיעול וצפצוף יקפיצו אותך לחדר מיון- עשה היום מנוי " אסטמה- פון".
"אסטמה- פון" - עוד שירות של נ.ט.ל.י לרפואת חירום.

ניידות טיפול לב ישראל
מקבוצת הכשרת הישוב

סניף ראשי: 03-5757799, הרצליה: 09-587111, נתניה: 09-828770,
ירושלים: 02-612333, עפולה: 06-523347 חיפה: 04-382501.

באישור המועצה המדעית רפואית למחלות אסטמה, ריאה ודרכי הנשימה.

שבוע של כוכבים

טובה ספרא

לתאריכים שבין 29/4 ל־5/5

כדי לקבל תחזית יותר מדויקת, רצוי לעיין גם במזל האופק (השעה) שלכם.

[illegible] (21.5 – 21.4)

אתם מרוכזים כרגע בעיקר בעצמכם, מעוניינים להתבלט, להצליח ולהפגין נוכחות. אם מנסים להדביק לכם אחריות לא שלכם, אתם מתנערים מיד. זה גורם ללחץ, וכדאי מאוד שתלמדו לחלק סמכויות, ולא לקחת על עצמכם יותר מדי. זוהי תקופה שמתאימה יותר לקשרים אישיים, אינטימיים, מאשר לאירועים חברתיים רבי משתתפים. אתם חשים צורך להיות עם מישהו איתו תוכלו לדבר על רגשות, לחשוף יותר מעצמכם. בתחום הכלכלי צפויה בשורה טובה, אולי אפילו סכום כסף.

[illegible] (21.6 – 21.5)

זהו שבוע של התמודדות. מצד אחד, אתם חשים שמנצלים אתכם, ומצד שני, מרגישים כל הזמן אשמים. אתם משתחררים לאט־לאט מסיטואציה מלחיצה, אולי כזו הכרוכה במאבק. המשפחה, לעומת זאת, מעניקה לכם מסגרת וביטחון, תוך הרבה אמון הדדי. בתקופה זו אתם ממצים את הפוטנציאל האישי שלכם, וזה נותן לכם הרבה סיפוק והנאה. בתחום הכספי כדאי להיות ערניים במיוחד, כדי לא להיקלע למינוס גדול מבלי לשים לב.

[illegible] (23.7 – 22.6)

אירועים חברתיים מעסיקים אתכם, ואתם מרגישים צורך להיות עם הרבה אנשים, באווירה עליזה, כדי להתנתק קצת מקשר אינטימי שהיה לוחץ מדי. זוהי תקופה של שינויים בכל הקשור לבית ולמשפחה, וגם לביטחון ולמעמד. תקופה של בנייה והתחדשות, אם כי חוויה מסוימת תגרום לכם להרגיש עד כמה ההשתייכות משמעותית לכם. אתם זקוקים ליותר תמיכה מתמיד, וקשה לכם קצת לתפקד, אבל זה זמני. הרשו לעצמכם במצפון נקי כמה ימי חופשה, עד שהעניינים יסתדרו.

[illegible] (23.8 – 23.7)

נסיעה או אירוע כלשהו גורמים להתבהרות תמונה שהיתה מעורפלת זמן רב. אתם מבינים שלקחתם על עצמכם אחריות שמלכתחילה לא היה עליכם לקחת, ושאפשר לפזר סמכויות. הרגש בימים אלה הוא על עבודה וקריירה, אתם עובדים קשה, ועסוקים בבניית מעמד וסטאטוס. השבוע יגיעו אליכם סכומי כסף, אולי כאלה שציפיתם להם. אין זה הזמן לבלות עם אנשים רבים, אלא יותר במפגשים אינטימיים של אחד לאחד.

[illegible] (23.9 – 23.8)

תוכניות מסוימות אינן מתממשות בסופו של דבר, אבל בסך הכל אתם חווים צמיחה והתפתחות ומרגישים שדברים קורים מבלי שתתאמצו מאוד. תיתכן חוויה אינטימית יוצאת דופן, ומפגשים עם הרבה מעורבות נפשית. ילדים יתבעו השבוע יותר תשומת לב מהרגיל, וייתכן שעוד מישהו נתלה בכם ותובע עזרה, או כספים, ובמוכן מסוים כופה את עצמו עליכם. אתם עסוקים בשאלות של עצמאות, ועלולים להיגרר למצב לא נוח, ולהבחין בכך מאוחר מדי. יחד עם זאת אתם מאוד אופטימיים, אלא שרצוי להפעיל גם ערנות וזהירות.

[illegible] (23.10 – 23.9)

אתם חשים צורך בריגושים, נכנסים במהירות למעורבות רגשית, אבל זה תובע לא מעט אנרגיה נפשית. אתם מרגישים עצמאות רבה, אולי דווקא כתוצאה מכך שלא קיבלתם תמיכה במקום שחיפשתם. ייתכן שתחוו פרידה, שתהווה הזדמנות לבחון את מערכת היחסים: אם היא טובה ביסודה, תתאחדו בסופו של דבר שוב. אם אתם משתלבים במקום חדש, זה יעבור חלק. העיסוק יהיה בדברים מעניינים ובקצב שנות לכם, ואל תהססו לקבל עזרה מאנשים סביבכם.

השור והזוגיות

שור+שור

השוורים רגועים, שבעי רצון ולא יבזבזו אנרגיה על פטפוטים מיותרים. שניהם אוהבים לבשל ולאכול, ושניהם מוכנים להשקיע הממון בטיפוח בית חם עם גינה פורחת. בת מזל שור מחפשת לעצמה גבר מעשי ומציאותי ממש כמוה. שניהם ייהנו להשקיע כספים ולראות פירות, ועל חילוקי הדעות הדרך הטובה ביותר להתגבר היא במגע התחושני, שפה ששניהם מבינים היטב, כיוון שאצל שניהם כל נגיעה שווה אלף מילים.

שור+תאומים

השור שקט ויציב, מעשי ועסוק בשלו. בתוכו הוא עשוי להיות פראי וסוער, אך בפועל רוב הזמן הוא רגוע באופן מעורר הערצה. עם זאת, יכולתו המופלאה של השור לצאת מכל בעיה ולמצוא פתרונות אינה מגיעה לקרסולי יכולתו של התאומים: התאומים מחפש קיצורי דרך, אבל הדרך ללבו של השור היא בחמימות. הצרה היא שהתאומים מצפה שבן זוגו ישנה ויפתיע כל הזמן, ואילו השור הוא הדבר הכי יציב בעולם, וכל שהוא מחפש זה שקט ושלווה. השור, המצפה לבן זוג שיהיה כולו לצידו ולא ירחף בעננים, יזדקק לעצבי ברזל כדי להסתדר עם התאומים.

שור+סרטן

זהו קשר נפלא. הסרטן אוהב לפנק, והשור יודע ליהנות מזה. גם בעסקים הם צוות מנצח. השור יבנה ויארגן, והסרטן ינהל בקפדנות את העסק. שניהם לא יפתחו בקלות את פנקס הצ'קים, אבל אחד לשני הם יידעו לתת, לקבל ולהתענג מכל רגע.

שור+אריה

זהו קשר עם הרבה מתח. השור זקוק לנאמנות וחיבה, להרגיש שאוהבים אותו, ואילו האריה זקוק למחיאות כפיים ומחמאות כדי לחוש את האהבה. אבל האריה מרוכז מדי בעצמו מכדי שיוכל להעניק לשור את המסירות לה הוא מצפה. הוא נהנה מהביטחון שהשור מעניק לו, אך לא יסלח לו אם ינסה לפגוע באגו שלה. השור, לעומת זאת, אלרגי למזנבות של האריה, מה שגורם לו להרבה זעם. בקיצור, אחד עקשן, אחד גאוותן, והדרך להרמוניה תהיה רצופת מכשולים.

שור+בתולה

הבתולה מעריכה את ההחלטיות של השור, אבל מתעצבן מעקשנותו. בהיותו טיפוס ספרטני הוא מתקשה להבין את הצורך של השור להקיף את עצמו בנוחות ובמותרות, פחות נוטה לעשות עניין מגיקיון כפייתי או מבריאות, וגם הביקורתיות המפולפלת של השור מרגיזה אותו. אבל השור ילמד את הבתולה להירגע, שניהם ילמדו לבטא כל אחד את צרכיו, ואז יוכלו לגלות שיש להם בעצם תשוקות דומות.

שור+מאזניים

אם השור חושב שיצליח למוטט את מאזניים, הוא טועה. המאזניים אמנם עדין, אבל אינו מאסיבי, והתרשותו תחלד את עקשנותו של השור. השור עם שכלו הישר עוזר למאזניים להחליט, אבל מתעייף מהר מלשמוע את התלבטויותיו החוזרות ונשנות. המאזניים מצוין יודע להתחנף לשור, שזו שפה שמדברת אליו, אבל המאזניים אוהב לבלות, ואילו השור אוהב להתבודד בביתו המטופח. כך שצפויים לא מעט חיכוכים.

[illegible] (23.11 – 23.10)

השבוע אתם עסוקים בקשרים עם אנשים, וחשים צורך מיוחד לשתף גם את בן הזוג בחוויות שלכם. אתם חשים שמטילים עליכם אחריות רבה מדי, השתדלו לא להיכנס ללחץ ולסטוס על רוגע. כדאי מאוד לנסות לבחון מצבים באופן כללי, ולא דווקא להיתפס לפרטים. כמו כן, אתם נוטים להוציא יותר כסף פים עכשיו, במיוחד על דברים שעושים לכם טוב, או מכנני בהתאם את צעדיכם. בתחום הרומנטי ייתכנו חוויות מפתיעות, ואם עלה ברעתכם לערוך מסיבה, זה בהחלט הזמן.

[illegible] (23.12 – 23.11)

אתם חשים צורך להתבלט, אבל השבוע אינו השבוע המתאים. הקדישו את האנרגיה לרכישת מעמד עצמאי בעבודה, עם מינימום מעורבות של המעסיק בטריטוריה שלכם. אתם שוקלים עכשיו מערכות יחסים שונות, מה יוצא לכם מהן ואיזה מחיר הן תובעות. זוהי תקופה רגישה, עדיף להימנע ממפגשים רבי משתתפים ומהצורך לעמוד בלוח זמנים נוקשה. עדיף לשמור על פרופיל נמוך כרגע, לחסוך באנרגיות ולא לבנות מגדלים באוויר.

[illegible] (21.1 – 23.12)

בימים אלה אתם יצירתיים ורומנטיים במיוחד, ולמי שיש ילדים צפויות חוויות מיוחדות עימם. בעבודה אתם נדרשים לתפקד ביתר עצמאות, אולי בעקבות מאבק שאת שרידיו אתם אמורים לנקות עכשיו. אתם חשים חוסר תמיכה וחוסר ביטחון במצב החדש, שייקח זמן להתרגל אליו. בינתיים הימנעו מאלתור פתרונות, והעדיפו להיעזר באחרים. אם תגדירו תוכניות בפירוט, תמצאו את עצמכם עוסקים בדברים מאוד מעניינים.

[illegible] (19.2 – 21.1)

השבוע אתם זקוקים ליותר חום ואהבה. חשוב לכם להיות במרכז, אבל אל תנסו לתבוע תשומת לב מתוך עמדה של "מגיע לי", כי זו תנחל כישלון. אתם נקרעים בין הצורך לבטא את עצמכם ולעשות למען עצמכם, לבין הדאגה לבית ולמסגרת בה אתם חיים. אתם חשים מחנק זמני, ואם עלה ברעתכם לפנות לעזרה מקצועית, זה בהחלט הזמן. דברים קורים בפתאומיות, משתנים, לחוויות יש עוצמה גדולה מהרגיל, וגם הרומנטיקה מתעוררת. זוהי גם תקופה שיפה לסיכונים והימורים, כדאי לקנות כרטיס הגרלה.

[illegible] (21.3 – 19.2)

השבוע אתם מכירים יותר ביכולת שלכם, מפרגנים לעצמכם, וזה גורם לכם סיפוק והנאה. אינכם חשים צורך להיאבק ולהשקיע אנרגיות במעורבות רגשית. אתם קומוניקטיביים, ותוכלו לנצל זאת לקידום תוכניות אישיות. יחד עם זאת, אין זו תקופה המתאימה למהלכים ספונטניים, וגם בתחום הכלכלי כדאי לעשות קצת סדר, משום שיש לכם עכשיו נטייה להיקלע לחובות או למחסור.

[illegible] (21.4 – 21.3)

בימים אלה אתם מרגישים צורך אדיר להוכיח את עצמכם, אבל נסו לא לשכוח שתחושת השייכות והתמיכה מהסביבה חשובות לכם מאוד. לכן, השתדלו לא להיות קטנוניים, דעו להתחלק ואל תניחו לאגו להכתיב לכם את צעדיכם. קצב האירועים אינו בדיוק לטעמכם. ייתכן שתתקשו לתפקד מפני שדברים שונים פשוט לא יעבדו, אך דווקא מתוך מצבים לא צפויים תיתכן התחלה חדשה. בינתיים, אם יש לכם אפשרות, נצלו את הזמן לחופשה ולמנוחה.

חוכמולוגי

עורכת: בת דורה בר

תשחץ

טומי שמיר

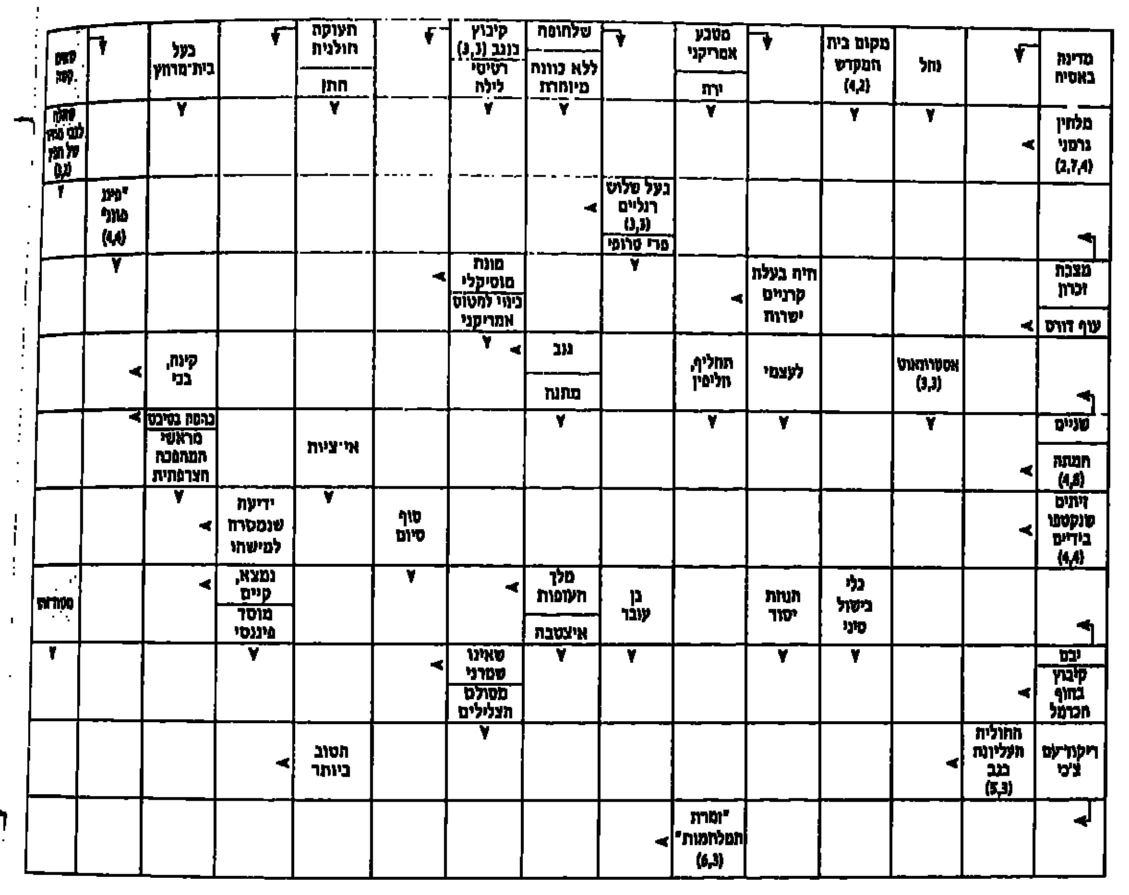

1 חידת קולנוע

אריק רייכמן

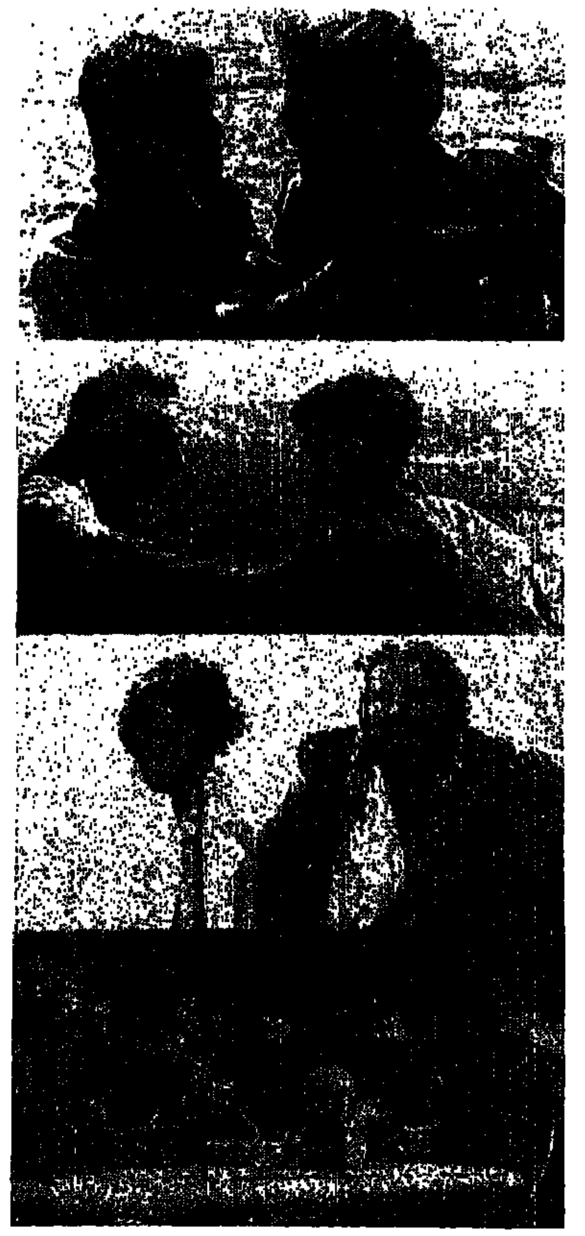

לפניכם ארבעה סרטים. בשם כל אחד מהסרטים נמצא מספר. חברו את המספרים, לאיזה סכום הגעתם?

3 שבור את הראש

טומי שמיר

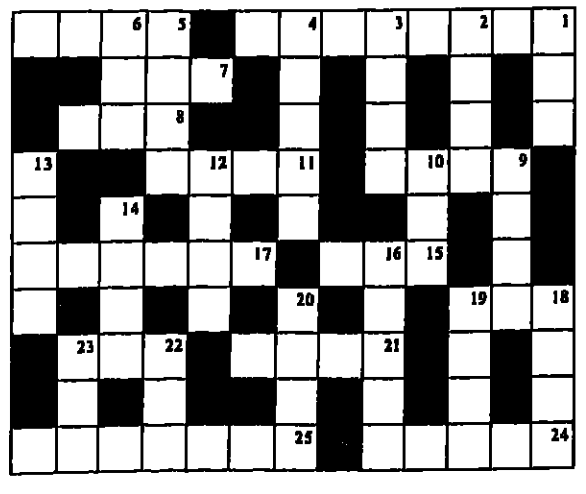

א ופקי: 1) מסכים מתוך נאיביות! (4,4), 5) הצבע מתאים (4), 7) + 23 אנכי — בשיקול נשמע שלא שהה (3,3), 8) שיר הצרצר (3), 9) הילד מה מצלם בסתר (4), 11) הרבע מהמינים (4), 15) נחש צקון רחש (3), 17) לאיש הברזל כל נגיסה עלתה במטבע גרמני (6), 18) ד״ר על ארבע (3), 21) מה מוכר המעביד לפועל (4), 22) כחול, אדום, צהוב (3), 24) נשימה של יובל עם ברכה (5), 25) ציק ללא כיסוי (3,4).

א נכי: 1) המסלול הצפוי להולכים (3), 2) מתקבצים אצל חיים גורי? (4), 3) ניצב כנגור לגיבור הסומא (4), 4) מושבם של ענקים בסוף המילק (5), 5) אם במעגל הקסמים העממי (4), 6) אל תסתירי משוש אחותך את הצרפתי (3), 9) העבירו בנעימים את הקמת המושבות (4), 10) לא קשה כשהכית בפנים נגד (3), 12) בן בעל עולם (4), 13) אורח לרגע רואה כל פגע (4), 14) מנצח במירוץ האווירי לחיים (4), 16) מה נביאה? מכרסמת (5), 18) גונב לאוזני כי מניחים שאין למכורים (4), 19) מצפצף בכיס (4), 20) חורץ דברים באופן עקבי (4), 22) מסמר כבוד חליפין (3), 23) ראה 7 אופקי.

4 בואו חשבון

טומי שמיר

בפעולת הכפל שלפניכם הוחלפו הספרות באותיות. עליכם למצוא את ערכה של כל אות ולהציב את האותיות המתאימות במקום הספרות בשורה שלמטה. אם תפתרו נכונה תקבלו אימרה נאה.

					ר	א	ו	י
						ל	ה	ל	ל
				מ	י	ר	ש	ר
			ל	ל	י	ש	ג	
		מ	י	ר	ש	ר		
	מ	י	ר	ש	ר			
מ	ת	ש	י	ל	ש	ל	ר	

האימרה: 07 2ע7628

847814 075 2775938

84. (לסיוג)

פתרון תשחץ 59

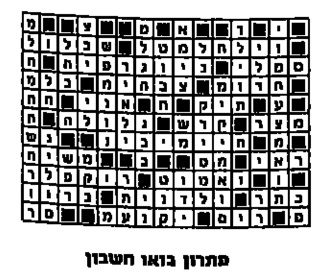

פתרון בואו חשבון

בוא וראה כמה ספרות עיזהם של מקבלי שוחד.

פתרון שבור את הראש

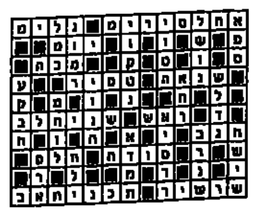

את הפתרונות יש לשלוח לחוכמולוגי, קרליבך 2 ת״א, ת״ד 20010 מיקוד 61200 עד 13.5.94 נא לציין על־גבי המעטפה את מספר החידה ותאריך הפירסום. בין הפותרים יוגרלו פרסים יקרי ערך: סוף שבוע זוגי במלון גלי כנרת ■ מנוי לשירות מנויים פרטי לניידות טיפול נמרץ לב נטלי ■ עשרות דיסקים תוצרת הד ארצי ■ מנוי שנתי על מעריב לנוער ■ ספרים מתנת ספריית מעריב ועוד.

5 בריג׳

אדריאן שוורץ

אלוף אמיתי

אלוף בריג׳ אמיתי מכיר את כל הטכניקות המקובלות ובמצבים חריגים ממציא הברקה משלו שמביאה את הצלחת החוזה. המבצע של המשחק הבא הוא לא אחר מאשר השחקן האמריקני המפורסם קיט וולפי.

צפון
♠KQ73
♥A9
♦763
♣Q654

מערב
♠J98
♥KJ832
♦K9842
♣—

מזרח
♠10652
♥Q4
♦5
♣A109832

דרום
♠A4
♥10765
♦AQJ10
♣KJ7

כולם פגיעים / מחלק דרום

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 דיאמונד	1 הארט	1 ספייד	פאס
1 ללא שליט	פאס	2 ללא שליט	פאס
3 ללא שליט	פאס	פאס	פאס

ההכרזה טבעית והחוזה הסופי סביר. בארץ פותחים את ידו של דרום ב־1 ללא שליט, אך כארה״ב ה־1 ללא שליט מראה לפחות 16 נקודות. מערב יצא ב־3 הארט והחלטתו של הכרוז המיידית היא איך לשחק בלקיחה הראשונה. ברור שבמערב אין מלך, מלכה ונסיך הארט (היה יוצא במלך) ולכן על מנת לשבש את המעברים עלה הכרוז באלוף הארט. עכשיו ברור שצריך לשחק דיאמונדים ולבצע עקיפה. אם למערב גם אלוף קלאב וגם מלך דיאמונד. צריך לקוות שאחת התמונות במזרח. הכרוז ביצע עקיפה ושיחק את העשירית ומערב סירב לקחת תוך ייצור אשליה שהעקיפה הצליחה. הכרוז עבר לדומם בספייד אל המלכה ושיחק דיאמונד נוסף. מזרח השליך קלאב והכרוז שיחק את הנסיך דיאמונד. מערב לקח במלך דיאמונד והחזיר דיאמונד, מזרח השליך ספייד והכרוז לקח במלכה. כעת שיחק הכרוז הארט לשיבוש המעברים בין המגינים. מזרח לקח במלכה הארט ושיחק ספייד שנלקח באלוף של הכרוז.

הכרוז שיחק את המלך קלאב בנסיון ליצור כניסה לצפון. כעת המשחק הפך למלחמה בין מזרח לכרוז. מזרח סירב לקחת את המלך באלוף, הכרוז המשיך בקלאב נמוך מידו ושיחק קלאב נמוך מהדומם. מזרח לקח בתשעית ונאלץ לתת את היד לצפון לאחר שלקח את האלוף קלאב. בסך הכל לקח הכרוז שלוש לקיחות בספייד, שלוש בדיאמונד, הארט ושני קלאבים.

6 כפלשון

עדי גבעון

לפניכם חידת כפל לשון. למשמעויות השונות יתכן כתיב שונה, אך הגייתן דומה.

7 טריוויה

טל רז

1. כנסת: לאיזו סיעה שייך חיים אורון?
2. תעופה: מהי חברת התעופה של הולנד?
3. אקטואליה: איזה נשיא אמריקאי לשעבר נפטר לאחרונה?
4. ספורט: מיהו הקומישנר של האנ.בי.איי?
5. טלויזיה: מי החליפה את שאנון דוהרטי בסדרה בוורלי הילס?
6. סיגריות: איזו סיסמה מופיעה על קופסת סיגריות טיים?
7. קניות: מה המחיר הרשמי של בירה גולדסטאר?
8. גיאוגרפיה: איפה נמצאים האיים המולדביים?
9. ספרות: איך קוראים לספרו החדש של דויד גרוסמן?

בין פותרי מקסימום תשובות נכונות יוגרלו פרסים. אין חובה לענות על כל השאלות.

8 שחמט

שאול הון

קספרוב "עף"

אליפות PCA בשח אקטיבי החלה בקרמלין במוסקבה בהפתעות: קספרוב "עף" החוצה (קרמניק גבר 0.5:1.5). קורצ׳נוי "העיף" את אדמס, אך "הועף" ע״י ויז׳מאנאוין. יודאסין וסמירין נוצחו ע״י קרמניק ואנאנד.

קרפוב הוזמן וסירב לבוא, סירב להשתתף גם באמסטרדם (הוזמנו קספרוב, קרפוב, שורט וטימן), בכך ויתר על 40,000 $ שהוצעו לו כדמי ייצוג. נראה שלאחר שנכשל במונקו חשש להתמודד שוב בתחרות עם קספרוב. איוונצ׳וק במקומו.

קרפוב העדיף להשתתף בסביליה עם יריבים פחות חזקים.

● אנאנד וקרמניק חילקו במונקו מקום ראשון-שני בשח אקטיבי, 9 מ־10 (כ״א 6250 $. להלן המשחק ביניהם), איוונצ׳וק ויהודית פולגר 7, קמסקי 6.5, ליובויביץ׳ 5, נאן ופיקט 4.5, קורצ׳נוי וקרפוב 4 (!), ז׳וז׳ה 3, סיראוואן 2.5. במשחק הסנוורים: אנאנד 8 מ־10, איוונצ׳וק וקמסקי 7.5, קרמניק וסיראוואן 7, קרפוב 6.5, ליובויביץ׳ ונאן 5, ז׳וז׳ה 4.5, יהודית 4, פיקט וקורצ׳נוי 2. אנאנד צבר בסה״כ 23,750 $.

אנאנד
קרמניק

1. פ-ג3 5ג, 2. ג4 פ-ו6, 3. פ-ג3 פ-ג6, 4. ר4 ג:ד, 5. פ:ד4 ה6, 6. ג3 מה-ב6, 7. פר-ב5 פ-ה5, 8. ר-ו21 א6, 9. מה-א4 פה-ו4, 10. 0-0 צ-ב8, 11. 43! (הקרבה נועזת להשגת לחץ) א:פ, 12. פ:ב5 (מאיים ג5 עם מה-א7) ר5, 13. פ-ו6+ מ-ה7, 14. ג5 מה-א6, 15. מה-ג2 פ-ה8, 16. כ5 מה-א8, 17. ר-ו41 פ:פ (17. – ה5, 18. פ:ר+ צ:פ, 19. ר:ד5! ה:ר, 20. מה-ה4+ עם ר:ב7 ואח״כ צא-ד1 ויתרון רב), 18. ר:ד6+ מ-ה8, 19. ר:צ מה:ר, 20. א4 מה-ג7, 21. צו-ג1 ו5, 22. א5 פ-ה5, 23. ג6 ב6, 24. א:ב מה:ב6, 25. צ-א8 מ-ד8 (מה-ג7, 26. ב6), 26. צ-ב8! שחור נכנע.

● בודפשט: בתחרות "יום א׳ הראשון" – לוגינוב, ערן ליס וביים (שניהם ציון שני לר/א) 7 מ־10.

● הרצליה: באולם מועצת הפועלים (בן גוריון 22) תתמודד מור ב־9 נבחרת "הפועל" המקומית עם נבחרת ההתישבות העובדת בשני סיבובים על 40 לוחות.

סיום מס׳ 475

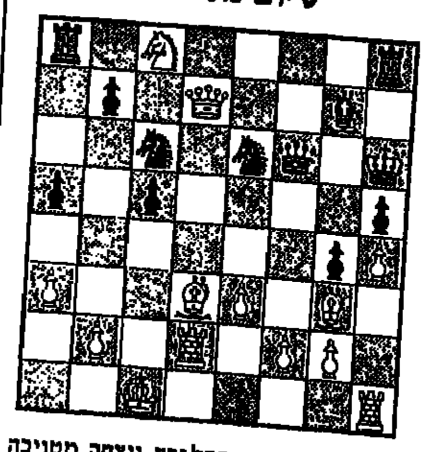

בתחרות הנשים בבלגרד ניצחה מטוּבה את ססטנובה. איך?

9 בולים

הלל זיידל

ידידות שוודיה – צרפת

יותר מכל מדינה בעולם השפיעה צרפת על חיי התרבות והאומנות של שוודיה. עתה מונפקים בולים זהים בשתי המדינות, המציגים: דגלי צרפת ושוודיה; חגיגה בארמונו של המלך השוודי גוסטב ה־3, שחינוכו היה על טהרת התרבות הצרפתית (יסד את האקדמיה השוודית, המחלקת עתה פרסי נובל לספרות), נרצח בגיל 46; דיוקנו של המלך קרל יוהן (1763 – 1844), מייסד שושלת ברנדוט (נולד בדרום צרפת), קיווה להיות מלך צרפת אחרי נפילת נפוליון; רומן רה לה רוז, משורר צרפתי מתחילת המאה ה־13, מחבר החלק הראשון של "רומן השושנה".

צרפת הוסיפה עוד 4 בולים של 2.80 פרנק כ״א. ובולי שוודיה הם בערכים של 5 כתרים כ״א.

על חותמות הדואר מופיעים השם "פאריס" וציור מגדל איפל.

פתרונות 15.4.94:
טריוויה: 1. ניוטון. 2. ליאם ניסון. 3. עוזי משולם. 4. לרוב 3. 5. אביב ופן 3. 6. חוף הרצליה 7. עולל. 8. רף עריכה. 9. דרום אמריקה. 10. כ־1 לת״א. 11. תוכי החי ביערות באזור אוסטרליה. 12. מאה 8 לספירה. חידת קולנוע: הקשר הוא ריקוד. "ריקוד מושחת". "רוקד עם זאבים". "רק לרקוד". כפלשון: סובת הנאה קו לקו: כל דאלים גבר.

הזוכים ב־1.4.94: חידת קולנוע – זכו בקלטת וידאו: אריאלה קופלס. מעלה ולבוע, שרמה רחים. תל אביב. שבור את הראש – זכתה במנוי שנתי ל״את״: דינה לוציצקי. חדרה. זכו בספר: אסף מאלי, חיפה. דקי שוורץ, קריה מוצקין. תשחץ – זכו בדיסק: דינה רוב, חיפה. מלכה שערבה. ראשל״צ. עמרה סרינסר. ערד. כפלשון – זכו בספר: ניר ארון. ירושלים. נעמי פלסר. כפר ויתקין. בואו חשבון – זכו בקלטת: איל הרמטן, חיפה. יחזקאל כהן, כפר סבא. עידן ויסמן, ערד.

10 קו לקו

פרץ וינרייך

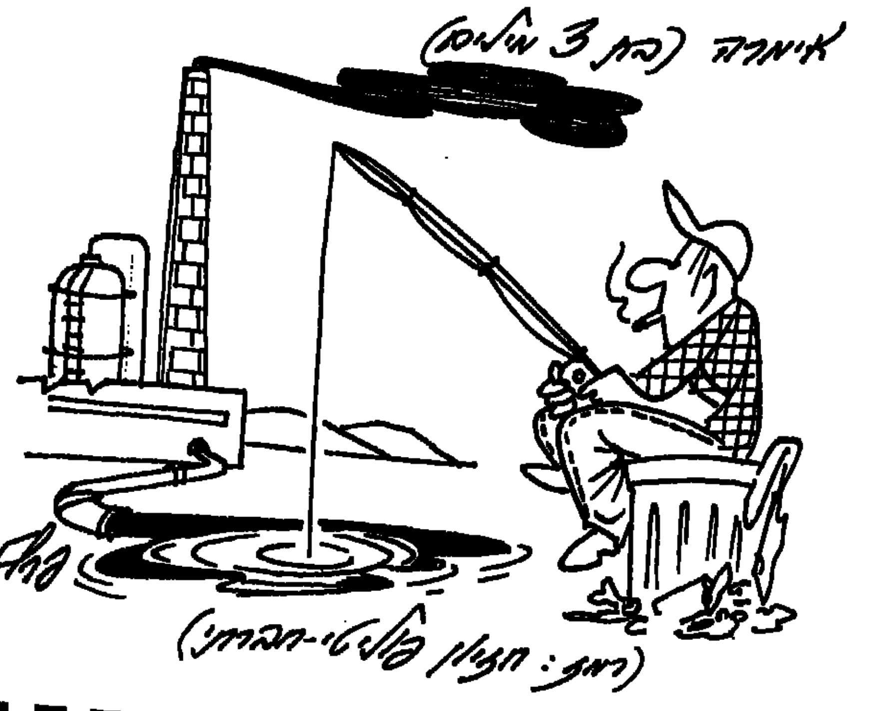

סקס שקרים וצלולויד
בזמור, הבטחנו לכם מפנה מדהים בעלילה. להפתעתנו קיימנו את הבטחתנו. דני, שחי חיים שווים ותפלים, נקלע לתוך פתלתל בצמרת החברה הבלגית הגבוהה של שלהי המאה ה-20. בניסיון נואל לעזור לרוזנת דה-שרגלין, הברון התמים מוצא את עצמו בין הפטיש לסדן! מסמך בלעדי, מהמם, קורע לבבות...
הברווזון המפואר - סיפור בהמשכים
גבע
בפרק שעבר:
הכניסני תחת כנפך ואהיה לך אם ואחות
הו, נערי, כה טוב מראה הינך ועורך רך ונעים
אלוהים! היא שיעה לי את השכל! האשה הזו מטורפת!
פיטמה!
פיתחו לי מהר או שאנפץ את הדלת! אני יודע שאתם שם!
בום בבום
אני מפוצצת בכסף, וכמהה לענין בחיים. קח אותי למדינות הים!
דלת הפלדה מתפרקת לרסיסים פיצפונים
איציקו שוקומוטו!
אלוהים, זהו בעלי הרוזן!
איפה הוא?! אני יודע שיש לך מאהב! ארסקמו כמעוך הפשפש!
בההה
בהההה
כרוח סערה!
הפעם הגזמת, מתלדה!
בשבוע הבא:

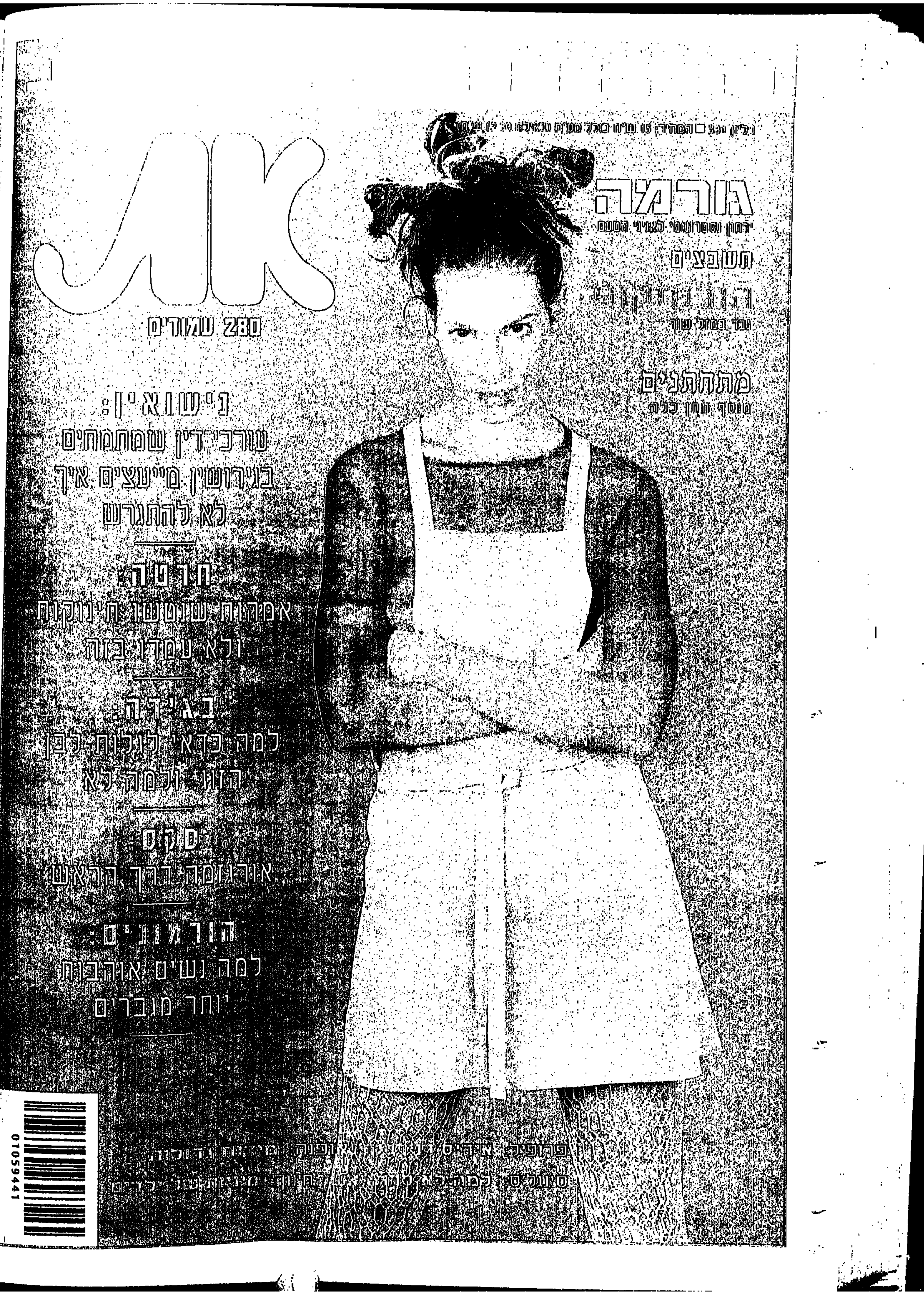

את
280 עמודים
גורמה
חשבצים
מתחתנים
ניש ו א י ן:
עורכי-דין שמתמחים בגירושין מייעצים איך לא להתגרש
חרטה:
אמהות שנטשו תינוקות ולא עמדו בזה
בגידה:
למה כדאי לגלות לבן הזוג ולמה לא
סקס
אורגזמה דרך הראש
הורמונים:
למה נשים אוהבות יותר מגברים

אחוות ספורטאים

גם יעל ארד חגגה בשבת, במסיבת ברית המילה המאוחרת של דניאל גרנט, בנם בן החודשיים של אברהם (חמאמן) וצופית. השמחה היתה גדולה, וארד אף הפגינה רגישות. היא נטלה את היטוקא בזרועותיה, ולא חדלה לנשקו וכו'. מה קורה, יעל? "נותנים לך תינוק בן חודשיים בידיים, לא תנשקי אותו? לא, לא, אין לי בשום אופן תוכניות או שאיפות לאחד משלי" • צילום: יונתן רייף

נפתח, ממש נפתח. בתוכנית הלילה של יואב גינאי, ביום חמישי שעבר, כשהמיקרופון היה סגור, גילה חבר הכנסת למנחה כי כשהיה נער רך עישן חשיש, וקיווה מאוד שאמו, גאולה כהן, תתפוס אותו. האומנם, הנגבי? "כן, אמרתי גם למיקרופון שמימשתי פנטזיה אחת שלי, לקחתי שאכטה מסיגריית חשיש אחת שהעבירו במסיבה בתיכון. עשיתי כמעט הכל כדי שאמא שלי תדע, אבל זה לא הלך. זה היה מין מרד נעורים שהסתכם בזה". ואיך זה היה? "נחמד".

חיימוביץ', מלכת החדשות של ערוץ 2, ואלי אילדיס, אהובה ואיש טלוויזיה בעצמו, החליטו להתחתן בפריז. יעקב איילון, בן זוגה למסך: "היא מתעסקת בזה הרבה. האם אסע לחתונה? לא ידע. אם היא תתחתן בטימבוקטו?"

אמר אביב, המזגן התקלקל, בואי להולידיי אין. או.קיי, היא השינה,

והשניים בילו שם שלושה ימים עד שהותקן בדירה שברחוב בלפור בתל־אביב מזגן חדש. לקו המצונן שבמלון הוזמנו: סלמון מעושן עם גבינת שמנת, סלט ירקות והמון קפה. חוץ מזה, נרשמו משם לא מעט שיחות טלפון.

הריפורטר ניצח בטורניר הזוגות, טניס, רק טניס, שארגן מרכז הטניס ברמת־השרון כבידור לתורמיו הגדולים, בשבת האחרונה. "סיימון היה מקסים", מדווחת התורמת, שלי שבדרון, "יש לו טניס נורא חכם". מזל טוב, סיימון. "תודה רבה". האם אפשר לבשר שמרובר בראשיתה של קריירה שנייה ונפלאה? "זה לא חדש. אני משחק טניס כל חיי. כל שבת באכדיה. הפעם הייתי כנראה טוב מאוד, וגם הפרטנר שלי היה טוב, וניצחנו". חוץ מזה, סיימון בא לתחרות לבד, ובארוחת צהריים אכל עם כולם כברביקיו ("הלאנץ', אגב, היה מצוין").

ועוד קצת סיימון: בשבוע שעבר ביקש ויזה לסרביה, ונדחה.

בת־שבע דה רוטשילד אירחה בביתה, במוצ"ש, את חברי הגרעין להקמת אגודת ידידי "בת דור". היו שם רוני מילוא, ברונו לנדסברג, אסתר רובין, לולה כר, עודד גרא, נאווה ורוני ריסנצ'יק. האורחים התקבלו על ידי ז'נט אורדמן על קביים, אחרי ניתוח. נזללו כבד אווז עם רסק תפוחי עץ ורביולי ממולא בגבינה ונענע.

לחמניה

עירית קופלר, בת שטראוס ואשת ליאון (סופרפארם), פצחה בקריירה חדשה – מפיקת סרטוני הפרסומת של טילוני שטראוס (ל"שמלוק רבן") בכיכובה של מלני פרס. הקופלרית השתוקקה שפרס תיכנס למים בבגד ים לבן. פרס סירבה, קופלר עצמה לבשה, כמנהגה, ג'ינס וסוויט־שירט. קופלר: "זה לא נכון לומר שאני הבאתי את שטראוס לשמלוק רבן. הם היו שם הרבה לפני שהגעתי. חוץ מזה למדתי קולנוע, לפני עשר שנים בתל־אביב, ועכשיו החלטתי לחזור. תמיד אהבתי פרסום, ונורא כיף לי להפיק. רק הילדים עושים לי קצת הצגות לאחרונה, כי הם לא רואים אותי, אז שיתפתי את אלינור, שהיא בת שש, בסרטון".

עוד רכילותי בעמ' 74

קופלר. עכשיו מפיקה
צילום: יוני המנחם

לרמון יש פנינה, להברפלד יש סימה

סימה הברפלד, רעייתו של חיים הברפלד ב־40 השנים האחרונות, כלת פרס ישראל לאלמוניות, בראיון מיוחד ערב הקרב הגדול על הכיסא בקומה התחתונה. פנינה רמון? "אני אפילו לא יודעת איך היא נראית, יש לי רק את 'דבר' של הבוקר"

ריקי כהן

סימה הברפלד, לעת עתה הגברת הראשונה של ההסתדרות, חזרה השבוע, אחרי ביקור של חודש אצל בנה ונכדיה בקנדה, ונקלעה, באופן בלתי צפוי, למתקפת ארטילריה, ההתקפה הכבדה ביותר שידע האיש שאיתה, חיים הברפלד, מאז החלה איתו את המירוץ הגדול, שהוביל אותו לקומה החמישית בוועד הפועל ולמלחמה חזיתית מול חיים רמון.

המירוץ התחיל לפני 40 שנה, כשנישאה לו, בעודה בת 22, אחרי שנה של קשר. הכירו בצבא. היא היתה מדריכה שלו בקורס שליטים, הוא היה פקיד במילואים. "את יודעת איך זה המילואימניקים", היא משחזרת, "תמיד מתחילים עם מדריכות. אני לא זוכרת בדיוק איך הוא התחיל איתי, אבל היו לו כל מיני שאלות, קלוצקעשס כזה, כשביל להתחכם. הוא לא [...] כולם היו כאלו. זה היה [...] תחתן, או לא גרו יחד. [...] נהלו ככה שהם הובילו [...] פן טבעי. זו היתה [...] החי"ש, הנדנ"ע, חכונות [...] לא היו לי שום יחסים [...] רוכים לחתונה".

– ומאז הוא רץ [...] נשארת אלמונית.

"אני לא אוהבת פוליטי[קה] [...] לא באה מבית שהפוליטי[קה] [...] משהו. התחתנו צעירים [...] היה בוועד עובדי צה"ל [...] בשבילו זה היה אתגר. אני [...] עם זה טוב, לא הפריע לי [...] חשוף. בכל התקופות האלה [...] תפקידו בארגון עובדי צה"ל [...] רה כלפיו היתה עצומה. [...] היום אני לא הולכת לכל ה[...] כי חיים בא לרבע שעה [...] אני לא אתגנדר בשביל [...] אני הולכת איתו לאירועים [...] ההזמנות מגיעות הביתה [...] גם אליי. אם אדם כותב אליי [...] הוא השקיע. בחתונה של [...] שלו, למשל, נשארתי לבד [...] רבע שעה וברח, היתה לו [...] שר, אז נשארתי עם החברים [...] אין לי בעיה. חוץ מזה, אני [...] לבד לתיאטרון, כי לחיים [...] לראות הצגות ואני מאוד [...]

– איך, בכל זאת, אתם [...] יחד?

"יש לנו כמה חברים, [...] עובדי צה"ל, כאלה שמלווים [...] שנים, ואיתם אנחנו נפגשים [...] כל סוף שבוע. זה קדוש. כל [...] עים המשפחתיים וההתוועדות [...] עדיין דברים שמאוד חשובים [...] הוא כל השנים נורא־נורא [...] הוא גם לוקח על עצמו הרבה [...] אדם הזה כל השנים עובד [...] בבוקר עד שלוש בלילה".

– את סובלת מהיעדרויותיו?

"גדלתי עם זה. זה מפריע [...] לא אומרת שלא. כשהילדים [...] קטנים כל החברים שלו היו [...] צבא, ואנשי צבא הם לא בבית [...] בעלים של נופשונים. בשעתו [...] גידלו ילדים עם מעורבות [...] גדולה כמו היום. לכל דבר [...] והפסד".

– והילדים?

"מאז שהילדים נסעו [...] אמרתי שפעם בשנה אני [...] לשם, ולא מעניין אותי כמה [...] כשנה אני מממנת להם [...]

בדרך כלל אני נוסעת לחודש־חודש וחצי".

השבוע, כאמור, שבה מחודש אצל בנה וכלתה בקנדה. אלון הברפלד, הבן, הוא מקור גאווה גדול בבית, או כמו שאומר אביו, "מצליחן". הוא אוחז בפוסט דוקטורט בגנטיקה, ויש לו ג'וב מכובד בחקר התורשה. חיים הברפלד לא ראה אותו כבר שנתיים. "בשביל זה יש היום תקשורת בטלפון", הוא עונה בשלווה. בחודש הבא, אגב, תשוב משפחת הבן על שני פעוטיה לישראל, אחרי ארבע שנות היעדרות.

גם כתם יעל, חברת קיבוץ, מסבה להם נחת מיוחדת. לפני שש שנים התקבלה לקיבוץ משמר־העמק, וכבר עכשיו היא נוסקת בצעדים גדוּלים לקראת הפסגה. "היא תהיה מזכירת המשק בקרוב", מסמיק מגאווה הברפלד האב.

סימה הברפלד היא מורה טיפולית בבית ספר יסודי בגבעתיים. "לעת זיקנה למדתי תואר שני בהיבטים היסטוריים ופילוסופיים בחינוך. את יודעת, מתחתנים, ילדים, מצב כלכלי לא משופר. בסוף הלכתי ללמוד את מה שאהבתי, וכיהזוכי של אדם זה גם העבודה שלו, הוא יכול להיות מאושר".

– תלמידיך מכירים את חיים?

"בפריימריז הקודמים כאו אליי ילדים ואמרו לי, סימה, לא ישנתי כל הלילה. רווח גדול היה לי מזה, תאמיני לי. פעם אמרנו כבוד בקילוגרמים, היום גם זה לא. וזה לא עניין של משכורות או כסף, אבל אין מה לדבר, המעמד והכוח, אי אפשר להגיד שסובלים מזה".

– מה יקרה אם חיים יפסיד?

"להגיד שאני מאוד מתרגשת ואוכלת את עצמי? לא, אני לא טיפוס כזה. אני אדם מקבל. החיים לא נגמרים בפוליטיקה".

– את חושבת שהוא יפסיד?

"לא, לא, לא. אבל למישהו מבטיחים ניצחון בתחרות?"

בני הזוג הברפלד מתגוררים בלב גבעתיים, מעט תומכים ידוע, בדירה שרכשו לפני תשע שנים. "היא לא גדולה", אומרת סימה, "אבל אני מתה עליה. החלום של חיים היה גג. הוא אוהב שמש ועציצים. בכלל, הוא אדם מאוד־מאוד מסודר. איך הבת שלי אומרת, אבא סובל בשקט כשהיא באה עם הנכדים. לא תמצאי גרב בבית, הוא עובר אחרי בכל מקום שיש כוסות ואוסף אותן לכיור. כשהוא חוזר הביתה באמצע הלילה הוא תולה את הבגדים שלו בארון, ואת הכביסה המלוכלכת שם בסל. אבל הוא לא עוזר בבית. אני מתלוננת לחברה והיא אומרת לי: 'גם מה שהוא עושה זו מתנה'.

"ריהטתי לבד את הבית, בדרך כלל כשהוא היה נוסע לחו"ל. את כל הדירה עשיתי לבד, הוא רק חותם על הצ'קים. הוא ראה את הדירה כשהיתה מוכנה. אף פעם לא הייתי מוגבלת מבחינת כסף, אבל אני היה כל השנים בצורה מחושבת, כי אני באה מבית שלפעמים לא היה מה לאכול בו. לא ירושה ולא כלום. מפרגנים, אבל לא זורקים כספים.

"אנחנו כמעט לא מפנקים את עצמנו, חיים בכלל לא".

"לא הייתי אומר שאני בעל אידיאלי"

חיים הברפלד על בגדים ומסעדות, תיאטרון, ספרים, פינוק, איניות, חיי משפחה וצבע אפור

יתכן שאפילו מבחינתו של חיים הברפלד יש יתרון לכך שחיים רמון הפציע בשמי חייו. עובדה. השבוע, בעיצומה של המלחמה, הוא אומר בגאווה: "אני שמח שאני אפור. מה זה אפור? אני אדם רגיל מהישוב, חי חיים שקטים. אני לא חביב התקשורת והקהל. מה זה אפור, אדם שלא הולך למאכים, שלא מרקד בהילטונים ולא נוסע לשום סקי? אני פתוח מאוד, אבל אני לא הולך למסיבות של בני גאון. רמון אוהב את החיים המתוקים, הוא אוהב להרשים, הוא מדבר הרבה. זה האופי שלו, הוא נהנה מזה".

– ואתה?

"אני אדם רגיל. אין לי חברים מוכרים, היחיד הוא מנכ"ל מבטחים, עמרי רון, השאר אנשי צבא, תתי אלופים שבדרך כלל באים אלינו הביתה או אנחנו אליהם. או שיוצאים לבית קפה. אני אוהב לאכול רגים, אוהב לשבת על הים בנמל יפו. אוכל רק דגי ים, על האש או מטוגן או לקס, וכל מיני שמות מעניינים. אוהב ספורט, כדורגל, כדורעף. אני אוהב מאוד תיאטרון".

– מתי לאחרונה ראית הצגה?

"יש לי מנוי לקאמרי ולהבימה, אבל אין לי זמן ללכת. ראיתי את ההצגה של יוסי בנאי, לא זוכר את שמה. היה בסדר. אני חושב שמכעט שנה לא הייתי בהצגה, לפני שנה הייתי הולך הרבה".

– אילו הצגות נחרתו בזכרונך?

"לא זוכר שמות".

– יוצא לך לקרוא?

"יש לי ערימה של ספרים. אם אצא לחופש אקרא. כשאני מגיע הביתה אחרי 16 שעות, אני צריך שקט. לא יכול להתרכז. אני משתדל לשמור את שישי בערב ומוצ"ש לחברים".

– איך אתה מפנק את עצמך?

"לא מפנק את עצמי, אני לא יודע מה זה פינוק. שואלים אותי אם אני רוצה משהו קר, אז אני לוקח פירות העונה. הם נותנים לי מרגוע. הפינוק שלי זה העבודה, כל החיים הייתי כזה".

– מי קונה לך בגדים?

"חברים מביאים לי, או שפעם בתשפה אני הולך לחנות. אומרים לי שאני לא בסדר, כי אני לא מייחס לזה חשיבות. אני קופץ מדי פעם לחנות שיודעים את הגדלים שלי, הכל תוצרת הארץ, פולגת בעיקר".

– לא יכול להיות שהעבודה היא כל מה שמעניין אותך.

"לו הייתי צריך ללמוד משהו, הייתי לומד פסיכולוגיה ופילוסופיה. זה הכי מעניין אותי".

– ואיזה מין בעל אתה?

"אחרי 40 שנה לא שואלים שאלות. לא הייתי אומר שאני בעל אידיאלי, בכלל לא. 40 שנה משה הלך במדבר. החברה שלנו מצטיינת בזה שאנחנו לא מודרנים".

– כלומר?

"היום מודרנים זה להחליף, להיות אין בחברה. החיים המתירניים, החיפוש אחרי משהו טוב יותר, צעיר יותר, אבל אין לי שום טענות לחיים, אני לא בוכה על שום דבר שלא השגנו, אני מרוצה מול מה שעשינו. יש לנו דירה קטנה עם גג, כדי שנוכל לשכב בקיץ, לקרוא ולהשתזף. יש לפעמים נקודות שאתה עוצר ומצטער למה לא עשית אחרת, אבל נו, לא נבכה על חלב שנשפך".

סימה הברפלד: "להגיד שאני מאוד מתרגשת ואוכלת את עצמי? לא. החיים לא נגמרים בפוליטיקה" • צילום: משה שי

הם הכירו בצבא. היא היתה מדריכה שלו בקורס שלישים, הוא היה פקיד במילואים. "את יודעת איך זה המילואימניקים", היא משחזרת, "תמיד מתחילים עם מדריכות. היו לו כל מיני שאלות, קלוצקעשס כזה"

פנינה למתחילים

הם הכירו בבריכת האוניברסיטה ברמת־אביב לפני 15 שנה. פנינה לבית טננבאום, וחיים לבית רמון. "נחמד, עם פנים טובות, אבל בשום אופן לא חתיך", שחזרה אחרי שנים. המפגש על שפת המים היה אחרי שבמשך כשנה הוא התעניין כה אצל גיסה, בעל אחותה, אפרים קונדה. אז על שפת המים הוא שאל אם היא רוצה לשחות, והיא רצתה. אחרי חודשיים הוא הציע. לא רע. ואף על פי כן, בפגישה השנייה בינהם הוא פישל קשות, הגיע באיחור לדייט, ואת הסרט "צייד הצבאים" הם ראו מהאמצע.

כך או כך, מאז היא פנינה רמון. חיים רצה אמנם לגור בבת־ים, אבל היא העדיפה את רמת־השרון. הם רכשו דירה קטנה באוסישקין, והיום הם גרים שם בקוטג' מרווח.

בוגרת תחרות מלכות היופי של 78', ואוחזת בתואר סגנית ראשונה, עם פרק קצר בדוגמנות, שאחריו הלכה ללמוד חשבונאות ואנגלית. מועסקת היום כחשבת בחברת נסיעות, ופעילה בארגונים כמו ניצ"ן ועמותת ידידי מחלקת היולדות של בית חולים השרון. הרמונית, חובבת חיי חברה ואירועים, ומעדיפה אותם, בצרק, מסביב לצלחת סושי (סמל, סנול).

פעם סיפרה שחיים נושא אותה בכל לילה על הידיים לחדר השינה, כמו כלה. אם יזכה רמון במירוץ היא תוכל, כגברת הראשונה של ההסתדרות, לעלות עוד מדרגה בדרך לכורסה הנכספת של לאה רבין.

מפולין. ואצלו היתה משפחה מאוד עשירה מגרמניה, שחצי צ'כיה היתה שייכת להם, ושנים היו להם גישורים. אבל אני באמת לא רוצה להיכנס לדברים האישיים האלה".

– איך את חשה עכשיו, מול ההתקפות של חיים רמון?

"אני כועסת על רמון, הוא אדם של אופנה, של מרפקים ותחבולות. אדם הולך להרוס דבר כשהוא עדיין לא מבין איך הוא יבנה משהו אחר. אני חושבת שהוא שחצן, מתייפייף. חשבתי פעם שהוא חכם בהופעה שלו ובדיבורים שלו, אבל הכל ראווה. אני לא מרגישה טנאה כלפיו. אני לא יודעת מה השיקולים שלו, נראה לי ששנאה לחיים מביאה אותו לזה. קופת חולים קנתה שונאים במשך שנים רבות, אני חייתי את השנאה הזו למפא"י. אנשים לא מרוצים מסניף קופת החולים שלהם, אז יש להם טינה גם להסתדרות. הכי מפליא שכל השינויים הגדולים נעשו מאז שחיים נכנס. את יודעת שהם לא יודעים בסניף שלי מי אני? כששואלים אני אומרת, לא, אין קשר, אני רק אשתו".

– ומה דעתך על אשת היריב, פנינה רמון?

"פנינה רמון? אני לא יודעת עליה כלום, אני אפילו לא יודעת איך היא נראית. כשהיינו פנים בפמירות, רמון עוד לא היה. אז מה היא עושה?"

– מה, את לא קוראת עיתונים?

"האמת, לא נעים לי, אבל אני לא קוראת עיתונים. יש לי רק את 'דבר' של הבוקר".

– איזה מין בעל הוא?

"זו שאלה הכי קשה ששאלו אותי בחיים. כשאדם מתעסק ומשקיע את החיים שלו בעבודה ציבורית, אז אין לו זמן. אין לו ראש. ככל שעולים יותר זה כך. תראי, אין בעיה שהוא לא יעזור לפתור אותה. אבל להגיד שיש לו זמן להקדיש תשומת לב מרובה? לא. זה כולל גם את הילדים".

– הוא אדם חם?

"הוא לא מהאנשים שמפגינים רגשות, אבל הוא מאוד רגיש. תמיד כל החברים אומרים: 'אבל הוא כל כך רגיש'. חס וחלילה שמישהו ירע את זה. הוא עצור יותר, אבל אני לא רוצה להיכנס לפסיכולוגיה. באנו מבתים מאוד שונים. המשפחה שלי היתה מאוד־מאוד חמה, אמא הגיעה מרוסיה ואבא

הבן אלון בקנדה

הבת יעל בקיבוץ

לימודים ▪ קורסים ▪ השתלמויות לימודים ▪ קורסים ▪ השתלמויות

המכללה האזורית בתל-חי

מהמכללה ... לתואר ראשון

לתואר ראשון*

בתכנית האב שגובשה במועצה להשכלה גבוהה, נבחרה מכללת תל-חי כאחת מתוך 3 מכללות אזוריות המיועדות לתהליך אקדמיזציה מואץ.

במטרה להענות לצרכי השוק ההולכים וגוברים
פתחנו מסלול לימודים לתואר ראשון*

מחשבים ותקשורת מחשבים

אם ברצונך להתמקצע בתחום זה, הנמצא כיום בעיצומה של פריצת דרך טכנולוגית ולהכשיר את עצמך להשתלבות במחקר ובפיתוח בחברות היי טק
בוא והצטרף למגמה החדשה.

מכללת תל-חי מציעה לך:

★ סביבת לימוד איכותית
★ כתות קטנות ויחס אישי לכל סטודנט
★ מעונות בתנאים נוחים ואפשרות לשילוב מגורים ועבודה בקבוצי האיזור

כאן לא תלך לאיבוד בים של סטודנטים ובירוקרטיה

אם ברצונך להשתלב במחקר ופיתוח של טכנולוגיות מתוחכמות וחדשניות וביישומן במגזרים רבים ומגוונים כמו:

- הנדסה ביורפואית
- תעשיית המזון
- הנדסה גנטית
- התעשיות הכימיות
- חקלאות חלופית
- תעשיית התרופות

בוא והצטרף למסלול החדשני לתואר ראשון*

ב-ביוטכנולוגיה

לראשונה בארץ מסלול לימודים לתואר ראשון*

ב-מדעי הסביבה

בוא לרכוש כלים וידע ברמה אקדמית במקצוע חדשני ורב תחומי המיועד להוות חלק בלתי נפרד מחיינו:

- מחקר, נתוח והבנה של המנגנונים הגורמים למפגעים סביבתיים.
- פיתוח שיטות וטכנולוגיות למניעה ו/או הסרה של המפגעים.
- חנוך סביבתי למודעות חברתית, חקיקה סביבתית ואכיפה
- חקר ההשלכות החברתיות, הכלכליות, והמדיניות.
- נהול סביבתי.

פרטים והרשמה: מזכירות ביה"ס למדעים ולטכנולוגיה
טל' ישיר: 06-959988

* המכללה פנתה בבקשת למועצה להשכלה גבוהה לקבלת ההיתר

מכללת תל-חי - מכללה עם ראש ירוק

מכללת בית ברל
לימודי איכות באוירה שונה

לימודי שפה וספרות ערבית

- **הכשרת מורים לכיתות ז'-י'**
  (אפשרות למכינה בערבית בחודשים יולי-אוגוסט)
- **הכשרת מתרגמים (עברית-ערבית / ערבית-עברית)**
  (במסגרת החטיבה לתכניות מיוחדות)
- **"ערבית בכיף" - לימוד ערבית מדוברת - ימי ה' 08.30-12.00**
  (במסגרת בית הספר להשתלמויות מורים)

אפשרות למלגות מיוחדות

אפשרות למעונות

לפרטים נוספים: טלמסר 03-5653522 ד"ר עמי אלעד 02-882332,721965, 09-906498
בנושא הכשרת מתרגמים ניתן לקבל פרטים גם בחטיבה לתכניות מיוחדות 09-906365
בנושא ערבית מדוברת ניתן לקבל פרטים גם בביה"ס להשתלמויות מורים 09-906339

שאל את מי שכבר למד

לימודי אופטומטריה

במרכז ללימודי אופטיקה, המוסד היחיד בישראל להכשרת אופטומטריסטים המוכר ע"י משרד הבריאות
מודיע על פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשנ"ה 1994/95
למסלול לימודי אופטומטריה שיקנו לבוגריו גם

תואר ראשון (B.Sc) באופטומטריה*

המרכז ללימודי אופטיקה:
- ♦ המוסד בעל וותק של 19 שנה, בהנהלת י.ה.גור.
- ♦ בסגל המוסד מרצים באופטומטריה ומדעי היסוד ברמה אוניברסיטאית.
- ♦ במוסד מרפאות אופטומטריות ומעבדות המצוידות במיכשור הבדיקות החדיש ביותר.
- ♦ 100% הצלחה לבוגרינו שנגשו לבחינות רשוי אופטומטריסטים של משרד הבריאות בשנת 1993.
- ♦ קורס האופטומטריה משלב בתוכו לימודי תעודה באופטיקאות בפקוח משרד העבודה והרווחה.

פרטים והרשמה: מזכירות ביה"ס - רח' יד-חרוצים 7 ת"א,
טל: 03-382339/40 פקס: 03-382642
* הוגשה בקשה להכרה למועצה להשכלה גבוהה
אוסקר

רכילותי
צוק

המדור הדיפלומטי

■ ביום חמישי שעבר ערכו נגואה ומוחמד בסיוני אחת מאותן ארוחות פרידה לקראת עזיבתם. הבכיר הפעם היה שר הקליטה יאיר צבן, ולצידו התארחו יורם דינשטיין, נשיא אוניברסיטת ת"א, יוסי חכמי, הביטואי ואספן האמנות, הצ'יצ'ים, זיוה ושלמה, והמון שגרירים. כל הישראלים אמרו לבסיונים שהם נורא מצטערים שהם עוזבים, וכל השגרירים נורא קינאו שכולם כל כך אוהבים את הבסיונים.
חוץ מזה, האוכל היה אדיר.

■ רבין הופיע בפני ועידת מכני העולמית ביום שישי, ומכיוון שברומא יש להתנהג כרומאי, הירבה לדבר על ספורט. "כשאתה מכה בטניס", חשף, "אתה יכול להכות את מי שאתה רוצה, ובסך הכל להכות בכדור בלבד". אחר כך אמר ששידורי הפיינל-פור מיד-אליהו עשו לישראל תעמולה מצוינת בעולם. או בדבריו: "תרמו לישראל יותר מכל הנאומים של שגרירים ופוליטיקאים".

■ פרס, לעומת זאת, הופיע ביום ראשון בארוחת ערב במלאת 35 שנים לכל מיני לשכות מסחריות. ושם הוא אמר שני דברים. אחד: "הפכנו כנראה לפוטו אופרטוניטי הטובה ביותר. מזמינים אותנו לכל מקום ומצלמים". והשני: "בישראל תוחלת החיים ארוכה יותר מאשר במדינות ערב. נשים חיות יותר מגברים". אז פנה לנשים באולם והוסיף: "למה אתן בכלל מחפשות שוויון?"

■ והיה גם אירוע לאלכסנדר הייג, באוניברסיטת בר-אילן ובשיתוף לשכת המסחר ישראל-אמריקה. מעל הבמה נישאו דברי ברכה והמון מחמאות לאורח. הייג הקשיב בסבלנות. בסוף, כשהגיע תורו לדבר, אמר: "אני כמובן ראוי למחמאות, הלוואי והייתי מקבל אותן בארצי".

■ חוץ מזה, הייג סיפר שלפני שהגיע לישראל השתתף באירוע חשוב בבית הלבן, ושם קלינטון אמר שמכהונתו עד היום בבית הלבן הוא למד שלושה דברים. א. לא להסתפר במנחת מטוסים. ב. לא להשקיע בנדל"ן. וג. גם אם הרופא אומר לך שאתה לא פרנואיד, תבדוק היטב מי האויבים שלך.

■ השגריר הדרום אפריקאי בישראל, מלקולם פטרסון, ערך תדרוך לעיתונאים ישראלים לקראת הבחירות בארצו. בין השאר דובר על משקיף מהאיי.אן.סי, שיגיע מרדא"פ, לפיקוח על התהליך בארץ. אז כולם היו בטוחים שיבוא נציג אפריקאי (שחור, הכוונה), אבל אז הגיע עמנואל ברון, ליברל יהודי, יליד ישראל, שתמך המון שנים באיי.אן.סי ובמאבקם הצודק.

■ חוץ מזה, קבוצת חברי קונגרס אמריקאים נפגשה עם רבין, או הוא אמר להם: "אין אצלנו רגע משעמם. ותאמינו לי, אנחנו כל כך זקוקים לכמה רגעים כאלה".

גפן וגורילה

מיכל בקר והחדש, אחרי אופרטה

צילומים: אמיר מאיר

תמרווים. פרשו אחרי חילוקי

רוחמה רז. עכשיו בווידיאו

ראינו סטנדאפיסטים מאושרים

שתי מסיבות היו ל"כאמל קומדי קלאב", מועדון סטנד-אפ של שמואל וילוז'ני, ביום ראשון, ושתיהן, כמין היגיון תמוה, נקבעו לאותה שעה. בתחנה המרכזית החרשה הוא פתח, בשותפות עם דורית ראובני ובעלה, יעקב מגדל, סניף חדש של המועדון, שנקרא "כאמל סלמה מיוזיק קלאב". וכי מועדון האם, ליד נמל תל-אביב, חגג עם כוכביו והמון אורחים יום הולדת שנה למקום. אז בסלמה היו כל מיני. למשל, רוחמה רז (בטח מצד הכלה), והיא סיפרה שם שלאחרונה החליט יהודי עשיר ממיאמי להשקיע בה. הוא נדלק על שירתה והפיק לה קלטת וידיאו בה היא מזמרת, כשברקע נופי ארצנו. עניין של 40 אלף דולר. "לא, אני לא קיבלתי כסף, אני צריכה להגיד תודה שיש לי קלטת כזו. הוא ישווק אותה". חוץ מזה היא מופיעה, מתברר, המון בבית ראש הממשלה. "יש לי קשרים מצוינים עם רבין, השנה יצא לי להופיע אצלו שלוש פעמים. כן, הוא ביקש אותי". והיה שם גם גיא מרוז, שאמור היה להיות שותף במקום אבל בסוף פרש בגלל חילוקי, ובכל זאת הגיע לפתיחה עם אשתו. והיו גם רני ליטני, חנן יובל, השאגרנים (ג'וליאן ורולנדה), עדנה לב, ברוך פרידלנד, חנוך קפצן, מוטי דיכנה ומקהלת הכושים העבריים, שגם הופיעה. אחרי כל זה לא נותר אלא לסור ליום הולדתו של הסניף הוותיק. כך חשבו גם יובל בנאי, מאור כהן (שמשום מה צעק כל הזמן "ציצים, ציצים!"), מיכל בקר עם חרש בשם אלי בלוך ("באנו מהפילהרמונית, ראינו אופרטה, משהו-משהו, מהמם"), אורי שטרק, חמי ואיגי וקסמן (שהושיבה את יובל בנאי לשיחת נפש על הבר), קארין אופיר, זאב נחמה והגפנים, שירה ואביב. צלם אחד צילם את גפן, אז הוא ניגש אליו ודרש לקבל את הסרטים, תוך שהוא דוחף וצועק, "זה החיים שלי", וגם, "תיזהר, יהיה לך רע". הצלם לא הניד עפעף, אז גפן התחמם ועבר למכות קלות. שומרי ראשו, אגב, כן, יש לו, הסתפקו באלימות מילולית. הסטנדאפיסטים מצידם פצחו בדיבורים, אלא מה, על מטה לחמם. גיל קוסטש: "הסטנד-אפ הולך למות, זו אמנות דועכת..." שלום אסייג: "הסטנד-אפ באמת ימות. מזלנו שאנחנו מוכשרים. לי, למשל, יש להקת מחול". שאבי זרעיה: "אני מצטרף למה שנאמר, התחלתי לעשות סטנד-אפ מבית לבית עם פיצה". עוז מהול: "אני שותה מהבאר שאליה הם יורקים". יניב פרידמן: "אני משתין לבאר שכולם שתו ממנה. אני פרמדיק. גורם להתקפי לב בבתים של זקנים וגונב להם את הגובלנים. יש לי גם המצאה חדשה: מנגל מקלל - מנגול. זו המצאה חדשה ואני שוקל להפיץ אותה בירדן, איפה שקולטים את 'מרגול'. הוא אומר דברים כמו, יא מניאק, נפנף עלי". רועי לוי: "הבר הזו שהם יורקים עליה ומשתינים עליה היא שלי". וזאב הרווחני, וילוז'ני: "זו היתה שנה בת זונה, כשלקחתי את המקום הזה אמרתי, בואו נעזוב את האולמות הגדולים, משעמם מאוד, אבל מכניס לא רע".

השבוע בתיבת נח

השיפה הראשונה. זוהי נערתו החדשה של שמואל וילוז'ני – ענבל ברק, בת 24 (הוא בן ארבעים ו... "כאן יש לי בלאק) דיילת וסטודנטית לבו.אי כללי. ברקו: "ידוע בחיים לא". אז בערך שלושה חודשים הם ביחד, והכיר ביניהם אורי שטרק, אקס שלה ודויד שלו.

► המשך מעמ' 72

אן סרגוסי,
דוגמנית, בפתיחת האתר החדש של גדעון אוברזון, ברחוב גורדון בת"א: "ראית מה הלבישו ליז זורע. בחיים אני הרבה יותר יפה, המאפרת הזו הוציאה אותי מכוערת. אמרתי לחבר שלי, ג'ורג'י אקירוב, שלא יבוא. אני לא רוצה שיראה אותי ככה".

עוזי לנדאו
הח"כ, החי"כ, תפס מקום לא לו בדרך לישיבת האופוזיציה בכנסת, בשבוע שעבר. רפול תפס אותו ואמר לו: "עכשיו תרד ל-20 כפיפות". לנדאו ירד. רפול התלהב וירד אף הוא. אבל ל-50 כפיפות. נתניהו, אגב, התחמק מן התרגיל.

חמאה
בחגיגת השקת שעוני מינק (הילטון תל-אביב, מוצ"ש) קיבלה עפרה חזה מתנה - שעון יהלומים, עניין של 3,500 דולר. חזה, יש לציין, היא חברה (נפש תאומה ממש) של רינה מינק, הבעלים. אותה מינק עטפה ברחמיה גם את אביגדור קהלני. הוא נראה עונד שעון צלילה. אלוהים ישמור, אז מינק הבטיחה לו שעון נאה במתנה, רק שזה לא ייגמר בג'קוזי.

ל"שירת הסירנה"
(עכשיו הסרט) קרה דבר נורא מצחיק. החבר'ה צילמו איזה לילה את ביתו של גוח נאמן בגבן-שורק. זה מושב. בערך בשתיים וחצי בלילה יצאה שכנה בחלוק ונורא צעקה: "די כבר, זה מקום שאנשים עובדים בו, תפסיקו לעשות רעש, גוח נאמן היה מתבייש בכם".

לחם
דפנה ארמוני מנהלת בשבועות האחרונים סאב בשם "שלושים ומשהו", ברחוב אבן גבירול בת"א. ארמוני: "המקום מתפקד כשמיטפיה מארבע עד שמונה בערב. זה מאוד קסם לי. כמו אם חד-הורית אני חושבת שזה רעיון נפלא-חוץ מזה אני אדם שאוהב חיי לילה, אז זה בכלל נראה לי מדליק" ● אלונה אמיר מאיר

חיים יבין מחפש את השורשים

◄ המשך מעמ' 16

הפרשים של ארצות הברית לא היה כל כך שונה ממה שעשה האס.אס הנאצי. האמריקאים הרחיקו את זה טוטאלית מפני שהם לא יכולים לחיות עם זה, עם העובדה שהם חיים בארץ שאת תושביה הם השמידו.

"גרמני בן 20, היודע שסבו חי בתקופת השואה ואולי היה גם שותף לשואה בצורה זו או אחרת, האם הוא יכול לחיות עם זה בכלל? האם ההרחקה אינה תגובה טבעית כשאינך יכול לחיות עם משהו? הייתי יכול להפוך את הקערה על פיה ולומר: עצם הצורך בהרחקה כל כך טוטאלית מהווה במידה מסוימת הודאה בייחודיות של השואה. אי אפשר לחיות עם זה. שום עם לא היה יכול לחיות עם זה. אנחנו דורשים מהגרמנים כל הזמן להכות על חטא, דור אחרי דור. אינני בטוח שזה כל כך בריא, מכחינתם ומכחינתנו".

יבין: "אני מסכים איתך, אבל אני חושב שהמוני גרמניה, והמערכת הפוליטית הגרמנית בכללותה, לא הטמיעו בתוך האתוס הגרמני את הקטסטרופה הזאת. אילו הקטסטרופה הזאת היתה רשומה אצל הממסד החברתי־הפוליטי הגרמני באותיות של קידוש לבנה, הוא היה מנהל היום מדיניות אחרת לא רק כלפי ישראל, אלא גם כלפי הניאו־נאצים וכלפי התורכים. הוא לא עושה מספיק, בהחלט לא.

"למשל, את כל הבעיה של האזרחות הכפולה של התורכים ניתן היה לפתור. יש בגרמניה מספר אדיר של תורכים, שני מיליון אם אני לא טועה, והם לא נהנים מזכויות שוות. העונשים המוטלים על הניאו־נאצים אינם מספיקים. כשאתה שומע את הוויכוחים בבונדסטאג, את הלמוט קוהל, אתה נוכח לדעת שיש פה גם הרחקה פוליטית".

אבנרי: "אני די מסכים איתך לגבי חוסר התמודדות אמיתי עם השואה. אני לא חושב שהרחקה זה דבר כל כך גרוע, אם היא באה אחרי התמודדות אמיתית עם הבעיה ועם הסקת מסקנות. אבל כשההרחקה באה במקום התמודדות, זה מסוכן, מפני שזה מוביל למעשים או למחדלים העלולים לעורר סכנות רדומות. מדינה שאינה מסיקה מסקנות מהעבר שלה אינה מחוסנת מפני זה".

היטלר הרג את גתה

אבנרי: "הסרט שלך יגיע לגרמניה?".

יבין: "אנחנו ננסה שיגיע, ננסה להפיץ אותו".

אבנרי: "יהיה מעניין לראות איך יגיבו עליו הגרמנים. כשאני מדבר עם גרמנים צעירים אני מוצא התכחשות טוטאלית לא רק לשואה, אלא לכל ההיסטוריה הגרמנית בכלל, לכל הספרות, לכל השירה. הם לא רוצים לשמוע, מפני שבתודעה שלהם הכל קשור באותה נקודה כאובה שבה הם לא רוצים לנגוע. הרבה גרמנים צעירים שיראו את הסרט שלך ישמעו שם בפעם הראשונה על 'פאוסט'".

יבין: "זה נכון, כי גרמניה, בעקבות הדברים שאמרת, הפכה במידה רבה לבעלת מום נפשי ופוליטי. כשהייתי שם היו שני ויכוחים גדולים: על המעורבות בבוסניה ועל המעורבות בסומליה. בשני הוויכוחים האלה מתגלים הגרמנים כחסרי רצון עצמאי. הם נגררים אחרי הקהילה האירופית ואחרי נאט"ו".

אבנרי: "יש לי ביקורת מסוימת על תמונות הזוועה ממחנה הריכוז בסרט. אני פוחד שהתמונות האלה של ערימות הגוויות, והעדויות של היהודים הבוכים, כמו הרב לאו, יביאו לקהות חושים מסוימת אצלנו ואצל הגרמנים, בבחינת: 'אוי, עוד פעם הזוועות האלה, כמה פעמים אפשר לראות את זה?'".

יבין: "מה שאתה אומר נכון בתחום שאין לנו, לדעתי, כל כך שליטה עליו. הרי אנחנו לא יכולים להתחיל להתחשב בתגובות כאלה כדי למתן את העיסוק שלנו, כיהודים, בשואה. מהדבר הזה אין מנוס. אבל הסרט מתעסק גם בכל אותם השבויים, הצעירים והאסירים שהיו בעצם עובדי כפייה ומתו שם בעינויים, במחלות, בהוצאות להורג איומות ונוראות, בעיקר של מתנגדי המשטר של היטלר.

"הגיבורים הגרמנים בסרט הם כומר ואשתו. אחד הגיבורים במחנה הריכוז היה המטיף מבוכנוואלד, הכומר פאול שניידר. הסרט גם מעלה על נס את התרבות הקלאסית של גרמניה. אם כי מה שאתה אומר הוא בהחלט בעייתי מבחינת, סליחה על הביטוי, השיווק של הנושא הכאוב כל כך".

אבנרי: "זה באמת בעייתי. אני הייתי מבליט עוד יותר את הקורבנות הגרמנים דווקא. כשאני בא לגרמניה ומוזמן לי לדבר עם גרמנים על ההתמודדות שלהם עם העבר שלהם, אני אומר להם: אתם יודעים מה, במקום לדבר כל כך הרבה על מה שהנאצים עשו ליהודים, דברו גם על מה שהנאצים עשו לגרמניה. הרי היטלר הרג את גתה ושילר. מאז התקופה הנאצית יש גם השחתה של השפה הגרמנית. זו כבר לא אותה השפה שהכירו הורינו".

יבין: "מהזקנים במשפחתי נשארה עוד הדודה שלי, שתאריך ימים, והיא מספרת לי שכשהיא נוסעת לגרמניה היא כועסת על ההשחתה של השפה ולא מבינה את הכל. רציתי להעיר לך: אחד הלקחים מהסרט הזה הוא שהגרמנים כאילו רוצים שלא יהיה להם עבר. עבר שווה היטלר. אפילו אם אתה מתחיל לדבר על הקלאסיקונים ועל הדברים היפים, אתה מיד מתגלץ' כאילו חזרה לתקופה האיומה ביותר, ואת זה הם מנסים להרחיק ולשכוח. גם את העבר הטוב. כי העבר הטוב מביא אותם לעבר הרע".

אבנרי: "מבחינה זו היטלר הרג את התרבות הגרמנית. הגרמנים הם קורבנות – לא נעים להגיד את זה, כי אפשר להבין את זה לא נכון – אבל בצורה שלהם, בצורה אחרת, הגרמנים היו קורבנות של עצמם. כמובן בצורה אחרת לגמרי מכפי שאנחנו היינו הקורבנות שלהם. הרי במלחמה שלו גרם היטלר להרג של מיליוני גרמנים ולהשמדת רוב ערי גרמניה. כדאי להזכיר זאת לגרמנים, כאשר הניאו־נאצים מרימים ראש".

יבין: "אשתו של הכומר, המופיעה בסרט, אומרת בסוף: ב־'33־'34 משהו מגרמניה מת באופן סופי. כל הכוחות הטובים, כל התרבות הגרמנית הטובה עברה מן העולם. ומאז שום דבר. וימאר נשארה סמל ריק מתוכן".

אבנרי: "אין ספק שזה נכון משתי בחינות: מהבחינה של התכחשות לכל העבר הגרמני, אבל גם מהבחינה של הפגיעה בתרבות הגרמנית על ידי הוצאת היהודים מתוכה. היהודים היו חלק כל כך חשוב של התרבות הגרמנית, ודווקא בתקופת הרפובליקה הוימארית, בין שתי מלחמות העולם. בשום מקום אחר לא היתה סימביוזה כל כך חזקה בין היהודים לתרבות המקומית".

הרצל היה מתבולל

יבין: "הסימביוזה הזאת, שהתחילה בפילוסוף היהודי מוזס מנדלסון ונגמרה ברצח שר החוץ היהודי ולטר רטנאו, אם תרצה, זה שוב דבר שאולי הלקח שלו לא נלמד בהיסטוריה. גם תאודור הרצל גדל על העבר הזה של הסימביוזה בין יהודים לגרמנים, גרמנים בני דת משה, ההתבוללות, התנועה הרפורמית".

אבנרי: "והרצל היה המתבולל בהא הידיעה".

יבין: "נכון, והוא חשב תחילה לפתור גם את הבעיה היהודית על ידי התבוללות. גם זה אחד הלקחים מההריסות, שאולי בסופו של דבר הביאו את הציונות בדרך הקשה והנוראה הזו של השואה".

אבנרי: "גם על התפיסה הבסיסית של הציונות היתה לתרבות הגרמנית השפעה גדולה".

יבין: "והלקח השני הוא שזה לא יחזור עוד. נדמה לי שהיהדות בארצות הברית מבינה את זה שהיא יכולה להיות חלק מהחברה האמריקאית, BUT ONLY SO MUCH, בגבולות, בגבולות מאוד מוגבלים. אתה כזה וכזה וכזה, אבל כששומעים שיש לך שם יהודי, אז יש איזשהו קימוט פנימי של המצח, אם להשתמש בלשון ציורית.

"אגב, אם אנחנו מדברים על היהודים החיים בגרמניה כיום, אתה תבחין בבעייתיות המיוחדת במינה – הייתי אומר המחפירה. הם לא חלק מהתרבות הגרמנית, עוברי אורח, חלקם חי במחתרת, הם הולכים על קצות האצבעות גם אם פה ושם עסקנים מסוימים של יהדות גרמניה מעזים מפעם לפעם להרים קול מחאה כשפוגעים בתורכים או כשיש תופעות אנטישמיות.

"זמן קצר לפני שחזרתי לארץ הייתי בהפגנה של ניאו־נאצים בעיר פולדה, במדינת הסן, שהתרחשה לעיני השמש, עם אלפי משתתפים, ואף אחד לא קם. ואני שואל את עצמי, מבלי להיכנס לשאלה האם הנאצים מסכנים את המשטר בגרמניה או לא, מדוע אף אחד לא קם כשזה מתרחש? זה דבר שאין לו מחילה".

אבנרי: "אבל יהיה זה צודק להזכיר שמאות אלפי גרמנים השתתפו בהפגנות אחרי מקרים של הצתת מעונות של זרים. גם פה יש שני הקצוות, הטוב והרע, ובאמצע האדישות. השאלה היא אם אין האדישות הגרמנית מהווה תופעה כלל אנושית שכדוגמתה אפשר לגלות גם אצלנו".

יבין: "ההבדל הוא בכל זאת בתרבות. האם התרבות הזו היא מקדמת דנא תרבות דמונית, שטנית, כמו שחלק מהמתווכחים בסרט מנסים לומר, או שהתרבות היא נורמלית ולפתע זה קרה. העובדה היא שזה קרה. וזה קרה שם, וזה קרה בתקופה ההיא, ואסור לנו לנסות לעשות לעצמנו חיים קלים ולהגיד רצח זה דבר גרוע, טבח זה נורא, בוא ונעשה איזשהי השוואה כזו או אחרת".

אבנרי: "הסרט הזה הוא בשבילך סוף של פרק? אתה מרגיש שבזה גמרת להתמודד עם הפרק הגרמני שלך?"

יבין: "לא יודע. אני לא אוהב לשים נקודות. אני מניח שאני אחזור לשם. יש לי איזה קשר לגרמניה שאני לא יכול ואולי גם לא רוצה להתגבר עליו. אחרי ככלות הכל, זוהי ארץ שבה נולדתי. גדלתי ב'קינדר־שטובה' הגרמני. ואני לא מצטער על זה. אני חושב שחלק מהתרבות שלנו כאן בארץ נובעת מהמעיין של יהודי גרמניה, אם לא של גרמניה בכלל. ויכול להיות בהחלט שאני אחזור לשם בצורה כזו או אחרת. כרגע אני מתעסק עם מה שקורה כאן. אני מכין שני סרטים על שתי דמויות. אחת מכפר־דרום, ודמות אחת מעזה".

אבנרי: "ישראלי וערבי?"

יבין: "אני עושה סרט אחד על שלה שורשן מכפר־דרום, כאשר הרעיון הוא היחסים בין כפר־דרום לדיר אל־בלאח, וסרט שני על אחד הצעירים שבין המנהיגים המקומיים בעזה, איש החזית העממית, רזי אבו־ג'יאב, שזה מרתק. במסגרת זו הייתי בתוך ג'באליה ובתוך עזה. זה סיפור אחר בעולם אחר, עם בעיות דומות ואחרות". ■

מייקל ג'ורדן מכה שנית

◄ המשך מעמ' 24

ליום, דמי כלכלה. ג'ורדן עושה רושם, אוהב את המש־בה. הוא נראה לפעמים נשכ־בים מקומיים עם שחקני הק־בוצה. לפני שבועיים הגיע לפאב עם שניים מהם. הכלו־שה התנחלו סביב שולחן בי־ליארד. המשחק היה סוער. בשלב ניסוים שלף מייקל שטר של 100 דולר, והציע לשני חבריו להתערב על המשחק נגדו.

הם הסכימו. ג'ורדן הפסיד, שילם את הכסף וביקש משׂ־חק גומלין. הוא הפסיד גם אותו, שילם 100 דולר נוספים והלך הביתה, עייף וכלל לא מרוצה. "ה־200 דולר לא משחקים אצלו תפקיד", אמר לי עד ראייה לאירוע, שהי־פרסם בעיתונים המקומיים, "אבל ההפסד כאב לו מאוד. ראו את זה עליו". יום אחד, כשבוע שעבר, התאמן ג'ורדן באיצטדיון. הוא הקיף את המגרש בריצה כמה פעמים וני־גש אחר כך ליציע, לבצע תרגילי מתיחה. ילד שחור קט ישב שם, לידו. ג'ורדן, בעודו מתמתח, שאל את הילד מדוע הוא נועל נעלי "ריבוק". "אתה לא יכול להרשות לעצמך 'נייקי'?", שאל. הילד, המום, אמר שיש לו שלושה זוגות "נייקי" בבית. "אתה צריך עוד זוג", אמר לו ג'ורדן.

הוא נותן חתימות לכל דורש. לאחר המשחקים אפשר לתפוס אותו לשיחה קצרה בחדר ההלבשה. ג'ורדן נשמע בברמינגהם כארונס בדיוק כמו שהבטיח. הוא יתלבש לקר־את כל 140 המשחקים (!!!) העונה, ייסע לכל הנסיעות, ישמח על כל הנצחונות ויתקשה להירדם לאחר ההפסדים. אחרי המשחק, שבו לא שיחק, ירדתי עם העיתונאים לחדר ההלבשה. ג'ורדן פתח את הארונית הקטנה שלו. סטיקר אפור היה מודבק אליה – "בארקלי למושל אלבמה".

בראיון שנתן ל"ניו יורק טיימס" אמר ג'ורדן כי בארק־לי, ידידו הטוב, יהיה דיקטטור גרוע יותר מסטאלין, אם ייבחר למשרת מושל אלבמה. אבל בארקלי חפץ במשרה הזו, אז ג'ורדן הדביק את הסטיקר על הארונית. שאלנו אותו למה לא שיחק. "אני בן 31, רבותי. נסענו כל הלילה והייתי זקוק למנוחה. זו ליגה עם המון משחקים, אי אפשר לשחק את כולם".

איך הוא מרגיש? "טוב. קודם כל, ניצחנו היום, וזה חשוב. אישית, אני מתקדם. אני מרגיש את זה. בזמן האח־רון קיבלתי כל כך הרבה עצות, עד שהחל לכאוב לי הראש. החלטתי להפסיק לחשוב ולנסות לתת ליכולת הא־תלטית שלי לפעול. להתרכז בכדור ולחבוט בו. אני מצליח לגנוב בסיסים, ההגנה שלי משתפרת. אני מתחיל להיכנס לקצב הנכון".

השיא

בשביל מה הוא צריך את זה, לעזאזל. על פי התיאוריה המקובלת ביותר, הסיבה האמיתית מאחורי הרפתקת הב־ייסבול של מייקל ג'ורדן היא אביו המנוח, ג'יימס ג'ורדן. בראיון שנתן לפני שבועיים ל"טיימס", סיפר מייקל איך נולד הרעיון להסבה.

"בתשע השנים האחרונות כל העולם רבץ לרגלי. הייתי בפסגה. ועכשיו אני אחד מאלפי שחקני מיינור ליג שמנ־סים לעשות את זה. זה מתסכל, זה מביך, זה יכול להוציא אותי מהכלים לפעמים. במשך תקופה ארוכה נראיתי מגו־חך, ממש טיפש, אבל אני לא מתכוון להפסיק". הכל הת־חיל בעונת הכדורסל ב־'90. שיקאגו בולס נלחמה באותה שנה על האליפות הראשונה שלה. אביו של מייקל, לעומת זאת, התחיל לדבר איתו על בייסבול. מעט מאוד ספורט־אים הצליחו לשחק בשני משחקים ברמה מקצוענית. ג'יימס ג'ורדן רצה מאוד שבנו יהיה אחד מהם. "יש לך את הכישו־רים לשחק בייסבול, בן", הוא אמר למייקל.

אבל ג'ורדן רצה לזכות קודם באליפות. הוא זכה בשלוש אליפויות, ואביו המשיך לדבר איתו על בייסבול. ואז, ביו־לי האחרון, בגיל 56, נרצח ג'יימס ג'ורדן על ידי שני שודדים, בעת שנח במכוניתו לצד הכביש בצפון־קרוליינה. ג'יימס ג'ורדן היה החבר הכי טוב של מייקל. האוהד מספר אחת, איש הסוד, היועץ. חיצונית הם דמו זה לזה דמיון מדהים. אותו חיוך, אותן שיניים צחורות, אותה קרחת נוצ־צת. "אבא שלי היה אומר שאנחנו מסתפרים באותו מקום.

"מאז שהוא נרצח, כל בוקר אני משוחח איתו בתת ההכ־רה שלי", סיפר מייקל. "הוא, מהשמים, אומר לי להמשיך לעשות מה שאני עושה. 'אל תפחד, צפצף על התקשורת, לך על זה. הגשם את החלום', הוא אומר לי. ואז הוא מספר איזו בדיחה, מזכיר את הימים בהם הייתי ילד, כששיחקנו בייסבול יחד בחצר.

"זה היה החלום של אבא שלי, שאשחק בייסבול", הוא אומר. "עכשיו זה גם החלום שלי. תמיד אהבתי את המשחק הזה. אבא שלי תמיד אמר שלעולם לא מאוחר מדי. אף פעם לא תדע למה אתה מסוגל, עד שלא תנסה".

אז עכשיו הוא מנסה. כהרגלו, הוא עושה את זה הכי טוב שהוא יכול. מהוכר, אלבמה, נראה הכדורסל רחוק מאוד. ג'ורדן אומר: "למרות שאני מאוד אוהב כדורסל, למרות שזה המשחק שעשה אותי למה שאני, אין שום הרגשה המשתווה לזו שמציפה אותך כשאתה מכה 'הום ראן' ומעיף את הכדור אל מחוץ למגרש. זה השיא". ■

המכון לפריון העבודה והייצור
ביה"ס למינהל עסקים
מקצוענות ה- להצלחה בעסקים!
לימודי מינהל עסקים בסיסי
פתיחה: אפריל 94'
למיועדים לעסוק בניהול עסקים, לבעלי עסקים פרטיים
מסלול יום ו': 08.00 - 14.00
מסלול ערב: שתי פגישות בשבוע 17.00 - 20.00
משך הקורס - כ-8 חודשים
סדנה בנושא:
הכרת הבורסה ושוק ההון
7 מפגשים, בימי ו' החל מה- 6.5.94
פרטים והרשמה: רח' סולד 4, ת"א ☎ 6920220, 03-6920292

日本
יפן - אמנות אחרת
המכון לתרבות יפן
יוזמה יפנית
החלה ההרשמה לתכנית הקיץ
מגוון רחב של קורסים בני 3 חודשים
וסדנאות 3 ימים ויום אחד - לכל המשפחה
שפה יפנית – שיאצו – אדריכלות יפנית – בישול יפני
סידורי פרחים/איקבנה – קליגרפיה יפנית
עשיית נייר יפני ועיצובו – אוריגמי – פוליטיקה ביפן.
מועד אחרון להרשמה 25.5.94
ניתן להרשם למועד נובמבר 94 לקורסים:
איקבנה, עשיה ועיצוב נייר, קליגרפיה יפנית וציור דיו,
הדפסי עץ ומסכות נו, בישול יפני, שיאצו, בוטו,
בישול מקרוביוטי, שפה יפנית מדוברת.
הקורסים מתקיימים בירושלים ובתל-אביב
לפרטים: טל': 235843, 02-249871, פקס: 02-232963
בימים א'-ה' 09.00-17.00 בנין כלל
משרד 345, קומה E, רח' יפו 97, ירושלים 94341

סקאי הכיכר טורס בע"מ
SKY
מודיעה על פתיחת
קורס למלווי קבוצות בחו"ל
תאריך הפתיחה: אפריל 1994/ת"א
הקורס מתבצע בשיתוף ובחסות
ביה"ס לתיירות בישראל
מס' המקומות מוגבל
לפרטים נוספים:
ביה"ס לתיירות-ת"א
טל: 03-6055108-אורלי

ביה"ס לקולנוע ולטלוויזיה
ירושלים
מיסוד משרד החינוך והתרבות והקרן לירושלים
מסתיימת ההרשמה לתלמידי שנה א'
לשנת הלימודים תשנ"ה (1994/95)
(מחזור ששי)
מסגרת הלימודים: 3 שנים מעשיות ואינטנסיביות
מקצועות הלימודים: תסריטאות * בימוי עלילתי *
בימוי תיעודי * סרטי פרסומת * הדרכת שחקנים *
הפקה * צילום * עריכה * פסקול * הסטוריה
ואסתטיקה של הקולנוע והטלוויזיה ועוד.
הלימודים כוללים את כל המקצועות. אין לימודים חלקיים.
כמו כן פותח ביה"ס מסלול חדש – מגמת הפקה יוזמת.
ההרשמה תסתיים ב– 19.5.94
לפרטים והרשמה - כתובת: יד-חרוצים 4, אזור התעשיה תלפיות, ק"ג
למכתבים: ביה"ס לקולנוע ולטלוויזיה-ירושלים, ת.ד. 10636, י-ם 91103
טלפון: 02-731950, א'-ה' 10.00-15.00

נוער מוסיקלי בישראל
בשיתוף: משרד המדע והאמנויות – מינהל התרבות
המועצה האזורית גליל עליון, המרכז למוסיקה ירושלים, משכנות שאננים
קיץ מוסיקלי בגליל
קיבוץ עמיר, 1-17 באוגוסט 1994
הסדנא הבינלאומית למוסיקה קאמרית
• ויקטור רוזנבאום - פסנתר (ארה"ב)
• קאלוין וירסמה - כינור (ארה"ב)
• שמואל מגן - צ'לו (ישראל)
מיועד לפסנתרנים וקשתנים מתקדמים גיל 16-26
המחנה הבינלאומי של הנוער המוסיקלי
• נגינת בצוותים, גאז, תלחנות, אילתור וניצוח
לנגנים בכל תכלים, ברמת נגינה של 4 שנים ומעלה,
גילאי 13-18.
עלון מידע והרשמה ניתן לקבל במשרדי הנוער המוסיקלי,
רח' אחד העם 19, ת"א 65151 או בטל: 5602810,
03-5608345 או בפקס: 03-5606069

סיון
מרכז הדרכה למחשבים
בית היוצר לאנשי תוכנה
ה // טפ'ים
את טכנאי השירות שלנו
80% אחוז מבוגרי קורס טכנאי השרות
של סיון נקלטים מיידית במקומות העבודה
לאור הביקוש ההולך וגובר אנו
פותחים מחזורים נוספים בבוקר ובערב
כדאי ומשתלם יותר ללמוד בקורסי סיון!
התקשר עוד היום לסניף סיון הקרוב אליך:
ת"א: 03-5621115 חיפה: 04-419393
ראשל"צ: 03-9623548 ב"ש: 07-280414
ירושלים: 02-243245 נתניה: 09-615729
מחזור 21 של קורס טכנאי שירות PC
יוצא לדרך, אל תשאר מאחור!

בואו/י להפוך תחביב למקצוע
קורס יועצי/ות יופי מקצועיים/ות
בשיתוף עם גיורא שביט
בקורס תלמד/י את יסודות הקוסמטיקה
איפור, שיווק ומכירות,
תדמית אישית ומקצועית.
עבודה מובטחת למצטיינים/ות
הקורס יתקיים בבית הספר של גיורא שביט
בדיזנגוף סנטר בת"א לפרטים: 03-9649992

תכלית- המכון למקצועות האופנה
עיצוב אופנה
כמקצוע ותחביב
עכשיו ההרשמה לקורסי קיץ לנוער ומבוגרים
מורים מוסמכים: שנקר, ויצ"ו, משרד"ע.
ההרשמה: בתאום טלפוני מראש
תכלית - בי"ס ברמה אחרת
בואו לגלות את ההבדל!!
רעננה - סניף ראשי, מרכז גירון, 09-913640
תל-אביב - בן יהודה 7, 03-5173414
עיצוב אופנה גם מקצוע גם תחביב

עכשיו בישראל ובעברית
הדרך הקצרה
והיעילה לתואר שני ושלישי
במינהל עסקים
MBA
DBA
מינהל עסקים
מתאים לעורכי דין,
מהנדסים, רואי חשבון
ובעלי תואר ראשון או שני
מתחומים אחרים.
לתאום ראיון אישי נא להתקשר לטלפון:
(03) 5372183

בית הספר לצילום
ירושלים
הרשמה לשנת הלימודים
תשנ"ה 94/95
מסלול לימודים מלא שלוש שנים
לימודי תעודה
מוכר ע"י משרד החינוך והתרבות
סגל הוראה, יוצרים ואנשי מקצוע
מחשורת הראשונה בארץ.
פרטים, חוברות מידע וטפסי הרשמה
ניתן לקבל במזכירות ביה"ס לצילום,
רח' העייה 9 ירושלים, טל' 286519, 02-894479
בימים א'-ה' בין השעות 10.00 - 21.00

וילז'
הפנטהאוזים
פנטהאוז ענק שלא נגמר:
6 חדרים, על 182 מ"ר +
54 מ"ר מרפסת פנטהאוז
וכל זה, מוקף באיכות החיים של וילז',
בפארק הווילות של מערב ראשון לציון.
הכשרת הישוב
משרד מכירות: טל' 03-5200222

לימודים ■ קורסים ■ השתלמויות לימודים ■ קורסים ■ השתלמויות

בוגרי כיתות ח' ט'

נמשכת ההרשמה

לביה"ס לקציני ים עכו

בואו ללמוד בבית ספר שהוא בית
בואו להרחיב ולהעשיר אופקים
בואו והכינו עצמכם לאתגרי המחר

- תעודת בגרות מלאה
- מגמות ספון-מכונה-אלקטרוניקה
- הכנה לקצונה בצי הסוחר ובחיל הים

בית הספר לקציני ים עכו
ת.ד. 2066 עכו, מיקוד 24100
טל. 04-851200/2 פקס. 04-916284

רב-חובל
בכל מקצוע שתבחר
בחיל הים, בספנות ובחיים האזרחיים

שיטת סילבה
קורס להורדת מתחים
לשיפור תריכוז
והזיכרון ועוד...
בת"א 2.5.94
בירושלים 4.5.94
03-202787

גרפיקה
בעידן המחשב
לימודי עיצוב ומיחשוב
(משולבים או נפרדים)
ברמת גבוהת
ובסגנון אחר
"עיצוב גרפי" (1964)
סטודיו וביה"ס לגרפיקה
ז'בוטינסקי 50 רמת-גן
03-6736439

צילום יוצר
י. בורנשטיין
קורס צילום
הבא יפתח
ב־22.5
הירדן 16, ת"א
טל': 03-5178596
טל'-פקס: 03-662518

פתחנו

קורסים וסדנאות למשפצים ובונים
בשיטת "עשה זאת בעצמך"

קורס בנושא: בנה ביתך

הקורס מיועד לציבור הבונים את ביתם, ומטרתו להקנות ידע ויכולת לתכנון וניהול בניית הבית בצורה יעילה, איכותית וחסכונית. במשך הקורס יתקיימו 10 מפגשים של 3 שעות אחת לשבוע בשעות אחה"צ

הפתיחה: ביום ד', 11 במאי 94' בשעה 18:00

סדנא לצביעה

צביעת קירות, עץ ומתכת בשיטת "עשה זאת בעצמך".
שני מפגשים של 3 שעות, אחת לשבוע, בימי א', 22 ו-29 במאי, מ-18:00-21:00

סדנא להקמת מחיצות גבס

חלוקת חללים, בניית חדרים, הקמת מחיצות בחצי גובה בשיטת "עשה זאת בעצמך". שני מפגשים של 3 שעות, אחת לשבוע, בימי ב', 23 ו-30 במאי, מ-18:00-21:00

לפרטים נוספים ולהרשמה נא לפנות למרכז הבניה הישראלי בטלפון 03-6425221

מרכז הבניה הישראלי
מיסודו של משרד הבינוי והשיכון
רח' ח. לבנון 40, רמת-אביב, תל-אביב

קורסים וסדנאות במיחשוב אישי

VISUAL-C בסיסי 2-3.5	לרשות תלמידים ביבנה:
WINDOWS 3.1 בסיסי 4-5.5	■ כיתות מרווחות וממוזגות
הכרת המחשב האישי ושימושיו 17-18.5	■ מחשבי PC צבעוניים
EXCEL 4.0 בסיסי 17-19.5 מתקדם 30.5-1.6	■ תעודות גמר של יבנה - מוכרות לגמול השתלמות
PC/PS INTERNALS 29.5-1.6	■ הקורסים כוללים ארוחות צהריים
PARADOX 4 מתקדם למשתמשים 5-7.6 למפתחי יישומים 23-25.5	

חדש! המכללה למחשוב ונהול חיפה מת"ם טל' 04-313540/3

טל' 03-6978594 פקס: 03-6978206

ENGLISH
عربي · 日本語 · ESPAÑOL · FRANÇAIS · РУССКИЙ
ITALIANO · DEUTSCH · ESPAÑOL

ביה"ס המוביל בעולם ללימוד שפות
BERLITZ

לומדים תוך שבועיים עד 10 שבועות:
- ◆ כל השפות... ◆ כל הרמות ◆ כל השעות
- ◆ תוכניות לימוד שונות, כולל קורסים אינטנסיביים ותוכניות לימוד פרטיות.

הצטרף עכשיו ל- 35 מיליון תלמידים ברחבי העולם
לפרטים והרשמה: טל. 03-6952131
ברליץ ישראל - בית אירופה, שד' שאול המלך 37, ת"א

מעוניין לקנות מחשב לעסק/למשרד?
פתח את לוח מעריב -
מדור מחשבים
בימים שלישי ושישי
ותמצא את ההצעות המעניינות ביותר במחירים הטובים ביותר בשוק.

להיות מורה עם תואר אקדמי

הרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה

מסלולי הכשרה להוראה:

הגיל הרך:
- ✻ גננות
- ✻ גננות־מורות לגן – א', ב'
- ✻ גננות־מורות חינוך יצירתי
- ✻ גננות מוסמכות לגן קדם־חובה (תוכנית דו־שנתית)

התמחויות הגיל הרך:
- ✻ תרבות ישראל
- ✻ טבע, מדע וסביבה
- ✻ מוסיקה
- ✻ מתמטיקה
- ✻ תיאטרון והבעה יוצרת
- ✻ חינוך מיוחד — בגיל הרך
- ✻ ספרות, ספרות ילדים.

בית הספר היסודי:
הכשרה למורה מתמחה בתחומים:
- ✻ תרבות ישראל
- ✻ מדעי הטבע
- ✻ שפה ערבית ומזרחנות (אישור הוראה לז'־ח')
- ✻ מתמטיקה
- ✻ ספרות

ביה"ס לאמנויות הבמה (מסלול תלת-שנתי)
התמחויות:
- ✻ משחק
- ✻ הדרכה ובימוי

לימודי השלמה לתואר B.Ed
למורים בפועל בעלי תעודת "מורה בכיר"

חינוך מיוחד (לביה"ס היסודי)
בית הספר העל־יסודי (ז'־י')
במקצועות:
- ✻ היסטוריה של עם ישראל
- ✻ היסטוריה כללית
- ✻ ביולוגיה־כימיה
- ✻ ספרות
- ✻ מקרא
- ✻ לשון
- ✻ אנגלית
- ✻ מתמטיקה־פיזיקה
- ✻ חינוך מיוחד

המכון לחינוך גופני, תנועה ומחול
התמחויות:
- ✻ חינוך גופני ותנועה
- ✻ מחול ותנועה

מכינה קדם אקדמית (לבגרות)
הסבת אקדמאים להוראה
במסלולים: הגיל הרך, ביה"ס היסודי, חינוך מיוחד וביה"ס העל יסודי.

מרכז השתלמויות מיועד למורים בפועל, למורים בשנת שבתון ולקהל הרחב.
לקבלת פרטים ועריכת הרשמה אפשר להתקשר בטלפון 03־6902366, 03־6902348.

פרטים והרשמה:

ניתן לרכוש את ערכות ההרשמה למסלולי ההכשרה במכללה בחנות "המכללון" בימים א'־ה' בין השעות 08:00־16:00. ביום ו' בין השעות 08:00־12:00. המעונינים לקבל חומר הרשמה בדואר יפנו לפי הכתובת: מינהל תלמידים — המכללה לחינוך סמינר הקיבוצים, דרך נמיר 149, ת"א, 62507. יש לצרף המחאה (צ'ק) ע"ס 60 ש"ח לפקודת סמינר הקיבוצים ולציין את מטרת הלימודים.

מכללה לחינוך סמינר הקיבוצים
דרך נמיר 149, ת"א
טל': 03-6902323

בוגר גינת B.G.

המכללה למינהל

הנהלת חשבונות
סוג 1+2+ממוחשבת
בוקר – 1.6. ערב – 19.6.
יום ו' בלבד — 6.5.

סוג 3
ערב – 12.5.

חשבי שכר
130 שעות לימוד.
כולל עבודה מעשית במחשב.
ערב – 12.5.

"B.G." - "בוגר גינת" - זה אומר:
מי שעבר הכשרה בחשבונאות, מהטובות ביותר בארץ.
ב"גינת" אתה מקבל:
חינם!
8 שעות לימוד לנסיון.
- פיקוח מקצועי של משרד העבודה בגוה"ת
- פיקוח פנימי של רו"ח, מרצים בכירים.
- ציוני מגן לנבחני הסיווג המקצועי.
- הנחות לחיילים בסדיר ולמשוחררים.

מיסודה של הסתדרות הפקידים

גינת ביה"ס לחשבונאות ולמחשבים
רח' החשמל 18, ת"א טל' 03-5662457/8

לימודי רפואה משלימה
C.R.H.T. המרכז לרפלקסולוגיה וטיפולים הוליסטיים
המרכז לרפלקסולוגיה וטיפולים הוליסטיים

רפלקסולוגיה לדרגות מוסמך ובכיר
(עפ"י קריטריוני איגוד הרפלקסולוגים הישראלי)

סטאז' בבתי חולים

סולד 12, כפר־סבא. טלפקס. 09־983510, טל' 09־457254

מעוניין לקנות מחשב לעסק/למשרד?

פתח את לוח מעריב -
מדור מחשבים
בימים שלישי ושישי
ותמצא את ההצעות המעניינות ביותר במחירים הטובים ביותר בשוק.

ביולוגיה

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על מסלול לימודים אקדמי במכללת תל-חי שנה א' של הפקולטה לביולוגיה

תנאים מיוחדים לתלמידי תל-חי

תל-חי מכללה עם ראש ירוק

המכללה האזורית תל-חי